

PHILIP PULLMAN

IKAR

KZLATÝ
KOMPAS

Jedenástočná Lyra vyrastá medzi učencami na Oxfordskej univerzite. V jej svete, ktorý je odlišný od toho nášho, má každý človek svojho démona - svoju dušu v zvieracej podobe.

Lyra so svojím démonom Pantalaimonom, ktorý na seba berie podoby rôznych zvieratiek, žije bezstarostným životom malej divošky až do chvíle, kým si nevypočuje prednášku o tajomnom prachu a kým z jej okolia nezačnú miznúť deti. Keď sa stratí aj Lyrin najlepší priateľ Roger, nespútané a odvážne dievča sa rozhodne ho vyhľadať. Na ceste ju sprevádza zvláštny prístroj - alethiomer, ktorý tomu, kto s ním vie pracovať, odpovie na všetky otázky.

Trilógia v žánri fantasy ZLATÝ KOMPAS, MAGICKÝ NŮŽ a JANTÁROVÝ ĎALEKOHĽAD získala významné ocenenia, predovšetkým cenu Nibbie, čo je knižná podoba amerických filmových Oscarov. V roku 2002 dostal JANTÁROVÝ ĎALEKOHĽAD ako prvá detská kniha v histórii Whitbreadovu cenu za najlepšiu britskú knihu roka, dokonca aj pred Harrym Potterom J. K. Rowlingovej.

PHILIP PULLMAN ZLATÝ KOMPAS

IKAR 2003

[3]

Philip Pullman
NORTHERN LIGHTS

Copyright © 1995 by Philip Pullman
All rights reserved
Translation © 2003 by Oľga Kralovičová
Slovak edition © 2003 by Ikar

ISBN 80-551-0528-6

*Do divej priepasti, čo prírody
je lonom a jej hrobom možno tiež,
čo nie je súš či more, oheň, vzduch,
no tieto všetky v zmätku ťarchavom
v nej miesia sa a vedú večný boj,
kým všemohúci tvorca zoradí
tie tmavé hmoty, tvoriac svetov viac;
ta do priepasti satan pozeral,
na kraji pekla stál a zvažoval
púť, čo má prejsť.*

John Milton: Stratený raj, Kniha II.

Prvá časť

Oxford

1

Karafa tokajského

Lyra a jej démon prechádzali tmavnúcou jedálňou a usilovali sa držať bokom, aby ich z kuchyne nebolo vidieť. Tri veľké stoly, ktoré sa tiahli po celej dĺžke jedálne, už boli prestreté, od príborov a pohárov sa odrážalo pohasínajúce svetlo končiaceho sa dňa a pre hostí boli pripravené dlhé lavice. V tme vysoko na stenách viseli portréty bývalých magnifikusov. Lyra prišla k stupienku, pozrela na otvorené dvere do kuchyne, a keď nikoho nevidela, pristúpila k vysokému stolu. Bol prestretý zlatý príbor, nie striebro, a pri štrnástich miestach stáli namiesto dubových lavíc mahagónové stoličky so zamatovým čalúnením.

Lyra zastala pri magnifikusovej stoličke a slabo cinkla nechťom o najväčší pohár. Celou jedálňou zaznel jasný zvuk.

„Ty to vôbec neberieš vážne,“ zašepkal démon. „Správaj sa slušne.“

Jej démon sa volal Pantalaimon a práve teraz mal podobu tmavohnedého nočného motýľa, aby ho v tmavej jedálni nebolo vidieť.

„Z kuchyne aj tak nepočujú, lebo tam hrmocú,“ zašepkala mu Lyra. „A správca príde až po prvom zvonení. Nepanicár.“

No aj tak prikryla zuniaci krištáľový pohár dlaňou. Pantalaimon letel dopredu a prešmykol sa cez odchylené dvere do salónika na druhom konci stupienka. Po chvíli odtiaľ zase vyletel.

„Nikto tam nie je,“ zašepkal. „Ale musíme sa ponáhľať.“

Lyra prikrčená prebehla poza vysoký stôl a vbehla do salónika, vystrela sa a obzerala sa. Jediné svetlo vychádzalo z kozuba, kde jasno horeli polená, ktoré trochu poklesli, práve keď sa pozrela, a do komína

vyletela spŕška iskier. Lyra prežila v kolégu väčšinu svojho života, no ešte nikdy salónik nevidela. Smeli doň vstúpiť iba magistri, ale nikdy nie ženy. Dokonca tu neupratovali ani služobné. Salónik mal na starosti komorník.

Pantalaimon sa jej usadil na pleci.

„Už si spokojná? Môžeme ísť?“ zašepkal.

„Nebud' hlúpy! Chcem sa tu poobzerat'.“

Bola to veľká miestnosť s oválnym stolom z lešteného pali-sandrového dreva, na ktorom stáli rôzne karafy, poháre, nádoba s drvičkou na tabak a stojan s fajkami. Vedľa na príborníku bola ohrievacia miska a košík s makovicami.

„Ale si hovejú, čo, Pan?“ povedala Lyra potichu.

Sadla si do jedného zo zelených kožených kresiel. Bolo také hlboké, až v ňom skoro ležala, ale vystrela sa, skrčila nohy pod seba a prezerala si portréty na stenách. Asi ďalší starí magistri – v talároch, s bradami a zamračením hľadeli zo svojich pláten a mlčky ju odsudzovali.

„Čo myslíš, o čom sa rozprávajú?“ povedala, či skôr chcela povedať Lyra, lebo prv ako otázku dokončila, za dverami počula hlasy.

„Za kreslo! Rýchlo!“ zašepkal Pantalaimon a Lyra v okamihu vyskočila z kresla a prikrčila sa zaň. Vybrala si kreslo v strede miestnosti a to nebola najlepšia skrýša, ale keby bola celkom tichučko...

Dvere sa otvorili a do miestnosti vniklo svetlo – jeden z prichádzich niesol lampu a postavil ju na príborník. Lyra mu videla iba nohy v tmavozelených nohaviciach a lesklé čierne topánky. Bol to sluha.

Potom sa ozval hlboký hlas: „Lord Asriel už prišiel?“

Magnifikus! Lyra zatajila dych a videla, ako prišiel sluhov démon (sučka ako démoni takmer všetkých sluhov) a ticho si sadol k jeho nohám, a potom uvidela aj magnifikusove nohy v jeho typických ošúchaných čiernych topánkach.

„Nie, magnificencia,“ odvetil komorník. „Ani z aeroportu nič nehlásili.“

„Predpokladám, že bude hladný, keď príde. Uved'te ho, prosím, rovno do jedálne.“

„Dobre, magnificencia.“

„A nachystali ste mu do karafy výberové tokajské?“

„Áno, magnificencia. Ročník 1898, ako ste kázali. Pamätám si, že jeho lordstvo ho má veľmi rado.“

„Dobre. A teraz ma, prosím, nechajte.“

„Potrebujete lampu, magnificencia?“

„Áno, nechajte ju tu. Počas večere na ňu, prosím vás, dozrite.“

Komorník sa uklonil, otočil sa a odchádzal a jeho démon poslušne bežal za ním. Lyra zo svojho neveľmi dobrého úkrytu hľadela, ako magnifikus podišiel k veľkej dubovej skrini v kúte miestnosti, zvesil z vešiaka talár a namáhavo si ho obliekal. Bol to statný muž, ale už dávno prekročil sedemdesiatku a pohyboval sa meravo a pomaly. Jeho démon mal podobu havranice a len čo sa magnifikus obliekol, havranica zoskočila zo skrine a usadila sa na svoje zvyčajné miesto na magnifikusovom pleci.

Lyra cítila, aký je Pantalaimon od nervozity napätý, hoci bol celkom tichučko. Ju táto situácia príjemne vzrušovala. Lord Asriel, očakávaný návštevník, ktorého magnifikus spomínal, bol jej strýko, muž, ktorého obdivovala, ale zároveň sa ho veľmi bála. Vraj je zapletený do veľkej politiky, tajných výskumov, do nejakej ďalekej vojny a nikdy nevedela, kedy ho má očakávať. Mal prudkú povahu a keby ju tu prichytil, prísne by ju potrestal, ale to by zniesla.

To, čo vzápätí uvidela, však všetko úplne zmenilo.

Magnifikus vybral z vrecka poskladaný papier a položil ho na stôl. Vytiahol z karafy s hustým zlatým vínom zátku, papier rozložil, nasypal z neho do karafy biely prášok, papier pokrčil a hodil do ohňa. Potom vytiahol z vrecka ceruzku a víno miešal, až kým sa prášok nerozpustil, a zase karafu zazátkoval.

Jeho démon potichu zakrákal. Magnifikus mu odvetil šeptom, privretými očami sa zlovestne obzrel a odišiel tými istými dverami, ktorými prišiel.

Lyra zašepkala: „Videl si to, Pan?“

„Pravdaže som to videl! A teraz sa ponáhľaj odtiaľto, kým príde správca!“

No len čo to dopovedal, zo vzdialeného konca jedálne sa ozval zvon.

„To je správcov zvon!“ zhĺkla Lyra. „Myslela som si, že máme viac času.“

Pantalaimon rýchlo letel k dverám do jedálne a rovnako rýchlo sa vrátil.

„Správca je už tam,“ oznámil. „A cez tie druhé dvere von nemôžeš.“

Druhé dvere, ktorými prišiel aj odišiel magnifikus, viedli na rušnú chodbu medzi knižnicou a zborovňou magistrów. O tomto čase bola plná mužov, ktorí si navliekali taláre pred večerou, alebo sa ponáhľali odložiť papiere a aktovky do zborovne, aby mohli ísť do jedálne. Lyra plánovala, že odíde tak, ako prišla. Spoliehala sa, že do správcovho zvonenia má ešte zopár minút.

A keby nebola videla, ako magnifikus nasypal do vína prášok, bola by mohla riskovať, že sa správca na ňu nahnevá, alebo dúfať, že si ju možno na rušnej chodbe nevšimnú. Lenže to ju celkom zmiatlo a preto váhala.

Vtedy začula na stupienku ťažké kroky. Prichádzal správca, aby sa presvedčil, či je salónik pripravený na posedenie magistrów pri maku a víne. Lyra trielila k dubovej skrini, otvorila ju, skryla sa v nej a dvere si pritiahla presne v okamihu, keď správca vošiel. O Pantalaimona sa nebála – v miestnosti bolo všetko tmavé a vždy mohol vliezť pod kreslo.

Počula, ako správca fučí, a cez štrbinu, kde dvere celkom nepriľiehali, videla, ako napráva fajky v stojane pri nádobe s tabakom a pohľad mu zaletel aj ku karafám a pohárom. Potom si oboma dlaňami uhladil vlasy na ušiach a čosi povedal svojmu démonovi. Bol sluha, takže mal démona sučku, ale vzhľadom na jeho vyššie postavenie ani jeho démon nebol obyčajný pes. Bola to sučka červeného setra. Démon sa podozrievavo obzeral, akoby cítil narušiteľa, ale nezamieril ku skrini, a Lyre sa preto nesmierne uľavilo. Správcu sa bála, lebo ju už dva razy zbil.

Lyra začula tichučký šepot. Pantalaimon zrejme preklzol do skrine k nej.

„Teraz musíme zostať tu. Prečo ma aspoň niekedy nepočúvaš?“

Neodpovedala mu, až kým správca neodišiel. Musel v jedálni dozerať na obsluhu pri stoloch. Lyra počula, ako už magistri prichádzajú, zhovárajú sa a šúchajú nohami.

„Ako dobre, že som ťa nepočúvala,“ zašepkala mu na odpoveď. „Inak by sme neboli videli, ako dal magnifikus do vína jed. Pan, to bolo to tokajské, na ktoré sa pýtal komorníka! Chystajú sa zabiť lorda Asriela!“

„Nevieš, či je to jed.“

„Ach, pravdaže je to jed. Nepamätáš sa, že kázal komorníkovi, aby odišiel, až potom ho ta nasypal? Keby to bolo niečo nevinné, nezáležalo by na tom, že to komorník uvidí. A ja viem, že sa niečo deje – niečo politické. Sluhovia o tom už dávno rozprávajú. Pan, môžeme zabrániť vražde!“

„Takú hlúposť som v živote nepočul,“ odsekol démon. „Myslíš, že vydržíš nehybne sedieť v tejto tesnej skrini štyri hodiny? Počkaj, pôjdem sa pozrieť na chodbu. Poviem ti, keď bude vzduch čistý.“

Odletel jej z pleca a Lyra videla, ako sa v štrbine zjavila jeho malá silueta.

„Nemá to zmysel, Pan. Ja tu zostávam,“ vyhlásila. „Je tu nejaký talár alebo čo. Dám si ho pod seba a budem tu mať pohodlie. Musím vidieť, čo urobia.“

Lyra doteraz čupela, a tak pomaly vstala, hmatala po ramienkach, opatrne, aby neštrngali, a zistila, že skriňa je väčšia, než si myslela. Viselo v nej niekoľko akademických talárov a čiapok, niektoré s kožuštinovou, no väčšinou s hodvábnou podšívku.

„Ktovie, či sú všetky magnifikusove?“ zašepkala Lyra. „Pri udeľovaní čestných titulov z iných miest mu možno dávajú aj parádne taláre a tu si ich odkladá na slávnostné príležitosti. Pan, naozaj si myslíš, že v tom víne nie je jed?“

„Nie. Tak ako ty si myslím, že to je jed. A myslím si aj, že nás do toho nič nie je. A ešte si myslím, že by to bola najväčšia hlúposť v tvojom živote plnom samých hlúposťí, keby si do toho strkala nos. Nás sa to netýka.“

„Nebud' hlúpy,“ namietala Lyra. „Nemôžem tu sedieť a len sa pozerať, ako ho otrávia!“

„Tak teda poď niekam inam.“

„Si zbabelec, Pan.“

„To rozhodne som. Môžem sa ťa spýtať, čo mieniš urobiť? Chceš vyskočiť zo skrine a vytrhnúť mu pohár z ruky? Čo si vymyslela?“

„Veľmi dobre vieš, že som nevymyslela nič,“ odsekla potichu. „Ale keď som videla, čo magnifikus urobil, nemám na výber. Mal by si predsa niečo vedieť o svedomí, či nie? Ako by som mohla len tak si odísť a sedieť niekde v knižnici či inde so založenými rukami a pritom vedieť, čo sa deje? To teda určite nemám v úmysle, tým si buď istý.“

„O toto ti celý čas išlo?“ povedal Pantalaimon po chvíli. „Chcela si sa tu skryť a všetko sledovať. Ako to, že som na to neprišiel už dávno?“

„No dobre, je to tak,“ priznala. „Každý vie, že chystajú niečo tajné. Nejaký obrad, či čo. A ja chcem skrátka vedieť, čo to je.“

„To nás nemá čo zaujímať! Ak chcú mať svoje tajomstvá, mala by si byť veľkodušná. Nech si ich majú. Skrývať sa a potajomky špehovať, to je pre hlúpe decká.“

„Vedela som, že to povieš. A teraz už prestaň domrzat.“

Chvíľu obaja mlčali. Lyra sa na tvrdom dne skrine sedelo nepohodne a Pantalaimon si na jednom z talárov škrobene poťahoval tykadlo. Lyra cítila, ako jej v hlave zápasia všelijaké myšlienky, a najradšej by sa o ne bola podělila so svojím démonom, no bránila jej v tom hrdosť. Musí si ich vyjasniť aj bez jeho pomoci.

Predovšetkým sa bála, a nie o seba. Tak často mávala problémy, že si už na to zvykla. Tentoraz mala strach o lorda Asriela a nechápala, čo toto všetko má znamenať. Nenavštevoval kolégium často, a pretože táto návšteva sa uskutočňovala v dobe veľkého politického napätia, znamenalo to, že si neprišiel iba zajesť, vypiť a posedieť so starými priateľmi. Vedela, že lord Asriel i magnifikus sú členmi vládnej rady, zvláštneho poradného orgánu ministerského predsedu, takže to mohlo nejako súvisieť s tým, lenže schôdzky vládnej rady sa konali v paláci, nie v salóniku Jordanského kolégia.

A potom tie chýry, o ktorých si už dlho šepkali sluhovia v kolégiu. Tatári vraj vtrhli do Moskovie a valia sa na Sankt Peterburg, odkiaľ by mohli ovládnuť Baltské more a napokon premôcť celú západnú Európu. A lord Asriel bol na ďalekom severe. Keď ho videla naposledy, chystal sa na expedíciu do Laponska.

„Pan,“ zašepkala.

„Áno?“

„Myslíš si, že bude vojna?“

„Ešte nie. Lord Asriel by sem neprišiel na večeru, keby mala o týždeň vypuknúť.“

„Aj ja som si to myslela. Ale čo neskôr?“

„Psst! Nieкто ide.“

Lyra sa vystrela a priložila oko k štrbine dverí. To komorník prišiel upraviť lampu, ako mu prikázal magnifikus. Zborovňu a knižnicu osvetľovalo antarické svetlo, ale v salóniku magistri dávali prednosť slabším kerosínovým lampám.

Komorník pristihol knôt, priložil do ohňa ďalšie poleno, chvíľku pozorne načúval pri dverách do jedálne a potom si vzal za hrst lístkov z nádoby s tabakom.

Sotva zavrel vrchnák, na dverách sa otočila kľučka a on nervózne nadskočil. Lyra dusila smiech. Komorník si rýchlo napchal tabak do vrecka a obrátil sa k príchodziu.

„Lord Asriel!“ zvolal a Lyre prebehli po chrbte zimomriavky. Zo skrine ho nevidela, ale premáhala pokušenie pozrieť sa.

„Dobrý večer, Wren,“ pozdravil lord Asriel. Lyra pri tom hrubom hlase vždy pociťovala radosť i obavy zároveň. „Prišiel som na večeru už neskoro. Počkám tu.“

Komorník bol nesvoj. Hostia vchádzali do salónika iba na pozvanie magnifikusa a lord Asriel to vedel; ale všimol si, že lord Asriel veľavravne hľadá na jeho vyduté vrecko, a tak sa rozhodol neprotestovať.

„Mám magnifikusovi oznámiť, že ste prišli, vaše lordstvo?“

„Nezaškodí. A mohli by ste mi priniesť kávu.“

„Dobre, pane.“

Komorník sa uklonil a ponáhlal sa preč a jeho démon ho pokorne nasledoval. Lyrin strýko šiel k ohňu, natiahol ruky vysoko nad hlavu a zazíval ako lev. Mal cestovné šaty. Keď ho Lyra zase uvidela, pripomenula si, ako veľmi sa ho bojí. Teraz vôbec neprichádzalo do úvahy, že by sa odkradla von bez povšimnutia. Musela len nehybne sedieť a dúfať.

Za lordom Asrielom stál jeho démon – samica snežného leoparda.

„Budeš premietat' tu?“ spýtala sa potichu.

„Áno. Vyvolá to menej rozruchu, než keby sme sa sťahovali do prednáškovej siene. Všetci sa budú zaujímať aj o vzorky. O chvíľu pošlem po nosiča. Toto sú zlé časy, Stelmária.“

„Mal by si si odpočinúť.“

Lord Asriel sa natiahol do jedného z kresiel, takže Lyra mu už nevidela do tváre.

„Áno, áno. A mal by som sa aj prezliecť. Určite existuje nejaké starodávne pravidlo, podľa ktorého mi môžu napaariť pokutu tucet flášiek za to, že som sem prišiel nevhodne oblečený. Zišlo by sa mi pospať si tri dni. Skutočnosť je ale...“

Ozvalo sa zaklopanie, vošiel komorník a na striebornom podnose priniesol kanvicu s kávou a šálku.

„Ďakujem, Wren,“ poďakoval lord Asriel. „Tam na stole je tokajské?“

„Magnifikus prikázal, aby som karafu pripravil špeciálne pre vás, pane,“ povedal komorník. „Z ročníka deväťdesiatosem zostali už len tri tucty fliaš.“

„Všetko dobré sa pominie. Postavte podnos sem ku mne. A povedzte, prosím, vrátnikovi, aby mi sem poslal tie dva kufre, čo som nechal na vrátnici.“

„Sem, vaše lordstvo?“

„Áno, sem, človeče. A budem potrebovať plátno a premietaciu laternu, tiež sem a tiež teraz.“

Komorník sa ledva ovládol, aby nezostal stáť s ústami otvorenými od prekvapenia, ale podarilo sa mu potlačiť otázku či námietku, ktorá sa mu tísila na jazyk.

„Wren, zabúdate, kde je vaše miesto,“ povedal lord Asriel. „Nevypyťujte sa, urobte, ako som vám kázal.“

„Dobre, vaše lordstvo,“ odvetil komorník. „Ak by som mohol navrhnúť, asi by som mal radšej pánu Cawsonovi povedať, čo chystáte, vaše lordstvo, inak by ho to mohlo zaskočiť, ak mi rozumiete.“

„Áno. Tak mu to povedzte.“

Pán Cawson bol správca. Medzi ním a komorníkom oddávna vládla rivalita. Správca bol nadriadený, ale komorník mal viac možností získať si magistrov a naplno to využíval. Potešilo ho, že bude mať príležitosť ukázať správcovi, že o tom, čo sa deje v salóniku, vie viac.

Uklonil sa a odišiel. Lyra hľadela, ako si strýko nalial šálku kávy, vypil ju na dúšok a nalial si ďalšiu, ktorú pil pomalšie. Už sa nemohla

dočkať – kufre so vzorkami? Premietaciu laternu? Čo je také dôležité a naliehavé, že to musí premietnuť magistrom?

Vtedy lord Asriel vstal a odvrátil sa od ohňa. Teraz ho Lyra videla celého a žasla, akým bol protikladom buclátého komorníka či zhrbených a ťarbavých magistrov. Lord Asriel bol vysoký, mal mohutné plecia, z tmavej tváre mu vyžaroval temperament a z očí akoby mu sršal nemilosrdný smiech. Bola to tvár, ktorej človek buď musel podľahnúť, alebo proti nej bojovať, vôbec nie tvár, z ktorej by vyžarovala opora alebo súcit. Všetky jeho pohyby boli impozantné a dokonale vyvážené ako pohyby šelmy, a keď sa nachádzal v takejto miestnosti, pôsobil ako divé zviera v primalej klietke.

V tej chvíli bol výraz na jeho tvári vzdialený a zaujatý. Jeho démon podišiel bližšie, oprel si hlavu o jeho driek a lord Asriel pozrel naň záhadným pohľadom, potom sa obrátil a šiel k stolíku. Lyra odrazu cítila, ako jej stiahlo žalúdok, lebo lord Asriel vytiahol zátku karafy s to-kajským a nalieval si do poháríka.

„Nie!“

Ten tichý výkrik jej vyletel z úst prv, než ho mohla potlačiť. Lord Asriel ho počul a otočil sa.

„Kto je tu?“

Nemohla si pomôcť. Vyliezla zo skrine a vrhla sa k nemu, aby mu vytrhla pohár z ruky. Víno vyšplechlo na okraj stola a na koberec a pohár potom spadol a rozbil sa. Lord Asriel ju chytil za zápästie a silno jej ho skrútil.

„Lyra! Čo tu, doparoma, hľadáš?!“

„Pusti ma a poviem ti!“

„Najprv ti dolámem ruku. Ako si sa opovážila sem vojsť?“

„Práve som ti zachránila život!“

Chvíľu boli ticho, dievča to bolelo, ale vraštila tvár, aby nevykri-la hlasnejšie, a muž sa skláňal nad ňou a mračil sa ako búrka.

„Čo si to povedala?“ spýtal sa tichšie.

„To víno je otrávené,“ precedila pomedzi stisnuté zuby. „Videla som, ako doň magnifikus niečo sype.“

Lord Asriel ju pustil. Klesla na zem a Pantalaimon jej vyľakane zosadol na plece. Strýko na ňu hľadel s potláčanou zlosťou a ona sa neodvažovala pozrieť mu do očí.

„Iba som sa prišla pozrieť, ako táto miestnosť vyzerá,“ povedala. „Viem, že som to nemala robiť. Chcela som odísť prv, ako niekto príde, lenže počula som, že prichádza magnifikus, a uviazla som tu. Skriňa bola jediné miesto, kde som sa mohla skryť. A videla som ho, ako sype do vína prášok. Keby som ne...“

Niektó zaklopal. „To bude vrátnik,“ povedal lord Asriel. „Nazad do skrine. Ak počujem čo len šuchnutie, tak oľutuješ, že nie si radšej mŕtva.“

Okamžite letela naspäť do úkrytu a len čo za sebou zavrela dvere, lord Asriel zavolať: „Ďalej.“

Tak ako povedal, bol to vrátnik.

„Sem, vaše lordstvo?“

Lyra videla, ako stavec váhavo postáva vo dverách, a za ním zazrela roh veľkej drevenej debny.

„Presne tak, Shuter,“ odvetil lord Asriel. „Obe ich doneste dnu a postavte k stolu.“

Lyra sa trochu upokojila a dovolila si vnímať bolesť v pleci a zápästí. Bola dostatočná, aby ju rozplakala, keby patrila k dievčatám, ktoré plačú. Lenže Lyra zatála zuby a opatrne rukou pohybovala, kým sa jej trošku neuvoľnila.

Potom sa ozval rinkot skla a klokotanie rozlievajúcej sa tekutiny.

„Dočerta, Shuter, vy staré nemehlo! Pozrite, čo ste urobili!“

Lyra to však videla. Strýko zhodil karafu zo stolíka tak, aby to vyzeralo, že to urobil vrátnik. Stavec opatrne zložil škatuľu na zem a začal sa ospravedlňovať.

„Je mi to naozaj veľmi ľúto, vaše lordstvo. asi som bol bližšie, než som si myslel.“

„Prineste niečo a upracte to. Rýchlo, kým to vsiakne do koberca!“

Vrátnik a jeho mladý pomocník sa ponáhľali preč. Lord Asriel podišiel k skrine a šepkal.

„Keď už si tu, môžeš byť aspoň užitočná. Pozorne sleduj magnifikusa, keď vojde. Ak mi o ňom povieš niečo zaujímavé, postarám sa, aby si sa nedostala do ešte väčšej kaše, než už si. Rozumela si?“

„Áno, strýko.“

„Ale ak tam čo len mukneš, nepomôžem ti. Si odkázaná sama na seba.“

Odstúpil a znova sa postavil chrbtom k ohňu, keď sa vrátil vrátnik s metličkou a lopatkou na sklo, vedrom a handrou.

„Ešte raz prosím o odpustenie, vaše lordstvo. Nevieť, čo...“

„Len to odprac.“

Keď vrátnik začal utierať víno z koberca, zaklopal komorník a vošiel aj so sluhom lorda Asriela Thoroldom. Spolu niesli ťažkú truhlicu z lešteného dreva s mosadznými rukoväťami. Videli, čo robí vrátnik, a zastali.

„Áno, bolo to tokajské,“ povedal lord Asriel. „Škoda. To je laterna? Zložte ju, prosím vás, pri skrini, Thorold. Plátno budem mať na druhej strane.“

Lyra si uvedomila, že tak cez štrbinu uvidí na plátne, a bola zvedavá, či to tak strýko pripravil úmyselne. Keď suchotalo tvrdé plátne, ktoré sluha rozvinul a upevňoval na rám, Lyra zašepkala:

„Vidiš? Stálo za to sem ísť.“

„Možno,“ odvetil Pantalaimon odmerane slabučkým motýlim hláskom. „A možno nie.“

Lord Asriel stál pri ohnisku, dopíjal kávu a zamračene hľadel, ako Thorold otvára truhlicu s premietacou laternou, odkryl objektív a skontroloval nádrž na olej.

„Oleja je dosť, pane,“ povedal. „Mám poslať po technika, aby to obsluhoval?“

„Nie. Urobím to sám. Ďakujem, Thorold. Už sa navečerali, Wren?“

„Myslím, že už o chvíľku skončia, vaše lordstvo,“ odvetil komorník. „Ak som pánu Cawsonovi dobre rozumel, magnifikus a jeho hostia sa poponáhľajú, keď vedia, že už ste tu. Mám kávu odniesť?“

„Vezmite ju a choďte.“

„Dobre, vaše lordstvo.“

Komorník sa uklonil, zobral podnos a odišiel a Thorold s ním. Len čo sa dvere zavreli, lord Asriel pozrel cez celú miestnosť priamo na skriňu a Lyra cítila silu jeho pohľadu, takmer ako keby mal fyzickú podobu, akoby to bol šíp alebo kopija. Potom sa lord otočil a potichu niečo povedal svojmu démonovi.

Leopardica si sadla k nemu, ostrážitá a elegantná, nebezpečnými zelenými očami si pozorne prezerala miestnosť, a keď sa otočila kľuč-

ka, uprela ich na dvere z jedálne, tak ako sa ta obrátili lordove čierne oči. Lyra na dvere nevidela, ale počula, ako sa prvý muž, čo vošiel, nadýchol.

„Magnifikus,“ oslovil ho lord Asriel. „Áno, opäť som tu. Prived’te svojich hostí, ukážem vám niečo veľmi zaujímavé.“

2

Sever

„Lord Asriel,“ oslovil ho magnifikus s povzdychom a podišiel k nemu, aby mu podal ruku. Lyra z úkrytu sledovala jeho oči, a naozaj, na okamih zaleteli k stolíku, kde bolo tokajské.

„Magnificencia, prišiel som prineskoro a nechcel som vás rušiť pri večeri, tak som sa usadil tu. Víтам vás, pán zástupca. Som rád, že tak dobre vyzeráte. Ospravedlňujem sa za svoj neupravený výzor, no len pred chvíľou som pristál. Áno, magnificencia, je po tokajskom. Myslím, že v ňom práve stojíte. Vrátnik ho zhodil zo stola, ale bola to moja chyba. Zdravím vás, pán kaplán. S veľkým záujmom som si prečítal vašu poslednú prácu.“

Lord Asriel odviedol kaplána nabok, čím Lyre umožnil dobrý výhľad na magnifikusovu tvár. Bola flegmatická, ale havranica na jeho pleci si šuchorila perie a nervózne prestupovala z nohy na nohu. Lord Asriel už bol dominantnou postavou v salóniku a hoci si dával pozor, aby bol voči magnifikusovi na jeho území zdvorilý, bolo jasné, kde sa sústredila moc.

Magistri pozdravili návštevníka a vošli do miestnosti, niektorí si posadali okolo stola, niektorí do kresiel a onedlho sa salónik zaplnil šumom rozhovorov. Lyra videla, že ich nesmierne priťahuje drevená truhlica, plátno a laterna. Poznala magistrov dobre: knihovníka, zástupcu rektora, vyšetrovateľa i ostatných. Títo muži ju obklopovali celý život, učili ju, trestali, utešovali, dávali jej malé darčeky, v záhrade ju zháňali z ovocných stromov. Bola to jej jediná rodina. Možno by pri nich aj mala pocit ako v rodine, keby vedela, čo to je, hoci, keby to aj bola vedela, zrejme by sa tak cítila skôr medzi služobníctvom. Magistri

sa zaoberali dôležitejšími vecami než sú city polodivého polocivilizovaného dievčaťa, ktoré sa ocitlo medzi nimi náhodou.

Magnifikus zapálil liehovú lampu pod malým strieborným ohrievačom, nahrial trochu masla a potom nasekal pol tucta makovic a hodil ich do ohrievača. Mak sa podával vždy po hostine – vyjasňoval myseľ, posilňoval jazyk a podnecoval rozhovory. Podľa tradície ho magnifikus pripravoval sám.

Pri škvrcaní pražiacého sa masla a bzukote rozhovorov sa Lyra pohla, aby si našla pohodlnejšiu polohu. Veľmi opatrne zvesila jeden talár – celý kožušinový – a prestrela si ho na dno skrine.

„Mala si si vziať nejaký starý a drsný,“ zašepkal jej Pantalaimon. „Na priveľmi mäkkom zaspíš.“

„Keď zaspím, musíš ma zobudiť,“ odvetila mu.

Usadila sa a počúvala. Rozhovor bol veľmi nudný, takmer iba o politike a ešte k tomu o londýnskej politike, nič vzrušujúce o Tatároch. Vôňa pražiacého sa maku a tabaku príjemne prenikala aj do skrine a Lyra si neraz uvedomila, že prikyvuje. Napokon počula, ako niekto zaklopal na stôl. Hlasy stíchli a prehovoril magnifikus.

„Páni, som si istý, že hovorím v mene vás všetkých, keď lorda Asriela privítam. Jeho návštevy sú zriedkavé, ale vždy nesmierne cenné, a domnievam sa, že dnes večer nám chce ukázať niečo mimoriadne zaujímavé. Ako si všetci uvedomujeme, v týchto časoch vládne veľké politické napätie. Lorda Asriela zajtra zavčasu ráno očakávajú vo vláde a už je pripravený vlak, ktorý ho odvezie do Londýna, len čo tu skončíme náš rozhovor, takže musíme nakladať s časom rozumne. Keď lord Asriel skončí, predpokladám, že budete mať otázky. Prosím vás, aby boli stručné a k veci. Začnete, lord Asriel?“

„Ďakujem, magnificencia,“ poďakoval lord Asriel. „Na začiatok vám chcem ukázať niekoľko záberov. Pán zástupca, myslím, že lepšie uvidíte odtiaľto. A magnificencia by si možno radšej sadla ku skrini?“

Starý zástupca magnifikusa bol takmer slepý, takže bolo zdvorilé ponúknuť mu miesto bližšie k plátnu, a keď sa presunie dopredu, znamenalo to, že magnifikus bude sedieť vedľa knihovníka, ani nie meter od miesta, kde sa v skrini krčila Lyra. Keď sa magnifikus usadil v kresle, Lyra počula, ako zašepkal:

„Diabol! Vedel o tom víne, som si istý.“

Knihovník mu šeptom odpovedal: „Bude žiadať financie. Ak vy-
núti hlasovanie.“

„Ak to urobí, musíme jednoducho namietat' so všetkou výrečnos-
ťou, akej sme schopní.“

Laterna zasyčala, keď ju lord Asriel energicky štartoval. Lyra sa
trošku pohla, aby dovidela na plátno, kde sa rozžiaril jasný biely kruh.
„Mohol by niekto zhasnúť lampu?“ zavolať lord Asriel.

Jeden z magistrov vstal, urobil to a v miestnosti nastala tma.

Lord Asriel začal:

„Ako niektorí z vás viete, pred dvanástimi mesiacmi som sa vy-
bral na diplomatickú misiu ku kráľovi Laponska. Prinajmenšom som to
predstieral. Mojmým skutočným cieľom však bolo pokračovať ďalej na
sever až na ľad, kde som sa pokúšal zistiť, čo sa stalo s Grummanovou
expedičiou. V jednej z posledných Grummanových správ berlínskej
akadémii sa písalo o istom prírodnom úkaze, ktorý je viditeľný iba na
územiach severu. Bol som rozhodnutý preskúmať ho a zistiť o Grum-
manovi, čo sa dá. Na mojom prvom obrázku však nie je ani jedno, ani
druhé.“

Vložil do rámika prvú snímku a presunul ju za šošovky. Na plátne
sa zjavil ostrý čiernobiely okrúhly fotogram. Bol urobený v noci pri
splne mesiaca a zachytával stredne vzdialenú drevenú chatku. Jej tmavé
steny kontrastovali so snehom, ktorý ju obklopoval a v hrubej vrstve
prikrýval aj strechu. Vedľa chatky stála súprava filozofických nástrojov,
ktoré Lyre pripadali ako veci v antarickej zóne na ceste do Yarntonu –
antény, drôty, porcelánové izolátory, to všetko sa lesklo v mesačnom
svetle pokryté hrubou vrstvou námrazy. Nejaký muž v kožušinovom
odeve, ktorému bolo tvár pod kapučnou sotva vidieť, stál v popredí
s rukou zdvihnutou ako na pozdrav. Vedľa neho stála menšia postava.
Mesiac všetko zalieval rovnakým bledým svetlom.

„Tento fotogram bol zhotovený s pomocou bežnej emulzie dusič-
nanu strieborného,“ hovoril lord Asriel. „Chcel by som vám ukázať
druhý, nasnímaný z toho istého miesta iba o chvíľu neskôr s novou,
špeciálne pripravenou emulziou.“

Vytiahol prvú snímku a vložil do rámika druhú. Táto bola oveľa
tmavšia, ako keby z nej bolo mesačné svetlo odfiltrované. Obzor s tma-
vou siluetou chatky a strechou pokrytou snehom bol ešte stále viditeľ-

ný, ale detaily nástrojov pohltila tma. Muž sa však celkom zmenil – bol zaliaty svetlom a zo zdvihnutej ruky akoby mu vychádzal prúd žiariacich častíc.

„To svetlo,“ spytoval sa kaplán, „smeruje nahor alebo padá dolu?“

„Padá dolu,“ odvetil lord Asriel, „ale nie je to svetlo. Je to prach.“

Spôsob, akým to povedal, vyvolal v Lyre predstavu Prachu s veľkým písmenom, ako keby to nebol iba obyčajný prach. Reakcia magistrov potvrdila jej pocit, pretože slová lorda Asriela spôsobili náhle všeobecné mlčanie, po ktorom nasledovali prekvapené zhíknutia.

„Ale ako...“

„Určite...“

„To nemôže...“

„Páni!“ ozval sa kaplán. „Nechajte lorda Asriela, aby to vysvetlil.“

„Je to prach,“ opakoval lord Asriel. „Na doštičke sa zaznamenal ako svetlo, lebo častice prachu pôsobia na túto emulziu tak, ako fotóny pôsobia na emulziu dusičnanu strieborného. Moja expedícia mierila na sever čiastočne preto, aby som to overil. Ako vidíte, postava muža je úplne viditeľná. Teraz sa, prosím, pozrite na postavu vľavo od neho.“

Ukázal na rozmazané obrisy menšej postavy.

„Myslel som si, že je to démon toho muža,“ povedal dozorca.

„Nie. Jeho démon bol v tom čase ovinutý okolo jeho krku a mal podobu hada. Tá nejasná postava je dieťa.“

„Odseknuté dieťa?“ spýtal sa niekto a to, ako náhle zmlkol, prezrádzalo, že si uvedomil, že je to niečo, o čom sa nehovorí nahlas.

Nastalo napäté ticho.

Vtedy lord Asriel pokojne odpovedal: „Úplné dieťa. A vzhľadom na charakter prachu presne o to ide, či nie?“

Chvíľu boli všetci ticho. Potom sa ozval kaplán.

„Á,“ vzdychol ako smädný človek, čo sa práve poriadne napil, odložil pohár a vypustil vzduch, ktorý pri pití zadržoval. „A prúdy prachu...“

„...prichádzajú z oblohy a zalievajú ho akoby svetlom. Môžete si obrázok prezrieť tak zblízka, ako chcete. Nechám vám ho tu. Ukazujem

vám ho preto, aby som vám predviedol účinky tejto novej emulzie. A teraz by som vám chcel ukázať ďalší.“

Vymenil snímku. Nový záber bol tiež nasnímaný v noci, ale tentoraz bez mesačného svetla. V popredí sa na pozadí nízkeho obzoru nejasne črtala malá skupinka stanov a vedľa nich sa vŕšila nesúmeraná kopa drevených debničiek a sane. Najzaujímavejšia však bola na obrázku obloha. Prúdy a závoje svetla viseli ako záclony povešané na neviditeľných háčikoch stovky míľ vysoko alebo rozviate na všetky strany v prúde akéhosi nepredstaviteľného vetra.

„Čo je to?“ opýtal sa zástupca magnifikusa.

„To je obrázok aurory.“

„Je to naozaj dokonalý fotogram,“ povedal palmerský profesor. „Jeden z najlepších, aké som kedy videl.“

„Odpustite mi moju neznalosť,“ ozval sa trasľavý hlas starého chórmajstra, „ale ak som aj niekedy vedel, čo je to aurora, zabudol som. Hovoria tak polárnej žiare?“

„Áno. Má veľa mien. Skladá sa z privalov nabitých častíc a slnečných lúčov mimoriadnej intenzity – samy osebe sú neviditeľné, ale spôsobujú toto svetelné žiarenie pri dopade do atmosféry. Keby som mal čas, dal by som snímku kolorovať, aby som vám ukázal tie farby, prevažne svetlozelené a ružové, na spodnom okraji tohto závesovitého útvaru s nádychom šarlátovej. Toto je snímané s obyčajnou emulziou. A teraz sa pozrite na záber zhotovený so špeciálnou emulziou.“

Vytiahol ďalší obrázok a Lyra počula, ako magnifikus potichu povedal: „Ak si vynúti hlasovanie, mohli by sme sa pokúsiť odvolať sa na odsek o pobyte. Nestrávil v kolégiu tridsať týždňov z uplynulých päťdesiatdva.“

„Má už na svojej strane kaplána.“ zašepkal mu knihovník.

Lord Asriel vložil do rámčeka ďalšiu snímku. Bola na nej tá istá scéna. Tak ako na predchádzajúcich pár záberoch, mnohé črty viditeľné pri obyčajnom osvetlení boli aj na tejto nejasnejšie a takisto žiara na oblohe.

Uprostred aurory, vysoko nad mrazivou krajinou však Lyra videla čosi jednoliate. Pritisla si tvár k štrbine, aby videla jasnejšie. Všimla si, že magistri pri plátne sa tiež nakláňajú bližšie. A ako tak hľadela, jej údiv narastal, lebo tam na oblohe sa nepochybne črtalo mesto, veže,

kupoly, múry, budovy a ulice visiace vo vzduchu. Skoro zhíkla od údivu.

Magister z Cassingtonu povedal: „To vyzerá... vyzerá to ako mesto.“

„Presne tak,“ potvrdil lord Asriel.

„Mesto v inom svete. Nepochybne,“ poznamenal dekan s opovrhnutím.

Lord Asriel si ho nevšimal. Medzi niektorými magistrami nastal rozruch, ako keby napísali vedeckú rozpravu o existencii jednorozka bez toho, žeby nejakého vôbec niekedy videli, a práve im niekto ukazuje živý, nedávno odchytený exemplár.

„Ide o tú Barnard-Stokesovu záležitosť?“ spýtal sa palmerský profesor. „To je ono, však?“

„To chcem zistiť,“ povedal lord Asriel.

Stál vedľa osvetleného plátna. Lyra videla, ako jeho tmavé oči sledujú magistrov skúmajúcich snímku aurory, videla i zelené svetielkujúce oči jeho démona vedľa neho. Všetky ctihodné hlavy sa naťahovali dopredu, okuliare sa im leskli, iba magnifikus a knihovník sa opreli na stoličkách s hlavami pri sebe.

Ozval sa kaplán: „Povedali ste, že pátrate po správach o Grummanovej výprave, lord Asriel. Aj doktor Grumman skúmal tento jav?“

„Domnievam sa, že áno, a myslím, že mal o ňom dosť veľa informácií. Ale nemôže nám ich povedať, pretože je mŕtvy.“

„Nie!“ zvolal kaplán.

„Žiaľ, mám tu dôkaz.“

Salónikom preletela vlna vzrušenia a obáv, keď podľa pokynov lorda Asriela dvaja či traja mladší magistri preniesli do prednej časti miestnosti drevenú debničku. Lord Asriel vytiahol posledný záber, ale laternu nechal svietiť a v dramatickom osvetlení v tvare kruhu sa zohol, aby debničku otvoril. Lyra počula, ako pri vyťahovaní z vlhkého dreva vŕzgajú klince. Magnifikus vstal, aby lepšie videl, čím Lyre zakryl výhľad. Znovu prehovoril jej strýko:

„Ak sa pamätáte, Grummanova expedícia zmizla pred osemnástimi mesiacmi. Nemecká akadémia ho poslala čo najďalej na sever až k magnetickému pólu, aby robil rôzne astronomické pozorovania. Práve počas tejto cesty pozoroval zvláštny jav, ktorý sme už videli. Krátko

nato zmizol. Predpokladalo sa, že mal nehodu a jeho telo leží v nejakej pukline. V skutočnosti to nebola nehoda.“

„Čo to tam máte?“ spýtal sa dekan. „Je to vákuová komora?“

Lord Asriel hneď neodpovedal. Lyra počula, ako cvakli kovové príchytky a ozvalo sa syčanie, keď do nádoby vnikal vzduch, a potom bolo ticho. Dlhو však netrvalo. Po chvíli Lyra počula, ako vypukol zmätený, nezrozumiteľný džavot, ozvali sa zdesené výkriky, hlasné protesty a hlasy zvýšené v hneve a strachu.

„Ale čo...“

„...sotva ľudská.“

„...bolo to.“

„...čo sa s tým stalo?“

Všetkých prekričal magnifikusov hlas.

„Lord Asriel, čo to tu, preboha, máte?“

„Toto je hlava Stanislaua Grummana,“ odvetil lord Asriel.

V tej zmesi hlasov Lyra počula, ako sa niekto tacká k dverám, ne-súvisle zdesene mrmlajúc, a vychádza von. Ľutovala, že nevidí to, čo vidia oni.

Lord Asriel povedal: „Našiel som jeho telo zachované v ľade pri Svalbarde. Takto naložili s jeho hlavou tí, čo ho zabili. Všimnite si charakteristický spôsob skalpovania. Myslím, že vy ho možno poznáte, pán zástupca.“

Starý pán pevným hlasom odpovedal: „Videl som, ako ho robia Tatári. Takáto technika sa vyskytuje u domorodcov na Sibíri a v Tunguzke. Odtiaľ sa, pravdaže, rozšírila aj do krajiny Skraelingov, hoci pokiaľ viem, v Novom Dánsku je to teraz zakázané. Môžem si ju prezrieť bližšie, lord Asriel?“

Po krátkom tichu prehovoril znova.

„Nemám veľmi jasný zrak a ľad je špinavý, ale zdá sa mi, že na temene je diera. Nemám pravdu?“

„Máte.“

„Trepanácia?“

„Presne tak.“

To vyvolalo vzrušený šum. Magnifikus odstúpil a Lyra zase mala výhľad. Starý zástupca magnifikusa si v kruhu svetla z laterny držal pred očami veľký kus ľadu a Lyra videla, čo je v ňom – krvavá hrča,

v ktorej sa dala ledva rozpoznať ľudská hlava. Pantalaimon poletoval okolo Lyry a jeho nepokoj na ňu zapôsobil.

„Psst!“ zašepkala. „Počúvaj.“

„Doktor bol kedysi magistrom v tomto kolégiu,“ pripomenul dekan oduševnene.

„Padnúť do rúk Tatárom!“

„Ak tak ďaleko na severe?“

„Museli preniknúť ďalej, ako si človek vie predstaviť!“

„Počul som dobre, že ste to našli pri Svalbarde?“ spýtal sa dekan.

„Presne tak.“

„Máme tomu rozumieť tak, že s tým majú niečo spoločné panserbjorne?“

Lyra to slovo nepoznala, ale magistri očividne áno.

„To nie je možné,“ rozhodne tvrdil cassingtonský magister. „Tí sa takto nikdy nesprávajú.“

„Potom nepoznáte Iofura Raknisona,“ namietol palmerský profesor, účastník niekoľkých expedícií do arktických oblastí. „Vôbec by ma neprekvapovalo, keby som sa dozvedel, že začal skalpovať ľudí tak ako Tatári.“

Lyra znova pozrela na strýka, ktorý sledoval magistrov s trpkým pobavením a nehovoril nič.

„Kto je Iofur Raknison?“ spýtal sa ktosi.

„Kráľ Svalbardu,“ odpovedal palmerský profesor. „Áno, správne, jeden z panserbjorne. Je to istým spôsobom uchvatiteľ, na trón sa dostal podfukom, aspoň tak som počul, ale má moc a v žiadnom prípade nie je hlúpy, napriek smiešnej afektovanosti – dal si postaviť palác z dovezeného mramoru a údajne zakladá univerzitu.“

„Pre koho? Pre medvede?“ spýtal sa ktosi a všetci sa zasmiali.

No palmerský profesor pokračoval. „Napriek tomu všetkému vám poviem, že Iofur Raknison by to bol schopný Grummanovi urobiť. Ak je to potrebné, možno ho obalamutiť, aby sa správval celkom inak.“

„A vy viete ako, Trelawney, však?“ posmešne poznamenal dekan.

„Skutočne to viem. Viete, čo chce najviac? Viac než čestný titul? Chce démona! Nájdite spôsob, ako mu dať démona, a urobí pre vás čokoľvek.“

Magistri sa srdečne zasmiali.

Lyra všetko sledovala zmätene – to, čo povedal palmerský profesor, nedávalo nijaký zmysel. Okrem toho chcela počuť viac o skalpovaní a polárnej žiare a o tom záhadnom prachu. Bola však sklamaná, lebo lord Asriel skončil s predvádzaním obrázkov i pozostatkov a rozhovor sa onedlho zvrtol na spor v kolégiu, či mu majú dať peniaze na vystrojenie ďalšej výpravy. Argumenty prevažovali raz na jednu, raz na druhú stranu a Lyra cítila, ako sa jej zatvárajú oči. Onedlho tvrdo spala a Pantalaimon sa skrútil do svojej obľúbenej polohy okolo jej krku ako hrastaj.

Lyra sa prudko prebudila, keď ju ktosi zatriasol za plece.

„Ticho,“ povedal strýko. Dvere skrine boli otvorené, on pri nich čupel a svetlo mal za chrbtom. „Všetci odišli, ale ešte sa tu motajú sluhovia. Teraz choď do svojej izby a daj si pozor, aby si o tomto nikomu nič nepovedala.“

„Odhlasovali, že ti dajú peniaze?“ spýtala sa ospalivo.

„Áno.“

„Čo je to prach?“ vyzvedala sa a namáhavo vstávala, lebo bola pridlho skrčená.

„Do toho ťa nič.“

„Akože nič?“ namietala. „Ak si chcel, aby som ti v skrini robila špióna, mal by si mi povedať, prečo som mala špehovať. Môžem vidieť hlavu toho muža?“

Pantalaimonova biela hermelínová kožušina sa naježila – Lyra cítila, ako ju štekli na krku. Lord Asriel sa krátko zasmial.

„Nebud' nechutná,“ odvetil a začal baliť snímky a debnu so vzorkami. „Sledovala si magnifikusa?“

„Áno, a prv než niečo povedal, hľadal víno.“

„Dobre. Zatiaľ som ho zneškodnil. Rob, čo ti hovorím, a choď do postele.“

„A ty kam ideš?“

„Vraciam sa na sever. Odchádzam o desať minút.“

„Môžem ísť aj ja?“

Lord Asriel prestal baliť a pozrel na ňu, akoby ju videl po prvý raz. Aj jeho démon uprel na ňu svoje zelené leopardie oči a pod sústredeným pohľadom tých dvoch sa Lyra začervenala. Ich pohľad však nahnevane opätovala.

„Tvoje miesto je tu,“ povedal strýko napokon.

„Ale prečo? Prečo je moje miesto tu? Prečo nemôžem ísť na sever s tebou? Chcem vidieť polárnu žiaru, medvede, ľadovce a všetko. Chcem sa niečo dozvedieť o prachu. A o tom meste vo vzduchu. Je to iný svet?“

„Ty tam nepôjdeš, dieťa moje. Vyhod' si to z hlavy. Doba je nebezpečná. Urob, ako som ti povedal, choď si ľahnúť a ak budeš poslušná, prinesiem ti mroží kel s nejakým vyrytým eskimáckym ornamentom. A už nevyjednávaj, lebo sa nahnevám.“

A jeho démon zlostne zavrčal, až si Lyra predstavila, aké by to bolo, keby pocítila jeho zuby na hrdle.

Lyra stisla pery a silno sa na strýka mračila. Odčerpával z vákuovej nádoby vzduch a nevšimal si ju, ako keby už na ňu zabudol. Bez slova, ale so stisnutými perami a prižmúrenými očami sa dievča a jeho démon pobrali spať.

Magnifikus a knihovník boli starí priatelia a spojenci a bolo ich zvykom, že po ťažkej chvíľke si vždy dali brandvino a navzájom sa utešovali. A tak, keď odprevadili lorda Asriela, pomaly sa odobrali do magnifikusovho bytu a usadili sa v jeho pracovni so zatahnutými závesmi a rozloženým ohňom a chystali sa porozmýšľať o tom, čo sa stalo. Ich démoni sedeli na svojich zvyčajných miestach – na kolene alebo na pleci.

„Naozaj veríte, že o tom víne vedel?“ spýtal sa knihovník.

„Pravdaže o ňom vedel. Nevieť ako, ale vedel. A fľašku rozlial sám. Pravdaže to vedel.“

„Odpustite mi, magnifikus, ale nemôžem si pomôcť – ul'avilo sa mi. Vôbec ma netešila predstava, že...“

„Že by sme ho otrávil?“

„Áno. Zavraždili.“

„Asi nikomu by sa ten nápad nepáčil, Charles. Tu ide o to, čo by bolo horšie, či sám čin, alebo dôsledky toho, keby sme ho nevykonali. Nuž, zasiahla Prozreteľnosť a nestalo sa to. Mrzí ma len, že som zaťažil vaše vedomie tým, že ste o tom vedeli.“

„Nie, nie,“ protestoval knihovník. „Len škoda, že ste mi nepovedali viac.“

Magnifikus chvíľu mlčal a potom povedal: „Áno, možno som to mal urobiť. Alethiomer varuje pred hroznými následkami, ak bude lord Asriel pokračovať v tomto výskume. Okrem iného bude do toho zatiahnuté to dieťa a ja chcem, aby bola v bezpečí, pokiaľ len to bude možné.“

„Má záležitosť lorda Asriela niečo spoločné s tou novou iniciatívou Cirkevného disciplinárneho súdu? S tou, akože to volajú. Obetnou radou?“

„Lord Asriel – nie, nie. Práve naopak. Ani Obetná rada nezodpovedá celkom Cirkevnému súdu. Je to polosúkromná iniciatíva, spravuje ju ktosi, kto lorda Asriela vôbec nemá v láske. A ja sa trasiem medzi tými dvoma, Charles.“

Knihovník mlčal. Odkedy pápež Ján Kalvín prestáhoval pápežské sídlo do Ženevy a založil Cirkevný disciplinárny súd, moc cirkvi nad všetkými stránkami života bola absolútna. Po Kalvínovej smrti zrušili aj samotné pápežstvo a namiesto neho vyrástla spleť súdov, kolégií a výborov so spoločným názvom magistérium. Tieto inštitúcie neboli vždy jednotné, niekedy medzi nimi vládla krutá rivalita. Prevažnú časť minulého storočia bolo najmocnejšie kolégium biskupov, ale v posledných rokoch jeho miesto zaujal Cirkevný disciplinárny súd ako najaktívnejší a najobávanejší zo všetkých cirkevných orgánov.

Vždy však niektoré inštitúcie rástli pod ochranou inej časti magistéria a Obetná komisia, ktorú spomínal knihovník, bola jednou z nich. Knihovník toho veľa o nej nevedel, ale nepáčilo sa mu, čo počul, bál sa toho a veľmi dobre chápal magnifikusove obavy.

„Palmerský profesor vyslovil jedno meno,“ povedal po chvíli. „Barnard-Stokes? Čo je to tá Barnard-Stokesova záležitosť?“

„Ach, to nie je z našej oblasti, Charles. Pokiaľ tomu rozumiem, svätá cirkev učí, že jestvujú dva svety: svet všetkého, čo vidíme, počujeme a čoho sa môžeme dotknúť, a druhý svet, duchovný svet neba a pekla. Barnard a Stokes boli dvaja – ako by som to... teológovia odpadlíci, ktorí sa domnievali, že existuje mnoho iných svetov, ako je tento, ani nebeských, ani pekelných, ale materiálnych a hriechnych. Sú blízko, ale sú neviditeľné a nedosiahnuteľné. Svätá cirkev, prirodzene, zamietá takéto nehorázne kacirstvo, a Barnarda a Stokesa umlčali.“

Lenže nanešťastie pre magistérium, zdá sa, že túto teóriu o iných svetoch podporujú pádne matematické argumenty. Ja sám som to nikdy nesledoval, ale cassingtonský magister mi hovorí, že sú solídne.“

„A lord Asriel teraz nasnímal jeden z iných svetov,“ povedal knihovník. „A my sme ho finančne podporili, aby ich mohol ísť hľadať. Chápem.“

„Veru tak. Obetnej rade a ich mocným ochrancom to bude pripadať, že Jordanské kolégium je ohnisko, ktoré podporuje kacírstvo. A ja, Charles, musím balansovať medzi Cirkevným disciplinárnym súdom a Obetnou radou a to dieťa medzitým rastie. Nezabudnú na ňu. Skôr či neskôr by ju do toho aj tak zapojili, ale teraz ju do toho vtiahnu, či ju chcem chrániť, alebo nie.“

„Ale ako to viete, preboha? Zase ten alethiomer?“

„Áno. Lyra má v tom všetkom svoju úlohu, a to veľkú. Iróniou je, že musí konať bez toho, aby si uvedomovala, čo robí. Možno jej však pomôcť a keby sa mi bol plán s tokajským podaril, bola by v bezpečí o trochu dlhšie. Chcel som ju ušetriť cesty na sever. A nadovšetko na svete by som si prial, aby som jej to vedel vysvetliť.“

„Nepočúvala by,“ povedal knihovník. „Poznám ju až pridobre. Skúste jej hovoriť niečo vážne – päť minút vás bude počúvať jedným uchom a potom sa začne hniezdiť. A keď sa jej na to spýtate nabudúce, zistíte, že všetko zabudla.“

„A keby som jej rozprával o prachu? Myslíte, že to by počúvala?“

Knihovník tľoskol jazykom, aby dal najavo, aké je to nepravedpodobné.

„Prečo, preboha, by mala počúvať? Prečo by zdravé bezstarostné decko zaujímala nejaká vzdialená teologická záhada?“

„Pre to, čo musí prežiť. Súčasťou toho je aj veľká zrada.“

„Kto ju zradí?“

„Nie, nie, to je na tom najsmutnejšie – zradcom bude ona a tá skúsenosť bude hrozná. O tom ona, samozrejme, nesmie vedieť. Ale niet dôvodu, aby nevedela o prachu. Možno sa mýlite, Charles, možno by ju zaujalo, keby sme jej to vysvetlili jednoduchým spôsobom. A možno jej to neskôr pomôže. Ja by som sa rozhodne cítil lepšie – bál by som sa o ňu menej.“

„To je povinnosť starých,“ povedal knihovník, „bát sa o mladých. A povinnosťou mladých je pohádzať obavamí starých.“

Chvíľu ešte sedeli a potom sa rozlúčili, pretože bolo neskoro a oni boli starí a ustarostení.

3

Lyrino Jordanské kolégium

Jordanské kolégium bolo najveľkolepejšie a najbohatšie zo všetkých kolégií v Oxforde. Pravdepodobne aj najväčšie, hoci nikto to nevedel naisto. Budovy zoskupené okolo troch nepravidelných štvoruholníkových nádvorí pochádzali zo všetkých období – od raného stredoveku až do polovice osemnásteho storočia. Nikdy nevyrastali podľa plánu, ale postupne. Na každom mieste sa minulosť prelínala s prítomnosťou a konečným výsledkom bola monumentálna a chátrajúca zmes. Vždy nejakej časti hrozilo, že spadne, a kolégium na plný úväzok zamestnávalo už piatu generáciu murárskej a lešenárskej rodiny Parslowovcov. Súčasný pán Parslow zaučal do remesla svojho syna a obaja aj s tromi robotníkmi ako usilovné mravce lozili po lešeniach, ktoré postavili na rohu knižnice alebo nad strechou kaplnky, a vyťahovali nahor svetlé nové bloky kameňa alebo lesklé baly oloveného plechu či drevené trámy.

Kolégiu patrili aj farmy a statky po celej Británii. Hovorilo sa, že človek mohol prejsť jedným smerom z Oxfordu až do Bristolu a druhým do Londýna, pričom vôbec neopustil jordanské pozemky. V každej časti kráľovstva boli farbiarske dielne a tehelne, lesy a atómové fabriky, ktoré platili nájomné Jordanskému kolégiu, a na konci každého štvrťroka to kvestor a jeho úradníci všetko zráтали, celkovú sumu oznámili snemu a objednali pár labutí na hostinu. Časť peňazí sa vydělila na investovanie – snem práve schválil kúpu kancelárií v Manchestri – a zvyšok sa použil na výplatu skromných štipendií magistrom a miezd sluhom (aj Parslowovcom a ďalším asi desiatim rodinám remeselníkov a obchodníkov, ktorí slúžili kolégiu) a na to, aby sa hojne naplnili vínne sklepy, nakúpili knihy a antarografy pre obrovskú knižnicu, ktorá zabe-

rala jednu stranu Melroského nádvoría a tiahla sa ako myšacie diery niekoľko podlaží aj pod zemou, a čo bolo nemenej dôležité, časť peňazí išla na vybavenie kaplnky najnovšími filozofickými prístrojmi.

Bolo potrebné udržiavať vybavenie kaplnky na úrovni doby, pretože Jordanské kolégium ako stredisko experimentálnej teológie nemalo konkurenciu v Európe ani v Novom Francúzsku. Prinajmenšom toľko Lyra vedela. Bola hrdá na to, akú povesť má jej kolégium, a rada sa ňou pýšila pred všelijakými uličníkmi a trhanmi, s ktorými sa hrávala pri kanáli alebo pri ložiskách hlíny, a na magistrov a významných profesorov, ktorí k nim chodievali na návštevu, sa pozerala súcitne a zvrchu, lebo nepatrili k Jordanskému kolégiu, z čoho podľa nej vyplývalo, že tí chudáci musia vedieť menej než tunajší najobyčajnejší pomocný učiteľ.

O tom, čo je to experimentálna teológia, Lyra nevedela o nič viac než tí uličníci a trhani. Mala predstavu, že sa zaoberá čarami, pohybmi hviezd a planét, drobnými čiastočkami hmoty, ale to len hádala. Hviezdy možno majú démonov tak ako ľudia a k experimentálnej teológii patrí aj dohováranie sa s nimi. Lyra si predstavovala, ako kaplán pyšne rozpráva, načúva poznámkam hviezdnych démonov a potom rozvážne prikyvuje alebo ľútostivo krúti hlavou. No o čom sa môžu rozprávať, to si nevedela predstaviť.

Ani ju to nejako zvlášť nezaujímalo. Po mnohých stránkach bola Lyra barbar. Najradšej lozila po strechách kolégia s Rogerom, pomocníkom z kuchyne, svojím najlepším priateľom, a odtiaľ na hlavy okoloídúcich magistrov plúvali slivkové kôstky, alebo pod oknom, kde práve bol seminár, húkali ako sovy, alebo sa naháňali po úzkych uličkách, kradli na trhu jablká či viedli vojny. Tak ako ona nevedela o skrytých politických prúdoch, ktoré tiekli pod povrchom života v kolégiu, tak zase magistri netušili o vášnivých spojenectvách a nepriateľstvách, sporoch a paktoch, ktorými žili deti v Oxforde. Hrajúce sa deti – aký príjemný pohľad! Čo môže byť nevinnejšie a pôvabnejšie?

V skutočnosti však Lyra a jej rovesníci viedli strašné vojny. V prvom rade deti (malí sluhovia, deti sluhov a Lyra) z jedného kolégia bojovali proti deťom z druhého kolégia. Toto nepriateľstvo však išlo bokom, keď mešťania napadli deti z kolégií – vtedy sa všetci z kolégií spojili a vyšli do boja proti mešťanom. Toto súperenie pretrvávalo stáročia, bolo veľmi hlboké a deti sa v ňom vyžívali.

Lenže aj na to sa zabudlo, keď ich ohrozovali iní nepriatelia. Jeden nepriateľ bol večný – deti tehliarov z Hlinísk, ložísk hliny, ktorými pohrdali rovnako deti z kolégií i mešťania. Vlni Lyra s niekoľkými mestskými deťmi dočasne uzavreli prímerie a zaútočili na Hliniská, zasyľali deti tehliarov hrudami ťažkej hliny a zrúcali im mokrý hrad, ktorý si postavili, a potom ich vyvábali v lepkavej mase, pri ktorej bývali, až sa víťazi i porazení podobali na svorku vrieskajúcich golemov.

Ďalší pravidelný nepriateľ bol sezónny. S jarným jarmokom prichádzali a po jesennom odchádzali rodiny cigojínov, ktoré bývali na člnoch v kanáli, a vždy sa s nimi dobre bojovalo. Odkedy Lyra dokázala hodiť kameň, bojovala najmä s jednou cigojínskou rodinou, ktorá sa pravidelne vracala na kotvisko v mestskej štvrti nazývanej Jericho. Keď boli cigojíni v Oxforde naposledy, ona, Roger a ďalší pomocníci z kuchyne Jordanského kolégia i z kolégia sv. Michala si ich vystriehli a hádzali blato do ich pestro pomaľovaného úzkeho člna, až kým z neho nepovyliezala celá rodina a neodohnala ich – vtedy pod Lyriným vedením zaútočil záložný oddiel a čln odviazal. Unášalo ho dolu kanálom, plietol sa do cesty ostatným plavidlám. Lyrini útočníci ho zatiaľ presnorili z jedného konca na druhý a hľadali zátku. Keby ju vytiahli, ubezpečovala Lyra svoje mužstvo, čln by sa ihneď potopil, lenže ju nenašli, a keď ich cigojíni dohonili, museli čln opustiť a celí premočení, ale s víťazoslávnym jasotom, utiekli úzkymi uličkami Jericha.

To bol Lyrin svet a jej radosti. Väčšinou to bola drsná a nenásytná divoška. No vždy mala nejasný pocit, že toto nie je celý jej svet, že k nemu patrí aj majestátnosť a obrady Jordanského kolégia a že je akosi spojená so svetom vysokej politiky, ktorý predstavuje lord Asriel. Toto vedomie však prenášala iba do svojho postoja k ostatným uličníkom, ku ktorým sa správala nadradene. Nikdy jej nezišlo na um, aby zistila viac.

Tak prešlo jej detstvo, ako keby bola polodivá mačka. Jediná zmena nastávala pri tých nepravidelných príležitostiach, keď kolégium navštívil lord Asriel. Bolo dobré chvastať sa bohatým a mocným strýkom, ale za to chvastanie platila tým, že najvrtkejší z magistrov ju vždy chytil a odvliekol ku gazdinej, aby ju poumývala a obliekla do čistých šiat, načo ju (pod mnohými hrozbami) odvedli do hlavného salóna na čaj s lordom Asrielom. Pozvali aj skupinku hlavných magistrov. Lyra sa vzdorovito rozvalila v kresle, až kým ju magnifikus príkro nenapome-

nul, aby si sadla rovno, a potom na nich všetkých tak zazerala, až sa musel zasmiať dokonca aj kaplán.

Priebeh tých trápnych, formálnych návštev sa nikdy nemenil. Po čaji magnifikus a zopár pozvaných magistrov nechali Lyru so strýkom a ten jej kázal, aby sa postavila pred neho a povedala mu, čo sa od jeho poslednej návštevy naučila. A Lyra recitovala všetko, čo len vylovila z pamäti o geometrii, arabčine, dejinách alebo antarológii, a on sa pohodlne usalašil na stoličke, členok jednej nohy si oprel o koleno druhej a záhadne ju pozoroval, až kým jej nedošli slová.

Vlani, pred jeho expedíciou na sever, sa dokonca spýtal: „A ako tráviš tie chvíle, keď usilovne neštuduješ?“

„Len sa tak hrám. Okolo kolégia. Iba sa hrám, fakticky,“ zamumlala neochotne.

A na to ju vyzval: „Ukáž mi ruky.“

Lyra mu otrčila ruky a on ich chytil, pretočil a pozrel na jej nechty. Jeho démon ležal vedľa neho na zemi ako sfinga, švihal chvostom a bez mihnutia hľadel na Lyru.

„Špinavé,“ skonštatoval lord Asriel a odstrčil ich. „Nevyžadujú tu od teba, aby si sa umývala?“

„Áno,“ povedala. „Lenže kaplán má vždy špinavé nechty. Dokonca ešte špinavšie ako ja.“

„Je to vzdelaný človek. A akú výhovorku si vymyslíš ty?“

„Musela som si ich zašpiniť potom, ako som si ich umyla.“

„Kde sa hrávaš, že sa tak zašpiniš?“

Podozrievavo pozrela naňho. Mala pocit, že ložiť po strechách je zakázané, hoci jej to vlastne nikto nepovedal. „V starých izbách,“ povedala napokon.

„A kde ešte?“

„Niekedy v Hliniskách.“

„A?“

„V Jerichu a Port Meadow.“

„Nikde inde?“

„Nie.“

„Klameš. Včera som ťa videl na streche.“

Zahryzla si do pery a nepovedala nič. Lord Asriel ju zatrpknuto sledoval.

„Takže sa hrávaš aj na streche,“ pokračoval. „Chodíš niekedy do knižnice?“

„Nie. Ale na streche knižnice som našla havrana,“ povedala.

„Vážne? A chytila si ho?“

„Mal poranenú nohu. Chcela som ho zabiť a upiecť, ale Roger povedal, že by sme mu mali pomôcť, aby sa uzdravil. Tak sme ho kfmili zvyškami jedla a trochou vína a potom sa uzdravil a odletel.“

„Kto je Roger?“

„Môj priateľ. Pomáha v kuchyni.“

„Aha. Takže si bola na všetkých strechách.“

„Na všetkých nie. Na Sheldonovu budovu sa nedá dostať, lebo to by si musel preskočiť z Pútnickej veže ponad jamu. Na tej streche je aj svetlík, ibaže je vysoko a ja ta nedočiahnem.“

„Bola si na všetkých strechách okrem Sheldonovej budovy. A čo v podzemí?“

„V podzemí?“

„Kolégium je rovnako veľké pod zemou ako nad zemou. Prekvapuje ma, že si to ešte nezistila. No, ja už o chvíľu pôjdem. Vyzeráš celkom zdravo. Tu máš.“

Siahol si do vrečka, vytiahol za hrst' mincí a dal jej z nich päť zlatých dolárov.

„Neučili ťa, že sa máš poďakovať?“

„Ďakujem,“ zamumlala.

„Poslúchaš magnifikusa?“

„Áno.“

„A vážiš si magistrov?“

„Áno.“

Démon lorda Asriela sa potichu zasmial. Bol to prvý zvuk, ktorý od neho Lyra počula, a začervenala sa.

„Tak sa choď hrať,“ povedal lord Asriel.

Lyra s úľavou trielila k dverám, potom si spomenula, otočila sa a vyhrkla: „Dovidenia.“

Taký bol Lyrin život predtým, než sa rozhodla skryť v salóniku, kde prvý raz počula o prachu.

A knihovník sa, pravdaže, mýlil, keď magnifikusovi povedal, že by ju to nezaujímalo. Bola by dychtivo počúvala každého, kto jej o tom mohol niečo povedať. V nasledujúcich mesiacoch mala o ňom počuť veľa, a napokon sa o prachu dozvie viac ako ktokoľvek iný na celom svete, no zatiaľ ešte okolo nej plynul rušný život Jordanského kolégia.

Okrem toho tu bola ešte iná vec, o ktorej mohla premýšľať. Na uliciach sa o tom hovorilo už niekoľko týždňov. Niektorí sa tomu smiali, iní zmĺkli, tak ako sa jedni duchom posmievajú, a druhí sa ich boja. Nikto netušil prečo, ale začali miznúť deti.

Stávalo sa to takto.

Prejdime na východ po rušnej rieke Isis, plnej pomalých nákladných člnov s tehliami, s asfaltom a obilím, popri Henley a Maidenheade po Teddington, kam až siaha prúd z Nemeckého oceána, a ešte ďalej: k Mortlaku popri dome veľkého čarodejníka Dr. Dee, popri Falkeshalle, kde sa rozprestierajú zábavné parky vo dne žiariace fontánami a transparentmi, v noci lampami na stromoch a ohňostrojmi, popri paláci White Hall, kam kráľ každý týždeň zvoláva Štátnu radu, okolo Streleckej veže, z ktorej oddávna do kadí s kalnou vodou neprestajne kvapká roztopené olovo, z ktorého sú potom náboje, a ešte ďalej až tam, kde sa rieka, teraz už široká a špinavá, veľkým oblúkom stáča na juh.

Tam je Limehouse a to dieťa, ktoré zmizne.

Volá sa Tony Makarios, jeho matka si myslí, že má deväť rokov, ale jej chabú pamäť rozložil alkohol, takže možno má osem alebo desať. Má grécke priezvisko, ale to je rovnako ako jeho vek iba predpoklad jeho matky, pretože vyzerá skôr ako Číňan než ako Grék a z matkinej strany má v sebe aj čosi z Írov, Skraelingov a Lascarov. Tony nie je veľmi bystrý, ale má v sebe akúsi neohrabanú nežnosť, ktorá ho občas pohne k tomu, aby drsne objal svoju matku a vtisol jej na líce lep-kavý bozk. Tá chudera je zväčša priveľmi opitá, než aby to urobila aj ona, ale reaguje na jeho bozky dostatočne vrúcne – keď je natoľko pri vedomí, aby vedela, čo sa deje.

Práve teraz sa Tony motá po trhu na Pie Street. Je hladný. Chýli sa k večeru a doma ješť nedostane. Vo vrecku má šiling, čo mu dal jeden vojak za to, že doručil odkaz jeho milej, ale ten Tony nechce mňať na jedlo, keď si ho môže ukradnúť.

A tak sa túla po trhu medzi stánkami so starým šatstvom a stánkami, kde predávajú papieriky s osudom, ovocie, smažené ryby, a jeho malý démon, vrabčica, mu sedí na pleci, jastrí na všetky strany, a keď sa majiteľ stánku i jeho démon pozerajú inam, začviriká a vtedy Tonyho ruka vystrelí spod širokej košeľe a vzápätí sa ta vráti s jablkom, hrst'ou orieškov a napokon aj teplým koláčom.

Majiteľka stánku to vidí, kričí, jej démon, kocúr, vyskočí, ale Tonyho vrabčica vzlietne a Tony je už o pol ulice ďalej. Spreádzajú ho nadávky, ale nie ďaleko. Zastaví sa pri schodoch oratória sv. Kataríny, kde si sadne a vytiahne pariacu sa trofej, z ktorej mu na košeli zostal mastný fľak.

Niektu ho sleduje. Vo dverách oratória asi desať schodov nad ním stojí dáma v dlhom žltó-červenom líščom kožuchu, krásna mladá pani s lesklými tmavými vlasmi, ktoré jej elegantne padajú spod kožušínovej kapucne. Možno sa končí bohoslužba, pretože z dverí spoza nej vychádza svetlo, zvnútra počuť organ a dáma drží drahokamami zdobený breviár.

Tony o tom nevie. Spokojnú tvár má zaborenú do koláča, prsty na nohách skrútené dovnútra a bosé päty pritisnuté k sebe, sedí si, žuje a prehĺta a jeho démon sa zatiaľ mení na myšku a upravuje si fúzy.

Démon mladej panej sa vynorí spoza jej kožušinového kabáta. Je to opičiak, ale nie obyčajný opičiak: tmavozlatú srst' má dlhú, hodvábnu a lesklú. Vlnivým pohybom schádza dolu schodmi k chlapcovi a sadne si na schod nad ním.

Vtedy myš voľačo zacíti a znova sa zmení na vrabčicu, trochu nakloní hlavu a skacká po schodoch.

Opičiak pozoruje vrabčicu, vrabčica pozoruje opičiaka.

Opičiak pomaly natiahne ruku. Je malá a čierna, namiesto nechťov mu z prstov vyrastajú rohovité pazúry a jej pohyb je nežný a vábivý. Vrabčica nemôže odolať. Skacká bližšie a bližšie, potom zatrepoce krídlami a už sedí opičiakovi na ruke.

Opičiak ho zdvihne, potom sa postaví, otočí sa k dáme a berie vrabčieho démona so sebou. Dáma skláňa voňavú hlavu a niečo opičiakovi šepká.

Vtedy sa Tony otočí. Nemôže si pomôcť.

„Rattus!“ zvolá napoly vyľakane s plnými ústami.

Vrabčica začviriká. Zrejme nehrozí nebezpečenstvo. Tony prehltnie a zíza.

„Ahoj,“ hovorí krásna pani. „Ako sa voláš?“

„Tony.“

„Kde bývaš, Tony?“

„Na Clarice Walk.“

„Čím je ten koláč plnený?“

„Hovädzinou.“

„Máš rád chokolatu?“

„Áno!“

„Náhodou mám viac chokolatu, ako by som sama vypila. Nešiel by si so mnou a nepomohol mi ho vypiť?“

A už je stratený. Bol stratený v tej chvíli, keď jeho ťažkopádny démon priskackal opičiakovi na ruku. Nasleduje krásnu paniu a zlatého opičiaka po Dánskej ulici ku Katovmu prístavu, dolu schodmi kráľa Juraja k malým zeleným dvierkam vysokého skladiska. Pani zaklope, dvere sa otvoria, vojdú dnu a dvere sa zatvoria. Tony už nikdy nevyjde, aspoň nie týmito dverami, a už nikdy neuvidí svoju matku. Chuderka opitá si bude myslieť, že utiekol, a keď si naňho spomenie, pomyslí si, že je tomu na vine ona a ide si vyplakať svoje úbohé srdce.

Malý Tony Makarios nie je jediné dieťa, ktoré chytila dáma so zlatým opičiakom. V pivničnom sklade našiel zo desať ďalších chlapcov a dievčat, a ani jeden z nich nemal viac ako dvanásť rokov, hoci nikto si nemohol byť istý svojím vekom, lebo žili podobne ako on. Jedno však mali spoločné, a to si Tony nevšimol. Ani jedno z detí v teplej parnej pivnici nedosiahlo ešte vek puberty.

Láskavá pani ho usadila na lavicu k stene a mlčanlivá slúžka mu dala šálku chokolatu z hrnca na železnom sporáku. Tony dojedol koláč a vypil sladký teplý nápoj, pričom si svoje okolie ani nevšimol a okolie si nevšimalo jeho – bol primalý, aby predstavoval pre nich hrozbu, a priveľmi ľahostajný, aby im poskytol nejaké uspokojenie ako obeť.

Zato iný chlapec položil nevyhnutnú otázku.

„Hej, pani! Načo ste nás sem všetkých dovedli?“

Bolo to húževnaté chlapčisko s tmavohnedými fúzmi od chokolatu na hornej pere a jeho démonom bola čierna vyzíabnutá potkanica. Pani stála pri dverách a rozprávala sa s robustným chlapíkom, ktorý

vyzeral ako námorný kapitán, a keď sa otočila, aby chlapcovi odpovedala, vyzerala v sipiacom svetle kerosínovej lampy tak anjelsky, až všetky deti stíchli.

„Chceme, aby ste nám pomohli,“ povedala. „Ste ochotní nám pomôcť, však?“

Nikto sa nezmohol na slovo. Všetci len civeli a odrazu sa hanbili. Ešte nikdy nevideli takúto dámu. Bola taká elegantná, pôvabná a milá, až mali pocit, že si ani nezaslúžia to šťastie, a keby ich požiadala o čokoľvek, s radosťou by jej to dali, len aby mohli byť v jej prítomnosti aspoň o trochu dlhšie.

Povedala im, že ich čaká plavba. Dajú im dobre najesť a teplé šatstvo a tí, ktorí chcú, môžu poslať správu svojim rodinám, aby vedeli, že sú v bezpečí. Kapitán Magnusson ich zakrátko vezme na palubu lode, a keď bude správny príliv, vyplávajú na more a poplavia sa na sever.

Onedlho tí niekoľkí, čo chceli poslať správu do akého-takého domova, sedeli okolo krásnej panej a ona písala tých pár riadkov, čo jej nadiktovali a pod ktoré oni nemotorne urobili vlastnou rukou krížik. Potom pani poskladala lístok do voňavej obálky a napísala adresu, ktorú jej povedali. Aj Tony by bol rád niečo poslal matke, ale vedel, že by to aj tak nevedela prečítať. Potiahol dámu za rukáv líščieho kožucha a zašepkal jej, že by chcel, aby jeho matke povedala, kam ide, a všetko ostatné, a ona sklonila svoju elegantnú hlavu k jeho páchnucemu malému teličku tak, aby ho počula, pohladkala ho po hlave a sľúbila, že odkaz odovzdá.

Potom sa deti zhýkli okolo nej, aby sa rozlúčili. Zlatý opičiak pohladkal všetkých ich démonov a všetky deti sa pre šťastie dotkli líščieho kožucha, ako keby chceli z tej panej načerpať silu, či nádej, alebo dobrotu a ona sa s nimi rozlúčila a zverila ich do opatery statočného kapitána na palube parníka pri móle. Obloha bola tmavá a na rieke svietilo plno poskakujúcich svetielok. Dáma stála na móle a kývala im, až kým sa ich tváre nestratili z dohľadu.

Potom sa so zlatým opičiakom schúleným na prsiach vrátila dnu, zväzok listov hodila do pece a odišla tak, ako prišla.

Bolo ľahké odlákať deti z chudobných štvrtí, ale ľudia si to napokon všimli a políciu nevoľky pohli k činu. Na istý čas sa všetko utíšilo,

ale začali sa rodiť chýry, tie sa po troške menili, rástli a šírili sa, a keď po nejakom čase zmizlo zopár detí v Norwichi a potom v Sheffielde a v Manchestri a ľudia, ktorí sa o zmiznutiach dopytujú inde, vždy niečo k rozprávaniu pridali a historky naberali na rozmere.

A tak vznikla legenda o tajomných mágoch, ktorí lákajú deti. Niektorí vraveli, že ich vedie krásna dáma, iní, že vysoký muž s červenými očami, kým tretia historka hovorila o mladíkovi, ktorý sa smeje a svojim obetiam spieva, takže ho nasledujú ako ovečky.

Historky sa však vôbec nezhodovali v tom, kam tie deti odvádzajú. Niektorí tvrdili, že do pekla, pod zem, do rozprávkovej krajiny. Iné zasa, že na farmu, kde deti vykrmujú a potom jedia. Inde sa zase hovorilo, že ich predávajú bohatým Tatárom ako otrokov. A tak podobne.

Na jednom sa však všetci zhodli, a to na názve tých neviditeľných únoscov. Museli mať meno, aby sa o nich dalo hovoriť, a rozprávať o nich – najmä ak ste boli v bezpečí pekne doma v teple alebo v Jordanskom kolégiu – bolo úchvatné. Hoci nikto nevedel prečo, prischlo im meno Mordári.

„Nebud’ vonku dlho, lebo ťa chytia Mordári!“

„Moja sesternica v Northamptone pozná jednu ženu, ktorej chlapca uniesli Mordári.“

„Mordári boli v Stratforde. Vraj mieria na juh!“

A po tom všetkom nevyhnutne nasledovalo:

„Pod’me sa hrať na deti a na Mordárov!“

Toto navrhla Lyra Rogerovi, pomocníkovi z kuchyne Jordanského kolégia. Bol by za ňou išiel aj na kraj sveta.

„A to sa ako hrá?“

„Ty sa skryješ, ja ťa nájdem a rozpáram ťa tak, ako to robia Mordári.“

„Ty predsa nevieš, čo robia. Možno to vôbec nerobia.“

„Bojíš sa ich,“ posmievala sa mu Lyra. „Vidím to.“

„Nebojím. Ja na nich aj tak neverím.“

„Ja áno,“ vyhlásila Lyra rozhodne. „Ale ani ja sa ich nebojím. Urobila by som to isté, čo urobil môj strýko, keď naposledy prišiel do Jordanu. Videla som ho. Bol v salóniku s jedným hosťom, ten bol nezdvorilý, a tak strýko len naňho prísne pozrel a ten muž na mieste padol mŕtvý a okolo úst mal penu.“

„Figu!“ pochybovačne vyhlásil Roger. „V kuchyni nič také nespomínali. A okrem toho do salónika nespieš.“

„Samozrejme, že to v kuchyni nespomínali. Sluhom také veci hovoriť nebudú. A ja som bola v salóniku, aby si vedel. A okrem toho, môj strýko to robí stále. Urobil to aj niekoľkým Tatárom, keď ho raz chytili. Zviazali ho a chceli mu vyrezať brucho, ale keď k nemu prišiel prvý muž s nožom, strýko iba naňho pozrel, a on padol mŕtvy, a tak prišiel ďalší a tomu urobil to isté, až nakoniec zostal iba jeden. Strýko povedal, že by ho nechal nažive, keby ho odviazal, a ten ho odviazal, ale strýko ho potom zabil aj tak, aby mal ponaučenie.“

O tomto Roger pochyboval ešte väčšmi než o Mordároch, ale tá historika bola taká dobrá, že by bolo škoda ju len tak premárniť, a tak sa striedali, jeden bol vždy lord Asriel a druhý hynúci Tatári a na výrobu peny okolo úst používali šumienku.

To bolo však len rozptýlenie. Lyra sa ešte stále veľmi chcela hrať na Mordárov a zlákala Rogera dolu do vínnych sklepov, kam sa dostali vďaka komorníkovým rezervným kľúčom. Spolu sa zakrádali veľkými pivnicami, kde pod mnohoročnými pavučinami ležalo tokajské, kanárske a burgundské víno a brandvino kolégia. Nad nimi sa klenuli starobylé kamenné oblúky podopierané stĺpmi hrubými ako desať stromov, kráčali po nerovnako veľkých dlažbových kameňoch a na všetky strany sa tiahli regály za regálmi, rady fliaš alebo sudov. Bolo to ohromujúce. Obe deti celkom zabudli na Mordárov a po špičkách kráčali z jedného konca na druhý držiak v roztrasených prstoch sviečku, nakúkali do každého tmavého kúta, a Lýru čoraz väčšmi trápila dotieravá otázka – ako chutí víno?

Odpovedať na ňu sa dalo ľahko. Lyra, napriek Rogerovým horlivým protestom, vybrala jednu z najstarších, najpokrútejších, najzeleňších fliaš, a keďže nemala zátku čím vytiahnuť, odbila hrdlo. Schúlení v zastrčenom kúte popíjali opojný nápoj červenej farby a boli zvedaví, kedy sa opijú a ako budú vedieť, že sú opití. Lyre to veľmi nechutilo, ale musela priznať, že nápoj má zaujímavú a ťažko opísateľnú chuť. Najsmiešnejší bol pohľad na ich čoraz otupenejších démonov. Padali, nezmyselne sa chichotali a menili podobu, takže chvíľu vyzerali ako obludy a usilovali sa navzájom predbiehať, kto bude škaredší.

Napokon, takmer naraz, deti zistili, aké to je byť opitý.

„A toto sa im páči?“ žasol Roger, keď výdatne zvracal.

„Áno,“ odvetila Lyra, ktorá bola v rovnakom stave. „A mne tiež,“ dodala tvrdohlavo.

Lyra sa z tohto zážitku poučila len toľko, že hra na Mordárov môže človeka doviesť na zaujímavé miesta. Spomenula si na strýkove slová pri ich minulom rozhovore, a začala preskúmať podzemie, lebo to, čo bolo nad zemou, bol iba malý zlomok celku. Ako nejaká obrovská huba s rozsiahlym koreňovým systémom sa Jordanské kolégium (ktoré nad zemou zápasilo o priestor s kolégiom sv. Michala na jednej a Gabrielovým na druhej strane a univerzitnou knižnicou vzadu) niekedy v stredoveku začalo rozširovať pod povrchom. Tunely, šachty, pivnice a schodiská tak prevrtali zem pod Jordanským kolégiom a niekoľko stoviek metrov naokolo, že zaberali skoro toľko priestoru pod zemou, ako ho bolo nad ňou, takže Jordanské kolégium stálo akoby na dierkovanom kameni.

A teraz, keď Lyra dostala chuť ho objavovať, zanechala svoje zvyčajné naháňacky po hrebeňoch striech a ponorila sa s Rogerom do podzemného sveta. Namiesto hľadania Mordárov prenasledovali, lebo čo môže byť pravdepodobnejšie než to, že striehnu niekde ukrytí pod zemou?

A tak sa jedného dňa s Rogerom vybrali do krypty pod oratóriom. Tu, v olovom obitých drevených rakvách uložených vo výklenkoch kamenných stien, boli pochované celé generácie magnifikusov. Na kamennej tabuľke pod každým stálo ich meno.

Simon Le Clerc, magnifikus 1765 - 1789

Cerebaton

Requiescant in pace

„Čo to znamená?“ spýtal sa Roger.

„Tá prvá časť je jeho meno a to posledné je po rímsky. A na prostriedku sú dátumy, kedy bol magnifikusom. A to druhé meno je asi jeho démon.“

Prechádzali po tichej pivnici a objavovali ďalšie nápisy:

Francis Lyall, magnifikus 1748 - 1765

Zohariel

Requiescant in pace

Ignatius Cole, magnifikus 1745 - 1748

Musca

Requiescant in pace

Lyra so záujmom sledovala, že na každej truhle bol na bronzovej doske zobrazený iný tvor: na jednej bazilišok, siréna, potom had, opica. Uvedomila si, že sú to vyobrazenia démonov tých mužov. Keď ľudia dospejú, ich démoni strácajú schopnosť meniť sa a nadobudnú jedinú podobu, ktorú si uchovávajú nastálo.

„V týchto truhlách sú kostry!“ zašepkal Roger.

„Hnijúce telá,“ šeptom odpovedala Lyra. „A červíky a larvy sa im zviňajú okolo očných jamôk.“

„Tu dole musia byť aj duchovia,“ radostne sa zachvel Roger.

Za prvou kryptou objavili chodbu lemovanú kamennými policami. Každá polica bola rozdelená na štvorce a v každom odpočívala lebka.

Rogerov démon s chvostom stiahnutým medzi nohami sa triasol pritisnutý k nemu a potichu zakvílil.

„Psst,“ zahriakol ho Roger.

Lyra Pantalaimona nevidela, ale vedela, že v podobe motýľa jej sedí na pleci a zrejme sa tiež trasie.

Opatrne vytiahla z priehradky najbližšiu lebku.

„Čo to robíš?“ spýtal sa Roger. „Nesmieš sa ich dotýkať!“

Prevracala lebku v rukách nevšímajúc si ho. Odrazu z diery napodku čosi vypadlo, prekĺzlo jej to pomedzi prsty a zacengalo o dlažbu a ona vyľakane lebku pustila.

„To je minca!“ povedal Roger, keď to nahmatal. „Možno je tu poklad!“

Pridržal ju pri svetle sviečky a obaja na ňu vyvalovali oči. Nebola to minca, ale malá bronzová medaila s nahrubo vyrytým nápisom a obrazom mačky.

„Je ako tie na truhlách,“ povedala Lyra. „To bol asi jeho démon.“

„Radšej ju daj naspäť,“ zašepkal Roger vystrašene a Lyra prevrátila lebku a vhodila kotúčik naspäť, kde oddávna ležal. Zistili, že v každej lebke je medaila s vyobrazením démona, celoživotného spoločníka zosnulého, ktorý takto zostal blízko neho aj po smrti.

„Čo myslíš, kto boli títo ľudia, keď žili?“ spýtala sa Lyra. „Asi magistri, myslím. Iba magnifikusovia majú truhly. Za tie storočia tu bolo zrejme toľko magistrov, že by nebolo dosť miesta, keby ich pochovávali celých, a tak im len odrezali hlavy a nechali ich tu. To je aj tak ich najdôležitejšia časť.“

Mordárov nenašli, ale katakomby pod oratóriom zamestnávali Lýru s Rogerom celé dni. Raz Lyra skúsila mŕtvych magistrov napáliť a vymenila im medaily v lebkách, takže mali nesprávneho démona. Pantalaimona to tak rozčúlilo, že sa zmenil na netopiera, poletoval sem a ta, škriekal a krídlami ju plieskal po tvári, ale ona na to nedbala. Nemohla si predsa odpustiť taký dobrý žart. Neskôr však za to zaplatila. V noci ju v jej úzkej izbičke na konci schodiska navštívili nočné príšery a zobudila sa na to, že vrieska na tri postavy v rúchach. Stáli pri jej posteli a ukazovali na ňu kostnatými prstami, potom si zložili kapucne a vystavovali na obdiv krvavé kýpte tam, kde mali byť hlavy. Až keď sa Pantalaimon zmenil na leva a zreval na nich, s'ahovali sa cúvajúc do steny, až z nich bolo vidieť iba ramená, potom žltó-sivé tvrdé ruky, skl-bajúce sa prsty a nakoniec nič. Hneď ráno sa Lyra ponáhľala do katakomb, vrátila medaily, kam patrili, a lebkám zašepkala: „Prepáčte! Prepáčte.“

Katakomy boli oveľa väčšie než vínne sklepy, ale aj tie mali hranice. Keď Lyra s Rogerom preskúmali každý kút a boli si istí, že tam nie sú nijakí Mordári, obrátili pozornosť inam – lenže ešte predtým ich pri východe z katakomb prichytil orodovník a zavolať si ich do oratória.

Orodovník bol tučný starší muž, ktorého volali otec Heyst. Jeho úlohou bolo viesť v kolégiu bohoslužby, kázať, modliť sa a sponedať. Keď bola Lyra menšia, zaujímal sa o jej duchovné blaho, ale zdrvila ho jej prešibanosť a ľahostajnosť a neúprimné kajanie sa. Skonštatoval, že po duchovnej stránke si od nej nemožno nič sľubovať.

Keď Lyra s Rogerom počuli, ako ich volá, nechotne sa otočili a z nohy na nohu sa vliekli k nemu do veľkého zatuchnutého tmavého oratória. Pred obrazmi svätých tu a tam blikali sviečky a z chóru, kde bol organ, bolo počuť slabý a vzdialený hrkot – niečo tam opravovali. Nejaký sluha leštil mosadzný stojan na knihu. Otec Heyst na nich volal zo dverí sakristie.

„Kde ste boli?“ spytoval sa ich. „Už dva alebo tri razy som vás sem videl vchádzať. Čo máte za lubom?“

Nehovoril obviňujúcim tónom. Zdalo sa, akoby ho to úprimne zaujímalo. Jeho démonovi, jašterici, ktorá mu sedela na pleci, sa mihol v papuli tenký jazyk.

„Chceli sme sa pozrieť do krypty,“ povedala Lyra.

„Načo?“

„Na na truhly. Chceli sme vidieť truhly.“

„Ale prečo?“

Lyra pokrčila plecami. Vždy tak reagovala, keď na ňu niekto naliehal.

„A ty sa ako voláš?“ spýtal sa orodovník Rogera. Rogerov démon, ktorý mal práve podobu sučky teriéra, nepokojne zamával psím chvostom, aby ho uchlácholil.

„Roger, otče.“

„Ak si sluha, kde pracuješ?“

„V kuchyni, otče.“

„Nemal by si byť teraz tam?“

„Áno, otče.“

„Tak už aj maž.“

Roger sa otočil a bežal. Lyra prešľapovala na mieste.

„A pokiaľ ide o teba, Lyra,“ povedal otec Heyst, „teší ma, že sa zaujímaš o to, čo leží v oratóriu. Si šťastné dieťa, že máš okolo seba celú históriu.“

„Hm,“ zahundrala.

„Ale čudujem sa tvojmu výberu spoločníkov. Si osamelá?“

„Nie.“

„Chýba ti spoločnosť iných detí?“

„Nie.“

„Nemyslím Rogera z kuchyne. Myslím detí, ako si ty. Detí vznešeného pôvodu. Nechcela by si mať takých spoločníkov?“

„Nie.“

„Možno iné dievčatá.“

„Nie.“

„Vieš, nikto z nás nechce, aby si prišla o zvyčajné detské radosti a zábavy. Niekedy si myslím, že sa v spoločnosti starých magistrov musíš cítiť osamelo. Nemáš taký pocit?“

„Nie.“

Orodovník mal prsty oboch rúk prepletené a klopkal palcom o palec rozmýšľajúc, čo by sa ešte tohto zanovitého dieťaťa spýtal.

„Keby ťa niečo trápilo,“ povedal napokon, „vieš, že môžeš za mnou prísť a povedať mi o tom. Dúfam, že si uvedomuješ, že to kedykoľvek môžeš urobiť.“

„Áno.“

„Modlievaš sa?“

„Áno.“

„Dobre. Tak a teraz bež.“

Ledva zakrývajúc, ako sa jej uľavilo, sa Lyra otočila a odišla. Keď nenašla Mordárov pod zemou, zase sa vybrala do ulíc. Tam bola doma. Vtedy, keď už o nich skoro stratila záujem, sa Mordári zjavili v Oxforde.

Prvý raz sa o tom Lyra dopočula, keď sa stratil chlapec z jednej cigojínskej rodiny, ktorú poznala.

Stalo sa to zhruba v čase konského trhu, keď bol prístav na kanáli plný úzkych lodiek a vlečných člnov a na nábřeží Jericha sa ligotali vyleštené postroje, ozýval sa dupot kopýt a zovšadiaľ znelo hlasné vyjednávania. Lyra sa vždy tešila na konský trh, na príležitosť ukradomky si zajazdiť na nejakom nedostatočne stráženom koni, či na množstvo zámienok vyvolať vojnu.

A tohto roku mala veľkolepý plán. Inšpirovaná vlnajším únosom cigojínskej loďky zamýšľala najprv sa na nej riadne povoziť, kým ju chytiť. Keby sa s kumpánmi z kuchýň kolégií dostali až po Abingdon, mohli by narobiť zmätky na hrádzi.

Lenže tento rok nemala byť vojna. Keď sa v to slnečné ráno Lyra motala pri dokoch v Port Meadows s partiou uličníkov a podávali si ukradnutú cigaretu a vyzývavo vyfukovali dym, počula výkrik. Ten hlas poznala.

„Čo si s ním urobil, ty trubiroh?“

Bol to mocný ženský hlas. Jeho majiteľka musela mať pl'úca zo železa a gummy. Lyra sa okamžite obzrela, lebo to bola mamka Costa, od

ktorej sa jej zo dva razy ušlo také zaucho, až sa jej zakrútila hlava, ale zopárkrát aj teplé zázvorové pivo, a jej rodina bol známa veľkolepou a prepychovou loďkou. Boli to cigojínski princovia a Lyra veľmi obdivovala mamku Costu, hoci mala v úmysle nejaký čas si na ňu dávať pozor, lebo loďka, ktorú vlni ukradla, patrila jej.

Jeden z Lyriných spoločníkov automaticky zodvihol kameň, keď začul ten rozruch, ale Lyra ho zadržala: „Polož to. Je naštvaná. Dolámala by ti kosti ako zápalky.“

V skutočnosti mamka Costa vyzerala skôr znepokojene než nahnevane. Muž, s ktorým sa rozprávala, konský handliar, krčil plecami a rozhadzoval rukami.

„No ja neviem,“ hovoril, „v jednej chvíli tam bol a o chvíľu ho už nebolo. Vôbec som nevidel, kam ide.“

„Veď ti pomáhal! Držal tvoje sprosté kone!“

„No, mal tam zostať, to je pravda. Utečie mi, keď má robotu.“

Ďalej sa nedostal, lebo mamka Costa mu zasadila mohutný úder do hlavy, po ktorom nasledoval taký príval nadávok a zaúch, že chlap vykrikol a utekal preč. Ostatní obchodníci s koňmi sa uškŕňali a jeden vyplašený žrebček sa postavil na zadné.

„Čo sa deje?“ spýtala sa Lyra cigojínskeho decka, ktoré to sledovalo s otvorenými ústami. „Prečo sa hnevá?“

„Kvôli svojmu synovi. Billymu. Asi si myslí, že ho vzali Mordári. A možno to aj urobili. Ani ja som ho nevidel od...“

„Mordári? Tak teda prišli do Oxfordu?“

Cigojínsky chlapec sa otočil, aby zavolať kamarátov, ktorí sledovali mamku Costu.

„Ona nevie, čo sa deje! Nevie, že Mordári sú tu!“

Pol tučta chlapčísk na ňu pozrelo s pohrdaním na tvárach a Lyra odhodila cigaretu, lebo vycítila zámienku na bitku. Démoni všetkých detí okamžite nadobudli bojové podoby – každé dieťa sprevádzali tesáky alebo pazúry, naježená srst' a Pantalaimon, pohrdajúc obmedzenou fantáziou cigojínskych démonov, sa zmenil na draka veľkosti loveckého chrta.

No prv než sa stihli pustiť do bitky, mamka Costa sa predrala medzi nich, odstrčila nabok dvoch malých cigojínov a postavila sa oproti Lyre ako šampión turnaja.

„Videla si ho?“ spytovala sa jej. „Videla si Billyho?“

„Nie,“ odvetila Lyra. „Práve sme prišli. Už celé mesiace som Billyho nevidela.“

Démon mamky Costy – jastrab – krúžil nad jej hlavou, zlostnými žltými očami jastril na všetky strany a ani pritom nežmurkol. Lyra bola vystrašená. Nikto sa nebojí o decko, ktorého pár hodín niet, a rozhodne nie cigojín. V pevných zväzkoch cigojínskeho sveta na čloch boli všetky deti drahé a mimoriadne milované a matka vedela, že ak na dieťa nedozerá ona, bude naň dozerat' a inštinktívne ho chrániť niekto iný.

No teraz tu mamka Costa, kráľovná medzi cigojínmi, stojí a obáva sa o stratené dieťa. Čo sa deje?

Mamka Costa takmer slepým pohľadom preletela po skupinke detí, obrátila sa a tackavo kráčala k prístavu volajúc svoje dieťa. Deti sa okamžite zase otočili oproti sebe a zoči-voči žiaľu bolo ich nepriateľstvo zabudnuté.

„Čo sú to tí Mordári?“ spýtal sa Simon Parslow, jeden z Lyriných spoločníkov.

Prvý cigojínsky chlapec mu odpovedal: „Veď vieš. Kradnú decká po celej krajine. Sú to piráti.“

„Nie sú to piráti,“ opravil ho iný. „Sú to kanaboli. Preto im hovoria Mordári.“

„Oni mordujú deti?“ žasol ďalší Lyrin kamarát Hugh Lovat, pomocník z kuchyne kolégia sv. Michala.

„Nikto nevie,“ povedal prvý cigojín. „Odvlečú ich preč a nikdy viac ich nikto nevidí.“

„To vieme všetci,“ vyprskla Lyra. „Hrávali sme sa na deti a Mordárov celé mesiace, ešte predtým, než ste tu boli vy. Ale stavím sa, že ich nikto nevidel.“

„Videl,“ ohlásil sa jeden chlapec.

„Kto teda?“ naliehala Lyra. „Videl si ich ty? Ako vieš, že to nie je len jeden človek?“

„Charlie ich videl v Banbury,“ povedala malá cigojínka. „Prišli a rozprávali sa s jednou paňou a ďalší zatiaľ zo záhrady zobral chlapca.“

„Áno,“ zapišťal cigojínsky chlapec Charlie. „Videl som ich pri tom!“

„Ako vyzerali?“ spýtala sa Lyra.

„No, nikdy som ich nevidel poriadne,“ priznal Charlie. „Ale videl som ich nákladiak,“ dodal. „Chodia v bielom nákladiaku. Chlapca strčili do auta a rýchlo odišli.“

„Ale prečo im hovoria Mordári?“ spytovala sa Lyra.

„Lebo tie deti mordujú a jedia,“ odvetil prvý cigojínsky chlapec. „Povedal nám to ktosi v Northampton. Boli aj tam. Jedno dievča, ktorému zobrali brata, povedalo, vraj jej hovorili, že ho zjedia. Všetci to vedia. Zožerú ich.“

Jedno cigojínske dievčatko vedľa nich sa nahlas rozplakalo.

„To je Billyho sesternica,“ povedal Charlie.

„Kto videl Billyho naposledy?“ spýtala sa Lyra.

„Ja,“ ozvalo sa pol tuča hlasov. „Videl som ho, ako drží Johnnymu Fiorellimu starého koňa – videl som ho pri stánku, kde predávajú jablká v karameli – videl som, ako sa hojdá na žeriave.“

Keď si to Lyra všetko roztriedila, dozvedela sa, že Billyho celkom určite videli pred necelými dvoma hodinami.

„Mordári tu museli byť asi pred dvoma hodinami.“

Všetci sa obzerali okolo seba a triasli sa napriek teplému slnku, plnému prístavu ľudí, známym pachom dechtu, koni a tabaku. Problém bol v tom, že nikto nevedel, ako Mordári vyzerajú. Hocikto mohol byť Mordár, ako zdôraznila Lyra zdesenej bande, ktorá bola teraz celá pod jej vedením – deti z kolégií i cigojíni.

„Musia vyzerat' ako obyčajní ľudia, inak by ich hneď bolo vidieť,“ vysvetľovala. „Keby prichádzali iba v noci, mohli by vyzerat' hocijako. Lenže ak prichádzajú za denného svetla, musia vyzerat' obyčajne. Takže hocikto z týchto ľudí môže byť Mordár.“

„Títo nie sú,“ neisto povedal jeden cigojín. „Všetkých ich poznám.“

„Dobre, dobre, nie práve títo, ale hocikto iný. Poďme ich hľadať! A ich biele auto!“

A tak sa nazbieral celý krdel'. K prvým hľadačom sa čoskoro pripojili ďalší a onedlho vyše dvadsať cigojínskych detí behalo z jedného konca prístavu na druhý, do stajní a zo stajní, lozili po žeriavoch a nakladačoch v dokoch, skákali cez plot na rozľahlú lúku, pätnásti sa naraz hojdali nad zelenou vodou na starom visutom moste a ozlomkrky behali

po úzkych uliciach Jericha, pomedzi malé tehlové radové domčeky a po veľkom oratóriu sv. Barnabáša Chymistu so štvorhrannou vežou. Polovica z nich nevedela, čo hľadajú, a mysleli si, že je to iba zábava, ale tí najbližší Lyre pociťovali skutočný strach a obavy zakaždým, keď uvideli osamelú postavu niekde v uličke alebo v šere oratória – nie je to Mordár?

No, pravdaže, nebol. Napokon, keď ich hľadanie zostalo bez úspechu a nad nimi zavisol tieň Billyho skutočného zmiznutia, prestalo to byť zábavné. Keď Lyra pred večerou aj s dvoma chlapcami z kolégií odchádzali z Jericha, v prístave, tam, kde kotvila loďka Costasovcov, videli cigojínske zhromaždenie. Niektoré ženy nahlas plakali a muži postávali obďaleč v nahnevaných skupinkách, všetci ich démoni boli rozčúlení a nervózne poletovali alebo vrčali na tiene.

„Stavím sa, že Mordári by sa sem neodvážili prísť,“ povedala Lyra Šimonovi Parslowovi, keď obaja vošli do veľkej vrátnice Jordánskeho kolégia.

„Nie,“ prikývol neisto. „Ale viem, že z trhu sa stratilo jedno dečko.“

„Kto?“ spýtala sa Lyra. Poznala väčšinu detí trhovníkov, a o tomto doteraz nepočula.

„Jessie Reynoldsová od sedlárov. Keď včera zatvárali, neprišla, a išla iba otcovi po rybu na olovrant. Vôbec sa nevrátila a nikto ju nevidel. Hľadali ju po celom trhu a všade.“

„Ja som o tom vôbec nepočula!“ rozhorčene zvolala Lyra. Považovala to za odsúdeniahodné zlyhanie zo strany svojich poddaných, že jej nepovedali všetko a hneď.

„No, to sa stalo iba včera. Možno sa medzitým ukázala.“

„Pôjdem sa spýtať,“ otočila sa, že odíde.

No von z brány sa nedostala, lebo vrátnik na ňu zavolať.

„Sem pod, Lyra! Dnes večer už von nepôjdeš. Je to magnifikusov príkaz.“

„Prečo nie?“

„Povedal som ti – magnifikusov príkaz. Vravel, že keď prídeš, máš tu zostať.“

„Tak si ma chyťte,“ odvrkla a vybehla von prv, ako starec stihol vyjsť.

Prebehla úzkou ulicou do uličky, kde z nákladných áut vykladali tovar pre krytú tržnicu. Pretože o tomto čase sa už zatváralo, bolo tam teraz málo nákladiakov, ale pri hlavnej bráne oproti kamennému múru kolégia sv. Michala stála hŕstka výrastkov a fajčili. Lyra jedného z nich poznala, šestnásťročného chlapca, ktorého obdivovala, lebo dopľul zo všetkých najďalej, a tak podišla bližšie a pokorne čakala, kým si ju všimne.

„Hej? Čo chceš?“ zavola na ňu napokon.

„Jessie Reynoldsová zmizla?“

„Áno. Prečo?“

„Lebo dnes zmizol aj jeden cigojínsky chlapec.“

„Cigojíni vždycky miznú. Po konskom trhu sa vyparia všetci.“

„A kone tiež,“ dodal jeden z jeho kamarátov.

„Toto je iné,“ odvetila Lyra. „Toto je decko. Hľadali sme ho celé popoludnie a ostatné decká hovorili, že ho vzali Mordári.“

„Kto?“

„Mordári,“ zopakovala. „Nepočuli ste o Mordároch?“

Ani ostatní chlapci o tom nevedeli, a tak okrem niekoľkých hruých poznámok pozorne počúvali, čo im hovorila.

„Mordári,“ odfrkol Lyrin známy, ktorý sa volal Diek. „To je hlúpe. Tí cigojíni majú ale hlúpe nápady.“

„Povedali, vraj pred pár týždňami boli Mordári v Banbury,“ tvrdila Lyra, „a tam vzali päť detí. Zrejme teraz prišli do Oxfordu, aby ich brali u nás. To oni museli dostať Jessie.“

„Jedno decko sa stratilo kdesi v Cowley,“ poznamenal jeden z chlapcov. „Teraz som si spomenul. Moja tetka tam včera bola, lebo má pojazdný stánok, v ktorom predáva ryby s hranolčekmi, a tá o tom počula. Teda nejaký malý chalan. Ale ja o Mordároch neviem. Nie sú ozajstní. To je len výmysel.“

„Sú ozajstní!“ nedala sa Lyra. „Cigojíni ich videli. Myslia si, že deti, ktoré chytia, jedia a...“

Zmlkla v polovici vety, lebo odrazu jej čosi zišlo na um. V ten čudný večer, keď sa skrývala v salóniku, lord Asriel ukazoval laternovú snímku muža s prútikom. Vstupovali do neho prúdy svetla a vedľa neho stála malá postava, okolo ktorej bolo svetla menej. Lord Asriel povedal, že je to dieťa, a niekto sa spýtal, či odseknuté dieťa, a jej strýko odvetil,

že nie. O to išlo. Lyra si pomyslela, že odseknutý asi znamená prerezaný.

A vtedy jej zovrelo srdce pri inej myšlienke: kde je Roger?
Od rána ho nevidela.

Odrazu sa naľakala, Pantalaimon jej v podobe miniatúrneho leva skočil do náručia a vrčal. Pri bráne sa s chalanmi rozlúčila a potichu sa vracala do Torr Street a potom ozlomkrky trielila k vrátnici Jordanského kolégia a vrazila do dverí zlomok sekundy pred démonom, ktorý bol teraz gepardom.

Vrátnik sa pokrytecky usmieval.

„Musel som zazvoniť magnifikusovi a povedať mu to. Vôbec sa neteší. Za nič na svete by som teraz nechcel byť v tvojej koži.“

„Kde je Roger?“ spytovala sa Lyra.

„Nevidel som ho. Aj on to schytá. Uúch, keď ho chytí pán Cawston.“

Lyra bežala do kuchyne a vtrhla do miestnosti plnej pary a lomu.

„Kde je Roger?“ zakričala.

„Prac sa, Lyra! Teraz máme robotu.“

„Ale kde je? Bol tu, alebo nie?“

Zdalo sa, že to nikoho nezaujíma.

„Kde je? Museli ste o tom počuť!“ kričala Lyra na šéfkuchára, ktorý ju vyťahal za uši a vyhnal.

Cukrár Bernie sa pokúšal upokojiť ju, ale ona sa nedala.

„Dostali ho! Prekliati Mordári, doparoma, mali by ich chytiť a zabíť! Nenávidím ich! Vám na Rogerovi vôbec nezáleží!“

„Lyra, my všetci sa o Rogera bojíme!“

„Nebojíte, inak by ste všetci prestali pracovať a hneď ho išli hľadať! Nenávidím vás!“

„Môžu byť desiatky dôvodov, prečo Roger neprišiel. Maj rozum. Musíme prichystať večeru a ani nie o hodinu ju podávať. Magnifikus má v byte hostí a budú tam aj jesť. To znamená, že šéf musí dozrieť, aby sa ta jedlo dostalo rýchlo a nevychladlo. Život musí ísť ďalej, Lyra. Som si istý, že sa Roger ukáže.“

Lyra sa otočila a vybehla z kuchyne, pričom zhodila kopu strieborných krytov na taniere a nevšimala si nahnevaný rev, ktorý to vyvo-

lalo. Letela dolu schodmi cez nádvorie medzi kaplnkou a Palmerovou vežou až na Yaxleyho nádvorie, kde stáli najstaršie budovy kolégia.

Pantalaimon bežal pred ňou ako maličký gepard hore schodmi až celkom navrch, kde bola Lyrina izba. Lyra prudko otvorila okno, dotiahla k nemu vratkú stoličku, dokorán otvorila okenné krídla a vyliezla von. Hneď pod oknom bol kamenný, asi tridsaťcentimetrový odkvapový žľab vyložený olovom, a keď v ňom Lyra už stála, otočila sa a liezla hore po drsných škridliach, až stála na hrebene strechy. Tam otvorila ústa a kričala. Pantalaimon, ktorý sa vždy zmenil na vtáka, keď boli na streche, lietal okolo nej a škriekal ako vrana.

Večernú oblohu zalievali farby – broskyňová, marhuľová, krémová – jemné zmrzlinové kopčeky obláčikov na širšej oranžovej oblohe. Končisté vežičky a veže Oxfordu stáli naokolo zarovno s nimi, ale nie vyššie. Na východe a na západe vyrastali zelené lesy Chateau-Vert a White Hallu. Kdesi krákali havrany a vyzváňali zvony a pravidelný klepot plynového motora od Oxpensu oznamoval, že večerná vzducholod' Kráľovskej pošty smerujúca do Londýna stúpa do vzduchu. Lyra sledovala, ako sa vznáša čoraz vyššie a vzd'ahuje sa za vežou kaplnky sv. Michala. Keď držala ruku vystretú pred sebou, najprv bola taká veľká ako necht jej malička, a potom sa stále zmenšovala, až bola len bodkou na perleťovej oblohe.

Lyra sa otočila a pozrela na potemnené nádvorie, kde sa postavičky magistrov v čiernych talároch po jednom či vo dvojiciach začali trúsť do kantíny a ich démoni klusali alebo poletovali popri nich, alebo im pokojne sedeli na pleciah. V jedálni sa rozsviecovali svetlá, videla, ako okná z farebného skla postupne začínajú žiarit', keď sluhovia na stoloch zažihajú kerosínové lampy. Začal vyzváňať správcoz zvonec, čím ohlásil, že o pol hodiny bude večera.

Toto bol jej svet. Chcela, aby taký zostal navždy, lenže svet okolo nej sa menil, lebo niekto kradne deti. Lyra sedela na hrebene strechy a rukami si podopierala bradu.

„Musíme ho zachrániť, Pantalaimon,“ povedala.

Vraním hlasom jej odpovedal z komína.

„Bude to nebezpečné.“

„Samozrejme. Ja to viem.“

„Nezabúdaj, čo hovorili v salóniku.“

„Čo?“

„Niečo o nejakom dieťati v polárnej oblasti. O tom, ktoré nepriťahovalo prach.“

„Povedali, že to bolo celé dieťa. A čo s ním?“

„To môže byť to, čo chcú urobiť Rogerovi a cigojínom a ostatným deťom.“

„Čo?“

„No čo znamená celé?“

„Neviem. Asi ich rozseknú napoly. Myslím, že z nich urobia otrokov. Z toho by mali väčší úžitok. Asi tam majú bane. Uránové bane pre atómové fabriky. Stavím sa, že to je ono. A keby posielali do bane dospelých, zomreli by, takže radšej používajú deti, lebo tie stoja menej. To s ním urobili.“

„Myslím.“

Ale to, čo si Pantalaimon myslel, muselo počkať, lebo zdola ktosi kričal.

„Lyra! Lyra! Okamžite pod' dnu!“

„Nieкто búchal na rám okna. Lyra ten hlas poznala, aj tú netrpelivosť – bola to pani Lonsdalová, gazdiná. Pred ňou sa nedalo skryť.“

Zamračená Lyra skĺzla po streche do odkvapového žľabu a vliezla cez okno dnu. Pani Lonsdalová napúšťala do otlčeného lavóra vodu a potrubie pritom stonalo a búchalo.

„Koľkokrát sme ti už hovorili, že tam nemáš chodiť. Pozri sa na seba! Pozri, akú máš sukňu – celkom špinavú! Ihneď si ju vyzleč a umy sa, kým pohľadám niečo slušné, čo nie je roztrhané. Prečo len nevydržiš byť čistá a upravená.“

Lyra bola priveľmi mrzutá, a tak sa ani nespýtala, prečo sa má umývať a obliekať, a dospeli jej z vlastnej iniciatívy nikdy nič neodvodňovali. Prevliekla si šaty cez hlavu, hodila ich na úzku posteľ a le-dabolo sa umývala, zatiaľ čo Pantalaimon, teraz ako kanárik, hopkal čoraz bližšie k démonovi pani Lonsdalovej, flegmatickému retrieverovi, a márne sa ho pokúšal nazlostiť.

„Pozri sa, v akom stave je tvoj šatník! Celé týždne si si nič neza-vesila! Pozri, aké je všetko dokrčené.“

Pozri toto a pozri hento. Lyra sa nechcela pozerat'. Zavrela oči a utierala si tvár tenkým uterákom.

„Musíš si to obliecť také, aké to je. Nie je kedy žehliť. Panebože, dievča, tvoje kolená – pozri sa, ako vyzerajú.“

„Nechcem sa pozerat' na nič,“ zahundrala Lyra.

Pani Lonsdalová ju plesla po nohe. „Umyť!“ povedala prísne. „Nech je všetka tá špina preč.“

„Prečo?“ spýtala sa Lyra napokon. „Zvyčajne si kolená neumývam. Načo to všetko musím robiť? Ani vám na Rogerovi nezáleží o nič viac ako šéfkuchárovi. Iba ja jediná...“

Ďalšie plesnutie na druhú nohu.

„Prestaň s tými nezmyslami. Som Parslowová, tak ako Rogerov otec. Je to môj bratanec z druhého kolena. Stavím sa, že si to nevedela, lebo si sa určite nikdy nepýtala, slečna Lyra. Stavím sa, že ti to nikdy ani na um nezišlo. Nevyčítaj mi, že mi na tom chlapcovi nezáleží. Boh vie, že mi záleží dokonca aj na tebe, hoci mi na to nedávaš nijaké dôvody, a vďaka sa od teba človek nedočká.“

Chytila handru a šúchala Lyrine kolená tak silno, až mala Lyra kožu ružovú a boľavú, ale čistú.

„Budeš večerať s magnifikusom a jeho hosťami. Dúfam, že sa budeš správať slušne. Rozprávaj, len keď ťa oslovia, buď tichá a zdvorilá, pekne sa usmievaj, a nie aby si odpovedala ‚neviem‘, keď sa ťa niekto na niečo spýta.“

Navliekla Lyre na chudé telo najlepšie šaty, napravila jej ich, z chumáča v zásuvke vytiahla kúsok červenej stužky a drsnou kefou jej rozčesala vlasy.

„Keby mi to boli povedali skôr, mohla som ti poriadne umyť vlasy. Veľká škoda. Len aby sa nepozerali dôkladnejšie. Tak, a teraz stoj rovno. Kde máš tie najlepšie lakovky?“

O päť minút už Lyra stála na Yaxleyho nádvorí a klopala na dvere magnifikusovho bytu vo veľkom a trochu pochmúrnom dome so zadnou časťou otočenou do knižničnej záhrady. Pantalaimon, teraz zo zdvorilosti hranostaj, sa jej obtieral o nohu. Dvere otvoril magnifikusov sluha Cousins, Lyrin starý nepriateľ, ale obaja vedeli, že teraz je medzi nimi prímerie.

„Pani Lonsdalová povedala, že mám prísť,“ oznámila Lyra.

„Áno,“ prikývol Cousins a odstúpil. „Magnifikus je v prijímacom salóne.“

Uviedol ju do veľkej miestnosti s výhľadom na záhradu pri knižnici. Cez medzeru medzi knižnicou a Palmerskou vežou do izby svietili posledné slnečné lúče a osvetľovali tmavé obrazy a pochmúrne striebro, ktoré magnifikus nazbieral. Osvetľovali aj hostí a Lyra zistila, prečo nebudú večerať v jedálni – traja z hostí boli ženy.

„Ach, Lyra,“ zvolal magnifikus. „Som rád, že si prišla. Cousins, mohli by ste nájsť nejaký nealkoholický nápoj? Dame Hannah, myslím, že Lýru nepoznáte, neter lorda Asriela, viete?“

Dame Hannah Relfová bola predstavenou jedného zo ženských kolégií. Bola to staršia sivovlasá dáma s démonom kosmačom. Lyra jej čo najzdvorilejšie podala ruku a potom ju predstavili ostatným hosťom, ktorí boli tak ako Dame Hannah magistri z iných kolégií a celkom nezaujímaví. Potom magnifikus podišiel k poslednému hosťovi.

„Pani Coulterová, toto je naša Lyra. Lyra, pod' pozdraviť pani Coulterovú.“

„Ahoj, Lyra,“ povedala pani Coulterová.

Bola krásna a mladá. Tvár jej lemovali hladké čierne vlasy a jej démon bol zlatý opičiak.

4

Alethiomer

„Dúfam, že pri večeri budeš sedieť pri mne,“ povedala pani Coulterová a urobila Lyre miesto na pohovke vedľa seba. „Nie som zvyknutá na také vznešené prostredie, ako je magnifikusov dom. Budeš mi musieť ukázať, ktorý nôž a vidličku mám na čo použiť.“

„Vy ste magistra?“ spýtala sa Lyra. Na magistry hľadela s patričným opovrhnutím príslušníka Jordanského kolégia – naozaj také niečo existuje, ale tie chuderky nikto nemôže brať vážnejšie než zvieratá poobliekané do divadelných kostýmov. Lenže pani Coulterová nebola ako ostatné magistry, ktoré Lyra doteraz videla. A rozhodne nie taká ako tie dve vážne staršie dámy, tiež návštevníčky u magnifikusa. Keď jej Lyra položila tú otázku, vlastne čakala zápornú odpoveď, lebo pani Coulte-

rová bola taká očarujúco krásna, že Lyra bola unesená. Nemohla z nej odtrhnúť oči.

„Nie celkom,“ odvetila pani Coulterová. „Som členkou kolégia Dame Hannah, ale väčšinou pracujem mimo Oxfordu. Porozprávaj mi o sebe, Lyra. Vždy si bývala v Jordanskom kolégiu?“

Za päť minút jej Lyra vyrozprávala o svojom polodivom živote všetko – o oblúbených trasách na strechách, o bitkách v Hliniskách, o tom, ako si s Rogerom chytili a vyliečili havrana, že má v úmysle zmocniť sa cigojínskeho člna a plaviť sa na ňom do Abingdonu a tak ďalej. Ba dokonca (obzerajúc sa a stíšeným hlasom) jej porozprávala, čo s Rogerom vyviedli lebkám v krypte.

„A tí duchovia prišli do mojej izby bez hláv! Nemohli rozprávať, vydávali iba také bublavé zvuky, ale ja som hneď vedela, čo chcú. A tak som na druhý deň išla dole a ich mince som dala na miesto. Inak by ma asi boli zabili.“

„Takže ty sa nebojíš nebezpečenstva?“ s obdivom povedala pani Coulterová. Vtedy už sedeli vedľa seba pri večeri, tak ako dúfala pani Coulterová. Lyra si vôbec nevšímala knihovníka, ktorého mala z druhej strany, a po celý čas sa rozprávala iba s pani Coulterovou.

Keď sa dámy utiahli na kávu, Dame Hannah sa spýtala: „Povedz mi, Lyra, pošlú ťa do školy?“

Lyra sa zatvárila bezvýrazne. „Ne... ja neviem,“ povedala. „Asi nie,“ dodala len tak pre istotu. „Nechcela by som im spôsobiť starosti,“ pokračovala farizejsky. „Alebo výdavky. Asi bude lepšie, keď budem ďalej len tak bývať v Jordanskom kolégiu a budú ma učiť magistri, keď si nájdu chvíľu voľno. No a keď sú už raz tu, aj tak asi majú voľno.“

„A má tvoj strýko Asriel s tebou nejaké plány?“ spýtala sa druhá dáma, magistra z iného ženského kolégia.

„Áno,“ povedala Lyra. „Predpokladám, že má. Ale asi nie školu. Keď nabudúce pôjde na sever, vezme ma so sebou.“

„Pamätám sa, že mi to hovoril,“ zapojila sa pani Coulterová.

Lyra zažmurkala. Obe magistry sa trochu vystreli, hoci ich démoni, buď preto, že boli takí slušní, alebo apatickí, iba po očku na seba pozreli.

„Stretla som ho v Kráľovskom polárnom inštitúte,“ pokračovala pani Coulterová. „Vlastne, čiastočne aj vďaka tomu stretnutiu som dnes tu.“

„Aj vy ste bádatelka?“ spýtala sa Lyra.

„Istým spôsobom. Bola som na severe niekoľko ráz. Vlni som tri mesiace strávila v Grónsku a pozorovala som auroru.“

A bolo to. Pre Lýru už neexistoval nikto iný a nič iné. Hltala očami pani Coulterovú a mlčky a nadšene počúvala jej rozprávanie o stavaní iglu, love tuleňov, o vyjednávaní s lapanskými bosorkami. Magistry nemali o čom tak zaujímavo rozprávať, a tak až kým neprišli muži, sedeli mlčky.

Neskôr, keď sa hostia chystali na odchod, magnifikus povedal: „Zostaň tu, Lyra. Chcel by som sa s tebou chvíľku rozprávať. Chod' do mojej pracovne, dieťa moje, sadni si tam a počkaj na mňa.“

Zmätená, unavená a rozrušená Lyra urobila, ako jej kázal.

Sluha Cousins ju uviedol do pracovne a naschvál nechal dvere otvorené, aby na ňu videl z chodby, kde pomáhal host'om pri obliekaní kabátov. Lyra hľadala pani Coulterovú, ale nevidela ju, a vtedy vošiel do pracovne magnifikus a zavrel za sebou dvere.

Sťažka sa posadil do kresla pred kozubom. Jeho démon preletel na operadlo kresla a sadol si vedľa jeho hlavy a starými polo privretými očami hľadel na Lýru. Lampa potichu syčala, keď magnifikus prehovoril.

„Tak, Lyra, rozprávala si sa s pani Coulterovou. Páčilo sa ti, čo hovorila?“

„Áno!“

„Je to pozoruhodná dáma.“

„Je úžasná. Je to najúžasnejšia osoba, akú som stretla.“

Magnifikus si vzdychol. V čiernom obleku a kravate sa veľmi podobal na svojho démona a odrazu si Lyra pomyslela, že jedného dňa aj jeho pochovajú do krypty pod oratóriom a nejaký umelec vyryje na mosadznú platničku, ktorú mu dajú na truhlu, obraz jeho démona a démonovo meno bude napísané vedľa jeho mena.

„Už dávno som si mal nájsť čas na rozhovor s tebou, Lyra,“ povedal po chvíli. „V každom prípade som to chcel urobiť, lenže zdá sa,

že čas pokročil väčšími, než som si myslel. Tu v Jordane si bola v bezpečí, moja milá. Myslím, že si bola aj šťastná. Nebolo pre teba ľahké poslúchať nás, ale my ťa máme veľmi radi a nikdy si nebola zlé dieťa. Máš v sebe dobrotu a láskavosť a veľké odhodlanie. To všetko budeš potrebovať. Vo svete sa dejú veci, pred ktorými by som ťa rád ochránil – tým, že by som si ťa nechal tu v Jordanskom kolégiu, ale to už nie je možné.“

Lyra naňho iba uprene hľadela. Chcu ju poslať preč?

„Vedela si, že raz budeš musieť ísť do školy,“ pokračoval magnifikus. „Niečo sme ťa tu naučili, ale nie dost dobre a nie systematicky. My máme vedomosti iného druhu. Ty potrebuješ vedieť veci, ktoré ťa starší muži nemôžu naučiť, najmä nie v tvojom veku. Musela si si to uvedomovať. A nie si ani dieťa sluhov, nemohli sme ťa dať do pestúnskej starostlivosti niektorej rodiny v meste. Možno by sa o teba istým spôsobom starali, ale ty potrebuješ iné. Chcem ti tým povedať, Lyra, že tá časť tvojho života, ktorá patrí k Jordanskému kolégiu, sa končí.“

„Nie, nie, ja nechcem odísť z Jordanu. Mne sa tu páči. Chcem tu zostať navždy.“

„Keď si mladá, myslíš si, že všetko trvá večne. Nanešťastie to tak nie je. Lyra, nepotrvá dlho, najviac dva roky, a bude z teba mladá žena, už nie dieťa. Mladá dáma. A ver mi, potom sa ti život v Jordanskom kolégiu nebude zdať ani zďaleka ľahký.“

„Ale je to môj domov!“

„Bol to tvoj domov. Ale teraz potrebuješ ešte niečo iné.“

„Nie školu. Ja nepôjdem do školy.“

„Potrebuješ ženskú spoločnosť. Usmernenie ženy.“

Pod slovom ženskú si Lyra predstavila iba magistry a mimovoľne urobila grimasu. Byť vyhostená z veľkolepého Jordanu, preč od vznešenosti a slávy jeho učenia do nejakého ošarpaného tehlového internátu na severnom okraji Oxfordu so staromódnyimi magistrami páchnucimi kapustou a tabletkami proti moľom ako tie dve pri večeri!

Magnifikus postrehol Lyrin výraz i červený záblesk Pantalaimonových tchorích očí.

„A keby to bola pani Coulterová?“

Pantalaimonova kožušina sa ihneď zmenila z drsnej hnedej na páperovú bielu. Lyra vyvalila oči.

„Naozaj?“

„Je to takpovediac známa lorda Asriela. Tvojmu strýkovi, pravdaže, veľmi záleží na tvojom blahu, a keď sa o tom pani Coulterová dopočula, ihneď ponúkla svoju pomoc. Mimochodom, pána Coultera už niet, ona je vdova, jej manžel zomrel pri jednej smutnej nehode pred niekoľkými rokmi, takže si na to spomeň, než sa začneš vypytovať.“

Lyra ochotne prikyvovala. „A ona sa naozaj bude... bude sa o mňa starať?“

„Páčilo by sa ti to?“

„Áno!“

Odrazu nedokázala obsedieť. Magnifikus sa usmial. Usmieval sa tak zriedka, že vyšiel z cviku, a keby sa bol niekto pozeral (Lyra bola v takom stave, že si to nevšímala), bol by povedal, že to bola smutná grimasa.

„Tak by sme ju radšej mali pozvať sem a porozprávať sa s ňou,“ povedal.

Vyšiel z izby, a keď sa o chvíľu vrátil s pani Coulterovou, Lyra stála, lebo nevydržala sedieť. Pani Coulterová sa usmievala a jej démon vyceril biele zuby v darebáckom spokojnom úškrne. Keď pani Coulterová cestou ku kreslu prechádzala popri Lyre, letmo sa dotkla jej vlasov a Lyra pocítila, ako ju zaplavil prúd tepla, a začervenala sa. Keď magnifikus nalial pani Coulterovej trochu brandvína, povedala: „Tak teda budem mať asistentku, však, Lyra?“

„Áno,“ odvetila Lyra krátko. Bola by povedala áno na čokoľvek.

„Mám veľa práce, pri ktorej potrebujem pomoc.“

„Ja viem pracovať!“

„A možno budeme musieť cestovať.“

„To mi neprekáža. Pôjdem kamkoľvek.“

„Ale môže to byť veľmi nebezpečné. Možno budeme musieť ísť na sever.“

Lyra nenachádzala slov. No keď sa jej vrátila reč, spýtala sa: „Onedlho?“

Pani Coulterová sa zasmiala a povedala: „Je to možné. Ale vieš, budeš musieť pracovať veľmi usilovne. Budeš sa musieť učiť matematiku a navigáciu a astronomickú geografiu.“

„Budete ma učiť vy?“

„Áno. A ty mi budeš pomáhať, robiť mi poznámky, dávať mi do poriadku papiere a pripravovať základné výpočty a tak ďalej. A pretože budeme navštevovať významných ľudí, zaobstaráme ti nejaké pekné šaty. Musíš sa veľa naučiť, Lyra.“

„To nič. Chcem sa to všetko naučiť.“

„Tým som si istá. Keď sa vrátiš do Jordanského kolégia, budeš slávna cestovateľka. Odchádzame zepelínom už zajtra na úsvite, takže by si mala radšej bežať rovno do postele. Uvidíme sa pri raňajkách. Dobrú noc!“

„Dobrú noc,“ pozdravila Lyra a potom si spomenula aspoň na základy slušnej výchovy a pri dverách sa otočila: „Dobrú noc, magnificencia.“

Kývol jej hlavou. „Dobre sa vyspi.“

„A ďakujem,“ dodala pani Coulterovej.

Napokon predsa len zaspala, hoci Pantalaimon sa nemohol uložiť, až kým sa naňho nahnevane neborila, lebo sa zmenil na ježka. Ešte bola tma, keď ňou niekto zatriasol a zobudil ju.

„Lyra, psst, nezľakni sa, zobuď sa, dieťa moje.“

Bola to pani Lonsdalová. Držala v ruke sviečku, skláňala sa nad Lyru, hovorila potichu a voľnou rukou ňou triasla.

„Počúvaj. Predtým než pôjdeš na raňajky za pani Coulterovou, chce ťa vidieť magnifikus. Rýchlo vstaň a bež k jeho domu. Choď do záhrady a zaklop na sklené dvere pracovne. Rozumela si?“

Lyra sa už celkom prebrala, vzrušene, hoci ničomu nerozumela, prikývla a bosými nohami vkĺzla do topánok, ktoré jej pani Lonsdalová pripravila.

„Nezdržuj sa s umývaním, to počká. Choď rovno dole a hneď sa vráť. Začnem ti baliť veci a pripravím ti niečo na oblečenie. A teraz sa ponáhľaj.“

Tmavé nádvorie ešte stále naplňal studený nočný vzduch. Na nebi bolo vidieť posledné hviezdy, ale svetlo z východu postupne prenikalo na oblohu nad jedálňou. Lyra bežala do knižničnej záhrady a na chvíľku zastala v tej nesmiernej tísine a hľadela hore na kamenné štíty kaplnky, perlovo zelenú kupolu Sheldonovej budovy, nabielo natretú lampu pri knižnici. Teraz toto všetko opúšťa. Rozmýšľala, ako veľmi jej to bude chýbať.

V okne študovne sa čosi pohlo a na okamih sa tam zablyslo svetlo. Vtedy si spomenula, čo má urobiť, a zaklopala na sklené dvere. Takmer vzápätí sa otvorili.

„Dobré dievča. Rýchlo pod' dnu. Nemáme veľa času,“ privítal ju magnifikus, a len čo Lyra vošla, zatahol závesy na okne. Bol kompletne oblečený, ako vždy v čiernom.

„Tak teda nakoniec nejdem?“ spýtala sa Lyra.

„Ideš, nemôžem tomu zabrániť,“ povedal magnifikus a vtedy si Lyra neuvedomila, aká to bola v tej chvíli čudná odpoveď. „Lyra, chcem ti niečo dať, ale musíš mi sľúbiť, že o tom nikomu nepovieš. Odprisaháš mi to?“

„Áno,“ prikývla Lyra.

Magnifikus šiel k stolu a zo zásuvky vytiahol malý balíček v čiernom zamate. Keď ho odbalil, Lyra uvidela čosi ako veľké hodinky – hrubý kotúč z mosadze a krištáľu. Mohol to byť kompas alebo čosi také.

„Čo je to?“ spýtala sa.

„To je alethiomer. Na celom svete ich vyrobili iba šesť a toto je jeden z nich. Lyra, znovu ťa vyzývam, nikomu o tom nehovor. Bolo by lepšie, keby o tom pani Coulterová nevedela. Tvoj strýko...“

„Ale načo je to?“

„Hovorí pravdu. Ale ako ho čítať, to sa budeš musieť naučiť sama. A teraz choď – rozvidnieva sa – rýchlo sa vráť do svojej izby, kým ťa niekto neuvidí.“

Opäť zabalil prístroj do zamatu a strčil jej ho do rúk. Bol prekvapujúco ťažký. Potom jej oboma dlaňami chytil hlavu a chvíľu ju nežne držal.

Pokúsila sa pozrieť naňho a spýtala sa: „Čo ste chceli povedať o strýkovi Asrielovi?“

„Tvoj strýko ho pred niekoľkými rokmi daroval Jordanskému kolégiu. Možno ho...“

No prv ako stihol dopovedať, ozvalo sa tiché naliehavé zaklopávanie na dvere a Lyra cítila, ako sa magnifikusove ruky mimovoľne zachveli.

„Rýchlo, dieťa moje,“ povedal potichu. „Mocní tohto sveta majú veľkú silu. Mužmi a ženami zmietajú prúdy oveľa prudšie, ako si vieš

predstaviť, a všetkých nás strhnú. Maj sa dobre, Lyra, žehnám ti, dieťa moje, žehnám ti. A svoje úmysly si nechávajú pre seba.“

„Ďakujem, magnificencia,“ povedala poslušne.

Pritiskajúc si balíček na prsia vyšla z pracovne cez záhradné dvere, a keď sa krátko obzrela, videla, že z podokenice ju sleduje magnifikusov démon. Obloha už bola svetlejšia, vo vzduchu bolo cítiť svieži vánok.

„Čo to máš?“ spýtala sa pani Lonsdalová, keď zatvorila malý ošúchaný kufrík a zámka cvakla.

„To mi dal magnifikus. Nemôžem si to dať do kufra?“

„Už je neskoro. Nebudem ho otvárať. Musíš si to uložiť do vrecka kabáta, nech už je to čokoľvek. A teraz sa ponáhľaj do kantíny, nech na teba nečakajú.“

Až keď sa Lyra rozlúčila s tými pár sluhami, ktorí už vstali, a s pani Lonsdalovou, spomenula si na Rogera a potom mala výčitky svedomia, že naňho nepomyslela od chvíle, čo sa zoznámila s pani Coulterovou. Ako rýchlo sa to všetko zbehlo!

A teraz je na ceste do Londýna, sedí v zepelíne pri okne, ostré pazúriky Pantalaimonových hranostajích zadných labiek sa jej zarývajú do stehna, kým predné má opreté o sklo a hľadá von. Vedľa Lýry sedí pani Coulterová a pracuje na nejakých papieroch. Čoskoro ich však odložila a rozhovorila sa. Bolo úžasné ju počúvať! Lyra bola omámená. Tentoraz jej nerozprávala o severe, ale o Londýne, reštauráciách, tanečných sálach, večierkoch na veľvyslanectvách alebo ministerstvách, o intrigách medzi vládou a parlamentom. To Lýru fascinovalo možno ešte väčšmi než meniaci sa krajina pod vzducholoďou. V tom, čo pani Coulterová rozprávala, bol nádych dospelosti, čosi znepokojivé, ale zároveň lákavé – bola to vôňa spoločenského lesku.

Pristátie vo Falkeshallských záhradách, cesta loďou po širokej hnedej rieke, veľkolepé sídla na nábreží, kde statný zriadenec (niečo ako vrátnik s medailami) zasalutoval pani Coulterovej a žmurkol na Lýru, ktorá si ho bezvýrazne premerala.

A potom byt.

Lyra mohla iba híkať.

Za svojho krátkeho života videla dosť krásnych vecí, lenže to bola krása Jordanského kolégia, oxfordská krása – majestátna, kamenná a chlpská. V Jordanskom kolégiu bolo veľa vecí veľkolepých, ale nič pekné. V byte pani Coulterovej bolo pekné všetko. Bol plný svetla, lebo široké okná boli obrátené na juh a steny prikrývali jemné zlato-biele pásikavé tapety. Pôvabné obrázky v pozlátených rámoch, starožitne vyzerajúce sklo, fantastické svietniky s antarickými lampami, na ktorých boli volánikové tienidlá, volániky aj na vankúšoch, kvetinkové volány na tyči zo záclon a pod nohami svetlozelený koberec s lístkovým vzorom. Lyriným naivným očiам sa zdalo, že každú plochu pokrývajú pekné malé porcelánové nádoby a porcelánové pastierky a harlekýni.

Pani Coulterová sa nad jej obdivom usmievala.

„Áno, Lyra, veľa ti toho môžem ukázať. Vyzleč si kabát a odvediem ťa do kúpeľne. Môžeš sa umyť, potom sa najeme a pôjdeme nakupovať.“

Kúpeľňa bola ďalší div. Lyra bola zvyknutá umývať sa tvrdým žltým mydlom v otlčenom umývadle, do ktorého z kohútikov len horko-ťažko vytekala prinajlepšom trochu teplá voda a často s kúskami hrdze. Tu však tiekla horúca voda, mydlo bolo ružové a voňavé, uteráky huňaté a jemné ako obláčiky. A po obvode sfarbeného zrkadla svietili malé ružové svetielka, takže keď sa Lyra doň pozrela, videla jemne osvetlenú postavu, celkom inú ako Lyra, ktorú poznala.

Pantalaimon, ktorý imitoval podobu démona pani Coulterovej, čupel na okraji umývadla a robil na Lyru grimasy. Posotila ho do mydlovej vody a zrazu si spomenula na alethiomer vo vrecku kabáta. Kabát nechala na stoličke v druhej miestnosti. Magnifikusovi sľúbila, že ho pred pani Coulterovou zatají.

Och, celkom ju to poplietlo. Pani Coulterová je taká láskavá a múdra, kým magnifikusa Lyra videla pri pokuse otráviť strýka Asriela. Ktorého z nich má poslúchať väčšmi?

Rýchlo sa poutierala a ponáhľala sa naspäť do obývačky, kde jej kabát ležal ešte nedotknutý.

„Pripravená?“ spýtala sa pani Coulterová. „Myslela som, že by sme mohli ísť na obed do Kráľovského polárneho inštitútu. Som jednou

z jeho mála členiek, takže môžem využiť privilégiá, ktoré z toho vyplývajú.“

Po dvadsiatich minútach chôdze prišli k veľkolepej budove s kamenným priečelím, usadili sa v rozľahlej jedálni so snehobielymi obrusmi a vyleštenými príbormi na stoloch a jedli tel'aciu pečeň na slanině.

„Tel'acia pečeň je dobrá,“ hovorila Lyre pani Coulterová, „aj tuleňa, ale ak sa stane, že máš v arktickej oblasti problémy s jedlom, nikdy nejedz medvediu pečeň. Je v nej plno jedu, ktorým by si sa hneď otráвила.“

Kým jedli, pani Coulterová jej ukazovala niektorých členov inštitútu pri ostatných stoloch.

„Vidíš tam toho staršieho pána s červenou viazankou? To je plukovník Carbon. Prvý preletel v balóne ponad severný pól. A ten vysoký muž pri okne, ktorý práve vstal, je doktor Zlomený Šíp.“

„Je Skraeling?“

„Áno. To on zmapoval morské prúdy vo Veľkom severnom oceáne.“

Lyra hľadela na všetkých tých významných mužov zvedavo a s bážňou. Boli to vedci, o tom nebolo pochyb, lenže boli aj bádatelia. Dr. Zlomený Šíp o medvedích pečeniach určite vie, ale pochybovala, že o tom vie knihovník Jordanského kolégia.

Popoludní jej pani Coulterová ukázala niekoľko vzácných arktických exponátov v knižnici inštitútu: harpúnu, ktorou ulovili veľkú veľrybu Grimssdura, kameň s nápisom vyrytým neznámym jazykom, čo našli v ruke bádateľa lorda Rukha, keď ho objavili zmraznutého v jeho stane, kresadlo kapitána Hudsona z jeho slávnej výpravy do Van Tierenovej krajiny. Ku každému Lyre porozprávala príbeh a Lyra cítila, že jej srdce prekypuje obdivom k týmto veľkým, statočným a vzdialeným hrdinom.

A potom išli nakupovať. Všetko bolo v tento mimoriadny deň pre Lýru novou skúsenosťou, ale nakupovanie najzávratnejšou. Ísť do velikánskej budovy plnej krásnych šiat, kde ti dovoľia skúšať si ich, kde sa obzeráš v zrkadlách. A tie šaty boli také pekné. Lyre sa o oblečenie starala pani Lonsdalová a mnoho jej odevov bolo z druhej ruky a často opravované. Zriedka mala nové veci a aj keď niečo nové dostala, vybra-

li jej praktické oblečenie na nosenie a nie podľa vzhľadu. A nikdy si nič nevyberala sama. Teraz jej však pani Coulterová navrhovala toto, vychvalovala tamto, za všetko platila.

Kým ponakupovali, Lyra bola celá červená a oči sa jej od únavy leskli. Pani Coulterová nechala väčšinu šiat zabaliť a doručiť domov, do jej bytu si niesli len jednu-dve veci.

A potom kúpeľ s voňavou penou. Pani Coulterová prišla do kúpeľne umyť Lyre vlasy, ale nedrhla jej ich a neškriabala ju tak ako pani Lonsdalová. Bola jemná. Pantalaimon všetko veľmi zvedavo sledoval, až naňho pani Coulterová pozrela a on vedel, čo myslí tým pohľadom, otočil sa, odvrátil oči od tých ženských záhad tak, ako to urobil aj zlatý opičiak. Nikdy predtým sa pri Lyre nemusel odvracať.

Po kúpeli Lyra dostala teplý bylinkový nápoj s mliekom, novú flanelovú nočnú košeľu s kvetinkami a zúbkovaným okrajom, papučky z ovčej kože zafarbenej na belaso a šla do postele.

Aká to bola mäkká posteľ! A to jemné antarické svetlo na nočnom stolíku. A spálňa s malými skriňami, toaletným stolíkom a bielizníkom, kam pôjde všetko jej nové oblečenie, s kobercom od steny po stenu a krásnymi záclonami s hviezdami, mesiacmi a planétami bola taká útulná! Lyra meravo ležala v posteli, priveľmi unavená na to, aby zaspala, a priveľmi očarená, aby nad niečím premýšľala.

Keď jej pani Coulterová zaželala dobrú noc a odišla, Pantalaimon potiahol Lýru za vlasy. Odtisla ho, ale zašepkal jej: „Kde je tá vec?“

Ihneď vedela, čo tým myslí. Jej starý ošúchaný kabát visel v skriňi. Vzápätí už znova sedela s prekríženými nohami v posteli pri lampe a Pantalaimon ju pozorne sledoval, keď rozbalila čierny zamat a pozrela na to, čo jej dal magnifikus.

„Ako to nazval?“ spýtala sa šeptom.

„Alethiomer.“

Bolo zbytočné spytovať sa, čo to znamená. Ťažil ju v rukách, krištáľový ciferník sa leskol a mosadzná kostra bola dokonale vypracovaná. Prístroj vyzeral celkom ako hodinky alebo kompas, lebo mal ručičky, ktoré ukazovali na rôzne miesta na ciferníku, ale namiesto hodín či bodov ako na kompase tam bolo niekoľko malých obrázkov, každý namaľovaný mimoriadne presne ako keby na slonovine najjemnejším a najtenším štetcom zo soboliny. Lyra otáčala ciferník v rukách, aby si všet-

ky obrázky prezrela. Bola tam kotva, presýpacie hodiny s lebkou, býk, úl. Dohromady tridsaťšesť obrázkov, a ona ani len netušila, čo môžu znamenať.

„Tu je koliesko, pozri,“ povedal Pantalaimon. „Skús ním pokrútiť.“

Alethiomer mal vlastne až tri naťahovacie vrúbkované kolieska a každé pohybovalo jednou z troch kratších ručičiek, ktoré sa točili okolo ciferníka a jemne to cvakalo. Dali sa nastaviť na ktorýkoľvek z obrázkov, a keď ukazovali presne na stred kresby, zapadli a ani sa nepohli.

Štvrtá ručička bola dlhšia a tenšia a zdalo sa, že je vyrobená z matnejšieho kovu ako ostatné tri. Jej pohyb Lyra vôbec nemohla ovládať, krútila sa, kam chcela, ako ručička kompasu, ibaže sa nikde neustálila.

„Mer znamená, že sa tým niečo meria,“ povedal Pantalaimon. „Tak ako napríklad teplomer. To nám povedal kaplán.“

„Áno, lenže to je na tom to ľahšie,“ šeptom mu odpovedala Lyra. „A čo myslíš, načo to je?“

Nevedeli to uhádnuť. Lyra dlho nastavovala ručičky raz na jeden, raz na druhý symbol (anjel, prilba, delfín; zemeguľa, lutna, kružidlo; sviečka, blesk, kôň) a sledovala, ako sa dlhá tenká ručička neprestajne a nepochopiteľne krúti, a hoci ničomu nerozumela, zaujala a zabavila ju zložitosť i detaily prístroja.

Pantalaimon sa zmenil na myšku, aby sa k nemu mohol lepšie priblížiť, oprel sa labkami o okraj a čierne očka mu svietili od zvedavosti, keď sledoval tenkú ručičku.

„Čo myslíš, ako to magnifikus myslel so strýkom Asrielom?“

„Možno chcel, aby sme to postrážili a dali to jemu.“

„Ale magnifikus ho chcel otráviť! Možno práve naopak. Možno chcel povedať, aby sme mu to nedávali.“

„Nie,“ namietol Pantalaimon, „to pred ňou sme to mali skryť.“

Ozvalo sa tiché zaklopanie na dvere.

Pani Coulterová zavolała: „Lyra, na tvojom mieste by som už zhasla. Si unavená a zajtra nás čaká rušný deň.“

Lyra rýchlo strčila alethiomer pod prikrývku.

„Dobre, pani Coulterová,“ povedala.

„A teraz dobrú noc.“

„Dobrá noc.“

Schúlila sa pod prikrývku a zhasla svetlo. Kým zaspala, pre istotu si strčila prístroj pod vankúš.

V nasledujúce dni Lyra všade chodila s pani Coulterovou, skoro ako keby sama bola jej démon. Pani Coulterová poznala množstvo ľudí a stretávala sa s nimi na rôznych miestach. Ráno bolo, povedzme, stretnutie geografov v Kráľovskom polárnom inštitúte a Lyra na ňom sedela a počúvala a potom sa pani Coulterová stretla s nejakým politikom alebo duchovným na obede v nejakej elegantnej reštaurácii a tí sa Lyre venovali a objednávali jej špeciálne jedlá a ona sa naučila jesť špargľu alebo zistila, ako chutia jedlá zo žliaz. A potom popoludní prípadne ešte nakupovali, lebo pani Coulterová sa pripravovala na expedíciu a bolo sa treba zásobiť kožuchmi, nepremokavými plášťami a vodotesnou obuvou, spacími vakmi, nožmi a náradím na kreslenie, čo Lýru potešilo. Potom chodievali niekam na čaj, stretávali sa s inými dámami, rovnako dobre oblečenými ako pani Coulterová, aj keď nie takými krásnymi a všestrannými. Tieto ženy sa natoľko líšili od magistier, cigojínskych matiek alebo slúžok v kolégiu, ako keby boli celkom iného pohlavia, takého, ktoré má nebezpečnú moc a eleganciu, šarm a vznešenosť. Lyra chodila na tie príležitosti pekne vyobliekaná a dámy ju rozmaznávali a zapájali do svojich vyberaných delikátnych rozhovorov. Vždy sa zhovárali o ľuďoch – o umelcoch, politikoch alebo milencoch.

A keď prišiel večer, pani Coulterová vzala Lýru do divadla a aj tam bolo veľa elegantných ľudí, s ktorými sa mohla rozprávať a ktorí ju obdivovali. Vyzeralo to tak, že pani Coulterová pozná všetkých významných ľudí v Londýne.

5

Kokteil

Popri všetkých týchto aktivitách pani Coulterová vysvetľovala Lyre základy geografie a matematiky. Lyra mala veľké medzery vo vedomostiach, akoby bola mapa sveta, na ktorej myši vyhrýzli veľké

diery, pretože v Jordane ju učili po troche a nesystematicky. Vždy nejaký mladý magister dostal za úlohu chytiť ju a naučiť to či ono, no vyučovanie zvyčajne trvalo iba otravný týždeň, až sa napokon Lyra – na magistrovu radosť – jedného dňa „zabudla“ dostaviť. Alebo magister zabudol, čo ju má učiť, a trápil ju svojimi najnovšími výskumami, nech už boli akékoľvek. Nečudo, že jej vedomosti pripomínali záplaty. Vedela o atónoch a elementárnych časticiach, o antaromagnetickom náboji a štyroch základných silách a iných drobnostiach z experimentálnej teológie, ale nevedela vôbec nič o slnečnej sústave. Vlastne, keď si to pani Coulterová uvedomila a vysvetlila jej, ako Zem a ostatných päť planét obieha okolo Slnka, Lyra sa na tom žarte nahlas zasmiala.

Veľmi však chcela ukázať, že predsa len niečo vie, a keď jej pani Coulterová rozprávala o elektrónoch, znalecky poznamenala: „Áno, sú to negatívne nabité častice. Niečo ako prach, ibaže prach nemá náboj.“

Len čo to povedala, démon pani Coulterovej prudko zdvihol hlavu a pozrel na ňu a všetka zlatá srst' na malom tele sa mu zježila, akoby aj on bol nabitý. Pani Coulterová mu položila ruku na chrbát.

„Prach?“ spýtala sa.

„Áno. Viete, ten z vesmíru, ten prach.“

„Čo ty vieš o prachu, Lyra?“

„No, že prichádza z vesmíru a ľudia z neho svietia, ak máte špeciálny aparát, ktorým to vidíte. Ale deti nie. Na deti nepôsobí.“

„Kde si sa to naučila?“

Medzitým si už Lyra uvedomovala, aké veľké napätie vládne v izbe, lebo Pantalaimon sa jej v podobe hranostaja vydriapal na kolena a celý sa triasol.

„Od niekoho v Jordáne,“ povedala neurčito. „Zabudla som od koho. Myslím, že to bol ktorýsi z magistrov.“

„Bolo to na niektorej tvojej hodine?“

„Áno, mohlo to byť. Alebo som to mohla len tak vypočúť. Áno, asi tak to bolo. Ten magister, tuším bol z Nového Dánska, sa rozprával s kaplánom o prachu a ja som išla okolo nich a zdalo sa mi to zaujímavé, tak som zastala a načúvala som. Tak to bolo.“

„Aha,“ povedala pani Coulterová.

„Je to pravda, čo povedal? Alebo som to pochopila nesprávne?“

„No, ja neviem. Som si istá, že ty vieš oveľa viac než ja. Tak sa vráťme k tým elektrónom.“

Neskôr Pantalaimon povedal: „Vieš, keď sa jej démonovi zžežila srst', ona ho zozadu tak tuho schmatla za kožušinu, až jej zbeleli hánky. Ty si to nevidela, ale ja som stál za ním. Dlho trvalo, kým mu srst' zase ovisla. Myslel som, že na teba skočí.“

To bolo nepochybne čudné, ale ani jeden z nich si to nevedel vysvetliť.

A napokon Lyra dostávala aj ďalšie lekcie, hoci pani Coulterová ich podávala tak opatrne a rafinovane, že to ani nevyzeralo ako učenie. Ako si má sama umývať vlasy, ako odhadnúť, ktorá farba človeku pristane, ako povedať „nie“ tak očarujúco, aby sa nikto neurazil, ako si maľovať pery, pudrovať sa, voňavkovať. Pravdu povediac tie posledné veci pani Coulterová neučila Lýru priamo. Vedela, že ju Lyra sleduje pri maľovaní, a robila to tak, aby si Lyra všimla, kde máva kozmetiku, a nechala ju skúšať a objavovať samu.

Čas plynul a jeseň prechádzala do zimy. Sem-tam si Lyra spomenula na Jordanské kolégium, ale zdalo sa jej malé a tiché v porovnaní s rušným životom, aký žila teraz. Občas myslela aj na Rogera a mala z toho nepríjemný pocit, ale raz išla do opery, potom ju čakali nové šaty alebo navštívili Kráľovský polárny inštitút, a tak naňho zase zabudla.

Asi po šiestich týždňoch Lyrinho pobytu v Londýne sa pani Coulterová rozhodla usporiadať kokteil. Lyra mala dojem, že to má byť nejaká oslava, ale pani Coulterová vôbec nepovedala, čo oslavuje. Objednala kvety, s dodávateľmi sa dohodla na jedlách a nápojoch a potom celý večer s Lyrou vyberali, koho pozvú.

„Musíme tu mať arcibiskupa. Nemôžem si dovoliť ho vynechať, hoci je to odporný starý snob. Lord Boreal je v meste – ten je zaujímavý. Aj kňažná Postnikovová. Myslíš, že by bolo správne pozvať Erika Anderssona? Rozmýšľam, či nie je načase ho podchytiť.“

Erik Andersson bol v tom čase populárny tanečník. Lyra netušila, čo znamená „podchytiť ho“, ale aj tak sa jej páčilo, že sa pani Coulterová pýta na jej názor. Poslušne napísala všetky mená, ktoré pani Coulterová navrhovala, hoci príšerným pravopisom, a potom ich prečiarovala, keď si pani Coulterová nakoniec rozmyslela, že ich nepozve.

Už v posteli jej Pantalaimon z vankúša zašepkal:

„Ona vôbec na sever nepôjde! Bude nás tu držať večnosť. Kedy utečieme?“

„Pôjde,“ šeptom mu odpovedala Lyra, „ty ju len nemáš rád. To je smola. Mne sa páči. A prečo by nás učila navigáciu a všetko to ostatné, keby nás nemienila vziať na sever?“

„Aby si nebola netrzeplivá, preto. Veď ty v skutočnosti nechceš postávať na kokteili, tváriť sa milo a vyzeráť pekne. Robí si z teba domáce zvieratko.“

Lyra sa otočila chrbtom a zavrela oči. Lenže to, čo povedal Pantalaimon, bola pravda. Cítila sa ako spútaná a ochromená týmto zdvorilým životom, akokoľvek bol luxusný. Bola by dala čokoľvek za jeden deň so svojimi kamarátmi z oxfordských ulíc, za bitku na Hliniskách alebo preteky popri kanáli. K pani Coulterovej bola zdvorilá a pozorná iba pre tú mučivú nádej, že pôjde na sever. Možno tam stretnú lorda Asriela. Možno sa on a pani Coulterová do seba zaľúbia, vezmú sa, adoptujú Lyru a pôjdu zachrániť Rogera pred Mordármi.

Popoludní v deň, keď sa konal kokteil, pani Coulterová zobrala Lyru k módnemu kaderníkovi, ktorý jej tvrdé tmavo plavé vlasy zmäkčil a nakrútil, opilovali a nalakovali jej nechty, ba dokonca jej aj trochu namaľovali oči a pery a ukázali jej, ako sa to robí. Zašli po nové šaty, ktoré jej pani Coulterová objednala, a kúpiť lakovky a potom sa už museli vrátiť do bytu, skontrolovať kvety a prezliecť sa.

„Nijaká kabelka cez plece, moja milá,“ povedala pani Coulterová, keď Lyra vyšla zo spálne rozžiarená, lebo si uvedomovala, že je pekná.

Lyra si zvykla všade nosiť bielu koženú kabelku, aby tak mala alethiomer vždy nablízku. Pani Coulterová upravovala priveľmi neprirodzenú dekoráciu z ruží a videla, že Lyra sa nehýbe, a tak veľavýznamne pozrela na dvere.

„Och, prosím, pani Coulterová, ja mám tú kabelku tak rada!“

„Ale nie vnútri, Lyra. Je smiešne nosiť kabelku vo vlastnom dome. Už aj ju odlož a príď mi pomôcť s pohármi.“

Ani nie tak ten prísny tón ako skôr slová „vo vlastnom dome“ v Lyre vyvolali vzdor. Pantalaimon zletel na zem, zmenil sa na tchora a ohnutým chrbtom sa jej obtieral o biele ponožky. Lýru to povzbudilo:

„Ale veď mi nebude zavádzať. A je to jediné, čo naozaj rada nosím. Myslím, že sa hodí.“

Nedokončila vetu, lebo démon pani Coulterovej zoskočil z gauča, len sa tak mihla jeho zlatá srst', a pritlačil Pantalaimona ku kobercu prv, než sa stihol pohnúť. Lyra sa preľakla a vykrikla od bolesti a strachu, keď sa Pantalaimon krútil na všetky strany, škrečal a vrčal, ale nemohol sa vyslobodiť zo zovretia zlatého opičiaka. Iba pár sekúnd a opičiak ho premohol – agresívne ho jednou čiernou rukou chytil okolo hrdla, nohami mu stisol dolné labky a druhou rukou chmatol Pantalaimona za ucho a ťahal mu ho tak, ako keby ho chcel odtrhnúť. Nie nahnevane, ale s prekvapivo chladnou silou, desivou na pohľad a ešte nepríjemnejšou na pocit.

Lyra prestrašene vzlykala.

„Nie! Prosím! Prestaňte nám ubližovať!“

Pani Coulterová zdvihla pohľad od kvetov.

„Tak teda urob, čo som ti kázala.“

„Sľubujem!“

Zlatý opičiak odstúpil od Pantalaimona, akoby ho zrazu nudil. Pantalaimon sa okamžite vrhol k Lyre, tá ho vzala na ruky, pritúlila si ho k tvári a pobožkala.

„A hneď, Lyra,“ prikázala pani Coulterová.

Lyra sa prudko otočila a bežala do svojej spálne, no len čo za sebou zatresla dvere, znova sa otvorili. Stála v nich pani Coulterová.

„Lyra, ak sa budeš správať takto hrubo a vulgárne, bude medzi nami vojna a ja ju vyhrám. Ihneď odlož tú kabelku. A ovládni tú nepek-nú grimasu. A nikdy viac netrieskaj dverami v mojej prítomnosti, ale ani keď to nebudem počuť. O chvíľu začnú prichádzať prví hostia a ty sa budeš správať perfektne a milo, budeš pôvabná, nevinná, pozorná a veľmi prívetivá. Tak si to želim, rozumela si, Lyra?“

„Áno, pani Coulterová.“

„Pobožkaj ma.“

Trochu sa sklonila a nastavila jej líce. Lyra sa musela postaviť na špičky, aby ju pobožkala. Všimla si, aké má hladké líce, ale pach tela pani Coulterovej ju trochu miatol – voňalo, ale bola to akási kovová vôňa. Lyra sa odtiahla, položila kabelku na toaletný stolík a vrátila sa s pani Coulterovou do salóna.

„Čo povieš na tie kvety, moja milá?“ spýtala sa pani Coulterová tak prívetivo, akoby sa nič nebolo stalo. „S ružami sa človek asi nikdy

nepomýli, no všetkého veľa škodí. Priniesli dodávateľia dost' ľadu? Bud' taká dobrá a choď sa spýtať. Teplé nápoje sú nechutné.“

Pre Lýru bolo celkom ľahké predstierať, že má dobrú náladu a je milá, hoci si neprestajne uvedomovala Pantalaimonov odpor a jeho nenávisť k zlatému opičiakovi. O chvíľu zazvonil zvonček a onedlho sa miestnosť zaplnila elegantne vyobliekanými dámami a príťažlivými alebo významnými mužmi. Lyra chodila pomedzi nich, ponúkala im kanapky alebo sa milo usmievala a pekne odpovedala, keď sa jej prihovorili. Cítila sa ako domáci maznáčik pre všetkých a len čo si to pomyslela, Pantalaimon rozťahol stehličie krídla a nahlas začvirikal.

Cítila, ako sa teší z toho, že mal pravdu, a Lyra sa začala správať trochu odmeranejšie.

„A kam chodíš do školy, moja zlatá?“ spýtala sa staršia dáma, ktorá si prezerala Lýru cez lorňon.

„Nechodím do školy,“ odpovedala jej Lyra.

„Vážne? Myslela som, že ťa tvoja matka bude posielat' do tej istej školy, ako chodila ona. Je to veľmi dobrá škola.“

Lyru to uviedlo do pomykova, keď si uvedomila chybu starej panej.

„Ale ona nie je moja mama! Ja jej iba pomáham. Som jej osobná asistentka,“ vyhlásila dôležito.

„Aha. A kto sú vaši?“

Lyra znovu najprv nechápala, čo tým myslela, až potom odpovedala.

„Boli to gróf a grófica,“ povedala. „Obaja zahynuli pri aeronautickej nehode na severe.“

„Ktorý gróf?“

„Gróf Belacqua. Bol to brat lorda Asriela.“

Démon starej panej, jasnočervený papagáj ara, ako keby rozčúlene prestúpil z nohy na nohu. Stará pani sa začala zvedavo mračiť, a tak sa Lyra milo usmiala a šla ďalej.

Keď prechádzala okolo skupinky mužov a jednej mladej ženy pri veľkej pohovke, začula slovo prach. Spoločenský život už poznala natoľko, že rozoznala, kedy muži a ženy flirtujú, a sledovala ich so zaujím, hoci väčšmi ju fascinovala zmienka o prachu, a tak sa motala na blízku, aby mohla načúvať. Zdalo sa, že muži sú magistri, a podľa toho,

ako sa ich mladá žena vypytovala, ju Lyra považovala za nejakú študentku.

„Objavil ho jeden chlapík z Moskovie – prerušte ma, ak to už viete.“ vysvetľoval muž v stredných rokoch a mladá žena naňho hľadela s obdivom, „istý Rusakov, a preto sa tomu zvyčajne hovorí Rusakovove častice. Základné častice, ktoré sa vôbec neovplyvňujú s ostatnými – je veľmi ťažké ich odhaliť, ale je zvláštne, že podľa všetkého ich priťahujú ľudia.“

„Vážne?“ vyvalovala oči mladá žena.

„A čo je ešte zvláštnejšie,“ pokračoval, „niektorí ľudia viac, iní menej. Dospelí ich priťahujú, ale deti nie. Rozhodne oveľa menej, ako keď začnú dospievať. To je vlastne dôvod.“ stíšil hlas, podišiel bližšie k mladej žene a dôverne jej položil ruku na plece, „to je vlastne dôvod, prečo bola založená Obetná rada. Ako by vám mohla povedať naša milá hostiteľka.“

„Naozaj? Ona je spojená s Obetnou radou?“

„Moja zlatá, ona je Obetná rada. Je to celé jej vlastný projekt.“

Muž jej chcel povedať viac, no vtom zbadal Lyru. Lyra naňho hľadela so široko otvorenými očami, a možno si trochu vypil, alebo chcel veľmi zapôsobiť na mladú ženu, lebo povedal:

„Táto malá dáma o tom vie určite všetko. Tu si bezpečná pred Obetnou radou, však, moja milá?“

„Ó, áno,“ odvetila Lyra. „Tu som bezpečná pred každým. V Oxforde, kde som predtým bývala, boli všelijaké nebezpečné živly. Boli tam cigojíni – kradnú deti a predávajú ich za otrokov Turkom. A v Port Meadow býva za splnu vlkolak, ktorý prichádza zo starého kláštora v Godstowe. Raz som ho počula zavýjať. A sú tam aj Mordári.“

„Presne to som mal na mysli,“ povedal ten muž. „Tak nazývajú Obetnú radu, však?“

Lyra pocítila, že sa Pantalaimon odrazu striasol, ale držal sa statočne. Zdalo sa, že démoni tých dvoch dospelých, mačka a motýľ, si to nevšimli.

„Mordári?“ spýtala sa mladá žena. „Aký čudný názov. Prečo ich volajú Mordári?“

Lyra jej už chcela porozprávať jednu zo svojich hrôzyplných historiek, ktoré si vymýšľala na strašenie oxfordských detí, ale vtedy prehovoril muž.

„To je z iniciál, viete? Medzinárodná Obetná Rada. Je to vlastne veľmi stará myšlienka. V stredoveku dávali rodičia svoje deti cirkvi, aby sa stali mníchmi a mniškami. A tie nešťastné decká sa nazývali obláti. To znamená niečo ako obetovaní. Takže tento nápad, naša malá priateľka to pravdepodobne vie, oprášili, keď skúmali tú záležitosť s prachom. Prečo sa nejdeš porozprávať priamo s lordom Borealom?“ povedal Lyre. „Som si istý, že by sa rád zoznámil s chránenkyňou pani Coulterovej. To je ten sivovlasý muž s démonom hadom.“

Chcel sa Lyry zbaviť, aby sa mohol s tou mladou ženou porozprávať osamote. To bolo Lyre jasné. Lenže zdalo sa, že mladú ženu väčšmi zaujíma Lyra, lebo odišla od muža a zavolala na ňu.

„Počkaj, chvíľku. Ako sa voláš?“

„Lyra.“

„Ja som Adéle Starminsterová. Som novinárka. Môžem sa s tebou trochu porozprávať?“

Lyra považovala za prirodzené, že sa ľudia s ňou chcú rozprávať, a tak jednoducho odpovedala: „Áno.“

Démon mladej ženy – motýľ – vzlietol a sledil napravo i naľavo, potom zosadol a niečo zašepkal, a vzápätí Adéle Starminsterová navrhla: „Podme si sadnúť k oknu.“

Bolo to Lyrino obľúbené miesto. Z okna bolo vidieť na riekku a o tomto čase sa oproti na južnom brehu trblietali svetlá nad svojím odrazom na vysokej hladine čiernej vody. Vlečná loď ťahala proti prúdu rad nákladných člnov. Adéle Starminsterová si sadla a posunula sa, aby urobila vedľa seba miesto.

„Profesor Docker povedal, že si pani Coulterovej blízka?“

„Áno.“

„Nie si jej dcéra? Asi by som vedela.“

„Nie,“ odvetila Lyra. „Pravdaže nie. Som jej osobná asistentka.“

„Osobná asistentka? Si trochu primladá, či nie? Myslela som si, že si nejaká jej príbuzná. Aká je?“

„Je veľmi múdra,“ povedala Lyra. Pred týmto večerom by bola povedala oveľa viac, ale veci sa menili.

„Áno, ale osobne,“ naliehala Adéle Starminsterová. „Je prívetivá, alebo netrpezlivá, alebo aká? Bývaš tu s ňou? Aká je v súkromí?“

„Je veľmi milá,“ flegmaticky odpovedala Lyra.

„Čo robíš? Ako jej pomáhaš?“

„Robím výpočty a tak. Napríklad navigačné.“

„Aha. A odkiaľ si prišla? Akože sa to voláš?“

„Lyra. Prišla som z Oxfordu.“

„Prečo si ťa pani Coulterová vybrala, aby...“

No odrazu sa zasekla, lebo nablízku sa zjavila sama pani Coulterová. Podľa toho, ako na ňu Adéle Starminsterová pozrela a ako pritom jej démon rozčúlene poletoval okolo jej hlavy, Lyra vedela, že mladá žena vôbec nemala byť na večierku.

„Nepoznám vaše meno,“ povedala pani Coulterová veľmi potichu, „ale do piatich minút si ho zistím a už nikdy viac nebudete pracovať ako novinárka. Teraz veľmi potichu, bez rozruchu vstaňte a odíďte. A dodávam, že na to doplatí aj ten, čo vás sem doviedol.“

Zdalo sa, ako keby bola pani Coulterová nabitá nejakou antarickou silou. Dokonca voňala inak – z jej tela sálala horúca vôňa ako z rozžeraveného kovu. Lyra niečo také cítila už predtým, ale teraz videla, že je to namierené proti niekomu inému, a chuderka Adéle Starminsterová nemala sily odolávať. Démon na jej pleci celkom ochabol, raz či dva razy mávol nádhernými krídlami a potom zamdlel a zdalo sa, že mladá žena nevládze stáť rovno. Trochu čudne prihrbená sa predierala pomedzi hlasno sa zhovárajúcich hostí a vyšla zo salóna. Jednou rukou si na pleci pridržala omráčeného démona.

„No?“ spýtala sa pani Coulterová Lyry.

„Nepovedala som jej nič dôležité,“ vyhlásila Lyra.

„Na čo sa spytovala?“

„Len na to, čo robím a kto som, a také veci.“

A keď to Lyra povedala, všimla si, že pani Coulterová je sama, bez démona. Ako je to možné? Ale vzápätí sa zlatý opičiak zjavil po jej boku, pani Coulterová ho chytila za ruku a vyskočil jej na plece. Zase vyzerala ako vždy.

„Ak ešte natrafiš na niekoho, kto očividne nebol pozvaný, moja zlatá, príď za mnou a povedz mi, dobre?“

Pach horúceho kovu mizol. Možno si ho Lyra iba predstavovala. Znova cítila vôňu pani Coulterovej a ruží, pach krátkych cigár a vôňu iných žien. Pani Coulterová sa na Lyru usmiala tak, ako keby hovorila: „My dve takým veciam rozumieme, však?“ a odišla za ostatnými hosťami.

Pantalaimon šepkal Lyre do ucha:

„Kým ona bola tu, jej démon vychádzal z našej izby. Špehoval tam. Vie o alethiomere!“

Lyra cítila, že je to zrejme tak, ale nemohla robiť nič. Čo to ten profesor hovoril o Mordároch? Hľadala ho, no len čo ho uvidela, zriadenec (dnes večer v livreji) a ešte jeden muž poklopkali profesora po pleci a potichu mu niečo hovorili. Profesor zrazu zbledol a šiel za nimi von. Netrvalo to dlhšie ako pár sekúnd a stalo sa to tak diskrétno, že si sotva niekto niečo všimol. Lenže Lyru to rozrušilo a cítila úzkosť.

Prechádzala sa po oboch miestnostiach, kde sa konal večierok, napoly počúvala rozhovory okolo seba, napoly sa zaujíkala o chuť kokteilov, ktoré nesmela ochutnať, ale čoraz väčšmi sa bála. Neuvedomovala si, že ju niekto sleduje, až kým sa vedľa nej nezjavil zriadenec, naklonil sa a povedal:

„Slečna Lyra, ten pán pri kozube by sa rád s vami rozprával. Je to lord Boreal, ak neviete.“

Lyra pozrela na druhú stranu miestnosti. Impozantný sivovlasý muž hľadel priamo na ňu, a keď sa ich pohľady stretli, kývol hlavou a volal ju.

Neochotne, ale zvedavá, zamierila k nemu.

„Dobrý večer, dieťa moje,“ povedal. Hlas mal zdvorilý a veliteľský. Šupinatá hlava a smaragdové oči jeho démona sa ligotali vo svetle neďalekej nástennej lampy z brúseného skla.

„Dobrý večer,“ pozdravila Lyra.

„Ako sa má môj starý priateľ magnifikus z Jordanu?“

„Ďakujem, má sa dobre.“

„Predpokladám, že im všetkým bolo ľúto, že sa s tebou lúčia.“

„Áno. Bolo.“

„A pani Coulterová ťa veľmi zamestnáva? Čo ťa učí?“

Pretože Lyra pociťovala vzdor a nebola vo svojej koži, neodpovedala na tú povýšeneckú otázku ani pravdivo, ani jednou zo svojich vy-

myslených historiek. „Učím sa o Rusakovových časticiach a o Obetnej rade.“

Zdalo sa, že lord Boreal sa okamžite sústredil tak ako lúč antarcickej lampy. Všetka jeho pozornosť sa zamerala na ňu.

„A čo keby si mi povedala, čo vieš.“

„Experimentujú na severe,“ povedala Lyra. Bola ľahkomyselná. „Ako doktor Grumman.“

„Pokračuj.“

„Majú taký špeciálny fotogram, ktorým vidíte prach, a keď sa pozeráte na človeka, tak to vyzerá, ako keby k nemu prichádzalo svetlo, ale na dieťaťati nie. Aspoň nie toľko.“

„Ukazovala ti pani Coulterová taký obrázok?“

Lyra váhala, lebo toto nebola lož, ale niečo iné, a nemala v tom skúsenosti.

„Nie,“ povedala po chvíli. „Videla som jeden v Jordanskom kolégiu.“

„Kto ti ho ukázal?“

„Vlastne ho neukazoval mne,“ priznala Lyra. „Len som prechádzala okolo a videla som to. A potom môjho priateľa Rogera vzala Obetná rada. Ale...“

„Kto ti ukázal ten obrázok?“

„Môj strýko Asriel.“

„Kedy?“

„Keď bol naposledy v Jordanskom kolégiu.“

„Aha. A o čom si sa ešte učila? Nespomínala si Obetnú radu?“

„Áno. Ale o tej som nepočula od neho, to som počula tu.“

A to je úplná pravda, pomyslela si.

Lord Boreal na ňu prísne hľadel. Opätovala jeho pohľad so všetkou naivnosťou, akú v sebe našla. Napokon prikývol.

„Tak teda pani Coulterová zrejme usúdila, že si pripravená pomôcť jej v tej práci. Zaujímavé. Už si sa na niečom zúčastnila?“

„Nie,“ odvetila Lyra. O čom to hovorí? Pantalaimon si múdro vybral svoju najbezvýraznejšiu podobu – bol nočný motýľ, takže nemohol zradiť jej pocity – a Lyra si bola istá, že ona si dokáže udržať na tvári nevinný výraz.

„A povedala ti, čo sa stane tým deťom?“

„Nie, to mi nepovedala. Viem len, že ide o prach a ony sú nejaké obete.“

To opäť nebola celkom lož, pomyslela si. Ved' nepovedala, že jej to hovorila sama pani Coulterová.

„Obete, to je povedané priveľmi dramaticky. To, čo sa robí, je pre ich dobro i pre naše. A ony, samozrejme, idú za pani Coulterovou dobrovoľne. Preto je taká vzácna. Musia sa na tom podieľať dobrovoľne, a ktoré dieťa by jej mohlo odolať? Ak chce, aby si jej pomohla pri ich zapájaní, o to lepšie. Som veľmi spokojný.“

Usmial sa na ňu tak ako pani Coulterová, ako keby mali spoločné tajomstvo. Zdvorilo sa usmiala aj ona a lord Boreal sa odvrátil k niekomu inému.

Lyra s Pantalaimonom navzájom cítili svoje zdesenie. Lyra chcela odísť a rozprávať sa s ním osamote, chcela odísť z tohto bytu, chcela sa vrátiť do Jordanského kolégia a svojej ošumelej izbičky na schodisku číslo dvanásť, chcela nájsť lorda Asriela.

A akoby to bola odpoveď na jej posledné želanie, začula jeho meno, a tak pod zámienkou, že si z podnosu na stole chce vziať kanapku, podišla bližšie k neďalekej skupinke pohrúzenej do rozhovoru. Muž vo fialovej biskupskej sutane hovoril:

„...nie, myslím, že lord Asriel nám nejaký čas nebude robiť problémy.“

„A kde ste povedali, že ho držia?“

„V pevnosti na Svalbarde, ako mi povedali. A strážia ho panserbjorne – to sú opancierované medvede, viete? Strašné tvory! Neutečie im, ani keby žil tisíc rokov. Ja si skutočne myslím, že cesta je čistá, takmer celkom čistá.“

„Posledné experimenty potvrdili, o čom som bol vždy presvedčený – že prach je vyžarovanie zo samotnej tmavej podstaty, a...“

„Tuším odhaľujem zoroastristické kacírstvo.“

„Kedysi to bolo kacírstvo.“

„A keby sme mohli izolovať tmavú podstatu...“

„Svalbard, povedali ste?“

„Opancierované medvede...“

„Obetná rada...“

„Deti netrpia, tým som si istý...“

„Lord Asriel uväznený...“

Lyra počula dosť. Otočila sa a tak potichučky ako Pantalaimon v podobe nočného motýľa šla do svojej izby a zavrela dvere. Zvuky večierka sa ihneď stlmili.

„No?“ zašepkala významne a Pantalaimon na jej pleci sa zmenil na stehlíka.

„Utečieme?“ zašepkal aj on.

„Jasné. Ak to urobíme teraz, kým sú tu všetci tí ľudia, ona si to možno hneď nevšimne.“

„On si to všimne.“

Pantalaimon tým myslel démona pani Coulterovej. Keď si Lyra predstavila jeho pružné zlatisté telo, až jej zle prišlo od strachu.

„Tentoraz sa budem brániť,“ vyhlásil Pantalaimon odvážne. „Ja sa môžem meniť, on nie. Zmením sa tak rýchlo, že ma neudrží. Tentoraz vyhrám, uvidíš.“

Lyra zamyslene prikývla. Čo si má obliecť? Ako sa dostane von tak, aby ju nezbadali?

„Musíš ísť na výzvedy,“ zašepkala. „Len čo bude čistý vzduch, utečieme. Premeň sa na motýľa,“ dodala. „Pamätaj, v tej chvíli, keď sa nikto nebude pozerat’...“

Pootvorila dvere a on prekázol von, tmavý v teplom ružovom svetle na chodbe.

Medzitým Lyra nahádzala na seba najteplejšie oblečenie, čo mala, a ďalšie si napchala do tašiek z uhoľného hodvábu, ktoré dnes dostali v obchodnom dome. Pani Coulterová jej dávala peniaze, akoby to boli cukríky, a hoci hojne míňala, aj tak jej zopár sovereignov zostalo, a tie si strčila do vrečka tmavého kabáta z vlčej kože.

Nakoniec zbalila alethiomer v zamatovom obale. Našiel ho ten odporný opičiak? Asi áno a určite o ňom povedal pani Coulterovej. Och, že ho len neskryla lepšie!

Lyra šla po špičkách k dverám. Z jej izby sa vychádzalo na tú stranu chodby, ktorá bola blízko halý, a našťastie väčšina hostí sa zdržiavala v dvoch miestnostiach ďalej. Bolo počuť zhovárajúce sa hlasy, smiech, tlmené spláchnutie záchoda, cingot pohárov a potom tichý motýlí hlások pri jej uchu povedal:

„Teraz! Rýchlo!“

Prekázla cez dvere, vybehla do haly a ani nie o tri sekundy vychádzala z bytu. Vzápätí potichu za sebou zavrela dvere a s Pantalaimonom, ktorý už bol zase stehlík, bežala po schodoch.

6

Lapená v sieti

Lyra rýchlo kráčala preč od rieky, lebo nábrežie bolo široké a dobre osvetlené. Medzi ním a Kráľovským polárnym inštitútom, čo bolo jediné miesto, ktoré by s istotou vedela nájsť, sa rozprestierala spleť úzkych uličiek a práve do toho tmavého labyrintu sa ponáhľala.

Keby len poznala Londýn tak dobre ako Oxford! Bola by vedela, ktorej uličke sa vyhnúť, alebo kde by si mohla uchmatnúť niečo pod zub, a čo by bolo najlepšie, vedela by, na ktoré dvere zaklopať, kde by našla útočisko. V tej chladnej noci v tmavých uličkách nastal pohyb a tajný život, ktorý ona nepoznala.

Pantalaimon sa premenil na divú mačku a jastril do tmy naokolo bystrým mačacím zrakom. Chvíľami sa naježený zastavoval a Lyra sa vyhla priechodu, kam práve chcela vojsť. Noc bola presýtená všelijakými zvukmi – tu sa ozval výbuch opileckého smiechu, či hlasný chrapľavý dvojhlasný spev, na jednom mieste bolo počuť klapot a kvílenie nejakého zle naolejovaného stroja v pivnici. Lyra šla opatrne, zmysly mala nastražené a prepletené s Pantalaimonovými a držala sa v prítmí úzkych uličiek.

Občas musela prejsť cez širšiu dobre osvetlenú ulicu, kde bzučali a iskrili pod drôtni antarovozy. V Londýne pre prechod cez ulice platili pravidlá, ale ona na ne nedbala, a keď na ňu niekto zakričal, utiekla.

Bolo príjemné byť zase voľná. Vedela, že Pantalaimon, ktorý vedľa nej bežal na mačacích labkách, cíti rovnakú radosť ako ona, že je na voľnom priestranstve, aj keď je to zadymený Londýn, plný výparov, sadzí a lomozu. Čoskoro budú musieť popremýšľať o význame toho, čo počuli v byte pani Coulterovej, ale teraz ešte nie. A napokon si budú musieť nájsť miesto, kde by prespali.

Na križovatke na rohu veľkého obchodného domu, ktorého jasné svetlá sa ligotali na mokrom chodníku, bol stánok s kávou – malá búdka na kolesách s pultom pod drevenou sklápacou strieškou. Vnútri svietilo žlté svetlo a šírila sa odtiaľ vôňa kávy. Majiteľ v bielom plášti sa opieral o pult a rozprával sa s pár zákazníkmi.

Bolo to lákavé. Lyra už kráčala hodinu a bolo zima a vlhko. S Pantalaimonom vrabcom podišla k pultu a načiahla sa, aby upútala predavačovu pozornosť.

„Jednu kávu a chlebík so šunkou, prosím,“ objednala si.

„To si vonku tak neskoro, dieťa?“ povedal pán vo vysokom klobúku a s bielym hodvábnym šálom.

„Áno,“ odvetila a odvrátila sa, aby prešla pohľadom po rušnej križovatke. V neďalekom divadle sa končilo predstavenie a ľudia sa hrnuli z osvetlenej haly, privolávali taxíky a obliekali si kabáty. Na opačnej strane bol vchod do stanice podzemnej železnice a ešte viac ľudí sa dolu schodmi hrnulo ta.

„Tu máš, moja milá,“ povedal predavač. „Dva šilingy.“

„Ja to zaplatím,“ ponúkol sa muž v klobúku.

Prečo nie? pomyslela si Lyra. Viem bežať rýchlejšie než on a moje peniaze sa mi môžu ešte zísť. Muž v klobúku hodil na pult mincu a usmial sa na Lyru. Jeho démon bol lemur. Držal sa chlopne jeho kabáta a okrúhlymi očami hľadel na Lyru.

Zahryzla do chlebíka a hľadela na rušnú ulicu. Netušila, kde je, lebo nikdy nevidela mapu Londýna a ani nevedela, aký je veľký a ako ďaleko by musela ísť, aby sa dostala na vidiek.

„Ako sa voláš?“ spýtal sa muž.

„Alice.“

„Pekné meno. Ukáž, dám ti do kávy kvapku tohto, aby si sa zohrial.“

A odkrúcal vrchnák striebornej fľašky.

„To mi nechutí,“ povedala Lyra. „Mám rada iba kávu.“

„Stavím sa, že takéto brandy si ešte nepila.“

„Ba pila a povracala som sa. Vypila som celú fľašku, alebo skoro celú.“

„Ako chceš,“ pokrčil plecami pán a odliat si do svojho pohárika.

„Kam ideš takto sama?“

„Idem oproti otcovi.“

„A kto je tvoj otec?“

„Je to vrah.“

„Čože je?“

„Povedala som vám, je to vrah. To je jeho povolanie. Má dnes v noci jeden kšeft. Nesiem mu čisté oblečenie, lebo býva celý od krvi, keď dokončí svoju prácu.“

„Á! Ty žartuješ.“

„Nie.“

Lemur potichu zamraučal, pomaly vyliezol mužovi za hlavu a odtiaľ vykúkal na Lyru. Tá ľahostajne dopila kávu a dojedla chlebič.

„Dobrá noc,“ povedala. „Už vidím otca. Zdá sa, že je nahnevanejší.“

Muž v klobúku sa obzrel a Lyra zamierila k davu pri divadle. Rada by sa bola pozrela na podzemnú železnicu (pani Coulterová povedala, že to nie je pre ľudí ich triedy), ale obávala sa, že by uviazla v podzemí. Lepšie byť vonku, kde môže utekať, ak bude treba.

Kráčala ďalej a ulice boli čoraz tmavšie a prázdnejšie. Mrholilo, ale aj keby nebolo zamračené, obloha nad mestom bola priveľmi osvetlená, a tak by hviezdy nebolo vidieť. Pantalaimon si myslel, že idú na sever, ale ktovie?

Nekonečné ulice s rovnakými malými tehlovými domami, záhradami takými malými, že sa tam vmestil iba smetník, veľké pusté fabriky za drôtenými plotmi s jedinou antarickou lampou pochmúrne svietiacou vysoko na múre a nočným vartášom driemajúcim pri ohrievacom koši s uhlím, občas nejaké ponuré oratórium, ktoré sa od skladu odlišovalo iba tým, že sa na ňom týčil kríž. Raz skúsila na jednom z nich otvoriť dvere, ale z lavice v tme kúsok od nej sa ozvalo zastonanie. Uvedomila si, že krytý vchod je plný spiacich postáv, a utiekla.

„Kde budeme spať, Pan?“ spýtala sa, keď sa vliekli po ulici so zavretými obchodmi a spustenými roletami.

„Niekde pod bránou.“

„Ale ja nechcem, aby ma bolo vidieť. Všade je to také otvorené.“

„Tamto dolu je kanál.“

Hľadel nadol do bočnej uličky. Temný odlesk prezrádza, že je tam voda, a keď sa ta opatrne išli pozrieť, našli zátoku, kde bolo k mólu

priviazaných zo desať člnov, niektoré vysoko nad hladinou, iné hlbšie ponorené a naložené pod žeriavmi, ktoré vyzerali ako šibenica. V jednom okne drevenej boudy svietilo tlmené svetlo a z kovového komína stúpala dym, inak jediné svetlá boli vysoko na stene skladu či mostíka žeriava a kým dopadli na zem, zostalo z nich iba šero. Na móle stáli kopy sudov uhoľného liehu, hromady veľkých guľatých brviem, kotúče drôtu obaleného kahučukom.

Lyra šla po prstoch k búde a nakukla cez okno. Nejaký muž tam zaujato čítal kreslený príbeh, fajčil fajku a jeho démon kokeršpaniel spal schúlený na stole. Keď sa ta pozerala, muž vstal, zobral zo železného sporáka očerretú kanvicu, naliať horúcu vodu do puknutej šálky a znovu si sadol ku komiksu.

„Spýtam sa ho, či nás nepustí dnu, Pan?“ zašepkala, ale Pantalaimon ju nevnímal, zmenil sa na netopiera, sovu a potom na divú mačku. Lyra sa obzerala okolo seba, jeho panika prešla aj na ňu a vtedy ich uvidela, v tom istom okamihu ako on – bežali k nej dvaja chlapi, každý z jednej strany, a ten, čo bol bližšie, držal vrhaciu sieť.

Pantalaimon prenikavo zaškriekal a ako leopard sa vrhol na démona bližšieho chlapa, zúrivo vyzerajúcu líšku, odsotil ju dozadu, takže sa zaplietla chlapovi pod nohy. Ten zakľal a odskočil a Lyra sa prešmykla popri ňom na voľné priestranstvo móla. Nesmie sa dať zahnať do kúta.

Pantalaimon, teraz ako orol, rýchlo letel k nej a kričal: „Doľava, doľava!“

Zabočila tým smerom a medzi sudmi s liehom a koncom prístreška z vlnitého plechu uvidela medzeru a bežala ta ako vystrelená guľka.

Ale tie vrhacie siete!

Vo vzduchu to zasvišťalo a pri líci jej čosi švihlo. Silno ju to zaštipalo a po tvári, ramenách a rukách sa jej omotávali odporne podechované povrazy a držali ju a ona spadla, zúrila, metała a bránila sa, ale márne.

„Pan! Pan!“

Lenže démon líška trhal mačku Pantalaimona a Lyra cítila jeho bolesť na vlastnom tele, a keď spadol, zakvílila. Jeden z chlapov ju okamžite spútal povrazmi, zakrúcal ju do nich na mokrej zemi, omotával jej ich okolo nôh, hrdla, tela, hlavy. Bola bezmocná ako mucha

lapená do pavúcej siete. Líška zozadu dorážala do chudáka zraneného Pantalaimona, ktorý sa vliekol k Lyre, a už nemal síl premeniť sa. Lenže druhý chlap ležal na zemi v kaluži a v krku mal šíp.

V tej chvíli celý svet znehybnel, lebo to zbadal aj muž zaťahujúci sieť.

Pantalaimon si sadol a zažmurkal a potom sa ozvalo tiché žuchnutie a chlap so sieťou padol rovno na Lýru, dusil sa a lapal po dychu. Lyra zdesene vykrikla – crčala z neho krv! Bolo počuť bežiacie nohy, niekto chlapa odvalil a skláňal sa nad ním, potom iné ruky zdvihli Lýru, oká siete sa po jednom trhali pod čepelou noža a Lyra ich zo seba zhodila, vrhla sa k Pantalaimonovi a pritúlila si ho k sebe.

Kľačiac na zemi sa otočila a pozrela, kto ju vyslobodil. Videla tri mužské postavy – jednu vyzbrojenú lukom, ostatné nožmi, a keď sa otočila, muž s lukom zhíkol.

„Nie je to Lyra?“

Poznala ten hlas, ale nevedela ho zaradiť, až kým ten človek nepristúpil bližšie a na tvár a jeho démona jastrabicu nedopadlo svetlo. Vtedy to zistila. Cigojín! Naozajstný oxfordský cigojín.

„Tony Costa,“ predstavil sa. „Nepamätáš sa? Hrávala si sa s mojím mladším bratom Billym na loďkách v Jerichu, predtým, než ho vzali Mordári.“

„Och, Bože, Pan, sme v bezpečí!“ vzlykala Lyra, ale potom si náhle spomenula, že vtedy vlni ukradla Costovcom loďku. Čo ak si na to spomenie aj cigojín?

„Radšej pod' s nami,“ povedal. „Si sama?“

„Áno. Utiemla som.“

„Dobre, teraz nerozprávaj. Len buď ticho. Jaxer, odtiahnite telá do tmy. Kerim, poobzeraj sa.“

Lyra roztrasene vstala a tísila si na prsia Pantalaimona divú mačku. Otáčal sa a na voľačo hľadel, a keď Lyra sledovala jeho pohľad, pochopila a zrazu bola aj ona zvedavá – čo sa stalo s démonmi tých mŕtvych? Mizli a unášalo ich preč ako atómy dymu i napriek tomu, že sa veľmi snažili držať svojich ľudí. Pantalaimon si zakryl oči a Lyra sa omráčene ponáhľala za Tonyom Costom.

„Čo tu robíš?“ spýtala sa.

„Ticho, dievča. Aj tak už máme dost' malérov, nemusíme si narobiť ďalšie. Porozprávame sa na loďke.“

Viedol ju po drevenom mostíku do stredu zátoky. Ostatní dvaja muži potichu kráčali za nimi. Tony sa pri vode otočil, skočil na drevené mólo, z neho na palubu úzkej loďky a otvoril dvere kajuty.

„Pod' dnu,“ kývol. „Rýchlo.“

Lyra poslúchla a potľapkala po batohu (ktorý ani na chvíľku nepustila, ani keď bola v sieti), aby sa uistila, či je alethiomer ešte tam. V dlhej úzkej kajute pri svetle lampáša zaveseného na háčiku videla za stolom s novinami v rukách zavalitú mocnú sivovlasú ženu. Lyra v nej spoznala Billyho matku.

„Kto je to?“ spýtala sa žena. „Hádam len nie Lyra?“

„Presne tak. Mamka, musíme vyraziť. V prístave sme odrovnali dvoch mužov. Mysleli sme, že sú to Mordári, ale podľa mňa sú to tureckí priekupníci. Chytili Lyru. Na rozprávanie teraz niet kedy – po vieme si to cestou.“

„Pod' sem, dieťa moje,“ povedala mamka Costa.

Lyra poslúchla, napoly šťastná, no napoly vystrašená, lebo mamka Costa mala ruky ako kyje a Lyra si teraz bola už istá – bola to naozaj jej loďka, ktorej sa vtedy s Rogerom a ostatnými deťmi z kolégií zmocnili. Lenže cigojínska mamka chytila Lyrinu tvár do oboch dlaní a jej démon, sučka sivého vlčiaka, sa nežne sklonil k Pantalaimonovi a lízal mu mačaciu hlavu. Vtedy mamka Costa Lýru objala a privinula si ju na prsia.

„Neviem, čo tu robíš, ale vyzeráš zúbožene. Len čo ti dám niečo teplé na pitie, môžeš si ľahnúť na Billyho posteľ. Sadni si, moja.“

Vyzeralo to, že Lyrino pirátstvo bolo odpustené, alebo aspoň zabudnuté. Len čo si Lyra sadla na čalúnenú lavicu za vydrhnutým borovicovým stolom, loďkou zatriaslo tiché dunenie plynového motora.

„Kam ideme?“ spýtala sa.

Mamka Costa postavila na železný sporák kastról s mliekom a potriasla mriežkou, aby rozdúchala oheň.

„Preč odtiaľto. Teraz mlč. Porozprávame sa ráno.“

Viac nepovedala nič, a keď sa mlieko uvarilo, podala šálku Lyre a vyšla na palubu. Čln sa pohol a Lyra počula, ako si mamka Costa čosi

občas šepká s mužmi. Lyra popíjala mlieko a pritom nadvihla roh rolety a hľadela, ako mívajú tmavé prístaviská. O chvíľku už tvrdo spala.

Zobudila sa na úzkej posteli a hlboko pod ňou upokojujúco vrčal motor. Sadla si, udrela si pritom hlavu, zakliala, hmatala okolo seba a hýbala sa opatrnejšie. Slabé sivasté svetlo osvetľovalo tri ďalšie poste-tele – jedna bola nad jej posteľou a dve oproti na druhej strane malej kajuty. Všetky boli prázdne a pekne ustlané. Lyra zoskočila a zistila, že je v spodnej bielizni, a šaty a kabát z vlčej kožušiny má poskladané konča postele aj s nákupnou taškou. Alethiomer bol tam.

Rýchlo sa obliekla, vyšla z dverí a ocitla sa v kajute so sporákom, kde bolo teplo. Nikto tam nebol. Cez okná videla na každej strane sivé chumáče hmly a len občas tmavé siluety, ktoré mohli byť budovy alebo stromy.

Kým stihla vyjsť na palubu, dvere sa otvorili a dolu zišla mamka Costa zakrútená do starého tvídového kabáta, na ktorom sa usadila vlh-košť v podobe tisícov drobných perličiek.

„Spala si dobre?“ spýtala sa a brala panvicu. „Teraz si sadni tak, aby si nezavadzala, a ja ti urobím niečo na raňajky. Nepostávaj, je tu málo miesta.“

„Kde sme?“ spýtala sa Lyra.

„Na veľkom spojovacom kanáli. Drž sa tak, aby ťa nebolo vidieť. A nieže vyjdeš na palubu. Máme malér.“

Nakrájala do panvice zopár plátkov slaniny a rozbila k nim vajce.

„Aký malér?“

„Nič, čo by sme nezvládli, ak sa budeš držať bokom.“

A viac nepovedala, kým sa Lyra nenajedla. V jednej chvíli čln spomalil a niečo buchlo o bok, Lyra počula mužské hlasy zvýšené v hneve, ale potom ich niečí žart rozosmial, hlasy sa vzdialili a čln sa pohol ďalej.

Napokon skočil do kajuty Tony Costa. Tak ako jeho matka bol posypaný perličkami vlhkosti, a keď si nad sporákom otriasol vlnený klobúk, kvapky na platni nadsakovali a prskali.

„Čo jej povieme, mamka?“

„Najprv sa jej povypytuj, potom hovor.“

Do maličkovej šálky si nalial kávu a sadol si. Bol to mocný muž tmavej tváre, a keď ho Lyra videla teraz za svetla, všimla si, že je smutný a zachmúrený.

„Dobre,“ prikývol. „A teraz nám porozprávaj, čo si robila v Londýne, Lyra. Mysleli sme si, že ťa uniesli Mordári.“

„Bývala som u tej panej.“

Lyra nemotorne spriadala svoje rozprávanie a ukladala ho podľa poradia, ako keby si chystala balíček kariet na rozdávanie. Porozprávala im všetko, iba alethiomer nespomenula.

„A potom včera večer na tom večierku som zistila, čo naozaj robia. Pani Coulterová sama patrí k Mordárom a chcela ma využiť pri chytaní ďalších detí. A robia s nimi...“

Mamka Costa vyšla z kajuty do búdky kormidelníka. Tony počkal, kým sa zavreli dvere, a pokračoval:

„My vieme, čo robia, i keď nie všetko. Vieme, že sa nevrátia. Berú tie decká na sever, veľmi ďaleko a robia na nich pokusy. Najprv sme si mysleli, že na nich skúšajú rôzne choroby a lieky, ale prečo by s tým začali tak odrazu pred dvoma či troma rokmi. Potom sme mysleli na Tatárov, mysleli sme, že majú nejakú tajnú dohodu a berú ich na Sibír, lebo Tatári sa chcú dostať na sever tak ako ostatní, kvôli uhoľnému liehu a ohňovým baniam, a o vojne sa hovorilo už predtým, než prišli Mordári. Mysleli sme si, že Mordári si kupujú tatárskych vodcov tým, že im dávajú deti, lebo Tatári ich jedia, nie? Pečú deti a jedia ich.“

„Kdeže!“ hovorila Lyra.

„Ale áno. Všetličo by sme ti mohli porozprávať. Počula si niekedy o Nälkäinenocho?“

„Nie, ani len u pani Coulterovej. Kto sú to?“

„To je taký druh duchov, ktorých majú tam v tých lesoch. Sú asi takí veľkí ako diet'a a nemajú hlavy. Chodia v noci po hmata a ak spíš vonku v lese, chytia ťa a už ťa za nič nepustia. Nälkäineni, to je severské slovo. A nebezpeční sú aj vetrosavci. Vznášajú sa vo vzduchu. Niekedy na nich natrafiš, keď sú v skupinách alebo sa zachytia na ostružinách. Len čo sa ťa dotknú, všetka sila z teba vyprchá. Nevidíš ich, iba ako ligot vo vzduchu. A bezdychí.“

„To je kto?“

„Napoly zabití bojovníci. Byť nažive je jedna vec a byť mŕtvy druhá, ale najhoršie je byť napoly zabitý. Nemôžu umrieť a život už majú za sebou. Naveky blúdia. Volajú sa bezdychí pre to, čo sa im stalo.“

„A čo sa im stalo?“ spytovala sa Lyra s vyvalenými očami.

„Severskí Tatári im rozparajú hrud' a vyťahnu pľúca. Vedia to urobiť tak, že ich pritom nezabijú, ale pľúca im už nemôžu pracovať bez toho, aby im ich démoni nepumpovali ručne, a tak sú na polceste medzi dýchaním a nedýchaním, životom a smrťou, polozabití, vieš? A ich démoni musia pumpovať vo dne v noci, inak by zahynuli s nimi. Počul som, že niekedy môžeš v lese natrafiť na celú čatu bezdýchých. A potom sú tu panserbjorne – počula si o nich? To znamená opancierované medvede. Sú ako polárne medvede, ibaže...“

„Áno! Počula som o nich! Včera večer jeden z hostí na kokteile povedal, že môj strýko lord Asriel je uväznený v pevnosti, ktorú strážia opancierované medvede.“

„Naozaj? A čo tam na severe robil?“

„Objavoval. Ale podľa toho, ako ten muž hovoril, si nemyslím, že by môj strýko bol na strane Mordárov. Myslím, že sa z jeho uväznenia tešili.“

„Nuž, von sa nedostane, keď ho strážia opancierované medvede. Sú ako žoldnieri. Vieš, čo tým myslím? Predávajú svoju silu tomu, kto platí. Majú ruky ako ľudia a kedysi sa naučili robiť so železom, väčšinou meteorickým železom, a robia z neho vynikajúce plechy a platne, ktorými sa pokrývajú. Celé storočia napádali Skraelingov. Sú to krutí zabijaci, úplne nemilosrdní. Ale dodržia slovo. Ak uzavrieš dohodu s panserbjornom, môžeš sa na ňu spoľahnúť.“

Lyra s úžasom rozmýšľala o tých hrôzach.

„Mamka nerada počúva o severe,“ povedal Tony po chvíli, „pre to, čo sa možno stalo Billymu. Vieš, my vieme, že ho zobrali na sever.“

„Ako to viete?“

„Chytili sme jedného Mordára a donútili sme ho rozprávať. Preto trochu vieme o tom, čo robia. Tí dvaja včera v noci neboli Mordári, boli priveľké nemehlá. Keby to boli oni, boli by sme ich chytili živých. Vieš, my cigojíni trpíme od týchto Mordárov najviac a máme sa stretnúť, aby sme rozhodli, čo urobíme. Preto sme boli včera v noci v záto-

ke, nakladali sme zásoby, lebo ideme do Slatín na veľké zhromaždenie. A myslím si, že keď si vypočujeme všetko, čo vedia ostatní cigojíni, a dáme si to dokopy, vyšleme záchrannú výpravu. Aspoň to by som urobil ja, keby som bol John Faa.“

„Kto je John Faa?“

„Kráľ cigojínov.“

„Naozaj pôjdete zachrániť tie deti? A čo Roger?“

„Kto je Roger?“

„Chlapec z kuchyne Jordanského kolégia. Zobrali ho tak ako Billyho, deň predtým, čo som odišla s pani Coulterovou. Ak pôjdete zachrániť Billyho, chcem ísť aj ja zachrániť Rogera.“

A strýka Asriela, povedala si v duchu, ale nespomenula to.

7

John Faa

Teraz, keď Lyra myslela na úlohu, ktorú má pred sebou, cítila sa lepšie. Pomáhať pani Coulterovej nebolo zlé, ale Pantalaimon mal pravdu – vlastne tam nerobila nijakú naozajstnú prácu, bola iba pekný domáci maznáčik. Na cigojínskej loďke však bolo treba skutočne pracovať a mamka Costa sa postarala, aby nezaháľala. Upratovala a zamestala, šúpala zemiaky a varila čaj, mazala ložiská na hriadeli lodnej skrutky, čistila lapač rias, umývala riad, otvárala stavidlá a priväzovala loďku o kotevné stĺpiky a o niekoľko dní sa natoľko zžila s týmto životom, ako keby sa narodila ako cigojínka.

Nevšimla si však, že Costovci sú veľmi ostražití zakaždým, keď ľudia na brehu prejavili o Lyru čo len trochu väčší záujem. Nevedela, že je dôležitá, a pani Coulterová s Obetnou radou ju všade hľadajú. Tony sa v krčmách, kde sa cestou zastavili, dozvedel, že polícia bez akéhokoľvek vysvetlenia prehľadáva domy, farmy, staveniská a fabriky, a hovorilo sa, že hľadajú nejaké dievča. A to už samo osebe bolo čudné vzhľadom na to, koľko detí už zmizlo, a nikto ich nehľadal. Cigojíni a rovnako aj vidiečania začínali byť nervózni a podráždení.

Costovcov zaujímala Lyra ešte z jedného dôvodu – ale ten sa ma-
la dozvedieť až o niekoľko dní.

A tak keď sa plavili okolo domca správcu stavidla, prístaviska či
hocikde, kde by sa mohli motať nejakí ľudia, držali ju v podpalubí. Raz
sa ocitli v meste, kde polícia prehľadávala všetky prichádzajúce člny
a zdržiavala premávku v oboch smeroch. Costovci sa toho nebáli. Pod
mamkinou posteľou bola tajná skrýša, kde Lyra preležala celé dve ho-
diny, až ju všetko bolelo, kým polícia márne obracala čln hore nohami.

„Ako to, že ma nenašli ich démoni?“ spytovala sa potom a mam-
ka jej ukázala na obloženie tajnej skrýše – bolo z cédrového dreva, kto-
ré má na démonov uspávací účinok – vlastne aj Pantalaimon celý ten
čas spokojne prespal pri Lyrinej hlave.

Pomaly, po mnohých zastávkach a obchádzkach, sa loďka Cos-
tovcov blížila k Slatinám, rozľahlej a ešte riadne nezmapovanej divoči-
ne vo východnej Anglii so šírou oblohou a nekonečnými močariskami.
Ich najvzdialenejší okraj splýval so zátokami plytkého mora, a to sa
zase na druhej strane rovnako zahryzálo do Holandska. Časti Slatín Ho-
land'ania vysušali a uzatvárali hrádzami, niektorí sa tu usadili, takže
v Slatinách sa rozprávalo jazykom výrazne poznačeným holandčinou.
Niektoré časti však nikdy neboli vysušené, zúrodnené či obývané,
a práve v týchto najdivších centrálnych oblastiach, kde sa kĺzali úhory
a sídlili krdle vodných vtákov, kde sa mihali strašidelné močiarne sve-
tielka a bludičky lákali neopatrných pútnikov do záhuby v močarinách
a bahne, bolo bezpečné miesto pre cigojínske zhromaždenia nazývané
tábory.

Teraz sa tisíckou kľukatých kanálov, riečok a vodných ciest cigo-
jínske loďky s'ahovali k Byanplats, jedinej nepatrnej vyvýšenine upros-
tred stoviek štvorcových míľ močarísk a bahna. Stála tam starobylá
drevená hala, kde sa konali zhromaždenia, a okolo nej hrbka trvalých
obydlí, prístaviská, hrádze a úhorí trh. Keď sa do Byanu zvolávalo
zhromaždenie cigojínov, vodné cesty zaplnilo toľko člnov, že po ich
palubách ste mohli ktorýmkoľvek smerom prejsť aj míľu. Aspoň tak sa
hovorilo. V Slatinách vládli cigojíni. Nikto iný sa ta neodvážil vstúpiť
a kým cigojíni zachovávali mier a slušne obchodovali, majitelia pozem-
kov zatvárali oči pred ustavičným pašeráctvom a občasnými svármí. Ak

nejaké cigojínske telo vyplavilo na breh alebo sa zachytilo do rybárskych sietí – no čo, veď je to len cigojín.

Lyra fascinovane počúvala príbehy obyvateľov Slatín o veľkom duchovi – psovi Besovi – o ohňoch na močariskách, ktoré vznikajú z bubliniek bosoráckeho oleja, a ešte tam ani neboli, už sa považovala za cigojínku. Onedlho už opäť rozprávala tak ako v Oxforde, ibaže s cigojínskym prízvukom, ktorý dopĺňala aj niekoľkými slovami zo slatinskej holandčiny. Mamka Costa jej musela pripomenúť zopár vecí.

„Ty nie si cigojínka, Lyra. S troškou cviku by si sa mohla za cigojínku vydávať, ale my sa odlišujeme aj niečím iným, nielen jazykom. Máme v sebe nevyspytateľné a silné prúdy. Celým bytím sme vodní ľudia, ale ty nie, ty si človek ohňa. Najväčšmi sa podobáš ohňom z močarísk, to je tvoje miesto medzi cigojínmi, v tvojej duši je bosorácky olej. Si klamná, dieťa moje.“

Lýru to urazilo.

„Ja som nikdy nikoho neoklamala! Len sa spýtajte.“

Pravdaže, nebolo sa koho spýtať a mamka Costa sa láskavo zasmiala.

„Nechápeš, že to mala byť poklona, ty húsatko?“ povedala a Lyra sa upokojila, hoci to nepochopila.

Keď dorazili na Byanplats, bol už večer a slnko na krvavej oblohe sa chystalo zapadnúť. Na pozadí jeho svetla sa črtal čierny nízky ostrov a hala Zaal i okolité budovy. V nehybnom vzduchu sa dvíhali stĺpy dymu a z lodiek natlačených na seba sa niesli vône smažených rýb, tabaku a juniperky.

Pristáli blízko Zaalu pri kotvisku, ktoré ich rodina používala celé generácie, ako vysvetľoval Tony. Mamka Costa práve na panvici vysmážala dva tučné úhory, ktoré syčali a prskali, a varila vodu na zemiacový prášok. Tony a Kerim si naolejovali vlasy, obliekli si najlepšie kožené bundy, na krk uviazali modré bodkované šatky, na prsty ponavliekali strieborné prstene a išli sa zvítať so starými kamarátmi zo susedných lodiek a vypiť si pohárik-dva v najbližšom bare. Vrátili sa s dôležitými správami.

„Prišli sme sem práve včas. Tábor je už dnes večer. A po meste sa hovorí – len si predstavte – že to stratené dieťa je na cigojínskej loďke a že dnes vystúpi na tábore!“

Nahlas sa zasmial a postrapatil Lyre vlasy. Odkedy vstúpili na Slatiny, mal čoraz lepšiu náladu, ako keby tá pochmúrna zamračená tvár, akú ukazoval tam vonku, bola iba maskou. Lyra cítila, ako jej v hrudi narastá vzrušenie, rýchlo sa najedla, umyla riad, učesala sa, strčila alethiomer do vrecka vlčieho kožúška a vyskočila na breh s ostatnými rodinami, ktoré mierili hore k Zaaľu.

Myslela si, že Tony žartoval. Onedlho však zistila, že sa mýlila, a zistila i to, že sa ani zďaleka nepodobá na cigojínov tak, ako si myslela, pretože mnohí na ňu civeli, deti si na ňu ukazovali a kým prišli k veľkým dverám do Zaaľu, kráčali špalierom tých, čo ustúpili pred nimi nabok a prezerali si ich.

Lýry sa zmocnila skutočná nervozita. Držala sa pri mamke Coste a Pantalaimon sa zmenil na takého veľkého pantera, ako len mohol, aby jej bol oporou. Mamka Costa namáhavo vystupovala hore schodmi, ako keby ju nič na svete nemohlo zastaviť, ale ani prinútiť, aby šla rýchlejšie, a Tony s Kerimom kráčali popri nich ako princovia, každý z jednej strany.

Halu osvetľovali kerosínové lampy, ktoré jasne svietili na tváre a postavy divákov, ale veľkolepý krov zostával v tme. Prichodzí si len horko-tažko hľadali voľný fliačik na podlahe, lebo lavice už boli obsadené, ale rodiny sa potisli, aby urobili miesto, pousádzali si deti na kolená a démoni sa im chúlili pri nohách alebo sedeli na výčnelkoch drevených stien, aby nezavadzali.

V prednej časti Zaaľu bolo pódium s ôsmimi vyrezávanými drevenými stoličkami. Keď si Lyra a Costovci našli miesto na státie na boku haly, z tieňa za pódium vyšlo osem mužov a postavili sa pred stoličky. Divákmi prebehla vlna vzrušenia, navzájom sa tíšili a strkali sa do medzier medzi sediacimi na najbližšej lavici. Napokon nastalo ticho a sedem mužov na pódium si sadlo.

Ten, čo zostal stáť, bol vysoký a mocný sedemdesiatnik s mohutným krkom. Mal obyčajnú plátennú bundu a kockovanú košeľu ako mnohí cigojínski muži. Okrem toho, že z neho vyžarovala sila a autorita, nebol ničím výnimočný. Lyra to poznala – videla to u svojho strýka lorda Asriela i u magnifikusa Jordanského kolégia. Démon tohto muža bol havranica tak ako magnifikusov.

„To je John Faa, lord západných cigojínov,“ zašepkal Tony.

John Faa prehovoril hlbokým pomalým hlasom.

„Cigojíni, vitajte na tábore! Prišli sme, aby sme si všeličo vypočuli a aby sme rozhodli. Všetci viete prečo. Je tu veľa rodín, ktoré prišli o dieťa. Niektoré aj o dve. Nieкто ich berie. Vlastne aj suchozemci strácajú deti. V tom sme narovnať.“

Teraz sa všade hovorí o jednom dieťati a o odmene zaň. Aby sme skoncovali s týmito chýrmi, pravda je takáto: To dieťa sa volá Lyra Belacqua a hľadá ju suchozemská polícia. Ten, kto im ju vydá, dostane odmenu tisíc sovereignov. Je to suchozemské dieťa, ale je v našej opatere a tak to aj zostane. Keby niekoho pokúšalo tých tisíc sovereignov, radšej nech si hľadá miesto posledného odpočinku, ale nebude to ani na zemi, ani na vode. My ju nevydáme.“

Lyra cítila, že sa od korieňov vlasov až po päty červená, a Pantalaimon sa zmenil na hnedého nočného motýľa, aby ho nebolo vidieť. Všetky oči naokolo sa obracali k nim a Lyra pozrela na mamku Costu, aby u nej hľadala istotu.

No John Faa pokračoval:

„Hovorte si, čo chcete, slovami nič nezmeníme. Ak chceme niečo zmeniť, musíme konať. Tu máme ďalší fakt: Mordári, tí zloději detí, odvádzajú svojich väzňov na ďaleký sever do krajiny tmy. Nevieť, čo tam s nimi robia. Niektorí vravia, že ich zabijajú, iní tvrdia iné. My to nevieme.“

Vieme však, že im pomáha suchozemská polícia a duchovní. Pomáhajú im v krajine všetci, čo majú moc. Na to nezabúdajte. Vedia, o čo ide, a budú im pomáhať vždy, keď budú môcť.

To, čo navrhujem, nie je ľahké. A potrebujem váš súhlas. Navrhujem, aby sme na záchranu detí vyslali na sever skupinu bojovníkov. Navrhujem, aby sme do toho vložili naše zlato a všetky schopnosti a odvahu, ktoré v sebe nájdeme. Áno, Raymond van Gerrit?“

Nejaký muž medzi poslucháčmi zdvihol ruku a John Faa si sadol, aby mu dal slovo.

„Prosím o prepáčenie, lord Faa. Zajali aj decká suchozemcov tak ako cigojínske. Hovoríte, že by sme mali zachrániť aj tie?“

John Faa vstal, aby mu odpovedal.

„Raymond, chceš mi povedať, že máme podstúpiť všelijaké nebezpečenstvá, prebojovať sa k skupinke vystrašených detí a potom im

povedať, že jedny môžu ísť domov, ale ostatné musia zostať? Nie, ty si oveľa lepší človek, než aby si si to myslel. Tak čo, súhlasíte, priatelia?“

Tá otázka ich zaskočila, lebo nastalo chvíľkové zaváhanie, ale potom halu zaplnil hlasný rev a tleskot, vo vzduchu mávali päste a vykrikovali vzrušené hlasy. Krovy Zaalu sa otriasali a množstvo vtákov, ktoré na nich sedeli a driemali, vyplašene vzlietlo a nadol sa sypal prach.

John Faa nechal hluku voľný priebeh, no o chvíľku zdvihol ruku, aby ho utíšil.

„Nejaký čas potrvá, kým výpravu zorganizujeme. Chcem, aby hlavy rodín vybrali dane a poskytlí mužov na výpravu. O tri dni sa tu stretne znova. Ja sa medzitým porozprávam s tým dievčaťom, ktoré som predtým spomínal, a potom s padrom Coramom pripravíme plán a na budúcom stretnutí vám ho predložíme. Prajem vám všetkým dobrú noc.“

Tento mohutný, prostý, drsný človek ich dokázal upokojiť. Keď zhromaždení začali vychádzať veľkými dverami do mrazivého večera, aby sa vrátili na svoje loďky alebo do preplnených barov tejto malej osady, Lyra sa spýtala mamky Costy:

„Kto sú tí ostatní muži na pódiu?“

„Hlavy šiestich rodov a ten ďalší je padre Coram.“

Bolo jasné, koho myslela tým ďalším, pretože bol najstarší. Chodil o paličke a celý čas, čo sedel za Johnom Faa, sa triasol akoby v horúčke.

„Poďme,“ povedal Tony. „Musíš zložiť úctivú poklonu Johnovi Faa. Oslovuj ho lord Faa. Nevie, čo sa ťa bude pýtať, ale dávaj si pozor a hovor pravdu.“

Pantalaimon bol teraz vrabec, zvedavo sedel na Lyrinom pleci, a keď Lyra nasledovala Tonyho cez davy k pódiu, pazúriky si zaboril hlboko do vlčej kožušiny.

Tony ju vyložil na pódium. Lyra vedela, že tí, čo sú ešte v hale, na ňu hľadajú, a v tej chvíli si uvedomila, že odrazu má cenu tisíc sovereignov, a začervenala sa a zaváhala. Pantalaimon jej preskočil na prsia, zmenil sa na divú mačku, usadil sa jej do náručia, obzeral sa a ticho prskal.

Lyra cítila, ako ju niekto potisol, a pristúpila k Johnovi Faa. Bol vážny, mohutný a z tváre sa mu nedalo vyčítať nič. Pripomínal skôr

skalú než človeka, ale sklonil sa a podával jej ruku na pozdrav. Lyrina rúčka sa v nej skoro stratila.

„Vitaj, Lyra,“ povedal.

Vedľa neho mala pocit, akoby sa zatriasla zem, keď prehovoril. Nebyť Pantalaimona a toho, že kamenný výraz Johna Faa o trochu znežnel, bola by nervózna. Správal sa k nej veľmi vľúdne.

„Ďakujem, lord Faa,“ odvetila.

„Teraz poď, pôjdeme do radnice a porozprávame sa,“ povedal John Faa. „Dali ti Costovci poriadne najesť?“

„Ó, áno. Mali sme na večeru úhory.“

„Predpokladám, že pravé úhory zo Slatín.“

Radnica bola pohodlná miestnosť s veľkým ohniskom, príborníkom so striebrom a porcelánom a ťažkým stolom, rokmi vylešteným a tmavým, okolo ktorého stálo dvanásť stoličiek. Ostatní muži z pódia odišli, ale trasúci sa starec zostal s nimi. John Faa mu pomohol usadiť sa.

„Ty si sadni tuto vpravo vedľa mňa,“ povedal John Faa Lyre a sám zaujal miesto za vrchstolom. Lyra sa ocitla oproti padremu Coramovi. Trošku ju desila jeho vychudnutá tvár pripomínajúca lebku a neprestajná triaška. Jeho démon bol krásna veľká mačka jesenných farieb. Vykračovala si popri stole so vztýčeným chvostom a elegantne skúmala Pantalaimona, letmo sa dotkla jeho nosa a potom sa usadila padremu Coramovi do lona, privrela oči a potichu priadla.

Akási žena, ktorú si Lyra predtým nevšimla, vystúpila z tieňa s podnosom, na ktorom boli poháre, postavila ho pred Johna Faa, uklonila sa a odišla. John Faa nalial z kamenného džbánka sebe a padremu Coramovi juniperku a Lyre víno.

„Takže ty si utiekla, Lyra,“ začal.

„Áno.“

„A kto bola tá pani, od ktorej si utiekla?“

„Volala sa pani Coulterová. Myslela som si, že je milá, ale zistila som, že patrí k Mordárom. Počula som, ako jeden človek hovoril, kto sú to Mordári, že sa volajú Obetná rada a ona ju vedie, že je to všetko jej nápad. A všetci pracovali na nejakom pláne, neviem, na akom, iba chceli, aby som im pomáhala zháňať deti. Ale oni nevedeli.“

„Čo nevedeli?“

„No, v prvom rade nevedeli, že viem, že vzali niektoré deti. Môjho kamaráta Rogera, pomocníka z kuchyne Jordanského kolégia, a Bilyho Costu a jedno dievčatko z tržnice v Oxforde. A ďalšia vec. Môj strýko, áno, lord Asriel. Počula som, ako sa rozprávajú o jeho cestách na sever, a nemyslím, že by mal niečo spoločné s Mordármi. Špehovala som magnifikusa Jordanského kolégia a jordanských magistrov na schôdzke s ním, skryla som sa v salóne, kam okrem nich nesmie chodiť nikto, a počula som ho, ako rozprával o svojej výprave na sever, o prachu, a priniesol odtiaľ hlavu Stanislausa Grummana, do ktorej Tatári urobili dieru. A teraz ho Mordári chytili a niekde zavreli. Strážia ho opancierované medvede. A ja ho chcem zachrániť.“

Malé dievča na veľkej vyrezávanej stoličke s vysokým operadlom sa tvárilo zlostne a odhodlane. Obaja muži sa nemohli ubrániť úsmevu, ale kým úsmev padreho Corama bol váhavý, veľavýznamný a zložitý výraz, ktorý sa mu zachvieval na tvári ako slnečný lúč rozháňajúci tieň za veterného marcového dňa, úsmev Johna Faa bol pokojný, srdečný, prostý a láskavý.

„Mala by si nám porozprávať, čo tvoj strýko povedal v ten večer,“ vyzval ju John Faa. „Daj pozor, aby si nič nevynechala. Porozprávaj nám všetko.“

Lyra poslúchla a tentoraz rozprávala pomalšie ako u Costovcov, ale aj úprimnejšie. Bála sa Johna Faa a najväčšmi sa bála jeho vľúdnosti. Keď dokončila, prvý raz prehovoril padre Coram. Hlas mal sýty a melodický a bolo v ňom toľko tónov ako odtieňov na kožuchu jeho démona.

„Ten prach“ povedal, „nazvali ho niekedy aj inak, Lyra?“

„Nie. Iba prach. Pani Coulterová mi povedala, čo je to, že sú to elementárne častice, ale inak to nenazvala.“

„A oni si myslia, že keď čosi urobia tým deťom, môžu sa o ňom dozvedieť viac?“

„Áno. Ale ja neviem, čo. Ibaže môj strýko... Voľačo som vám zabudla povedať. Keď im ukazoval tie laternové snímky, na jednej bola rúra.“

„Čo na nej bolo?“ spýtal sa John Faa.

„Aurora, nie je tak, Lyra?“ povedal padre Coram.

„Áno, áno. A vo svetlách tej rúry bolo nejaké mesto. Veže, kostoly a kupoly a všetko. Trošku sa podobalo na Oxford, aspoň vtedy som si to pomyslela. Myslím, že to strýka Asriela zaujímalo väčšmi, ale magnifikusa a ostatných magistrov viac zaujímal prach, tak ako pani Coulterovú, lorda Boreala a ostatných.“

„Aha,“ zamrmlal padre Coram. „To je veľmi zaujímavé.“

„A teraz ti voľačo poviem ja,“ povedal John Faa. „Tuto padre Coram je múdry muž. Sledoval všetko, čo sa deje okolo prachu a Mordárov a lorda Asriela, i všetko ostatné, a sledoval aj teba. Vždy, keď sa Costovci zdržiavali v Oxforde, ale aj pol tucta iných rodín, prinášali správy o tebe, dieťa. Vedela si to?“

Lyra pokrútila hlavou. Začínala sa báť. Pantalaimon vrčal tak potichučky, že ho nikto nemohol počuť. Ale ona to cítila v končekoch prstov zaborených do jeho kožuška.

„Veru áno, o všetkom, čo si robila. A rozprávali to tuto padremu Coramovi.“

Lyra to už nevydržala.

„Ale my sme ju nezničili! Čestné slovo! Bolo to len trochu blata! A nezašli sme až tak ďaleko.“

„O čom to hovoríš, dieťa?“ spytoval sa John Faa.

Padre Coram sa rozosmial. Keď sa smial, prestal sa triasť, tvár sa mu rozjasnila a vyzerala mlado.

No Lyra sa nesmiala. S trasúcimi sa perami povedala: „A keby sme tú zátku aj boli našli, nikdy by sme ju nevytiahli! Bol to iba žart! Nikdy by sme ju neboli potopili!“

Vtedy sa rozosmial aj John Faa. Plesol širokou dlaňou po stole tak silno, až poháre zadrnčali, mohutné plecia sa mu natriasali a musel si z očí utierať slzy. Lyra čosi také nikdy nevidela, nepočula – bol to hukot, akoby sa smiala hora.

„Ach, áno, aj o tom som počul, dievčatko!“ povedal John Faa, keď sa opäť zmohol na slovo. „Costovcom to odvtedy pripomínali všade, kde sa zjavili. Ľudia hovorili, Tony, radšej si nechávajte na loďke stráž. Potulujú sa tu divé malé dievčatká. Rozprávalo sa o tom po celých Slatinách. Ale my ťa za to nepotrestáme. Nie veru, nemusíš sa báť.“

Lyra pozrela na padreho Corama a obaja starci sa znovu rozo-
smiali, ale miernejšie. Lyra sa uspokojila a cítila sa bezpečná.

Napokon John Faa pokrútil hlavou a znova zväžnel.

„Hovoril som, že ťa poznáme od detstva, Lyra. Od malého malič-
ka. Mala by si vedieť, čo vieme my. Nevie, čo ti povedali v Jordan-
skom kolégiu o tvojom pôvode, ale nevedia celú pravdu. Povedali ti
vôbec, kto sú tvoji rodičia?“

Lyru to celkom ohromilo.

„Áno. Povedali mi, že som... povedali, že... že lord Asriel ma ta
dal, lebo moja mama a otec zahynuli pri leteckej havárii. To mi poveda-
li.“

„Ach tak. Ja ti teraz, dieťa moje, poviem pravdu. Viem, že je to
pravda, lebo mi to povedala jedna cigojínka a cigojíni Johnovi Faa
a padremu Coramovi hovoria pravdu. Takže takáto je pravda o tebe.
Tvoj otec nikdy pri nejakom leteckom nešťastí nezahynul, pretože tvoj
otec je lord Asriel.“

Lyra v úžase iba nehybne sedela.

„A stalo sa to takto,“ pokračoval John Faa. „Keď bol lord Asriel
mladý, prešiel celý sever a vrátil sa s veľkým bohatstvom. Bol to vý-
bušný muž, ktorý sa vedel rýchlo nahnevať, nespútaný človek. Aj tvoja
matka bola prudká. Nemala taký vznešený pôvod ako on, ale bola to
múdra žena. Dokonca magistra a tí, čo ju videli, hovorili, že je veľmi
krásna. Zamilovali sa s tvojím otcom do seba, len čo sa uvideli.“

Problém bol v tom, že tvoja matka bola už vydatá. Vydala sa za
istého politika. Bol členom kráľovej strany, jeden z jeho najbližších
poradcov. Muž s budúcnosťou.

Tvoja matka zistila, že čaká dieťa, ale bála sa manželovi povedať,
že dieťa nie je jeho. A keď sa narodilo – a to si ty, dievča – stačilo na
teba pozrieť a bolo jasné, že z jej manžela nemáš nič, si celý otec, preto
tvoja matka považovala za múdrejšie skryť ťa a tvrdiť, že si zomrela.

A tak ťa vzali do Oxfordu, kde mal tvoj otec majetky, a dali ťa na
starosť cigojínskej dojke. Niekoľko však pošepkal manželovi tvojej matky,
čo sa stalo, a on sa prihnal do chalupy tej cigojínsky a prehľadal ju, len-
že tá utiekla do lordovho domu a manžel tvojej matky šiel za ňou po-
sadený vražednými úmyslami.

Tvoj otec bol práve na poľovačke, ale doniesli mu správu, čo sa deje, pricválal práve včas a našiel manžela tvojej matky pri schodoch pred domom. Ešte chvíľu, a bol by sa vlámal do šatníka, kde sa cigojínka aj s tebou skrývala, ale lord Asriel ho vyzval na súboj, a tak tam bojovali a lord Asriel zvíťazil.

Tá cigojínka to všetko počula a videla, Lyra, a od nej to vieme.

Skončilo sa to veľkým procesom. Tvoj otec nepatrí k tým, čo by popierali alebo skrývali pravdu, a narobil sudcom problémy. Zabil, to bola pravda, preliat krv, ale bránil svoj domov a svoje dieťa pred vretelcom. Na druhej strane zákon každému mužovi dovoľuje, aby pomstil zneuctenie svojej manželky, a advokáti mŕtveho dôvodili, že práve to ten muž robil. Proces trval celé týždne, jedna i druhá strana predkladala množstvo dôkazov. Nakoniec sudcovia potrestali lorda Asriela tak, že mu skonfiškovali všetok majetok a pôdu, takže schudobnel, hoci býval bohatší než kráľ.

A pokiaľ ide o tvoju matku, tá s tým nechcela mať nič spoločné, ani s tebou. Otočila sa chrbtom. Tá cigojínka mi rozprávala, že mala často strach, ako by tvoja matka s tebou zaobchádzala, lebo to bola pyšná a pohŕdavá žena. Toľko o nej.

A potom si tu bola ty. Keby to bolo dopadlo inak, Lyra, možno by ťa bola vychovala cigojínka, lebo tvoja dojka prosila súd, aby jej ťa nechali, lenže cigojíni majú na súde slabé slovo. Súd rozhodol, že ťa umiestnia v kláštore, a tak si bola u Poslušných sestier vo Watlington. Ty sa na to nepamätáš.

Lenže lord Asriel sa s tým nezmieril. Kláštory, mníchov a mnišky neznášal, a pretože to bol svojvoľný človek, jednoducho ta jedného dňa prišiel a vzal si ťa. Nie preto, aby sa o teba staral on sám, ani ťa nedal cigojínom, ale dal ťa do Jordanského kolégia navzdory rozhodnutiu súdu.

Nuž súd to nechal tak. Lord Asriel sa vrátil k svojim výskumom a ty si rástla v Jordanskom kolégiu. Jedinou podmienkou, ktorú si tvoj otec položil, bolo to, že ťa tvoja matka nesmie vidieť. Keby sa aj o to pokúsila, mali jej v tom zabrániť a oznámiť mu to, lebo všetok hnev, ktorý mal v povahe, sa teraz obrátil proti nej. Magnifikus mu to sľúbil, a tak čas plynul.

Potom nastal rozruch okolo prachu a múdri muži a aj ženy po celej krajine, po celom svete sa tým začali trápiť. Nás cigojínov sa to netýkalo, až kým nezačali brať naše deti. Vtedy sme sa o to začali zaujímať. A máme svojich ľudí na všetkých miestach, aké si len vieš predstaviť, vrátane Jordanského kolégia. Ty si o tom nevedela, ale mali sme tam niekoho, kto na teba dozeral a všetko nám hlásil, odkedy si tam bola, pretože sme sa o teba zaujímali a tá tvoja cigojínska pestúnka sa o teba nikdy neprestala báť.“

„Kto na mňa dával pozor?“ vyzvedala sa Lyra. Cítila sa nesmierne dôležitá a bolo jej čudné, že o všetky jej činy sa zaujímali na takom ďalekom mieste.

„Sluha v kuchyni. Cukrár Bernie Johansen. Je napoly cigojín. Stavím sa, že si to nevedela.“

Bernie bol láskavý, samotársky človek, jeden z mála ľudí, ktorých démon je rovnakého pohlavia ako on sám. A práve na Bernieho Lyra kričala v zúfalstve, keď zobrali Rogera. A Bernie všetko rozprával cigojínom! Žasla.

„No skrátka, počuli sme, že odchádzaš z Jordanského kolégia,“ pokračoval John Faa, „a to práve vtedy, keď lorda Asriela uväznili a nemohol tomu zabrániť. Vedeli sme, čo povedal magnifikusovi, že to nikdy nesmie urobiť, a pamätáme si, že ten muž, za ktorého bola tvoja matka vydatá, ten politik, ktorého lord Asriel zabil v súboji, sa volal Edward Coulter.“

„Pani Coulterová?“ vyslovila Lyra celkom omráčená. „Hádam to nie je moja matka?“

„Je. A keby bol tvoj otec voľný, nikdy by sa neodvážila vzoprieť sa mu a ty by si ešte stále bola v Jordanskom kolégiu a nič nevedela. Neviem si vysvetliť, prečo to magnifikus urobil, prečo ťa nechal ísť. Mal sa o teba starať. Môžem len hádať, že mala nad ním nejakú moc.“

Lyra odrazu pochopila, prečo sa magnifikus v to ráno, keď odchádzala, správval tak čudne.

„Ale on nechcel.“ povedala a pokúšala sa spomenúť si presne. „On... hneď ráno som musela ísť za ním a nesmela som to povedať pani Coulterovej. Ako keby ma chcel pred pani Coulterovou ochrániť.“ Zmĺkla, pozorne pozrela na oboch mužov a potom sa rozhodla, že im povie celú pravdu o tom, čo videla v salóne. „Viete, stalo sa ešte niečo.

V ten večer, keď som sa skryla v salóne, videla som, ako sa magnifikus pokúsil otráviť lorda Asriela. Videla som, že mu nasypal do vína nejaký prášok, a ja som to strýkovi povedala a on potom zhodil fľašku zo stola a vylial víno. Tak som mu zachránila život. Vôbec som nechápala, prečo by ho magnifikus chcel otráviť, veď bol vždy taký milý. Potom v to ráno, keď som odchádzala, ma veľmi zavčasu zavolať do svojej pracovne. Musela som ta ísť tajne, aby o tom nikto nevedel, a povedal...“ Lyra si lámala hlavu a pokúšala sa presne si spomenúť, čo jej magnifikus povedal. Zbytočne. Krútila hlavou. „Rozumela som iba jedinému – dal mi jednu vec, ktorú som mala pred ňou, pred pani Coulterovou, tajiť. Myslím, že vám to môžem povedať.“

Siahla do vrečka vlčieho kožuška a vybrala zamatový obal. Položila ho na stôl a cítila prostú zvedavosť Johna Faa i iskrivú, prenikavú inteligenciu padreho Corama, ktoré sa naň sústredili ako reflektory.

Keď odbalila alethiomer, prvý prehovoril padre Coram.

„Nikdy by som si nebol pomyslel, že jeden z nich opäť uvidím. Je to vykladač symbolov. Povedal ti o ňom niečo, dieťa?“

„Nie. Iba toľko, že sama musím prísť na to ako ho čítať, a že sa volá alethiomer.“

„Čo to znamená?“ John Faa sa otočil k svojmu spoločníkovi.

„Je to slovo gréckeho pôvodu. Myslím, že je odvodené od slova aletheia, čo znamená pravda. Je to merač pravdy. A prišla si na to, ako sa používa?“ spýtal sa Lýry.

„Nie, zistila som iba to, že tri ručičky môžem nastaviť tak, aby ukazovali na rôzne obrázky, ale s tou dlhou nemôžem urobiť nič. Tá chodí po celom kruhu. Iba niekedy, keď sa trochu sústredím, môžem tú ručičku iba tým, že na to myslím, donútiť, aby išla na jednu alebo na druhú stranu.“

„Čo sa s tým robí, padre Coram?“ spýtal sa John Faa. „A ako sa to vykladá?“

„Všetky tie obrázky okolo okraja,“ vysvetľoval padre Coram a opatrne pridŕžal alethiomer tak, aby John Faa naň dobre videl, „sú symboly a každý zastupuje množstvo pojmov. Vezmime si napríklad kotvu. Jej prvý význam je nádej, pretože nádej vás drží pevne ako kotva, aby ste sa nevzdali. Druhý význam je pevnosť. Tretí význam je pre-

kážka alebo zábrana. Štvrtý význam je more. A tak ďalej až po desať, dvanásť, ba možno nekonečné množstvo významov.“

„A poznáte ich všetky?“

„Poznám niektoré, ale na to, aby som ich vedel prečítať úplne, by som potreboval knihu. Videl som tú knihu a viem, kde je, ale nemám ju.“

„K tomu sa ešte vrátíme,“ povedal John Faa. „Pokračujte ďalej, ako sa to číta.“

„Máte tu tri ručičky, ktoré sa dajú ovládať,“ vysvetľoval padre Coram, „a tie používate na to, aby ste položili otázku. Tým, že ukážete na tri symboly, môžete položiť akúkoľvek otázku vďaka tomu, že tu existuje toľko rovín. Keď už otázku zadáte, tá štvrtá ručička sa pohybuje a ukazuje na ďalšie symboly, čím vám dáva odpoveď.“

„A ako môže vedieť, v akej rovine myslíte, keď kladiete otázku?“ zaujímal sa John Faa.

„Sama to nerobí. Funguje to iba vtedy, keď sa spytujúci drží tej roviny v mysli. V prvom rade musí poznať všetky významy, a tých je iste aj tisíc, ba viac. Potom si ich musí udržať v mysli, ale netrápiť sa nimi, ani nenaliehať na odpoveď, iba sledovať, ako sa štvrtá ručička pohybuje. Keď prejde celý kruh, spozná odpoveď. Viem, ako to funguje, lebo raz som videl s tým pracovať jedného múdrego človeka v Upsale, a vtedy som jediný raz v živote tento prístroj videl. Viete, aký je vzácny?“

„Magnifikus mi povedal, že bolo vyrobených iba šesť,“ povedala Lyra.

„Nech ich je hocikolko, isté je, že nie veľa.“

„A ty si ho tajila pred pani Coulterovou, tak ako ti povedal magnifikus?“ chcel vedieť John Faa.

„Áno. Ale jej démon chodieval do mojej izby. A som si istá, že ho našiel.“

„Chápem. Nuž, Lyra, neviem, či sa niekedy dozvieme celú pravdu, ale ja si myslím toto. Magnifikus dostal od lorda Asriela za úlohu, aby sa o teba staral a držal ťa v bezpečí pred tvojou matkou. A to aj vyše desať rokov robil. Potom jej priatelia z vysokých cirkevných kruhov pomohli založiť Obetnú radu. Na aký účel, to nevieme, a ona je teraz rovnako mocná ako lord Asriel, ibaže v inej oblasti. Obaja tvoji

rodičia predstavujú veľkú silu, obaja majú veľké ciele, a jordanský magnifikus vďaka tebe udržiaval medzi nimi rovnováhu.

Lenže teraz sa magnifikus musí postarať o sto vecí. Jeho prvou starosťou je kolégium a jeho učenci. Takže ak videl, že kolégium je ohrozené, musel niečo proti tomu urobiť. A cirkev v poslednom čase získava nad všetkým čoraz väčšiu kontrolu. Existujú rady pre toto či rady pre hento, ba hovorí sa, že sa, božeučovaj, obnoví Inkvizičná kancelária. Magnifikus musí ostražito kľučkovať medzi všetkými týmito silami. Musí udržiavať Jordanské kolégium na správnej strane cirkvi, inak by neprežilo.

A ďalšou jeho starosťou si ty, dieťa. To Bernie Johansen vždy hovoril jasne. Jordanský magnifikus aj ostatní magistri ťa mali radi ako vlastné dieťa. Urobili by čokoľvek, aby si bola v bezpečí, nielen preto, že to sľúbili lordovi Asrielovi, ale pre teba samu. Takže ak ťa magnifikus vydal pani Coulterovej napriek tomu, že lordovi Asrielovi sľúbil, že to neurobí, určite si myslel, že v jej rukách budeš bezpečnejšia než v Jordanskom kolégiu, hoci to mohlo vyzeráť inak. A keď sa pokúšal otráviť lorda Asriela, zrejme si myslel, že to, čo lord Asriel robí, by ich všetkých mohlo vystaviť nebezpečenstvu, a možno nás všetkých, možno celý svet. Vidím magnifikusa ako človeka, ktorý stojí pred strašnou voľbou – nech si vyberie čokoľvek, spôsobí tým škodu. Ale možno ak urobí správnu vec, tá škoda bude o trochu menšia, než keď si vyberie nesprávne. Boh ma uchráň pred tým, aby som raz musel takto voliť.

A keď to zašlo tak ďaleko, že ťa musel nechať odísť, dal ti vykladač symbolov a prosil ťa, aby si ho chránila. Rozmýšľam, čo mal na mysli, čo s ním máš robiť, keďže ho nevieš čítať. Som zmätený, pokiaľ ide o jeho úmysly.“

„Povedal, že strýko Asriel pred rokmi daroval ten alethiomer Jordanskému kolégiu,“ usilovala sa spomenúť si Lyra. „Chcel mi povedať ešte niečo, ale vtom niekto zaklopal a on nemohol dokončiť. Myslela som, že mi možno chce povedať, aby som ho chránila aj pred lordom Asrielom.“

„Alebo dokonca naopak,“ uvažoval John Faa.

„Ako to myslíš, John?“ spýtal sa padre Coram.

„Možno chcel Lyru požiadať, aby ho vrátila lordovi Asrielovi, aby mu nejako vynahradil to, že sa ho pokúsil otráviť. Možno si myslel,

že nebezpečenstvo od lorda Asriela pominulo. Alebo že lord Asriel by mohol z prístroja vyčítať nejakú múdrosť, ktorá by ho zastavila a nepokračoval by vo svojich plánoch. Ak lorda Asriela teraz držia v zajatí, mohol by mu pomôcť pri vyslobodení. Nuž, Lyra, radšej si ten vykladač symbolov vezmi a opatruj ho. Ak sa ti podarilo uchrániť ho doteraz, nebojím sa nechať ho u teba. No možno príde čas, keď sa s ním budeme musieť poradiť, a myslím, že potom sa na teba obrátim.“

Zabalil alethiomer do zamaty a posunul ho po stole k nej. Lyra tomuto mohutnému mužovi s malými, prenikavými očami, ktoré láska vo hľadeli z vráskavej tváre, chcela položiť mnoho otázok, ale zrazu sa ho hanbila.

Na jednu vec sa však musela spýtať.

„Kto bola tá moja cigojínska dojka?“

„No predsa mama Billyho Costu. Nepovedala ti to, lebo som jej nedovolil, ale vie, o čom sa tu rozprávame, takže už je to vonku.“

A teraz sa radšej vráť k nej. Máš o čom premýšľať. Po troch dňoch zvoláme ďalší tábor a preberieme všetko, čo treba urobiť. A ty buď poslušná. Dobrú noc, Lyra.“

„Dobrú noc, lord Faa. Dobrú noc, padre Coram,“ pozdravila zdvorilo, jednou rukou si pritískajúc alethiomer k prsiam a druhou chytila Pantalaimona do náručia.

Obaja muži sa na ňu vlúčne usmiali. Za dverami radnice na ňu čakala mamka Costa a ako keby sa za tie roky, odkedy sa Lyra narodila, nič nestalo, cigojínska matka ju zovrela do svojho mohutného náručia a bozkávala, kým ju neuložila do postele.

8

Sklamanie

Lyra sa musela vyrovnáť s novými skutočnosťami vo vlastnom životnom príbehu, a to sa nedalo za jeden deň. Brat lorda Asriela ako otca bola jedna vec, ale prijať pani Coulterovú ako matku, to ani zďaleka nebolo ľahké. Uvedomovala si, že pred dvoma mesiacmi by sa bola tešila, a to ju miatlo.

Lyra však bola Lyra a dlho si pre to ťažkú hlavu nerobila, veď musela preskúmať mestečko v Slatinách a zabávať množstvo cigojín-ských detí. Kým uplynuli tie tri dni, už sa vyznala v plavbe na pramici (aspoň podľa seba) a bandu deciek si získala príbehmi o svojom moc-nom otcovi, ktorého tak nespravodlivo väznia.

„A potom raz večer prišiel na návštevu do Jordanského kolégia turecký veľvyslanec. Dostal príkaz od samotného sultána, že má zabiť môjho otca, a na prste mal prsteň s dutým kameňom plným jedu. A keď priniesli víno, akože sa načiahol ponad otcov pohár a vylial doň ten jed. Urobil to tak rýchlo, že to nikto nevidel okrem...“

„Aký to bol jed?“ spytovalo sa dievčatko s chudou tvárou.

„Jed špeciálneho tureckého hada,“ vymýšľala Lyra. „Chytajú ho tak, že hrajú na píšťalu, aby ho vylákali, a potom mu hodia špongiu namočenú do medu a had sa do nej zahryzne, nemôže si z nej vyslobo-diť zuby, a vtedy mu môžu vytlačiť jed. Môj otec však videl, čo ten Turek urobil, a hovorí: ‚Páni, navrhujem prípitok na priateľstvo medzi Jordanským a Izmirským kolégiom.‘ To bolo kolégium, ku ktorému patrili turecký veľvyslanec. ‚A na znak nášho priateľstva,‘ povedal, ‚si navzájom vymeníme poháre a napijeme sa vína z pohára nášho priate-ľa.‘ Veľvyslanec sa tak dostal do peknej šlamastiky, ale nemohol od-mietnuť, lebo by to bola smrteľná urážka, a nemohol ani piť, lebo vedel, že víno je otrávené. Zbledol a odpadol rovno na stôl, a keď sa prebral, všetci tam ešte stále sedeli, čakali a hľadeli naňho. A tak musel buď vypiť ten jed, alebo vyjsť s farbou von.“

„A čo urobil?“

„Vypil to. Celých päť minút trvalo, kým zomrel, a prežíval pritom hrozné muky.“

„Videla si to?“

„Nie, lebo dievčatá na najvyššie zhromaždenie nepúšťajú. Ale vi-dela som jeho telo potom, keď ho vyložili von. Pokožku mal pokrkvajú ako staré jablko a oči navrch hlavy. Dokonca mu ich museli zatlačiť naspäť do jamiek.“

A tak ďalej.

Medzitým už polícia v okolí Slatín prehľadávala domy, povaly, kôlne, kontrolovala papiere a vypočúvala každého, kto tvrdil, že videl plavovlasé dievčatko, a v Oxforde hľadali ešte intenzívnejšie. Jordanské

kolégium prekotali od najzaprášenejšieho skladu batožín po najtmavšiu pivnicu, a tak isto Gabrielovo i kolégium sv. Michala. Nakoniec predstaviteľia kolégií vydali spoločný protest, kde trvali na svojich starobylých právach. Jediné, čo Lyre pripomínalo, že ju hľadajú, bolo neutíchnajúce bzučanie motorov vzducholodí, ktoré križovali oblohu. Nebolo ich vidieť, lebo oblaky boli nízko a podľa zákona sa vzducholode museli držať v určitej výške, lenže ktovie, aké aparatúry mohli mať prešibaní špióni so sebou? Keď ich začula, bolo lepšie, ak sa niekde skryla alebo si navliekla nepremokavý rybársky klobúk, aby si zakryla svetlé vlasy.

Mamky Costy sa Lyra vypytovala na každý detail o svojom narodení. V duchu si votkala všetky tieto podrobnosti do obrazu jasnejšieho a ostrejšieho než príbehy, čo si vymýšľala, a znova a znova prežívala útek z chalupy, ukrývanie sa v šatníku, neľútostné výzvy, štrngot mečov.

„Meče? Bože dobrý, dieťa, ty snívaš, či čo?“ povedala mamka Costa. „Pán Coulter mal pušku, lord Asriel mu ju vyrazil z ruky a zložil ho jediným úderom. Potom zazneli dva výstrely. Čudujem sa, že si na to nepamätáš, mala by si, aj keď si bola taká malá. Prvý vystrelil Edward Coulter, ktorý dočiahol svoju zbraň a vypálil, a druhý lord Asriel, keď mu ju vytrhol a obrátil proti nemu. Strelil ho rovno medzi oči a vystrelil mu mozog. Potom celkom pokojne hovorí: ‚Vyjdite von, pani Costová, a prineste malú,‘ lebo ty si sa aj s démonom pustila do strašného revu a on ťa zobral na ruky, pohojdal, vysadil si ťa na plecía a veselo sa s tebou prechádzal sem a tam, zatiaľ čo ten mŕtvy mu ležal pri nohách. Potom zavolať sluhu, aby mu priniesli víno, a požiadal ma, aby som utrela podlahu.“

Keď to už Lyra počula po štvrtý raz, bola celkom presvedčená, že sa na to naozaj pamätá, a dokonca hovorila, akej farby mal pán Coulter kabát a aké plášte a kožuchy viseli v šatníku. Mamka Costa sa smiala.

A vždy keď bola Lyra sama, vytiahla alethiomer a hľadela naň so zaujatím ako milenec na obrázok milej. Takže každý symbol má niekoľko významov? Prečo by ich nemohla odhaliť? Ved' je predsa dcéra lorda Asriela.

Pripomínala si, čo hovoril padre Coram, a pokúsila sa sústrediť v duchu na tri náhodné symboly a nastavila ručičky tak, aby ukazovali na ne. Zistila, že ak voľne drží alethiomer v rukách a hľadá naň ako ke-

by mimovoľne, ale pritom naň myslí, dlhá ručička sa začne pohybovať cieľavedomejšie. Nekmitá hore-dolu okolo ciferníka, ale plynule prechádza od jedného obrázka k druhému. Niekedy sa zastaví pri dvoch, inokedy pri troch, pri piatich či aj viacerých, a hoci Lyra zatiaľ nepochopila nič, nachádzala v tom akési hlboké uspokojenie, aké dosiaľ nepoznala. Pantalaimon čupel pri ciferníku, niekedy ako mačka, inokedy ako myš, otáčal hlavu za ručičkou a zo dva razy oboch premkol záblesk pochopenia, ako keby slnečný lúč prenikol cez oblaky a osvietil veľké obrisy vysokých hôr v diaľke – čosi kdesi veľmi ďaleké, netušené. A Lyra v tých chvíľach pociťovala rovnaké vzrušenie ako celý život, keď začula slovo sever.

Tak uplynuli tri dni a medzi množstvom člnov a Zaalom kypel čulý pohyb. Až nastal večer druhého tábora. Hoci sa to zdalo nemožné, hala bola ešte preplnenejšia než predtým. Lyra s Costovcami ta prišli zavčasu, aby sedeli vpredu, a len čo mihotavé svetlá prezradili, že miestnosť je nabitá, na pódium vyšiel John Faa s padrom Coramom a sadli si za stôl. John Faa nemusel publikum utišovať, iba položil veľké ruky na stôl, pozrel na ľudí dole a vrava utíchla.

„Tak teda,“ začal, „urobili ste, o čo som žiadal. A to ešte lepšie, než som dúfal. Teraz vyzvem hlavy šiestich rodov, aby prišli sem a odovzdali svoje zlato a povedali, čo sľubujú. Nicholas Rokeby, ty predstúp prvý.“

Na pódium vyliezol mohutný muž s čiernou bradou a položil na stôl ťažký kožený mech.

„Toto je naše zlato. A ponúkame tridsaťosem mužov.“

„Ďakujem, Nicholas,“ povedal John Faa. Padre Coram zapisoval. Prvý muž zostal na pódiu a ustúpil dozadu, keď John Faa vyvolal ďalšieho a potom ďalšieho a každý vyšiel hore, položil na stôl vrečko a oznámil počet mužov, ktorých môže poskytnúť. Costovci patrili do rodu Štefanskovcov a Tony sa, prirodzene, prihlásil prvý. Lyra si všimla, ako jeho démon jastrab prešľapuje z nohy na nohu a rozťahuje krídla, keď pred Johna Faa skladali peniaze a príslub, že Štefanskovci dajú dvadsaťtri mužov.

Po tom, čo na pódium vyšli hlavy všetkých šiestich rodov, padre Coram ukázal Johnovi Faa papier, lord vstal a znova sa obrátil k zhromaždeným.

„Priatelia, máme stosedemdesiat mužov. Som na vás hrdý a ďakujem vám. Pokiaľ ide o zlato, súdiac podľa váhy nepochybujem, že ste hlboko načreli do svojich truhlic, a za to vám tiež zo srdca ďakujem.

Teraz urobíme toto: Najmeme si loď a poplavíme sa na sever, nájdeme deti a vyslobodíme ich. Podľa toho, čo vieme, možno sa boju nevyhneme. Nebude to po prvý raz, ani posledný, ale ešte nikdy sme nemuseli bojovať s únoscami detí, a preto musíme byť nesmierne prefíkaní. Ale bez detí sa nevrátíme. Áno, Dirk Vries?“

Oslovený vstal a spýtal sa: „Lord Faa, viete, prečo uniesli tie deti?“

„Počuli sme, že je to teologická záležitosť. Robia nejaké pokusy, ale aké, to nevieme. Ak vám mám povedať pravdu, nevieme ani, či im nejako ubližujú. No nech je to čokoľvek, dobré či zlé, nemajú právo kradnúť deti a vytrhnúť ich zo srdca rodín. Raymond van Gerrit?“

Muž, ktorý hovoril aj na prvom zhromaždení, vstal a povedal: „To dieťa, lord Faa, to, o ktorom ste hovorili, že ho hľadajú, sedí teraz v prvom rade. Počul som, že tým, čo žijú na okraji Slatín, prevracajú kvôli nemu domy naruby. Počul som aj, že práve dnes predložili v parlamente návrh, aby nám zrušili naše dávne práva, a to kvôli tomuto dieťaťu. Áno, priatelia,“ povedal, keď sa ozval zdesený šepot, „chcú vydať zákon, ktorý by zrušil naše právo na voľnú cestu do Slatín a z nich. My teraz chceme vedieť jedno, lord Faa: Kto je toto dieťa, pre ktoré by sme sa mohli dostať do takej situácie? Nie je to cigojínske dieťa, ako som počul. Ako je možné, že nás môže takto ohroziť dieťa suchozemcov?“

Lyra pozrela na mohutnú postavu Johna Faa. Srdce jej tlklo tak silno, že sotva počula prvé slová jeho odpovede.

„Len to dokonči, Raymond, nehanbi sa,“ povedal. „Chceš, aby sme to dieťa vydali jej prenasledovateľom, nie je tak?“

Muž sa zanovito mračil, ale mlčal.

„No, možno by si to chcel, a možno nie,“ pokračoval John Faa. „Ale ak niekto, muž alebo žena, potrebuje dôvod, aby urobil dobrý skutok, zamyslite sa: Toto dievčatko je dcéra samého lorda Asriela. Pre tých, čo zabudli, bol to lord Asriel, kto sa prihovoral u Turkov za život Sama Broekmana. Bol to lord Asriel, kto dovolil cigojínskym loďkám voľný priechod po kanáloch cez jeho majetky. Bol to lord Asriel, kto obhajoval v parlamente zákon o vodných cestách v náš veľký a dlhotr-

vajúci prospech. A bol to lord Asriel, kto vo dne v noci v päťdesiatom treťom bojoval so záplavami a dva razy skočil do vody, aby vytiahol malú Ruud a Nellie Koopmanové. To ste zabudli? Hanba vám, hanba.

A toho istého lorda Asriela teraz držia v najvzdialenejšej, najstudenšej a najtmavšej časti divočiny v pevnosti na Svalbarde. Mám vám hovoriť, aké tvory ho strážia? A to dievča, o ktoré sa staráme, je jeho dcéra a Raymond van Gerrit by ju vydal úradom za trochu pokoja. Je to tak, Raymond? Vstaň a odpovedz, človeče.“

No Raymond van Gerrit sa zhrbil a nič by ho neprinútilo vstať. Po celej hale znel nesúhlasný šepot a Lyra cítila rovnakú hanbu, akú musel cítiť aj on, a zároveň bola v hĺbke duše hrdá na svojho statočného otca.

John Faa sa od neho odvrátil a pozrel na mužov na pódiu.

„Nicholas Rokeby, teba poverujem výberom a velením plavidla. Adam Štefanský, chcem, aby si sa postaral o výzbroj a muníciu a velil v boji. Roger van Poppel, ty dozrieš na všetky ostatné zásoby, od jedla po teplé oblečenie. Simon Hartmann, ty budeš pokladník a budeš zodpovedný za primeraný výdaj nášho zlata. Benjamin de Ruyter, chcem, aby si si vzal na starosť špionáž. Musíme toho veľa zistiť a to bude tvoja povinnosť. Všetko nahlásiš padremu Coramovi. Michael Canzona, ty zabezpečíš hladkú spoluprácu prvých štyroch vodcov, budeš podriadený mne, a ak zomriem, si mojím zástupcom a prevezmeš velenie.

Teraz, keď som vydal pokyny, ak niektorý muž alebo žena nesúhlasí, môže sa podľa zvyku slobodne vyjadriť.“

Po chvíli vstala jedna žena.

„Lord Faa, nevezmete na túto výpravu aj nejakú ženu, čo by sa starala o deti, keď ich nájdete?“

„Nie, Nell. Aj tak budeme mať málo miesta. Oslobodené deti sa budú mať v našej opatere lepšie než tam, kde boli.“

„Ale čo keby ste ich nemohli zachrániť bez pomoci nejakých žien preoblečených za strážkyne alebo ošetrovatelky či podobne?“

„Nuž, na to som nepomyslel,“ priznal John Faa. „Na porade v radnici to starostlivo zvažíme, to ti sľubujem.“

Sadla si a vstal nejaký muž.

„Lord Faa, povedali ste, že lord Asriel je v zajatí. Je súčasťou vášho plánu zachrániť aj jeho? Lebo ak áno a ak je v moci tých medveďov – myslím, že to ste mali na mysli – na to by sme potrebovali viac

ako stosedemdesiat mužov. Aj napriek tomu, aký je lord Asriel náš dobrý priateľ, neviem, či dokážeme aj toto.“

„Adriaan Braks, nemýliš sa. Chcel by som len, aby sme mali oči otvorené a uši nastražené a kým budeme na severe, zozbierame všetky fakty, čo môžeme. Možno sa nám podarí nejako mu pomôcť, a možno nie, ale verte mi, že to, čo ste poskytli – mužov a zlato, použijem len na jediný účel, a to na nájdenie našich detí a ich návrat domov.“

Vstala ďalšia žena.

„Lord Faa, nevieme, čo chcú tí Mordári robiť našim deťom. Počuli sme strašné chýry a historiky. Dopočuli sme sa o deťoch bez hláv, o deťoch rozťatých napoly a zase zošitých, či o takých zverstvách, ktoré je hrôza čo len spomínať. Je mi naozaj ľúto, že vás straším, ale počuli sme to všetci a chceme, aby sa o tom vedelo. Ak zistíte niečo také strašné, lord Faa, verím, že sa riadne pomstíte. Verím, že nedovoliťe, aby vám milosrdenstvo a láskavosť zadržali ruky, a zasadíte mohutný úder do srdca tej pekelnéj hrôzy. A som si istá, že to hovorím za všetky matky, ktorým Mordári vzali deti.“

Keď si sadla, v celom Zaale sa ozvalo súhlasné mrmlanie a všetky hlavy prikyvovali.

John Faa čakal, kým sa utíšia, a povedal:

„Nič mi nezadrží ruku, Margaret, iba zdravý úsudok. Ak sa zdržím odvety na severe, tak iba preto, aby som o to silnejšie udrel na juhu. Zaútočiť o deň skôr je rovnako zlé ako udrieť o sto míľ mimo. Za tvojimi slovami cítiť veľký hnev. Ale ak sa poddáte citom, priatelia, robíte to, pred čím som vás vždy varoval – uprednostňujete vlastné uspokojenie pred splnením úlohy. A našou úlohou je v prvom rade zachrániť, a až potom trestať. Nerobíme to preto, aby sme uspokojili svoje rozbúrené city. Na našich pocitoch nezáleží. Ak zachránime deti, ale nepodarí sa nám potrestať Mordárov, splnili sme hlavnú úlohu. Lenže ak sa najprv sústredíme na potrestanie Mordárov, a tým stratíme šancu zachrániť deti, zlyhali sme.“

No buď si istá, Margaret, že keď príde čas trestať, zasadíme taký úder, až im srdcia zmeravejú od strachu. Vytrasieme z nich všetky sily. Zničíme ich, zmárnime, zlomíme, roztrháme na tisíc kusov a rozhodíme do vetra. Aj moje kladivo lačnie po krvi, priatelia. Nepocítilo ju odvtedy, čo som zabil tatárskeho bojovníka na kazašských stepiach. Viselo

v mojej loďke a snívalo, ale v severnom vetre cíti krv. Včera v noci sa mi prihovorilo a vravelo mi o svojom smäde po krvi a ja som povedal, len dočkaj, ešte chvíľu dočkaj. Margaret, môžeš sa obávať hocičoho, ale toho, že John má primäkké srdce na to, aby udrel, keď príde čas, toho sa báť nemusíš. A ten čas nastane podľa zdravého úsudku, a nie podľa toho, čo mi nadiktuje vašeň.

Chce ešte niekto prehovoriť? Hovorte, ak chcete.“

Nikto sa však už neprihlásil a napokon John Faa potiahol za zvonec a silno a hlasno naň zazvonil, až ten zvuk zaplnil celú halu a dunel v krovoch.

John Faa a muži z pódia odišli do radnice. Lyra bola trochu sklamaná. Nechcú, aby tam bola aj ona? Ale Tony sa zasmial.

„Musia pripraviť plány,“ povedal jej. „Ty si už svoje urobila, Lyra. Teraz je to na Johnovi Faa a na rade.“

„Ale ja som ešte nič neurobila!“ protestovala, keď s ostatnými neochotne vychádzala z haly a kráčala po dláždenej ceste k prístavisku. „Jediné, čo som urobila, bolo to, že som utiekla od pani Coulterovej! To je len začiatok. Ja chcem ísť na sever.“

„Vieš čo? Prinesiem ti odtiaľ mroží kel,“ sľúbil Tony.

Lyra sa mračila. Pantalaimon medzitým robil grimasy na Tonyho démona, ktorý pohrdavo privrel hnedé oči. Lyra zamierila k hrádzi s novými kamarátmi, kde nad vodu vešali na šnúrky lampáše, aby prilákali ryby s vypuklými očami. Tie pomaly vyplávali k hladine a deti do nich hádzali ostré paličky, ale ani raz netrafili.

V duchu však Lyra bola pri Johnovi Faa na radnici a onedlho sa potajomky vrátila dláždenou cestou k Zaalu. V okne radnice sa svietilo. Bolo však privysoko a nemohla doň nazrieť, ale počula zvnútra tlmený šum hlasov.

Šla k dverám a päť ráz silno zaklopala. Hlasy stíchli, na dlážke zaškrípala stolička, dvere sa otvorili a na vlhké schody dopadlo teplé svetlo kerosínovej lampy.

„Áno?“ ozval sa muž, ktorý otvoril.

Za ním Lyra videla ostatných mužov. Sedeli pri stole s naukladateľnými vreckami zlata, papiermi a perami, pohármi a džbánkom juniperky.

„Chcem ísť na sever,“ povedala tak, aby to všetci počuli. „Chcem pomôcť zachrániť tie deti. To som si zaumienila, keď som utiekla od pani Coulterovej. A ešte predtým, lebo som chcela zachrániť svojho priateľa Rogera, pomocníka z kuchyne Jordanského kolégia. Chcem vám pomôcť. Ovládam navigáciu a viem robiť aj antaromagnetické merania z aurory, a viem, ktoré časti medveďa sa môžu jesť, a všelijaké iné užitočné veci. Lutovali by ste, keby ste ta prišli a potom zistili, že ma potrebujete, ale nechali ste ma doma. A ako povedala tá žena, možno budete potrebovať aj nejakú ženu, a možno aj dieťa. To nemôžete vedieť. A tak by ste ma mali vziať, lord Faa, a prepáčte, že som vás vyrušila.“

Medzitým už bola v miestnosti a všetci muži a ich démoni na ňu hľadeli, niektorí pobavene, iní podráždene, ale ona pozerala iba na Johna Faa. Pantalaimon jej sedel v náručí a zelené oči divej mačky mu blbli.

John Faa povedal: „Lyra, v žiadnom prípade ťa nemôžeme vystaviť takému nebezpečenstvu, tak si nerob ilúziu, dieťa. Zostaň tu, pomáhaj mamke Coste a dávaj na seba pozor. To je tvoja úloha.“

„Ale ja sa už učím čítať alethiomer. Každým dňom mi je jasnejší! Určite ho budete potrebovať, určite!“

Lord Faa pokrútil hlavou.

„Nie. Viem, že si sa rozhodla ísť na sever, ale som presvedčený, že ani pani Coulterová by ťa nebola vzala. Ak chceš vidieť sever, musíš počkať, kým sa skončia všetky tieto problémy. A teraz choď.“

Pantalaimon potichu zaprskal, ale démon Johna Faa sa zdvihol z operadla stoličky a na čiernych krídlach letel k nim, hoci nie hrozivo, len aby im pripomenul, čo sa patrí, a keď havranica zakrúžila nad nimi a vrátila sa k Johnovi Faa, Lyra sa zvrtila na päte a dvere sa za ňou s rúznym cvaknutím zavreli.

„A pôjdeme!“ povedala Pantalaimonovi. „Len nech nám v tom skúsia zabrániť. Pôjdeme!“

Špióni

V nasledujúcich dňoch Lyra vymyslela tucet plánov, ale vzápätí ich netrpezlivo zavrhla, pretože všetky skončili pri tom, že sa skryje na lodi. Lenže ako sa skryť na úzkej cigojínskej loďke? Na skutočnú výpravu treba riadnu loď a poznala dosť príbehov, aby vedela, že na veľkom plavidle je plno skrýš – záchranné člny, nákladný priestor, podpalubie a všeličo iné, ale najprv by sa na tú loď musela dostať, a odísť zo Slatín sa dalo iba cigojínskou cestou.

A aj keby sa na pobrežie dostala sama, mohla by sa ukryť na nesprávnej lodi. Bolo by skvelé, keby sa skryla v nejakom záchrannom člne a prebudila sa cestou do Brazíly.

Medzitým všade okolo nej vo dne v noci prebiehali prípravy na výpravu a pre ňu to boli múky. Motala sa okolo Adama Štefánskeho, sledovala ho, ako vyberá dobrovoľníkov do bojovej skupiny. Rogera van Poppela otravovala návrhmi, aké zásoby by si mali vziať – nezabudol na snežné okuliare? Vie, kde sa dajú zohnať najlepšie mapy Arktídy?

Najväčšmi chcela pomáhať Benjamínovi Ruyterovi, špiónovi. Lenže ten po druhom tábore zavčasu ráno zmizol a, prirodzene, nikto nevedel, kam išiel, ani kedy sa vráti. A tak sa namiesto neho Lyra držala padreho Corama.

„Myslím, že bude najlepšie, keď budem pomáhať vám, padre Coram,“ vyhlásila, „lebo ja možno viem o Mordároch zo všetkých najviac, keďže som bola vlastne medzi nimi. Asi ma budete potrebovať, aby ste porozumeli správam pána de Ruytera.“

Padre Coram sa zľutoval nad netrpezlivým, zúfalým dievčatom a neposlal ju preč. Naopak, rozprával sa s ňou, počúval jej spomienky na Oxford a na pani Coulterovú a sledoval ju, ako sa pokúša čítať alet-hiomer.

„Kde je tá kniha o všetkých symboloch?“ spýtala sa ho jedného dňa.

„V Heidelbergu,“ odvetil jej.

„A je len jedna?“

„Možno sú aj ďalšie, ale túto som videl.“

„Stavím sa, že jedna bude aj v Bodleyho knižnici v Oxforde,“ vyhlásila Lyra.

Nemohla odtrhnúť oči od démona padreho Corama – bol to najkrajší démon, akého v živote videla. Pantalaimon bol v mačacej podobe štíhly, strapatý a drsný, ale Sophonax, tak sa volal démon padreho Corama, mala zlaté oči a bola nesmierne elegantná, dva razy toľká ako skutočná mačka a mala hustú kožušinu. Slniečne svetlo rozsvietilo na jej srsti viac odtieňov okrovej, hnedej, orieškovej, žltej, zlatej, horčicovej, mahagónovej, než Lyra vedela pomenovať. Túžila dotknúť sa jej kožušiny, pritúliť si ju k lícu, ale to, pravdaže, nikdy neurobila, pretože by bolo najhorším, nepredstaviteľným porušením pravidiel slušnosti dotknúť sa démona iného človeka. Démoni sa, samozrejme, mohli navzájom dotýkať, ale zákaz dotyku medzi cudzím démonom a človekom bol tak hlboko zakorenený, že ani len v boji by sa nijaký bojovník nedotkol nepriateľovho démona. Bolo to absolútne neprípustné. Lyra si nespomínala, že by jej to niekedy niekto povedal, jednoducho to vedela, rovnako ako vedela, že keď sa jej dvíha žalúdok, je jej zle, a keď sa cíti príjemne, je jej dobre. A tak hoci obdivovala Sophonaxinu kožušinu, ba uvažovala, aké to môže byť ohmatať ju, nikdy sa ani náznakom nepokúsila dotknúť sa jej, a nikdy by to ani neurobila.

Sophonax bola elegantná, zdravá a krásna, tak ako padre Coram strhaný a slabý. Možno bol chorý alebo ho ochromila mŕtvica, v každom prípade sa mohol pohybovať iba s pomocou dvoch paličiek a ustavične sa triasol ako osikový list. Myslel mal však jasnú a bystrú a onedlho si ho Lyra veľmi obľúbila pre jeho vedomosti a pevnú ruku, ktorou ju usmerňoval.

„Čo znamenajú presýpacie hodiny, padre Coram?“ spýtala sa se-diac v jedno slnečné ráno na jeho loďke nad alethiomerom. „Tá ručička sa k nim stále vracia.“

„Ak sa na to pozrieš lepšie, vždy sa nájde riešenie. Čo je tá malá vec nad nimi?“

Lyra napla zrak.

„To je lebka!“

„Tak čo myslíš, čo by to mohlo znamenať?“

„Smrť. Je to smrť?“

„Správne. Tak teda k významom presýpacích hodín patrí aj smrť. V skutočnosti až po čase, ten je hlavný, smrť je len druhá.“

„Viete, čo som si všimla, padre Coram? Tenká ručička sa tam zastaví pri druhom okruhu. Pri prvom sa len tak mykne, ale pri druhom sa zastaví. Znamená to, že je to ten druhý význam?“

„Asi. Čo si sa ho spytovala, Lyra?“

„Tak som myslela.“ zmlkla prekvapená, lebo zistila, že skutočne kládla otázku bez toho, aby si to uvedomovala. „Len som dala dohromady tri obrázky, lebo... myslela som na pána de Ruytera, viete. A spojila som hada a kotlík a úl, aby som sa spýtala, ako sa mu darí pri špehovaní a...“

„Prečo práve tie tri symboly?“

„Tak som si pomyslela, že had je prefikáný, ako má byť špión. A kotlík by mohol znamenať vedomosti, ktoré ako keby destilujete, a úl je usilovná práca, lebo včely vždy usilovne pracujú a z tej usilovnej práce a prefikánosti vzídu vedomosti, viete, a to je práca špióna, a tak som na ne ukázala a v duchu som si pomyslela tú otázku a tenká ručička sa zastavila na smrti. Myslíte, že by to naozaj mohlo fungovať, padre Coram?“

„Funguje to, Lyra. Iba nevieme, či si to vykladáme správne. To je veľmi rafinované umenie. Ktovie, či...“

No kým stihol tú vetu dokončiť, ozvalo sa naliehavé zaklopanie na dvere a vošiel mladý cigojín.

„Prosím o prepáčenie, padre Coram, práve sa vrátil Jacob Huismans a je ťažko zranený.“

„Bol s Benjamínom de Ruyterom,“ povedal padre Coram. „Čo sa stalo?“

„Nepovedal,“ odvetil mladík. „Radšej poďte, padre Coram, lebo dlho nevydrží, má vnútorné krvácanie.“

Padre Coram a Lyra vyľakane a užasnuto na seba pozreli, ale iba letmo, a potom už padre Coram krívkal na svojich paličkách, ako najrýchlejšie vládal, a jeho démon klusal pred ním. Netrpezlivo poskakujúc išla aj Lyra.

Mladý muž ich viedol k člnu uviazanému v prístave, kde sa vykladala cukrová repa. Otvorila im žena v červenej flanelovej zástere.

Keď padre Coram videl, ako podozrievavo pozrela na Lýru, povedal: „Je dôležité, aby dievča počulo, čo Jacob povie, pani.“

A tak ich žena pustila dnu a odstúpila a jej démon veвериčka si ticho sadol na drevené hodiny. Na posteli pod zošívanou prikrývkou ležal muž, jeho biela tvár bola zrosená potom a oči sa mu leskli.

„Poslala som po lekára, padre Coram,“ povedala žena roztraseným hlasom. „Prosím, veľmi ho nerozrušte. Má strašné bolesti. Len pred chvíľkou ho vyložili z loďky Petra Hawkera.“

„Kde je Peter?“

„Uvážuje. To on povedal, že mám poslať po vás.“

„Správne. Jacob, počuješ ma?“

Jacobove oči sa otočili k padremu Coramovi usadenému asi pol metra od neho na posteli oproti.

„Zdravím, padre Coram,“ zašepkal.

Lýra pozrela na jeho démona. Bola to fretka. Celkom nehybne ležala schúlená pri jeho hlave, ale nespala, lebo oči mala otvorené a leskli sa jej ako Jacobovi.

„Čo sa stalo?“ spýtal sa padre Coram.

„Benjamin je mŕtvy,“ prišla odpoveď. „Je mŕtvy a Gerarda zajali.“

Hlas mal chrapľavý a dych plytký. Keď zmlkol, jeho démon sa namáhavo natiahol a oblizol mu líce a Jacob akoby z toho nabral silu a pokračoval:

„Práve sme prenikli do Ministerstva teológie, lebo Benjamin od jedného zo zajatých Mordárov počul, že hlavné sídlo majú tam, že odtiaľ vychádzajú všetky rozkazy.“

Znovu sa odmlčal.

„Zajali ste nejakých Mordárov?“ spýtal sa padre Coram.

Jacob prikývol a sklopil zrak k démonovi. Bolo nezvyčajné, aby sa démon rozprával s iným človekom než so svojim, ale niekedy sa to stávalo, a Jacobov démon prehovoril teraz.

„V Clerkenwelle sme chytili troch Mordárov a donútili sme ich, aby nám povedali, pre koho pracujú a odkiaľ dostávajú rozkazy a tak ďalej. Nevedeli, kam tie decká berú, iba toľko, že je to na severe v Laponsku.“

Fretka sa musela odmlčať. Chvíľu dychčala, malá hrud' sa jej dvíhala a klesala a až potom mohla znovu rozprávať.

„A tak od tých Mordárov sme sa dozvedeli o Ministerstve teológie a lordovi Borealovi. Benjamin povedal, že on a Gerard Hook sa vlámu do ministerstva a Frans Broekman a Tom Mendham nech niečo zistia o lordovi Borealovi.“

„Urobili to?“

„To nevieme. Vôbec sa nevrátili. Padre Coram, vyzeralo to, akoby o všetkom, čo sme robili, vedeli vopred, a pokiaľ vieme, Fransa a Toma lapili živých, len čo sa dostali do blízkosti lorda Boreala.“

„Vráťme sa k Benjaminovi,“ povedal padre Coram, keď počul, že Jacobov dych je čoraz chrapľavejší, a oči priviera od bolesti.

Jacobov démon potichu láskyplne a vystrašene zamraučal a žena pristúpila o krok-dva bližšie rukou si prikrývajúc ústa, ale nepovedala nič, a démon slabým hlasom pokračoval:

„Benjamin, Gerard a my sme išli na ministerstvo vo White Halle a našli sme malé bočné dvere, ktoré neboli tak silno strážené, a striehli sme vonku, kým ich neodomkli a nevošli dnu. Neboli dnu ani minútu, keď sme začuli zdesený výkrik a Benjamínov démon vyletel von a volal nás na pomoc a znova letel dnu, a tak sme vytiahli nôž a bežali sme za ním, lenže bolo tam tma a plno všelijakých čudných tvarov a zvukov, strašidelné pohyby, a to všetko nás zmiatlo, hľadali sme, ale nad nami sa ozval nejaký rozruch a vystrašený výkrik a Benjamin a jeho démon spadli z vysokého schodiska a jeho démon ho ťahal a triasol ním, ale márne, lebo spadli na kamennú dlažbu a obaja o chvíľku zomreli.

Gerarda sme vôbec nevideli, ale zhora sme počuli zakvíliť jeho hlas a boli sme priveľmi zdesení a omráčení, nevládali sme sa ani pohnúť a potom nám do pleca strelili šíp, ktorý sa zapichol hlboko do...“

Démonov hlas slabol a zranený zastonal. Padre Coram sa naklonil, opatrne odhrnul prikrývku – Jacobovi z pleca trčal v chuchvalci zrazenej krvi operený koniec šípu. Hrot a palička boli tak hlboko zabodnuté v hrudi úbohého muža, že von vyčnievalo iba zo pätnásť centimetrov. Lyre bolo mdlo.

Vonku v prístavisku bolo počuť kroky a hlasy.

Padre Coram vstal a povedal: „Je tu lekár, Jacob. Teraz ťa necháme. Ešte sa porozprávame, keď sa budeš cítiť lepšie.“

Cestou von stisol žene plece. Lyra sa v prístave držala pri ňom, lebo sa tam už zhromaždilo plno ľudí, šepkali si a ukazovali na nich. Padre Coram kázal Petrovi Hawkerovi, aby ihneď šiel za Johnom Faa, a potom povedal:

„Lyra, len čo budeme vedieť, či Jacob prežije, musíme sa ešte raz porozprávať o alethiomere. A teraz choď a ničím sa zabav, pošleme po teba.“

Lyra sa utiahla k trstinou porastenému brehu, sadla si a hádzala blato do vody. Vedela jedno – netešila sa, ani nebola hrdá na to, že vie čítať alethiomer – bála sa. Nech už tú tenkú ručičku ovládala akákoľvek sila, poznala veci ako inteligentná bytosť.

„Asi to bude nejaký duch,“ povedala Lyra a v tej chvíli bola v pokušení zahodiť tú vecičku niekam doprostred Slatín.

„Keby v tom bol nejaký duch, videl by som ho,“ povedal Pantalaimon. „Tak ako starého ducha v Godstowe. Videl som ho, hoci ty nie.“

„Existujú všelijakí duchovia,“ pripomínala mu Lyra. „Všetkých nemôžeš vidieť. Mimochodom, čo tí starí mŕtvi magistri bez hláv? Nezabúdaj, že som ich videla.“

„To bola len nočná mora.“

„Nebola. Boli to naozajstní duchovia a ty to vieš. Ale ak tou ručičkou hýbe nejaký duch, tak je to iný duch.“

„Možno to nie je duch,“ zanovito tvrdil Pantalaimon.

„A čo iné by to mohlo byť?“

„Mohlo by to byť... Mohli by to byť elementárne častice.“

Lyra posmešne vyprskla.

„A mohli!“ nástojil Pantalaimon. „Pamätáš sa na ten fotostroj z Gabrielovho kolégia? Tak čo?“

V Gabrielovom kolégiu mali jeden veľmi posvätný predmet, ktorý uchovávali na hlavnom oltári oratória prikrýty (Lyra si na to teraz spomenula) čiernym zamatom ako jej alethiomer. Videla ho, keď raz sprevádzala Jordanského knihovníka na bohoslužbu. Počas invocácie orodovník odložil zamatovú prikrývku a v šere odhalil sklenú kupolu, pod ktorou bolo čosi také vzdialené, že to nebolo vidieť, kým nepotiahol za povraz, tým otvoril kryt a vpustil tak slnečný lúč, ktorý dopadol presne na kupolu. Po dopade svetla sa pod kupolou začala krútiť malá vec podobná veterníku so štyrmi lopatkami, na jednej strane čiernymi, na dru-

hej bielymi. Ilustruje mravné ponaučenie, vysvetľoval orodovník, lebo čierna nevedomosť uniká pred svetlom a biela múdrosť ju pohlcuje. Lyra brala jeho slová vážne, hoci tie rozkrútené lopatky sa jej páčili bez ohľadu na to, čo znamenali. Všetko to spôsobuje sila fotónov, vysvetľoval jej knihovník cestou do Jordanu.

Takže možno má Pantalaimon pravdu. Ak môžu elementárne častice pohybovať fotostrojom, nepochybne môžu hýbať aj tenučkou ručičkou, no aj tak jej to nedalo pokoja.

„Lyra! Lyra!“

Tony Costa jej mával z prístaviska.

„Pod' sem,“ volal na ňu. „Musíš ísť do Zaalu za Johnom Faa. Bež, dievča, je to súrne.“

Keď ta prišla, John Faa, padre Coram a ostatní vodcovia sa tvárili znepokojene.

„Lyra, dieťa moje,“ oslovil ju John Faa, „Padre Coram mi povedal o tom, ako čítaš ten prístroj. A žiaľ, musím ti oznámiť, že chudák Jacob práve zomrel. Myslím, že napokon ťa predsa len musíme vziať so sebou, napriek môjmu pôvodnému úmyslu. Trápi ma to, ale zdá sa, že nemáme na výber. Len čo Jacoba podľa zvykov pochováme, vydáme sa na cestu. No rozumej, Lyra, ideš aj ty, ale to nie je dôvod na radosť a nadšenie. Všetkých nás čakajú ťažkosti a nebezpečenstvo.“

Zverujem ťa do opatery padreho Corama. Nie, aby si mu robila starosti alebo ho vystavovala nebezpečenstvu, lebo pocítiš môj hnev. Teraz bež a vysvetli to mamke Coste a priprav sa na odchod.“

Nasledujúce dva týždne boli rušnejšie než celý doterajší Lyrin život. Hoci boli vzrušujúce, neplynuli dosť rýchlo, pretože ich vyplňali aj chvíle nudného čakania, skrývania sa vo vlhkých neprijemných komorách. Lyra sedela pri okne, za ktorým okolo nich plynula iba pochmúrna, jesenným dažďom premáčaná krajina. Lyra sa znova skrývala, spávala pri výfukoch z motorov a zobúdza sa s ubolenou hlavou, a najhoršie, ani raz jej nedovolili vyjsť na vzduch, prebehnúť sa po brehu či loziť po palube, otvárať stavidlá alebo chytať uväzovacie lano.

Musela sa skrývať. Tony Costa jej povedal o chýroch, ktoré počul v krčmách pri brehu. Po celom kráľovstve vraj všetci zháňajú plavovlasé dievčatko a za jej objavenie je veľká odmena a krutý trest pre toho, kto by ju skrýval. Šírili sa aj všelijaké iné zvesti – ľudia hovorili, že ona

jediná utiekla Mordárom a vie hrozné tajomstvo. Podľa iných správ vraj nie je ľudským dieťaťom, ale sú to v skutočnosti dvaja duchovia, jeden v podobe dieťaťa, druhý démona, ktorých poslali pekelné mocnosti, aby spôsobili veľkú skazu, podľa ďalších rečí nie je dieťa, ale dospelá osoba, ktorú čarami zmenšili, a Tatári ju platia za špehovanie dobrého anglického ľudu a pripravuje cestu pre tatársky vpád.

Lyra tieto historicky počúvala najprv s pobavením, no potom sklúčene. Všetci tí ľudia ju nenávideli a báli sa jej! A ona túžila vybehnúť z tejto úzkej kajuty, kde sa cítila zavretá ako v skrini. Túžila po tom, aby už bola na severných šírych snežných pláňach pod žiariacou aurorou. A niekedy túžila byť zase v Jordanskom kolégiu, loziť po strechách s Rogerom, kde by správco zvon zvonil pol hodiny pred večerou a z kuchyne by sa ozývalo rinčanie a škvrcanie. Potom si vrúcne želala, aby sa nič nebolo zmenilo, aby sa už nikdy nič nezmenilo, aby mohla navždy zostať Lyrou z Jordanského kolégia.

Jediné, čo ju vytrhlo z nudy a rozčúlenia, bol alethiomer. Čítala ho každý deň, niekedy s padrem Coramom, niekedy sama a zistila, že čoraz ľahšie dosahuje pokojný stav, v ktorom sa jej zmysel symbolov sám od seba vyjasňoval ako tie veľké pohoria, keď sa ich dotýkali slnečné lúče a vynárali sa na obzore.

Veľmi sa usilovala vysvetliť padremu Coramovi, aký je to pocit.

„Je to skoro, ako keby ste sa s niekým rozprávali, ibaže ho nepočujete a cítite sa tak trochu hlúpo, lebo on je múdrejší než vy, ale nemôžete sa s ním stretnúť či... A vie toho toľko, padre Coram! Ako keby vedel skoro všetko! Pani Coulterová bola múdra, vždy veľa vedela, ale toto je iné poznanie. Myslím, že je to niečo ako chápanie.“

A padre Coram dal nejakú konkrétnu otázku a ona sa pokúšala nájsť odpoveď.

„Čo robí pani Coulterová teraz?“ spýtal sa a Lyrine ruky sa ihneď začali pohybovať a on ju požiadal: „Povedz mi, čo robíš.“

„No, madona je pani Coulterová a myslím si moja matka, keď ručičku nastavujem na madonu, a mravec znamená zaneprázdnený – to je ľahké, to je hlavný význam, a presýpacie hodiny majú vo svojom význame čas a to zahŕňa aj teraz a jednoducho sa na to sústredím.“

„A ako vieš, kde sú tie významy?“

„Ako keby som ich videla, alebo skôr cítila, ako keď v noci zliezate po rebríku, dáte nohu nižšie a je tam ďalšia priečka. No tak ja zídem v mysli na ďalšiu priečku a je tam ďalší význam a ja ho nejako vycítim. A potom ich všetky poskladám. Je v tom taký trik, ako keby ste si sústreďovali pohľad.“

„Tak to urob a uvidíš, čo to povie.“

Lyra ho poslúchla. Dlhá tenká ručička sa ihneď rozkmitala, pohla sa a znova zastala v presnom slede pohybov a zastavení. Lyra mala pocit vznešenosti a moci ako mladé vtáča, ktoré sa učí lietať. Padre Coram ju pozoroval z druhej strany stola, zaznamenával miesta, na ktorých sa dlhá ručička zastavila, a hľadel, ako si dievčatko pridrža vlasy, aby jej nepadali do tváre, trochu si hryzie spodnú peru a jej oči najprv sledujú dlhú tenkú ručičku, ale potom, keď sa jej trasa ustáli, hľadia niekam inam na ciferník. Hoci nie voslep. Padre Coram hrával šachy a vedel, ako šachista hľadá na rozohratú partiu. Skúsenejší hráč vidí na šachovnici rozhodujúce ťahy, jeho pohľad ako keby sledoval tieto dôležité línie a ignoroval menej významné, a Lyrine oči sa pohybovali rovnako, podľa nejakého podobného magnetického poľa, ktoré ona videla, ale on nie.

Ručička sa zastavila na blesku, na dieťaťi, hadovi, slonovi a tvorovi, ktorého Lyra nevedela pomenovať – bola to akási jašterica s veľkými očami a chvostom skrúteným okolo konárika, na ktorom stála. Táto postupnosť sa zopakovala niekoľko ráz, zatiaľ čo Lyra to sledovala.

„Čo znamená tá jašterica?“ prerušil jej sústredenie padre Coram.

„Nedáva mi to zmysel. Vidím, čo hovorí, ale asi to nečítam dobre. Myslím, že ten blesk je hnev a to dieťa, to som, myslím, ja... už som začínala tej jašterici rozumieť, ale vtedy ste sa mi prihovorili, padre Coram, a stratilo sa to. Viete, len sa to tak ktovie kde vznáša.“

„Aha. Chápem. Mrzí ma to, Lyra. Nie si už unavená? Nechceš prestať?“

„Nie, nechcem,“ povedala, ale líca mala červené a oči sa jej leskli. Boli na nej vidieť všetky stopy silného vzrušenia a zhoršilo to aj pridlhé uväznenie v dusnej kajute.

Padre Coram vyzrel von oknom. Bolo už skoro tma a plavili sa po poslednom úseku vnútrozemskej vodnej cesty. Zanedlho sa dostanú k pobrežiu. Široké hnedé rozľahlé bahnisté ústie sa tiahlo pod po-

chmúrnou oblohou k vzdialenej skupinke nádrží na uhoľný lieh, hrdzavých a obklopených pavučinou potrubí, k rafinérii, kde k oblakom pomaly stúpala hustý dym a miešal sa s nimi.

„Kde sme?“ spýtala sa Lyra. „Môžem ísť na chvíľku von, padre Coram?“

„Toto sú vody Colby,“ povedal. „Ústie rieky Cole. V meste uviažeme loďku pri Dymovom trhu a do dokov pôjdeme peši. O hodinku-dve tam budeme.“

Lenže stmievalo sa a v širšej pustatine zátoky sa nehýbalo nič iba ich loďka a vzdialený nákladný čln, ktorý mieril k rafinérii, a Lyra bola taká červená a unavená a bola vnútri tak dlho, že padre Coram pokračoval:

„No, myslím, že sa nič nestane, ak pobudneš chvíľku na vzduchu. Ja by som ho nenazval čerstvým, je čerstvý iba vtedy, ak fúka od mora, ale môžeš si posedieť vonku a pozeráť sa, kým nebudeme bližšie.“

Lyra vyskočila a Pantalaimon sa okamžite zmenil na čajku a už sa nemohol dočkať, kedy vystrie krídla na otvorenom priestranstve. Vonku bolo chladno a hoci bola Lyra dobre oblečená, o chvíľu sa triasla. Naopak, Pantalaimon vystrelil do vzduchu s hlasným radostným zaškriekaním, krúžil a plachtil nad loďkou a letel chvíľu pred provou, potom za kormou. Lyra jasala, spolu s ním vychutnávala jeho let a v duchu ho nabádala, aby vyzval kormorána, démona starého kormidelníka, na preteky. No ten ho ignoroval a ospanlivo sedel na kormidle pri svojom človeku.

V tejto mrazivej hnedej šírave nepulzoval nijaký život a nekonečné ticho narúšalo iba pravidelné odľukovanie motora a tlmený šplachot vody pod provou lode. Nízko na oblohe viseli ťažké mračná, ale nehrozili dažďom a vzduch pod nimi bol špinavý od dymu. Pantalaimonov elegantný let tu bol jediným prejavom života a radosti.

Práve keď stúpala po strmhlavom lete a na sivom pozadí oblohy svietili jeho rozťahnuté biele krídla, prirútilo sa k nemu čosi čierne a zasiahlo ho. Padal nabok, vyľakane a od bolesti sa trepotajúc. Lyra vykrikla, lebo aj ona to prudko pocítila. K prvej malej čiernej veci sa pripojila ďalšia. Nepohybovali sa ako vtáky, ale ako lietajúce chrobáky, ťažko, cieľavedome a so bzukotom.

Pri páde sa Pantalaimon usiloval stočiť tak, aby dopadol na loďku a do Lyrinho zúfaleho náručia, tie čierne vecičky doňho krvilačné dorážali, vrčali a bzučali. Lyra bola celá bez seba z démonovho i svojho strachu, no vtom sa čosi mihlo popri nej a vzlietlo nahor.

Bol to kormidelníkov démon, na pohľad nemotorný a ťažký, ale jeho let bol mohutný a rýchly. Hlava sa mu mihla sem a tam, zatrepotali čierne krídla, zatriasli sa biele – a tá malá čierna vecička dopadla na podechtovanú strechu kajuty k Lyriným nohám, práve keď Pantalaimon pristál na jej vystretých rukách.

Kým ho stihla upokojiť, zmenil sa na divú mačku, skočil na toho tvora a zasiahol ho na okraji strechy, kam sa rýchlo plazil v snahe ujsť. Pantalaimon ho pevne pridržiaval labkou s vystrčenými pazúrmí a hľadel na tmavnúcu oblohu, kde vysoko nad nimi mávali čierne krídla kormorána, ktorý sa vrhol za ďalším čiernym tvorom.

Potom kormorán rýchlo zlietol naspäť, čosi zaškriekal kormidelníkovi, a ten povedal: „Zmizlo to. Nedovoľ, aby utieklo aj to druhé. Tu máš.“ A vyšplechol usadeninu z plechového hrnčeka, z ktorého pil, a hodil ho Lyre.

Ona ním tvora priklopila. Ten bzučal a vrčal ako nejaký miniatúrny strojček.

„Drž ho,“ kázal jej padre Coram spoza chrbta a potom si kľakol, aby pod hrnček vsunul kartu.

„Čo je to, padre Coram?“ spýtala sa roztrasená Lyra.

„Podme dnu a pozrime sa. Nes to opatrne a drž pevne.“

Keď prechádzala okolo kormidelníka, pozrela na jeho démona a chcela mu poďakovať, ale starý kormorán mal zavreté oči. A tak poďakovala kormidelníkovi.

Povedal iba toľko: „Mala si zostať dolu.“

Zobrala hrnček do kajuty, kde padre Coram našiel pivový pohár. Priložil ho k plechovému hrnčeku a vytiahol spomedzi nich kartu, nech tvor spadne do pohára. Potom pohár zdvihol, aby nahnevaného malého tvora videli jasnejšie.

Bol asi toľký ako Lyrin palec a tmavozelený, nie čierny. Krovky mal zdvihnuté ako lienka, keď sa chystá vzlietnuť, a vnútorné krídla sa mu mihali tak energicky, že boli iba rozmazaný fľak. Šesť nôh s pazúrmí škrabotalo o hladké sklo.

„Čo je to?“

Pantalaimon, ešte stále ako divá mačka, sedel prikrčený na stole kúsok od pohára a zelenými očami sledoval tvora krúžiaceho pod pohárom.

„Keby si tú vecičku rozlomila,“ povedal padre Coram, „nenašla by si v nej nič živé. Nijaké zvieratko ani hmyz. Videl som už kedysi takúto vecičku a nikdy by som si nebol pomyslel, že jednu uvidím takto ďaleko na severe. Pochádza z Afriky. Má to v sebe naťahovací strojček a k jeho pružine je pripevnený začarovaný zlý duch.“

„Ale kto ho poslal?“

„Na to nemusíš ani čítať symboly, Lyra, uhádneš to rovnako ľahko ako ja.“

„Pani Coulterová?“

„Samozrejme. Nebádala iba na severe. Aj v južnej divočine je veľa čudných javov. Naposledy som takéto čosi videl v Maroku. Sú smrteľne nebezpečné, kým je v nich ten duch, nikdy nezastanú, a keď toho ducha vypustíš, je príšerne nahnevany, takže zabije prvé, na čo natrafi.“

„Ale prečo to sem prišlo?“

„Špehovalo to. Som prekliaty hlupák, že som ťa pustil hore. A mal som vyčkať, kým nevyľúštiš symboly úplne, a neprerušovať ťa.“

„Už to teraz chápem!“ zvolala Lyra odrazu vzrušene. „Tá jašterica znamená vzduch! Videla som to, ale nechápala som, usilovala som sa na to prísť, ale stratila som to.“

„Ach, už to chápem aj ja. To nie je jašterica, v tom je to. Je to chameleón. A znamená vzduch preto, lebo chameleóny nejedia ani nepijú, žijú zo vzduchu.“

„A ten slon...“

„Afrika.“

Pozreli na seba. Alethiomer ich svojou mocou privádzal do úžasu pri každom novom objave.

„Stále nám to ukazoval,“ povedala Lyra. „Mali sme byť pozornejší. Ale čo urobíme s týmto, padre Coram? Môžeme to zabiť alebo nejakú zničiť?“

„Neviem, či niečo môžeme urobiť. Musíme ho len pevne zavrieť do nejakej škatuľky a nikdy nevypustiť. Trápi ma však ten druhý, čo

utiekol. Teraz letí naspäť k pani Coulterovej so správou, že ťa videl. Čert aby ma vzal, Lyra, som ja ale hlupák.“

Hrabal sa v skrinke, až našiel malú plechovku od tabaku. Boli v nej skrutky, tie vysypal, vnútro vytrel handrou a zase prevrátil pohár zakrytý kartou na otvor škatuľky.

Po chvíli, keď v jednom okamihu tvor vystrčil jednu nohu a s prekvapujúcou silou odstrčil plechovku, sa im ju podarilo zavrieť a veko pevne zaskrutkovať.

„Len čo nastúpime na loď, pre istotu zatavím okraj,“ rozhodol sa padre Coram.

„Ale veď naťahovací mechanizmus sa predsa raz zastaví.“

„Obyčajný áno. Lenže ako som povedal, tento sa stále naťahuje vďaka zlému duchovi, ktorý je pripevnený na jeho konci. Čím úpornejšie sa usiluje vyslobodiť, tým častejšie ho naťahuje a o to je silnejší. A teraz ho odložme.“

Zakrútil plechovku do flanelovej handry, aby utlmil neprestajný bzukot a vrčanie, a odložil si ju pod posteľ.

Bola už tma a Lyra cez okno hľadela, ako sa blížia svetlá Colby. Ťažký vzduch zhustol do hmly a kým priviazali loďku na móle pri Dymovom trhu, všetko navôkol sa rozmazalo a znejasnilo. Tma prechádzala do perleťových striebrosivých závojov, ktoré sa rozprestrelí po skladoch a žeriavoch, drevených trhových stánkoch a žulových budovách s mnohými komínmi, vďaka ktorým trh dostal meno, kde vo dne v noci viseli a údili sa ryby vo voňavom dyme z dubového dreva. Komíny ešte prispeli k hustote vzduchu a príjemný pach údených sled'ov a makrel či tresiek bolo cítiť z každého dlažbového kameňa.

Lyra zakrútená do veľkého nepremokavého plášt'a s veľkou kapačnou, aby jej zakryla plavé vlasy, ktoré by ju boli prezradili, kráčala medzi padrom Coramom a kormidelníkom. Všetci traja démoni boli v strehu, vopred sledili za rohmi, striehli vzadu a načúvali, či nezachytia aj ten najtichší krok.

Široko-d'aleko však nikoho iného nebolo. Všetci obyvatelia Colby boli dnu, asi popíjali juniperku pri blčiacich pieckach. Nikoho nevideli, až kým neprišli do dokov, a prvý, koho tam zazreli, bol Tony Costa, ktorý strážil bránu.

„Vďaka Bohu, že ste sa sem dostali,“ povedal potichu a vpustil ich. „Práve sme sa dozvedeli, že Jacka Verhoevena zastrelili a jeho loďku potopili, a o vás už dlho nikto nepočul. John Faa je už na lodi a nemôže sa dočkať, kedy vyrazíme.“

Loď sa Lyre zdala obrovská – kormidelná a komín v strede lode, vysoká predná nadstavba a mohutný nákladný žeriav nad palubovým otvorom s plátennou strieškou, žlté svetlo v okienkach na boku a na mostíku a biele na vrchole sťažňa. Na palube traja či štyria muži náhlivo robili čosi, čo nevidela.

Ponáhľala sa po drevenej lávke pred padrom Coramom a vzrušene sa obzerala. Pantalaimon sa zmenil na opičiaka a ihneď sa vyšplhal po nakladacom žeriave, ale Lyra ho zavolala dolu. Padre Coram chcel, aby boli dnu, či v podpalubí, ako sa to na lodi volá.

Zišli dolu schodmi, kde bol malý salónik, v ktorom sa John Faa potichu zhováral s Nicholasom Rokebom, cigojínom, ktorý mal na starosti loď. John Faa nič nerobil náhlivo. Lyra čakala, že ju privíta, ale najprv dokončil svoje poznámky o prílive a riadení lode a potom sa obrátil k prichádzim.

„Dobrý večer, priatelia,“ povedal. „Chudák Jack Verhoeven je mŕtvy, možno ste počuli. A jeho chlapcov zajali.“

„Aj my máme zlé správy,“ povedal padre Coram a porozprával mu o zrážke s lietajúcimi duchmi.

John Faa pokrútil hlavou, ale nič im nevyčítal.

„Kde je ten tvor teraz?“

Padre Coram vytiahol plechovku od tabaku a položil ju na stôl. Ozývalo sa z nej také zúrivé bzučanie, až sa sama pomaly pohybovala po stole.

„Počul som o tých naťahovacích diabloch, ale nikdy som nijakého nevidel,“ poznamenal John Faa. „Viem však, že ich nemožno skrotiť ani odkrútiť. Nemá zmysel ani ich zaťažovať olovom a hodiť do mora, lebo jedného dňa by obal prehrdzavel, diabol by sa vyslobodil a našiel by to dieťa, nech by bolo kdekoľvek. Teraz si ho musíme nechať a cvičiť svoju ostražitosť.“

Lyra bola jediná osoba ženského pohlavia na palube (lebo John Faa sa po dlhej úvahe napokon rozhodol, že ženy brat nebude), a mala samostatnú kajutu. Nebola to veľká kajuta. Vlastne to bola skôr iba ko-

môrka s posteľou a vetracím otvorom, čo bolo to okienko na boku lode. Svoje veci si uložila do zásuvky pod posteľou a vzrušene bežala hore, aby sa naklonila cez zábradlie a hľadela, ako Anglicko mizne za nimi, no kým ta dobehla, zistila, že väčšina pevniny sa už aj tak stratila v hmle.

No valiac sa voda pod nimi, pohyb vzduchu, svetlá lode statočne prerážajúce tmu a hukot motora, pach soli, rýb a uhoľného liehu už boli samy osebe dostatočne vzrušujúce. Onedlho, keď sa loď začala kolísať na vlnách Nemeckého oceána, sa k nim pripojil iný pocit. Ktosi zavolať Lyru dolu na večeru a vtedy zistila, že nie je taká hladná, ako si myslela, a napokon usúdila, že by bolo fajn uložiť sa do postele kvôli Pantalaimonovi, ktorý bol celý nesvoj.

A tak sa začala jej cesta na sever.

Druhá časť

Bolvangar

10

Konzul a medved'

John Faa a ostatní vodcovia rozhodli, že pôjdu do Trollesundu, hlavného prístavu Laponska. V tomto meste mali konzulát „bosorky“ a John Faa vedel, že bez ich pomoci alebo aspoň priateľskej neutrality by nebolo možné zachrániť unesené deti.

Na druhý deň Lyrina morská nemoc trochu ustúpila, a tak jej i padremu Coramovi vysvetlil svoj úmysel. Slnko jasne svietilo, zelené vlny sa rozbíjali o provu a ako pred ňou uhýbali, tvorila sa na nich biela pena. Vonku na palube, kde fúkal vetrik a celé more sa jagalo a hýbalo, Lyre sa veľmi uľavilo. A tak keď Pantalaimon zistil, aké skvelé je byť čajkou, potom víchrovníkom nadletujúcim tesne nad vrcholkami vln, Lyru priveľmi pohltila jeho radosť, aby sa oddávala utrpeniu suchozemca.

John Faa, padre Coram a dvaja či traja ďalší sedeli na korme, kde na nich svietilo slnko, a rozprávali sa, čo ďalej.

„Tuto padre Coram pozná laponské bosorky,“ povedal John Faa. „A ak sa nemýlim, sú mu aj nejako zviazané.“

„Presne tak, John,“ potvrdil padre Coram. „Bolo to pred štyridsiatimi rokmi, ale to je pre bosorku nič. Niektoré žijú mnohonásobne dlhšie.“

„Ako vznikol ten záväzok, padre Coram?“ spýtal sa Adam Štefanský, veliteľ bojovníkov.

„Zachránil som jednej bosorke život,“ vysvetľoval padre Coram. „V letku ju prenasledoval veľký červený vták, akého som ešte v živote nevidel, a spadla. Zranená ležala v močiari a ja som sa ju vybral hľadať. Bola by sa utopila, a tak som ju vzal do loďky, toho vtáka som zastrelil

a padol do močiara. Škoda veru, lebo bol veľký ako bučiak a červený ako plameň.“

„Uhm,“ prikyvovali muži, zaujatí nezvyčajným rozprávaním padreho Corama.

„No a keď som ju mal v loďke,“ pokračoval, „zažil som strašný šok, lebo tá mladá žena nemala démona.“

Bolo to, ako keby povedal, že nemala hlavu. Už len tá myšlienka bola odpudzujúca. Mužov striaslo a ich démoni sa naježili, zachveli alebo prenikavo zaškriekali a muži ich upokojovali. Pantalaimon sa prítúlil Lyre na prsia a ich srdcia bili spolu.

„Aspoň tak to vyzeralo,“ dodával padre Coram. „Keďže padala zo vzduchu, šípil som, že je bosorka. Vyzerala celkom ako mladá žena, hoci bola trochu chudšia, ale krajšia ako väčšina žien, no keď som nevidel démona, bolo to odporné.“

„Tak teda bosorky nemajú démonov?“ spýtal sa Michael Canzona.

„Predpokladám, že ich démoni sú neviditeľní,“ prehovoril Adam Štefanský. „Bol celý čas tam, ale padre Coram ho nevidel.“

„Nie, mylíš sa, Adam. Vôbec tam nebol. Bosorky sa môžu odlúčiť od svojich démonov na oveľa väčšiu vzdialenosť ako my. Ak je to potrebné, môžu svojich démonov poslať ďaleko, či už je to vo vzduchu alebo v hĺbinách oceánu. A táto bosorka ešte neodpočívala ani hodinu, keď priletel jej démon, lebo, pravdaže, pocítil jej strach a zranenie. A som presvedčený, hoci ona to nikdy nepriznala, že ten veľký červený vták, ktorého som zastrelil, bol démon inej bosorky a prenasledoval ju. Pane! Až ma striaslo, keď som si na to pomyslel. Bol by som sa zdržal, bol by som urobil čokoľvek na mori alebo na zemi, lenže už sa stalo. Skrátka, nepochybne som jej zachránil život a ona mi bola za to vďačná a povedala, že ak sa niekedy ocitnem v nebezpečenstve, mám ju zavolať. Raz mi poslala pomoc, keď ma Skraelingovia postrelili otráveným šípom. Stretávali sme sa aj inokedy, nevidel som ju však už roky, ale bude si pamätať.“

„A tá bosorka žije v Trollesunde?“

„Nie, nie. Bosorky žijú v lesoch, v tundre, nie v prístave medzi ľuďmi. Ich svetom je divočina. Ale majú tam konzula a pošlem jej odkaz, o tom nepochybujte.“

Lyra túžila dozvedieť sa o bosorkách viac, ale muži zmenili tému rozhovoru, bavili sa o palive a zásobách a napokon ju to nudilo a chcela si pozrieť zvyšok lode. Chodila po palube až k prove a onedlho sa zoznámila s námorníkom prvej triedy, a to tak, že doňho hádzala jadierka z jablka, čo mala na raňajky. Bol to mohutný a tichý muž, a keď jej vynadal a ona jeho nadávky opätovala, spriatelili sa. Volal sa Jerry. Naučil ju, že ak sa niečím zamestná, vyhne sa tak morskej nemoci a že aj taká práca ako drhnutie paluby môže uspokojovať, ak sa robí po námornícky. Táto poznámka ju veľmi zaujala a odvtedy si ustielala po námornícky, aj veci si ukladala po námornícky, ba používala aj námornícke výrazy.

Po dvoch dňoch na mori Lyra usúdila, že práve toto je život pre ňu. Mala na lodi prístup všade, od strojovne po mostík, a onedlho si s celou posádkou tykala. Kapitán Rokeby jej dovolil potiahnuť rukoväť parnej píšľaly a signalizovať holandskej fregate, kuchár strpel jej pomoc pri miešaní slivkových knedlí. A iba prisne slová Johna Faa jej zabránili vyliezť na s'ážeň a z koša pozorovať obzor.

Stále mierili na sever a zo dňa na deň bolo chladnejšie. V sklade vybrali nepremokavý plášť, ktorý by sa dal pristrihnúť na jej veľkosť, a Jerry jej ukázal, ako sa šije, čo sa od neho ochotne učila, hoci na Jordanskom kolégiu týmto umením pohrdala a vyhýbala sa pani Lonsdalovej, keď ju to chcela naučiť. Spolu vyrobili nepremokavé vrecko na alethiomer, takže ho, ako povedala, pre prípad, že by spadla do mora, mohla nosiť okolo pása. Nosila ho pri sebe, aj keď v nepremokavom plášti a rybárskom klobúku stála pri zábradlí a ľadové pichľavé spršky dosahovali na provu a rozprskávali sa po palube. Občas ju ešte trápila morská nemoc, najmä keď sa zdvihol vietor a loď preskakovala vrcholy sivozelených vln. Vtedy bolo Pantalaimonovou úlohou odpútať jej pozornosť a v podobe víchrovníka nadletoval nad vlnami, lebo Lyra pritom pociťovala jeho nekonečnú radosť z vetra a vody a zabudla, že sa jej dvíha žalúdok. Občas dokonca skúsil, aké je to byť rybou, a raz sa na ich prekvapenie a radosť pridral ku krdľu delfinov. Lyra stála na prednej nástavbe a triasla sa, no smiala sa od radosti, keď jej milovaný Pantalaimon, elegantný a mocný, s pol tuctom ďalších rýchlych sivých tvorov vyskakoval z vody. Bolo to potešenie, i keď nie obyčajné, pretože

v ňom bola aj bolesť a obavy. Čo keby sa mu väčšmi zapáčilo byť delfínom než byť s ňou?

Jej priateľ námorník stál nablízku a na chvíľku prestal upravovať plátno nad predným vchodom a sledoval démona dievčatka, ako skáče s delfínmi. Jeho démon čajka sedel na kladke s hlavou pod krídlom. Jerry vedel, čo Lyra cíti.

„Pamätám sa na svoju prvú plavbu na mori. Moja Belisaria ešte nemala stálu podobu, taký som bol mladý, a veľmi sa jej páčilo byť sviňuchou. Báľ som sa, že ňou zostane. Na mojej prvej lodi bol jeden starý námorník, ktorý nikdy nemohol vystúpiť na breh a opustiť vodu, lebo jeho démon sa ustálil ako delfín. Bol to vynikajúci námorník, najlepší navigátor, akého som poznal, mohol na rybárčení zarobiť majetok, ale nebol šťastný. Vlastne nebol šťastný, až kým nezomrel a nepochovali ho do mora.“

„Prečo sa raz musí démon ustáliť v nejakej podobe?“ spýtala sa Lyra. „Chcela by som, aby sa Pantalaimon menil stále. A on tiež.“

„Démoni nakoniec vždy nadobúdali jediná podobu a vždy to tak bude. To patrí k dospievaniu. Príde čas, keď aj ty budeš chcieť, aby mal stále rovnakú podobu.“

„Nikdy!“

„Ale áno. Zatúžiš po dospelosti ako ostatné dievčatá. A stála podoba ti to vynahradí.“

„Ako?“

„Tým, že budeš vedieť, aký si človek. Vezmi si Belisariu. Je čajka, a to znamená, že aj ja som tak trochu akoby čajka. Nie som vznešený, vynikajúci ani krásny, ale som húževnatý a prežijem kdekoľvek a vždy si nájdem trochu jedla a spoločnosť. To vedomie za to stojí. A keď tvoj démon nadobudne jednu podobu, budeš vedieť, aká si.“

„Ale povedzme, že tvoj démon sa ustáli v podobe, aká sa ti vôbec nepáči?“

„No tak potom si nespokojná, nie? Je veľa ľudí, ktorí by chceli mať za démona leva, a skončia s pudlíkom. A kým sa uspokojia s tým, čo majú, sú podráždení. A to je plytvanie citmi.“

No Lyre sa zdalo, že ona nikdy nedospeje.

Raz ráno bolo vo vzduchu cítiť iné pachy a loď sa pohybovala akosi čudne. Namiesto toho, aby sa ponárala a dvíhala, výraznejšie sa

kolísala z boka na bok. Len čo sa Lyra zobudila, už bola na palube a lačným pohľadom pozorovala pevninu – po takom množstve vody to bol zvláštny pohľad, napriek tomu, že boli na mori iba niekoľko dní, Lyra mala pocit, akoby to boli mesiace. Priamo pred loďou sa týčila hora so zelenými úbočiami a bielou čiapkou a pod ňou ležalo malé prístavné mesto – drevené domy s vysokými strechami, veža oratória, žeriavy v prístave. A mračná škriekajúcich krúžiacich čajok. Vo vzduchu bolo cítiť rybacinu, ale aj vône pevniny – živicu, zem a niečo zvieracie, pižmové a ešte čosi studené, čisté a divé – mohol to byť sneh. Bola to vôňa severu.

Okolo lode vystrájali tulene, ukazovali nad vodou svoje klaunské tváre a potom sa nečujne bez šplechnutia zase ponorili. Vietor, ktorý dvíhal spríšku z vln s bielymi čiapočkami, bol príšerne studený a našiel si každú škáročku v Lyrinom vlčom kožušku a ruky ju onedlho boleli a tvár jej mervela. Pantalaimon v podobe hranostaja jej zohrieval krk, ale aj tak bolo prichladno, aby sa človek len tak bez roboty zdržieval vonku dlhšie, nedalo sa ani len sledovať tulene, a tak Lyra šla do podpalubia naraňajkovať sa ovsenej kaše a hľadela von cez okienko v salóne.

V prístave bola voda pokojná, a keď plávali okolo mohutného vlnolamu, Lyra sa bez pohybu cítila nesvoja. Aj s Pantalaimonom so záujmom sledovali, ako sa loď ťažkopádne a pomaly blíži k prístavisku. V nasledujúcu hodinu sa zvuk motora stlmil na tiché vzdialené dunenie, ozývali sa rozkazy a otázky, hádzali laná, spúšťali mostíky, otvárali otvory.

„Podme, Lyra,“ vyzval ju padre Coram. „Máš všetko zbalené?“

To, čo Lyra mala, bolo zbalené hneď, len čo sa zobudila a uvidela zem. Stačilo zbehnúť do kajuty, zobrať nákupnú tašku, a bola hotová.

Len čo s padrom Coramom vystúpili na breh, hneď išli na návštevu ku konzulovi bosoriek. Nehľadali ho dlho. Malé mestečko tvorila skupina domov okolo prístavu a jedinými väčšími stavbami boli oratórium a guvernérov dom. Konzul bosoriek býval v zelenom drevenom domčeku kúsok od mora, a keď zazvonili, v tichej uličke to hlasno zarinčalo.

Sluha ich uviedol do malého salónika a priniesol im kávu. Napokon ich prišiel pozdraviť sám konzul. Bol to tučný ružolíci muž v triez-

vom čiernom obleku a volal sa Martin Lanselius. Jeho démon bol malý had s rovnako výraznými a jasne zelenými očami, ako boli aj konzulove – iba tie na ňom prezrádzali nejakú súvislosť s bosorkami, hoci Lyra ani nevedela, ako si má bosorku predstavovať.

„Ako vám môžem pomôcť, padre Coram?“

„Dvojako, doktor Lanselius. Predovšetkým by som sa veľmi chcel spojiť s istou bosorkou, mojou starodávnou známou zo Slatín vo východnej Anglii. Volá sa Serafína Pekkala.“

Doktor Lanselius si striebornou ceruzkou niečo zapísal.

„Kedy ste sa s ňou zoznámili?“

„Asi pred štyridsiatimi rokmi. Ale myslím, že ona si to bude pamätať.“

„A tá druhá vec?“

„Zastupujem mnoho cigojínskych rodín, ktoré prišli o deti. Máme dôvodné podozrenie, že tie deti, naše, aj iné, unáša istá organizácia a nevedno prečo ich priväža na sever. Chcel by som vedieť, či ste vy alebo vaši ľudia o niečom takom nepočuli.“

Doktor Lanselius si pokojne popíjal kávu.

„Je celkom možné, že sme mohli natrafiť na stopy nejakej takej činnosti,“ povedal. „Viete, vzťahy medzi mojimi ľuďmi a severanmi sú absolútne srdečné. Ťažko by som odôvodňoval ich narušenie.“

Padre Coram prikývol, akoby to veľmi dobre chápal.

„Iste. Nemusel by som sa spytovať vás, keby som mohol získať informácie iným spôsobom. Preto som sa najprv pýtal na tú dámu.“

Teraz prikývol doktor Lanselius, akoby tentoraz chápal zase on. Lyra sledovala túto hru zmätene a s rešpektom. Pod jej rúskom sa dialo všeličo a ona videla, že konzul dospel k rozhodnutiu.

„Dobre,“ povedal. „Je to, samozrejme, pravda a viete, že vaše meno nám nie je neznáme, padre Coram. Serafína Pekkala je kráľovná klanu bosoriek v oblasti jazera Enara. A pokiaľ ide o vašu druhú otázku, je, samozrejme, jasné, že túto informáciu nemáte odo mňa.“

„Pravdaže.“

„Nuž, práve v tomto mestečku je pobočka organizácie s názvom Prieskumná spoločnosť pre rozvoj severu, ktorá predstiera, že hľadá minerály, ale v skutočnosti ju z Londýna riadi takzvaná Medzinárodná obetná rada. Náhodou viem, že táto spoločnosť dováža deti. V meste to

nie je všeobecne známe, norovská vláda o tom oficiálne nevie. Deti tu nezostávajú dlho. Berú ich niekam hlboko do vnútrozemia.“

„Viete kam, doktor Lanselius?“

„Nie. Povedal by som vám, keby som to vedel.“

„A viete, čo sa im tam stane?“

Doktor Lanselius po prvý raz pozrel na Lyru. Pokojne jeho pohľad opätovala. Démon, malý zelený had, zdvihol hlavu z konzulovho goliera a niečo mu zašepkal do ucha, mihajúc pritom jazykom.

„V súvislosti s touto záležitosťou som počul výraz maystadtský proces. Myslím, že si ho zvolili preto, aby svoju činnosť nenazývali pravým menom. Počul som aj slovo intercídia, ale čo označuje, to neviem.“

„Sú teraz v meste nejaké deti?“ spýtal sa padre Coram.

Hladkal kožuch démona, ktorý mu ostrážito sedel na kolenách. Lyra si všimla, že prestal priasť.

„Nie, myslím, že nie,“ odvetil doktor Lanselius. „Pred týždňom prišla asi dvanásťčlenná skupinka a odišla predvčerom.“

„Ach! To nie je dávno! V tom prípade máme aspoň trochu nádeje. Ako cestovali, doktor Lanselius?“

„Na saniach.“

„A netušíte, kam išli?“

„Sotva. Nezaujímali sme sa o to.“

„Pravdaže. Otvorene ste odpovedali na moje otázky, pane. Ale mám ešte jednu. Keby ste boli na mojom mieste, akú otázku by ste položili konzulovi bosoriek?“

Doktor Lanselius sa po prvý raz usmial.

„Spýtal by som sa, kde by som získal služby opancierovaného medveďa.“

Lyra sa na stoličke vystrela a pod rukami cítila, ako Pantalaimonovi poskakuje srdce.

„Počul som, že opancierované medvede sú v službách Obetnej rady,“ prekvapene zareagoval padre Coram. „Myslel som Prieskumnú spoločnosť pre rozvoj severu, či ako sa volajú.“

„Prinajmenšom jeden nie je. Nájdete ho v skladisku saní na konci Langlokurskej ulice. Práve teraz si tam zarába na živobytie, ale pre jeho

povahu a strach, ktorý vzbudzuje v psoch, ho možno dlho zamestnávať nebudú.“

„Tak je to teda odpadlík?“

„Vyzerá to tak. Volá sa Iorek Byrnison. Chceli ste vedieť, čo by som sa spýtal ja, nuž som vám odpovedal. Ja by som urobil toto – chopil by som sa príležitosti zamestnať opancierovaného medveďa, aj keby bol oveľa ďalej ako tento.“

Lyra nemohla obsedieť. Padre Coram však poznal etiketu takýchto stretnutí a zobral si z tanierika ďalší voňavý medovník. Kým ho jedol, doktor Lanselius sa obrátil k Lyre.

„Dozvedel som sa, že vlastníš alethiomer,“ povedal jej, čím ju veľmi prekvapil. Ako to mohol vedieť?

„Áno,“ odvetila, a keď ju Pantalaimon uštipol, dodala: „Chcete si ho pozrieť?“

„To by som veľmi rád.“

Nemotorne sa hrabala v nepremokavom vreci a podala mu zamatové puzdro. Konzul ho odbalil, veľmi opatrne ho držal a prezeral si ciferník ako učenec vzácny rukopis.

„Prekrásny! Jeden som už videl, ale nebol taký krásny ako tento. A máš aj knihy na jeho čítanie?“

„Nie,“ začala Lyra, ale kým stihla povedať viac, prehovoril padre Coram.

„Nie, žiaľ, hoci Lyra vlastní alethiomer, nemá nijaký pomocný prostriedok, podľa ktorého by sa dal čítať,“ povedal. „Je to rovnaká záhada ako atramentové machule, z ktorých hindovia veštia budúcnosť. A najbližšia výkladová kniha, o ktorej viem, je v opátstve sv. Jána v Heidelbergu.“

Lyra chápala, prečo to hovorí – nechcel, aby doktor Lanselius vedel o jej schopnosti. No videla aj niečo, čo nevidel padre Coram – vzrušenie konzulovho démona, a hneď jej bolo jasné, že nemá zmysel predstierať. A tak povedala:

„Vlastne ho viem čítať,“ adresovala napoly doktorovi Lanseliusovi, napoly padremu Coramovi, a konzul ju pochválil.

„Si veľmi šikovná. Kde si ho získala?“

„Dal mi ho magnifikus Jordanského kolégia v Oxforde. Doktor Lanselius, viete, kto ho vyrobil?“

„Alethiomery údajne pochádzajú z Prahy,“ odvetil konzul. „Učec, ktorý zostrojil prvý alethiomer, sa zrejme pokúšal objaviť spôsob merania vplyvov planét podľa predstáv astrológie. Chcel vyrobiť prístroj s citlivosťou na Mars a Venušu tak, ako kompas reaguje na sever. V tom zlyhal, ale jeho mechanizmus očividne na niečo reaguje, aj keď nikto nevie, čo to je.“

„A odkiaľ vzali tie symboly?“

„Ach, to bolo v sedemnástom storočí. Symboly a emblémy boli všade. Stavby i obrázky zámerne urobili tak, aby sa čítali ako knihy. Všetko malo niečo symbolizovať, a ak si mala správny slovník, mohla si si vykladať samotnú prírodu. Preto neprekvapuje, že filozofi využívali symboliku svojej doby na interpretovanie vedomostí, ktoré pochádzali zo záhadného zdroja. Ale vieš, zhruba dve storočia sa seriózne nevyužívali.“

Vrátil prístroj Lyre a dodal:

„Môžem sa ťa na niečo spýtať? Ako ho čítaš bez kníh s výkladom symbolov?“

„Jednoducho si vyjasním myseľ a potom je to, akoby som hľadela do vody. Musíte očami nájsť tú správnu hladinu, lebo iba na tú sa treba sústrediť. Tak nejako.“

„Nemohla by si mi ukázať, ako to robíš?“ požiadal.

Lyra pozrela na padreho Corama. Chcela povedať áno, ale čakala na jeho súhlas. Starec prikývol.

„Čo sa mám spýtať?“

„Čo Tatári zamýšľajú s Kamčatkou?“

To nebolo ťažké. Lyra otočila jednu ručičku na ťavu s významom Ázia, a teda Tatári; druhú na roh hojnosti – to bola Kamčatka so zlatými baňami; a tretiu na mravca, čo znamenalo činnosť, a teda účel a úmysel. Potom znehybnela, v duchu sa sústredila na spojenie týchto troch významov a uvoľnene čakala na odpoveď, ktorá prišla takmer okamžite. Dlhá tenká ručička sa zachvela na delfinovi, prilbe, dieťaťi a kotve, tancovala medzi nimi a pokračovala ku kotlíku zložitou cestou, ktorú Lyrine oči bez váhania sledovali, ale ani jeden muž jej nerozumel.

Keď tenká ručička urobila takýto pohyb niekoľkokrát, Lyra zdvihla pohľad. Zo dva razy zažmurkala, akoby sa prebrala z tranzu.

„Chcú predstierať, že na ňu zaútočia, ale v skutočnosti to neurobia, pretože je príďaleko a museli by sa priveľmi vysunúť.“

„Mohla by si mi povedať, ako si si to vyložila?“

„Jeden zo vzdialených významov delfína je hra,“ vysvetľovala. „Viem, že to tak je, lebo ručička sa tam zastavila niekoľkokrát a jednoducho bolo jasné, že ide o tento význam, nie iný. Prilba symbolizuje vojnu a spojenie týchto symbolov znamená predstierať vojnu, ale nemyslieť to vážne. A to bábätko znamená ťažký – bolo by pre nich priveľmi ťažké na ňu zaútočiť, a kotva vysvetľuje prečo – lebo by boli tak ďaleko ako hodená kotva od lode. Ja to všetko vidím takto.“

Doktor Lanselius prikývol.

„Pozoruhodné,“ povedal. „Som ti veľmi vďačný. Nezabudnem na to.“

Potom čudne pozrel na padreho Corama a znova na Lyru.

„Mohol by som ťa požiadať ešte o jednu ukážku?“ spýtal sa. „Na dvore za týmto domom visí na stene niekoľko borovicových konárov. Jeden z nich používala Serafína Pekkala. Mohla by si mi povedať, ktorý je jej?“

„Áno,“ Lyra sa veľmi chcela predviesť, a tak zobrala alethiomer a ponáhľala sa von. Nemohla sa dočkať, kedy uvidí konáre, lebo bosorky ich používali na lietanie a ona ešte nikdy nijaký nevidela.

Kým bola preč, konzul povedal: „Viete, kto je to dieťa?“

„Je to dcéra lorda Asriela,“ odvetil padre Coram. „A jej matka je pani Coulterová z Obetnej rady.“

„A okrem toho?“

Starý cigojín musel pokrútiť hlavou. „Nie, viac neviem. Ale je to zvláštne nevinné stvorenie a za nič na svete by som nedovolil, aby jej niekto ublížil. Neviem, ako je možné, že vie vykladať ten prístroj, ale verím jej. Prečo sa pýtate, doktor Lanselius? Čo o nej viete?“

„Bosorky o tomto dieťati rozprávali už v minulých storočiach,“ povedal konzul. „Pretože žijú blízko miesta, kde je clona medzi svetmi tenká, občas počujú nesmrteľné šepoty bytostí, ktoré prechádzajú medzi svetmi. A tie hovorili o dieťati, ako je toto. Osud mu predurčil veľký cieľ, a ten môže naplniť iba niekde inde – nie na tomto svete, ale ďaleko za ním. Bez tohto dieťaťa všetci zahynieme. Tak hovoria bosorky. To dievčatko však musí svoje predurčenie naplniť nevedomky, nesmie

vedieť, čo robí, pretože iba prostredníctvom jej nevedomosti môžeme byť zachránení. Rozumiete, padre Coram?“

„Nie,“ odvetil padre Coram. „Nemôžem povedať, že tomu rozumiem.“

„To znamená, že má byť voľná a môže sa pomýliť. Musíme iba dúfať, že nepochybí, lebo ju nemôžeme viesť. Som rád, že som to dieťa videl ešte pred svojou smrťou.“

„Ale ako ste spoznali, že práve ona je to dieťa? A čo ste mysleli tými bytosťami, ktoré prechádzajú medzi svetmi? Naozaj vám nerozumiem, doktor Lanselius, napriek tomu, že vás považujem za čestného muža.“

No kým stihol konzul odpovedať, dvere sa otvorili, vošla Lyra a víťazoslávne niesla malý konár borovice.

„Tento je to! Vyskúšala som všetky a je to tento, som si tým celkom istá.“

Konzul sa pozrel bližšie a potom prikývol.

„Správne. Lyra, toto je pozoruhodné. Máš šťastie, že máš taký prístroj a želám ti, aby sa ti s ním darilo. Rád by som ti dal niečo, čo by si si mohla vziať so sebou.“

Zobral konár a odlomil z neho vetvičku.

„Naozaj lietala na tomto?“ spýtala sa užasnutá Lyra.

„Áno. Nemôžem ti dať celý konár, pretože ho potrebujem, aby som sa s ňou mohol spojiť, ale toto postačí. Dávaj si na ňu pozor.“

„Dám. A ďakujem.“

Zastrčila si vetvičku do tašky k alethiomeru. Padre Coram sa jej dotkol akoby pre šťastie a na tvári mal výraz, aký uňho Lyra ešte nikdy nevidela – takmer túžobný. Konzul ich vyprevadil k dverám, kde si potriasol ruky s padrom Coramom a podal ruku aj Lyre.

„Dúfam, že budete mať úspech,“ povedal, keď zostal na prahu a v tej strašnej zime hľadel za nimi, ako odchádzajú uličkou.

„Poznal odpoveď na tú otázku o Tatároch skôr ako ja,“ vravela Lyra padremu Coramovi. „Alethiomer mi to prezradil, ale ja som mu to nepovedala. Bol to ten kotlík.“

„Predpokladám, že ťa skúšal, dieťa moje. Ale urobila si správne, že si bola zdvorilá, keďže si nemôžeme byť istí, čo už vie. A ten medved' bol užitočný tip. Nevie, kde inde by sme sa o tom dopočuli.“

Našli cestu do skladu, čo boli dve betónové haly v spustnutej neobývanej časti, kde medzi divými skalami a zamrznutými kalužami rástla neduživá burina. Nevľúdny chlapík v kancelárii im povedal, že po šiestej sa medveďovi končí služba, ale majú sa ponáhľať, lebo zvyčajne chodí rovno do dvora za Einarssonovým barom, kde mu dajú piť.

Potom padre Coram zobral Lyru do najlepšieho obchodu v mestečku a vybral jej poriadne oblečenie na zimu. Kúpili vetrovku zo sobej kože, pretože sobie chlpy sú duté a dobre izolujú, s kapucňou lemovanou kožušinou rosomáka, lebo sa na nej pri dýchaní netvorí kryštáliky ľadu. Kúpili spodnú bielizeň a vložky do číziem z kože mladého soba a hodvábne rukavice, aké sa nosili do veľkých kožušinových palčiakov. Čižmy a palčiaky boli zhotovené z predných nôh soba, lebo koža z nich je zvlášť pevná, a podošvy číziem zase z kože arktického tuleňa, rovnako pevnej ako je mrožia, len ľahšej. Napokon kúpili nepremokavý plášť z polopriesvitných tuleních čriev, a ten ju celkom zahalil.

Keď si to všetko obliekla, krk si ovinula teplým hodvábnym šálom, na uši natiahla vlnenú čiapku a na ňu navliekla veľkú kapucňu, bolo jej až nepríjemne teplo, lenže chystali sa do oveľa chladnejších končín, než boli tieto.

John Faa dozeral na vykladanie lode a bol zvedavý na rozhovor s konzulom bosoriek, a ešte väčšmi ho zaujímali informácie o medveďovi.

„Pôjdeme za ním hneď dnes večer,“ povedal. „Hovorili ste niekedy s takým tvorom, padre Coram?“

„Áno. A s jedným som aj bojoval, hoci nie sám, vďaka bohu. Musíme byť naň pripravení, John. Nepochybujem o tom, že sa bude veľa vypytovať, bude nevľúdny a ťažko zvládnuteľný, ale musíme ho mať.“

„Och, to musíme. A čo vaša bosorka?“

„Nuž, tá je ďaleko a teraz je kráľovnou klanu,“ odvetil padre Coram. „Dúfal som, že sa mi podarí poslať jej odkaz, lenže pridlho by som musel čakať na odpoveď.“

„No dobre. A teraz dovoľte, aby som porozprával ja vám, čo som zistil, priateľ môj.“

John Faa sa už priam triasol od nedočkavosti, aby im niečo povedal. V prístave vraj stretol jedného novodánskeho zlatokopa menom Lee Scoresby z krajiny Texas, ale dôležitejšie je, že tento muž má ba-

lón. Expedícia, ku ktorej sa chcel pripojiť, pre nedostatok financií ešte ani nevyrazila z Amsterdamu, a tak tu uviazol.

„Len si predstavte, čo by sme dokázali s pomocou aviatika!“ zvolal John Faa a mädlil si veľké ruky. „Najal som ho, aby sa pripojil k nám. Zdá sa mi, že sme mali veľké šťastie a prišli vo vhodnom čase.“

„No boli by sme ešte šťastnejší, keby sme vedeli, kam ideme,“ podotkol padre Coram, ale nič nemohlo skalit' radosť Johna Faa, že je zase na výprave.

Keď sa zotmeló a zásoby i výstroj boli bezpečne vyložené a čakali v prístave, padre Coram s Lyrou kráčali popri brehu a hľadali Einarssonov bar. Našli ho dosť ľahko: bola to hrubá betónová stavba, nad jej vchodom nepravidelne prebleskoval červený neónový nápis a cez okná s námrazou prenikali hlasy.

Popri bare viedla ulička s výmoľmi k plechovej bráne do zadného dvora, kde na zamrznutom blate stál prístavok. V slabom svetle zo zadného okienka baru sa črtala mohutná čupiaca bledá figúra, ktorá oboma labami držala kusisko mäsa a obhrýzala ho. Lyra uvidela zakrvavenú papuľu a tvár. Malé nenávistné čierne oči a horu špinavej splstenej žltkastej kožušiny. Tvor pri žuvaní odporne nahlas vrčal, chrúmal a srkal.

Padre Coram zastal pri bráne a zavolať:

„Iorek Byrnison!“

Medveď prestal jesť. Pokiaľ videli, hľadel rovno na nich, ale nedalo sa rozoznať, ako sa tvári.

„Iorek Byrnison,“ zopakoval padre Coram. „Môžem s vami hovoriť?“

Lyre tíklo srdce ako divé, lebo medveďova prítomnosť v nej vyvolávala pocit chladu, nebezpečenstva a brutálnej sily, ale sily ovládanej inteligenciou, i keď nie ľudskou inteligenciou. Nebolo to nič podobné človeku, lebo medvede, pravdaže, nemali démonov. Tento zvláštny robustný tvor obhrýzajúci mäso sa nepodobal na nič, čo by si v živote vedela predstaviť, a pociťovala k tejto osamelej bytosti hlboký obdiv i ľútosť.

Medveď pustil sobie stehno do blata, klesol na všetky štyri a otočil sa k bráne. Potom sa zase postavil na zadné, ako keby chcel ukázať, aký je mocný, pripomenúť im, že brána by ho vôbec nezastavila – ved' meral skoro tri metre – a z tej výšky k nim prehovoril.

„No? Kto ste?“

Hlas mal taký hlboký, až sa v jeho blízkosti takmer triasla zem. Odporný pach jeho tela bol skoro neznesiteľný.

„Ja som padre Coram, cigojín z východnej Anglie. A toto dievčaťko je Lyra Belacqua.“

„Čo chcete?“

„Chceme vám ponúknuť prácu, Iorek Byrnison.“

„Som zamestnaný.“

Medveď sa zase spustil na štyri. Bolo veľmi ťažké spoznať v jeho hlase tóny, ktoré by niečo vyjadrovali, iróniu alebo hnev, taký bol hlboký a monotónny.

„Čo robíte v sklade saní?“ spýtal sa padre Coram.

„Opravujem pokazené stroje a železné predmety. Dvíham ťažké veci.“

„Aká je to práca pre panserbjorna?“

„Platená práca.“

Za medveďom sa pootvorili dvere baru a nejaký muž tam položil veľký kameninový džbán a potom pozrel na nich.

„Kto je to?“

„Cudzinci,“ odvetil medveď.

Barman vyzeral, akoby sa chcel ešte niečo spýtať, ale medveď sa odrazu vrhol k nemu a muž vyľakane zavrel dvere. Medveď prestrčil pazúry uchoť džbána a zdvihol si ho k ústam. Trochu z neho vyšplechlo a Lyra cítila ostrý pach čistého alkoholu.

Medveď niekoľkokrát preglgol, potom odložil džbán a znovu sa pustil obhrýzať mäso, navonok si nevšímajúc padreho Corama a Lyru, ale potom prehovoril znova.

„Akú prácu ponúkate?“

„Boj, pravdepodobne,“ odpovedal mu padre Coram. „Ideme na sever, kým nenájdeme miesto, kam vzali zajaté deti. Keď ho nájdeme, budeme musieť bojovať, aby sme deti vyslobodili, a potom ich priveďieme naspäť.“

„A čo zaplatíte?“

„Neviem, čo vám mám ponúknuť, Iorek Byrnison. Ak žiadate zlato, máme zlato.“

„To je nanič.“

„Čo vám platia v sklade saní?“

„Stravu – mäso a alkohol.“

Medved' bol ticho a potom pustil obhryzenú kosť a znova si zdvihol k papuli džbán. A silný alkohol pil ako vodu.

„Odpustite, že sa pýtam, Iorek Byrnison,“ prehovoril padre Coram, „ale mohli by ste žiť slobodným hrdým životom na ľade, loviť tulene a mrože alebo ísť do vojny a získať v boji korisť. Čo vás viaže k Trollesundu a Einarssonovmu baru?“

Lyra cítila, že sa celá trasie. Podľa nej táto otázka bola urážajúca, mohla tvora do krajnosti rozzúriť, a čudovala sa odvahe padreho Corama. Iorek Byrnison odložil džbán a podišiel bližšie k bráne, aby pozrel starcovi do tváre. Padre Coram ani okom nemihol.

„Poznám tých rezačov detí,“ povedal medved'. „Predvčerom odišli z mesta na sever s ďalšími deťmi. Nikto vám o nich nepovie, všetci predstierajú, že to nevidia, lebo rezači detí prinášajú peniaze a obchody. Ja ich nemám rád, tak vám odpoviem čestne. Som tu a pijem alkohol preto, lebo tunajší muži mi vzali brnenie, a bez neho môžem loviť tulene, ale nemôžem bojovať, a ja som opancierovaný medved' a vojna je pre mňa more, v ktorom plávam, a vzduch, ktorý dýcham. Muži z tohto mesta mi dali alkohol a nechali ma piť, až kým som nezaspal, a vtedy mi vzali brnenie. Keby som vedel, kde ho uložili, aj mesto by som zbúral, aby som ho dostal naspäť. Ak chcete moje služby, cena je takáto – vráťte mi moje brnenie. Urobte to a budem slúžiť vo vašej výprave, buď kým nepadnem, alebo kým nezvíťazíte. Cena je moje brnenie. Chcem ho naspäť a potom už nikdy nebudem potrebovať alkohol.“

11

Brnenie

Na lodi sa padre Coram, John Faa a ostatní vodcovia dlho radili v salóne a Lyra šla do svojej kajuty poradiť sa s alethiomerom. O päť minút presne vedela, kde je medved'ovo brnenie a prečo bude ťažké ho dostať.

Rozmýšľala, či má ísť do salónu a povedať to Johnovi Faa a ostatným, ale usúdila, že by sa jej spýtali, keby to chceli vedieť. A možno to už vedia.

Ľahla si na posteľ a myslela na toho barbarského mohutného medveďa a na to, ako pokojne pil silnú pálenku, i na jeho osamelosť v špinavom prístrešku. Aké odlišné je byť človekom a mať vždy pri sebe démona, s ktorým sa môžete rozprávať. V tichu zakotvenej lode bez ustavičného škripania kovu a drevených častí či dunenia motora alebo špl'achotu vody o bok Lyra pomaly zadriemala a Pantalaimon na jej vankúši zaspal tiež.

Snívalo sa jej o uväznenom slávnom otcovi, keď sa odrazu nevedno prečo zobudila. Netušila, koľko je hodín. V kajute bolo slabé svetlo, pomyslela si, že to asi bude mesiac, a dopadalo na nové kožušinové zimné oblečenie, ktoré nehybne ležalo v kúte. Pri pohľade naň zatúžila znova si ho vyskúšať.

Len čo bola oblečená, musela vyjsť na palubu, lebo jej bolo teplo, a tak otvorila dvere na konci chodby a vyšla von.

Ihneď zistila, že na oblohe sa deje niečo zvláštne. Myslela si najprv, že to oblaky letia a trasú sa ako v rozčúlení, ale Pantalaimon zašepkal:

„Aurora!“

Natoľko ju to ohromilo, že sa musela chytiť zábradlia, aby nespadla.

To divadlo vyplnilo celú severnú oblohu, bolo nepredstaviteľne obrovské. Ako keby zo samotného neba viseli velikánske záclony z jemného svetla a chveli sa. Svetlozelené a ružové i priesvitné ako jemnučká tkanina a na spodnom okraji sýto-šarlátové ako pekelné ohne, hojdali sa a nespútané mihotali ako obratný tanečník. Lyre sa zdalo, že počuje ich vzdialené tiché svišťanie. Pri pohľade na ten prchavý krehký jav pociťovala čosi podobné ako v blízkosti toho medveďa. Dojívalo ju to, bolo to také krásne, skoro akoby niečo sväté, až cítila, ako ju v očiach štípu slzy, ktoré to svetlo rozštiepili a rozkladali ho. Onedlho zistila, že sa ponára do rovnakého tranzu, ako keď číta alethiomer. Možno to, čo pohybuje ručičkou alethiomeru, pomyslela si pokojne, rozsvecuje aj auroru. Možno je to prach. Rozmýšľala o tom bez toho,

aby si to uvedomovala, a hneď na to zabudla. Spomenula si až oveľa neskôr.

A ako tak hľadela, za tými závojmi a prúdmi priesvitného svetla sa začalo formovať mesto – veže a kupoly, chrámy medovej farby a kolonády, široké bulváre a slnkom zaliaty park. Mala z toho pohľadu závrat, akoby nepozerala hore, ale dole cez široký, ničím neprekonateľný záliv. Bolo vzdialené celý vesmír.

Na oblohe sa však niečo naozaj pohybovalo, a keď sa pokúšala zaostriť pohľad na ten pohyb, obchádzali ju mdloby a závrat, pretože tá malá pohybujúca sa vec nebola súčasťou aurory alebo druhého vesmíru za ňou. Niečo letelo nad strechami mesta. Keď to uvidela jasne, celkom sa prebrala a mesto na oblohe zmizlo.

Priletelo to bližšie a na rozťahnutých krídlach krúžilo okolo lode. Potom to kľzavým pohybom zlietlo dolu a ráznym švihnutím mocných krídel pristálo na drevenej palube len niekoľko metrov od Lyry.

Lyra vo svetle polárnej žiary videla veľkého vtáka, krásneho sivého gunára so žiarivo bielym perím na hlave. A predsa to nebol vták – bol to démon, hoci nablízku okrem Lýry nebol nikto. Tá predstava ju naplnila nepríjemným strachom.

„Kde je padre Coram?“ spýtal sa vták.

A Lyra si odrazu uvedomila, že asi vie, kto to je. Démon Serafíny Pekkaly, kráľovnej klanu bosoriek, dávnej priateľky padreho Corama.

Lyra zajachtala:

„Ja... je... idem ho zavolať.“

Otočila sa a bežala ku kajute padreho Corama, otvorila dvere a potme volala:

„Padre Coram! Prišiel bosorkin démon! Čaká na palube! Priletel celkom sám – videla som ho na oblohe, ako prilieta.“

„Požiadať ho, aby počkal na kormovej palube, dieťa,“ odpovedal stavec.

Gunár majestátne prešiel na kormu lode, kde sa rozhliadal, elegantný i neskrotný zároveň, a Lyra naň fascinovane a vyľakane hľadela a mala pocit, akoby sa stretla s duchom.

Vtedy prišiel hore padre Coram, zababušený do zimného oblečenia, a tesne za ním John Faa. Obaja starci sa úctivo uklonili a ich démoni tiež pozdravili návštevníka.

„Zdravím,“ povedal padre Coram. „Som šťastný a hrdý, že ťa zase vidím, Kaisa. Pôjdeš dnu, alebo radšej zostaneš tu vonku?“

„Radšej by som zostal vonku, padre Coram. Vydržíte chvíľku, nebude vám zima?“

Bosorky ani ich démoni necítili chlad, ale vedeli, že s ľuďmi je to inak.

Padre Coram ho ubezpečil, že sú dobre oblečení, a spýtal sa: „Ako sa má Serafina Pekkala?“

„Pozdravuje vás, padre Coram, má sa dobre a je pri sile. Kto sú títo dvaja ľudia?“

Padre Coram ich oboch predstavil. Bosorkin démon pozrel na Lyru.

„Počul som o tomto dieťati,“ povedal. „Rozpráva sa o nej medzi bosorkami. Takže chcete začať vojnu?“

„Nijakú vojnu, Kaisa. Chceme vyslobodiť deti, ktoré nám vzali. A dúfam, že bosorky nám pomôžu.“

„Nie všetky. Niektoré klany pracujú s lovcami prachu.“

„Tak nazývate Obetnú radu?“

„Neviem, aká je to rada. Sú to lovci prachu. Prišli do nášho kraja pred desiatimi rokmi s filozofickými nástrojmi. Zaplatili nám, aby sme im dovolili vybudovať v našej krajine stanice, a správali sa k nám zdvorilo.“

„Čo je to ten prach?“

„Prichádza z oblohy. Niektorí hovoria, že tu bol odjakživa, iní, že predtým nepadal. Je však isté, že keď si ľudia uvedomili jeho existenciu, pojal ich veľký strach a pred ničím sa nezastavia, aby objavili, čo to je. Ale bosorky sa do toho nestarajú.“

„A kde sú tí lovci prachu teraz?“

„Štyri dni cesty na severovýchod odtiaľto na mieste nazývanom Bolvangar. Náš klan s nimi neuzavrel dohodu a vďaka nášmu starému záväzku voči vám, padre Coram, som vám prišiel ukázať, kde týchto lovcov prachu nájdete.“

Padre Coram sa usmial a John Faa spokojne splasol veľkými rukami.

„Veľmi pekne vám ďakujem, pane,“ povedal gunárovi. „Ale povedzte nám – viete o týchto lovcoch prachu viac? Čo robia v tom Bolvangare?“

„Postavili tam budovy z kovu a betónu a podzemné priestory. Páčia uhoľný lieh, ktorý si nosia vo veľkom množstve. Nevieme, čo robia, ale nad tým miestom a kilometre naokolo sa šíri atmosféra nenávisť a strachu. Bosorky na rozdiel od ľudí takéto veci vidia. Ani zvieratá sa tam nepribližujú. Nelietajú tam nijaké vtáky, lumíky a líšky utiekli. Odtiaľ je aj ten názov: Bolvangar – polia zla. Oni to tak nenazývajú. Hovoria tomu stanica. Ale pre všetkých ostatných je to Bolvangar.“

„A ako sú chránení?“

„Majú tam spoločnosť severných Tatárov ozbrojených puškami. Sú to dobrí vojaci, ale chýba im prax, lebo odkedy osada vznikla, nikto na ňu nezaútočil. Je ohradená drôteným plotom napusteným antarickou silou. Môžu tam byť aj iné prostriedky na obranu, o ktorých nevieme, lebo ako vám hovorím, nás nezaujímajú.“

Lyra už nemohla vydržať, chcela sa démona na niečo spýtať, a on to vedel, lebo na ňu pozrel, akoby jej udeľoval dovolenie.

„Prečo bosorky o mne hovoria?“

„Kvôli tvojmu otcovi a jeho vedomostiam o iných svetoch,“ odvetil démon.

Všetkých troch to prekvapilo. Lyra pozrela na padreho Corama, ktorý jej pohľad trochu začudovane opätovoľoval, a potom na Johna Faa, ktorý sa tváril znepokojene.

„O iných svetoch? Prepáčte, pane, ale aké sú to svety? Myslíte hviezdy?“

„V skutočnosti nie.“

„Možno svet duchov?“ pridal sa padre Coram.

„Ani to.“

„Je to to mesto vo svetle? To je ono, však?“ povedala Lyra.

Gunár k nej otočil svoju majestátnu hlavu. Ligotavé oči mal čierne, lemované tenkou nebesky modrou čiarou, a ich pohľad bol prenikavý.

„Áno. Bosorky poznajú iné svety tisícky rokov. Občas ich vidieť v polárnej žiare. Vôbec nie sú súčasťou tohto vesmíru, hoci doň patria aj tie najvzdialenejšie hviezdy. Aurora nám niekedy ukazuje celkom iný

vesmír. Nie vzdialený, ale navzájom prepojený s týmto svetom. Tu, na tejto palube existujú milióny iných vesmírov, a pritom jeden o druhom nevedia.“

Zdvihol krídla, doširoka ich rozprestrel a potom znova zložil.

„Práve som sa dotkol desiatich miliónov iných svetov, a tie o tom nevedia. Sme od seba vzdialení na jeden úder srdca, ale nikdy sa nemôžeme dotknúť tých iných svetov, vidieť ich či počuť, iba v aurore.“

„A prečo tam?“ spýtal sa padre Coram.

„Pretože nabité častice v aurore majú tú vlastnosť, že hmotu tohto sveta stenčujú, takže nakrátko je priehľadná. Bosorky to vždy vedeli, ale zriedka o tom hovoríme.“

„Môj otec v to verí,“ povedala Lyra. „Viem to, lebo som ho počula o tom rozprávať a ukazovať obrázky aurory.“

„Má to niečo spoločné s prachom?“ spýtal sa John Faa.

„Ktovie?“ odvetil démon gunár. „Môžem vám iba povedať, že lovci prachu sa toho boja rovnako ako smrteľného jedu. Preto uväznili lorda Asriela.“

„Ale prečo?“ spýtala sa Lyra.

„Myslia si, že má v úmysle nejako použiť prach na vybudovanie mosta medzi týmto svetom a svetom za aurorou.“

Lyra pocítila v hlave akúsi ľahkosť.

Počula, ako sa padre Coram spytuje: „A má?“

„Áno,“ odpovedal démon. „Neveria, že to dokáže, lebo si v prvom rade myslia, že je blázon, keď verí v iné svety. Ale je to pravda, chce to urobiť. Lord Asriel je mocná osobnosť, a tak sa báli, že naruší ich vlastné plány, preto sa dohodli s opancierovanými medveďmi, aby ho zajali a uväznili v pevnosti Svalbard, nech im nezavadzia. Hovorí sa, že pomohli novému kráľovi medveďov získať trón, čo bolo súčasťou toho obchodu.“

„Chcú bosorky, aby ten most urobil?“ spýtala sa Lyra. „Sú na jeho strane alebo proti nemu?“

„Odpovedať na túto otázku je priveľmi zložitá. Predovšetkým bosorky nie sú jednotné. Panujú medzi nami rozdielne názory. Po druhé, most lorda Asriela ovplyvní vojnu, ktorú momentálne vedú medzi sebou niektoré bosorky a rôzne iné sily, niektoré v duchovnom svete. Ten most, ak by niekedy existoval, by bol obrovskou výhodou pre toho, kto

by ho mal. Po tretie, klan Serafíny Pekkaly – môj klan – nepatrí ešte k nijakej aliancii, hoci na nás vyvíjajú z rôznych strán veľký tlak. Vidíte, sú to otázky vysokej politiky a nedá sa na ne ľahko odpovedať.“

„A čo medvede?“ spýtala sa Lyra. „Na čej strane sú?“

„Na strane toho, kto im zaplatí. Vôbec sa o tieto otázky nezaujímajú. Nemajú démonov, ľudské problémy sa ich netýkajú. Prinajmenšom medvede také bývali, ale počuli sme, že nový kráľ sa usiluje zmeniť ich staré zvyky. V každom prípade im lovci prachu za uväznenie lorda Asriela zaplatili, a budú ho držať na Svalbarde, až kým z tela posledného živého medveďa nevytečie posledná kvapka krvi.“

„Ale nie všetky medvede!“ vyhlásila Lyra. „Je jeden, ktorý vôbec nie je na Svalbarde. Je to medveď vyhnanec a pôjde s nami.“

Gunár sa znova prenikavo pozrel na Lyru. Tentoraz Lyra cítila démonovo prekvapenie.

Padre Coram rozpačito prestúpil z nohy na nohu a povedal: „Asi to nepôjde, Lyra. Počuli sme, že si musí odpracovať nejaký čas, nie je voľný, ako sme si mysleli, je vo výkone trestu. Kým ho neprepustia, nemôže odísť, či má brnenie, alebo nie, a to nikdy nedostane.“

„Ale on povedal, že ho podviedli! Opili ho a ukradli mu ho!“

„My sme počuli niečo iné,“ povedal John Faa. „Je to nebezpečný lotor, to sme počuli.“

„Ak...“ oduševnene začala Lyra, ale taká bola rozhorčená, že leďva vládala pokračovať, „ak alethiomer niečo povie, viem, že je to pravda. A ja som sa pýtala a povedal mi, že medveď hovoril pravdu, naozaj ho podviedli. Klamú oni, nie on! Ja mu verím, lord Faa. Padre Coram, aj vy ste ho videli a veríte mu, nie?“

„Myslel som si to, dieťa. Už nie som si tým taký istý ako ty.“

„Ale čoho sa boja? Myslia si, že keď dostane brnenie, bude zabíjať ľudí, kade bude chodiť? Aj bez neho by ich mohol zabiť desiatky!“

„Aj to urobil,“ povedal John Faa. „No, ak nie desiatky, tak prinajmenšom niekoľko. Keď mu vzali brnenie, zúrila a hľadal ho. Vlámal sa do sídla polície a do banky a neviem, kam ešte, a pritom zahynuli najmenej dvaja muži. Nezastreli ho iba preto, že vie tak zázračne narábať s kovom. Chceli ho využiť na prácu.“

„Ako otroka!“ rozčuľovala sa Lyra. „Nemajú právo!“

„Nech je, ako chce, za tie vraždy ho mohli zastreliť, ale neurobili to. A kým nesplatí škody, musí pracovať pre mesto.“

„Neviem, čo si myslíš ty, John,“ povedal padre Coram, „ale ja som presvedčený, že mu to brnenie nevrátia nikdy. Čím dlhšie ho budú držať, tým bude zúrivejší, keď ho dostane späť.“

„Ale ak mu brnenie vrátime my, pôjde s nami a im dá pokoj,“ povedala Lyra. „Sľubujem, lord Faa.“

„A ako to urobíme?“

„Ja viem, kde je!“

Nastalo ticho a všetci traja si uvedomovali, že bosorkin démon uprene hľadá na Lyru. Všetci traja sa otočili k nemu, aj ich démoni, ktorí dovtedy veľmi zdvorilo odvracali oči od osamelého tvora bez človeka.

„Určite vás neprekvapí, že alethiomer je ďalšia z príčin, pre ktoré sa bosorky o teba zaujímajú, Lyra,“ povedal démon. „Náš konzul nám rozprával o tvojej rannej návšteve. Iste to bol doktor Lanselius, kto vám povedal o tom medveďovi.“

„Áno, on to bol,“ prikývol John Faa. „Lyra s padrom Coramom išli za ním. Dovoľujem si povedať, že to, čo hovorí Lyra, je pravda, no ak porušíme zákony týchto ľudí, rozhneváme si ich, a my musíme ísť k Bolvangaru – s medveďom či bez neho.“

„Ale ty si ho nevidel, John,“ povedal padre Coram. „A ja verím Lyre. Možno by sme sa mohli zaňho zaručiť. Mohol by sa zmeniť.“

„Čo myslíte, pane?“ spýtal sa John Faa bosorkinho démona.

„My zriedka prichádzame do styku s medveďmi. Ich túžby sú nám cudzie, tak ako naše im. Ak je tento medveď vydedenec, možno je menej spoľahlivý, ako sa o medveďoch hovorí. Musíte sa rozhodnúť sami.“

„Rozhodneme sa,“ vyhlásil John Faa. „Ale teraz, pane, mohli by ste nám povedať, ako sa odtiaľto dostaneme do Bolvangaru?“

Démon gunár začal vysvetľovať. Hovoril o dolinách a horách, o sledovaní stromov, tundry a hviezd. Lyra chvíľu počúvala, potom sa s Pantalaimonom schúleným okolo krku oprela na skladacej stoličke a myslela na veľkolepé vízie, ktoré naznačil démon gunár. Most medzi dvoma svetmi. To je oveľa úžasnejšie, než mohla dúfať! A len jej slávny otec to mohol vymyslieť. Len čo zachránia deti, pôjde s medveďom

do Svalbardu, donesie lordovi Asrielovi alethiomer a s jeho pomocou ho vyslobodí a postavia most spolu a nech je ten prvý cez...

John Faa asi niekedy v noci preniesol Lyru do postele, lebo tam sa prebudila. Slabé slnko bolo tak vysoko na oblohe, ako sa len mohlo vyšplhať, hoci to bol iba kúsok nad obzorom, a tak si pomyslela, že musí byť takmer poludnie. Onedlho, keď sa presunú ďalej na sever, slnko nebude svietiť vôbec.

Lyra sa rýchlo obliekla a bežala na palubu, no zistila, že sa tam dohromady nič nedeje. Zásoby boli vyložené, sane a psie záprahy najaté a čakali, kedy vyrazia – všetko bolo pripravené, ale nič sa nehýbalo. Väčšina cigojínov sedela pri dlhých stoloch v zadymenej kaviarni pri brehu a pri sykote a pukote starých antarických lúčok jedli aromatické koláčiky a pili silnú sladkú kávu.

„Kde je lord Faa?“ spýtala sa Lyra, keď si prisadla k Tonyemu Costovi a jeho priateľom. „A padre Coram? Išli medveďovi po brnenie?“

„Rozprávajú sa so sysseľmanom. Tak tu volajú guvernéra. Takže ty si toho medveďa videla, Lyra?“

„Áno!“ prikývla a všetko im o ňom povedala. Vtedy sa k skupinke pri stole pripojil ešte jeden muž a pritiahol si stoličku.

„Tak ty si hovorila s Iorekom?“ spýtal sa.

Prekvapene pozrela na cudzinca. Bol to vysoký štíhly muž s tenkými čiernymi fúzikmi a úzkymi modrými očami, ktorému sa na tvári natrvalo usadil výraz akéhosi trpkého pobavenia. Lyra ihneď pocítila, že ju silne priťahuje, ale nevedela, či preto, že sa jej zapáčil, alebo naopak sa jej nepáči. Jeho démon bol zúbožená zajačica, rovnako chudá a húževnatá ako on.

Podával Lyre ruku a ona ju opatrne prijala.

„Lee Scoresby,“ predstavil sa.

„Ten aviatik!“ zvolala. „Kde máte balón? Môžem ísť doň?“

„Práve teraz je zbalený, slečna. A vy musíte byť tá slávna Lyra. Ako ste sa dohodli s Iorekom Byrnisonom?“

„Vy ho poznáte?“

„Bojoval som po jeho boku v tunguzskej výprave. Došľaka, ja poznám Ioreka už roky. Nech je, ako chce, medvede sú zložité stvorenia

a on má problémy. Povedzte, páni, nemá niekto z vás chuť na hazardné hry?“

Zrazu mal v rukách balíček kariet. Miešal ich, len to tak pukotalo.

„Počul som o kartárskych schopnostiach vašich ľudí,“ hovoril Lee Scoresby, jednou rukou karty prekladal a druhou v náprsnom vrecku lovil cigaru, „a tak som si pomyslel, že nebudete mať námietky a dáte obyčajnému texaskému cestovateľovi šancu vyskúšať si to v súboji s obrázkovými zbraňami. Čo poviete, páni?“

Cigojíni sa hrdili svojou šikovnosťou v kartách a niekoľkí muži prejavili záujem a pritiahli si stoličky. Kým sa dohadovali s Leem Scoresby, čo budú hrať a o čo sa stavia, Scoresbyho démon zamihal ušami na Pantalaimona, ten pochopil a skočil k zajačici ako veverička.

Zajačica hovorila tak, aby to počula aj Lyra. „Chod' za medveďom a povedz mu to rovno. Len čo sa dozvedia, čo sa deje, schovajú jeho brnenie niekam inam.“

Lyra vstala, vzala si koláčik a nikto si ju nevšimol. Lee Scoresby už rozdával karty a všetky podozrievavé oči sa upierali na jeho ruky.

V slabom svetle nekonečného popoludnia našla cestu k skladisku saní. Vedela, že to musí urobiť, aj keď bola nervózna a bála sa toho.

Medveď pracoval vonku pri najväčšej z betónových budov a Lyra stála pri otvorenej bráne a sledovala ho. Iorek Byrnison rozoberal nabúraný traktor s plynovým motorom. Kovový kryt motora bol pokrivený a vydutý a jedna skĺznica trčala dohora. Medveď kryt strhol, akoby bol z papiera, a skrúcal ho vo svojich veľkých labách na jednu, na druhú stranu, akoby skúšal kvalitu, potom jeden roh prikvačil zadnou nohou a celý kus plechu ohýbal tak, že sa zhyby vyrovnali do pôvodného tvaru. Oprel plech o stenu, jednou labou zodvihol ťažký traktor a prevalil ho nabok, aby preskúmal skrivenú skĺznicu.

Vtedy zbadal Lýru. Zdal sa jej taký mohutný a taký neznámy, že v tej chvíli pocítila mrazivý strach, akoby ju zasiahol blesk. Pozorovala ho cez drôtený plot, necelých štyridsať metrov od neho. Myslela na to, že tú vzdialenosť by prekonal jedným-dvoma skokmi a plot by odhrnul ako pavučinu, a skoro sa otočila a utiekla, ale Pantalaimon povedal: „Stoj! Prehovorím s ním ja!“

Pantalaimon mal podobu rybára a kým mu stihla odpovedať, zletel z plota na zľadovatenú zem na druhej strane. Kúsok ďalej bola otvo-

rená brána a Lyra mohla ísť za ním, ale mimovoľne váhala. Pantalaimon pozrel na ňu a potom sa zmenil na jazveca.

Vedela, čo robí. Démoni sa mohli od svojho človeka vzdialiť iba na niekoľko metrov a keby ona stála pri plote a Pantalaimon zostal vtákom, nedostal by sa k medveďovi, a tak ju chcel ťahať.

Lyra bola nahnevaná a nešťastná. Jazvečie pazúry sa Pantalaimonovi zabárali do zeme a vzdal'oval sa. Bol to čudný mučivý pocit, keď démon napínal vzájomné spojenie medzi ňou a ním, čiastočne fyzická bolesť hlboko v hrudi, čiastočne prenikavý pocit smútku a lásky. A Lyra vedela, že to rovnako cíti aj on. Všetci to raz skúšali – zisťovali, ako ďaleko môžu zájsť, a potom sa s nesmiernou úľavou vrátili.

Démon potiahol silnejšie.

„Nie, Pantalaimon!“

Ale on nezastal. Medveď to nehybne sledoval. Bolesť v Lyrinom srdci rástla, bola čoraz neznesiteľnejšia a z hrdla jej vyletel túžobný vzlyk.

„Pan.“

Vzápätí prešla cez bránu a potkýnala sa po zamrznutom blate za ním, on sa zmenil na divú mačku a skočil jej do náručia. Potom sa pevne tísli k sebe, trasľavo a vystrašene mrnčiac.

„Myslela som, že by si naozaj...“

„Nie.“

„Nikdy by som neverila, ako veľmi to bolí.“

No potom si nahnevane utrela slzy a silno potiahla nosom. Pantalaimon sa jej chúlil v náruči a ona vedela, že by radšej zomrela, než by dopustila, aby sa odlúčili a prežívali ten smútok znova. Zbláznila by sa od žiaľu a hrôzy. Keby zomrela, aj tak by boli spolu ako magistri v krypte Jordanského kolégia.

Potom dievča a jej démon pozreli na osamelého medveďa. On nemal démona. Bol sám, vždy iba sám. Lyra pocítila k nemu takú ľútosť a nežnosť, že skoro natiahla ruku, aby sa dotkla jeho pochlpenej kožušiny, a iba pohľad na tie zlostné chladné oči jej v tom zabránil.

„Iorek Byrnison,“ oslovila ho.

„Čo je?“

„Lord Faa a padre Coram sa pokúsia získať tvoje brnenie.“

Medved' sa ani nepohol, ani nič nepovedal. Bolo jasné, čo si myslí o ich možnostiach.

„Ja viem, kde je,“ povedala Lyra, „a keby som ti to povedala, mohol by si si ho vziať sám.“

„Ako vieš, kde je?“

„Mám taký prístroj na čítanie symbolov. Myslela som si, že by som ti to mala povedať, Iorek Byrnison, lebo viem, že ťa podviedli. Myslím, že to nie je správne. To nemali urobiť. Lord Faa pravdepodobne bude vyjednávať so sysseľmanom, no aj tak ti ho asi nedajú. Takže ak ti to poviem, pôjdeš s nami a pomôžeš nám zachrániť deti z Bolvan-garu?“

„Áno.“

„Ja...“ Nechcela byť všetečná, ale nemohla sa ubrániť zvedavosti. „Prečo si z tohto kovu neurobiš nové brnenie, Iorek Byrnison?“

„Lebo je nanič. Pozri,“ povedal, jednou labou zdvihol kryt motora a pazúrom druhej ho roztrhal ako otváračom na konzervy. „Moje brnenie je vyrobené z nebeského železa a len pre mňa. Medved'ovo brnenie je jeho duša, tak ako je tvojou dušou démon. To ako keby si jeho dala preč,“ ukázal na Pantalaimona, „a nahradila ho bábikou naplnenou pilinami. V tom je ten rozdiel. Tak kde je moje brnenie?“

„Počuj, ale sľúb, že sa nepomstíš. Spravili zle, že ti ho vzali, ale musíš sa s tým zmieriť.“

„Dobre. Nijaká pomsta. Ale keď si ho budem brať, nebudem sa krotiť. Ak na mňa zaútočia, zomrú.“

„Je skryté v pivnici kňazovho domu,“ povedala mu Lyra. „Myslí si, že je v ňom duch a pokúšal sa ho odčarovať. Ale je tam.“

Medved' sa postavil na zadné a pozrel na západ, takže zvyšky slnečného svetla mu zafarbili tvár a v tom šere svietila bieložltá. Lyra cítila silu tohto veľkého tvora, vyžarovala z neho ako vlny horúčavy.

„Do západu slnka musím pracovať,“ povedal. „Dnes ráno som dal slovo tuto pánovi. Ešte mu dlhujem pár minút práce.“

„Tam, kde som ja, slnko už zapadlo,“ podotkla Lyra, lebo z jej výhľadu už zmizlo za skalistým mysom na juhozápade.

Medved' klesol na všetky štyri.

„To je pravda,“ povedal a tvár mal teraz v tieni tak ako ona. „Ako sa voláš, dieťa?“

„Lyra Belacqua.“

„Tak teda som tvojím dlžníkom, Lyra Belacqua,“ povedal.

Otočil sa a náhlivo odchádzal. Kráčaľ po zamrznutej pôde nečujne a tak rýchlo, že mu Lyra nestačila, ani keď bežala. No utekala aj tak a Pantalaimon ako čajka letel pred ňou, aby videl, kade medveď išiel, a ukazoval Lyre cestu.

Iorek Byrnison vybehol zo skladu, bežal úzkou uličkou a potom zabočil na hlavnú ulicu popri dvore sysselmanovho sídla, kde v nehybnom vzduchu visela zástava a sem a tam meravo vykračoval strážca, dolu kopcom popri ulici, na ktorej býval konzul bosoriek. Medzitým si strážca uvedomil, čo sa deje, a pokúšal sa niečo vymyslieť, no Iorek Byrnison už odbočoval za roh pri prístave.

Ľudia sa zastavovali a hľadeli za ním alebo uskakovali rútiacemu sa medveďovi z cesty. Strážca dva razy vystrelil do vzduchu a pobral sa dolu kopcom za medveďom, ale celý efekt pokazil tým, že sa pošmykol na ľade a rovnováhu nadobudol až pri najbližšom zábradlí. Lyra veľmi nezaostávala. Pri sysselmanovom dome videla, že na nádvorie vychádza niekoľko postáv pozrieť, čo sa deje, a zdalo sa jej, že medzi nimi vidí padreho Corama, ale už bola ďaleko, ponáhľala sa k rohu, za ktorý zabočil už aj strážca prenasledujúci medveďa.

Dom kňaza bol starší ako ostatné a postavený z drahých tehál. K dverám, z ktorých zostali len triesky, viedli tri schodíky a zvnútra sa ozýval krik a praskot lámajúceho sa dreva. Strážca s pripravenou puškou zaváhal, ale potom sa začali zbíhať okoloidúci, zvedavci sa vykláňali z okien domov oproti a uvedomil si, že musí konať, a tak vystrelil do vzduchu a vbehol dnu.

O chvíľu sa zatriasol celý dom. Na troch oknách sa rozbilo sklo a zo strechy spadla škridla, potom vybehla von zdesená slúžka a za ňou letel jej démon kohút a škriekal.

Z domu sa ozval ďalší výstrel, a keď zaburácal hrozný rev, slúžka zvraskla. Z dverí vyletel sám kňaz, akoby ho vystrelili z kanóna, aj s urazene našuchoreným démonom pelikánom.

Lyra počula, že niekto vykrikuje rozkazy, a keď sa otočila, videla, ako sa spoza rohu ponáhľala oddiel ozbrojených policajtov, niektorí mali pištole, iní pušky, a kúsok za nimi sa náhlil John Faa a tučný vyparádnený sysselman.

Ozval sa pukavý, praskavý zvuk a všetci sa zase obzreli na dom. Okno na prízemí, zrejme z pivnice, niekto vytrhol, pričom rinčalo sklo a prašťalo lámajúce sa drevo. Strážca, ktorý nasledoval Ioreka Byrnisona do domu, vybehol von a postavil sa pred ono pivničné okno s puškou pri pleci a vtedy sa oblok vyvalil načisto a vyliezol z neho Iorek Byrnison, medveď v brnení.

Bez brnenia bol ohromný. S brnením desivý. Bolo červené od hrdze a nahrubo pospájané, veľké tabule a pláty poprerábaného a fľakatého kovu sa treli jeden o druhý a škripali a vřzgalí. Prilba bola končistá ako jeho papuľa, so štrbinami na oči a otvorenou spodnou časťou na čelusť, aby mohol trhať a hrýzť.

Strážca niekoľko ráz vystrelil a aj policajti namierili zbrane, ale Iorek Byrnison iba striasal guľky ako dažďové kvapky a za vrzgotu a rinkotu kovu sa vrhol dopredu. Strážca nestihol ujsť, a tak ho zvalil na zem. Jeho démon, sučka husky, sa vrhal medveďovi na hrdlo, ale Iorek Byrnison si ho nevšimal ani toľko, ako by si všimal muchu, obrovskou labou si pritiahol strážnika, sklonil sa a zovrel mu hlavu v čelustiach. Lyra presne vedela, čo sa stane – rozdrví tomu mužovi hlavu ako vaječnú škrapinu a bude nasledovať krvavý boj, ďalšia smrť a ďalšie zdržanie. Nikdy sa odtiaľto nedostanú, ani s medveďom, ani bez neho.

Bez rozmýšľania sa vrhla dopredu, a keď sklonil hlavu, položila ruku na jediné zraniteľné miesto v medveďovom brnení, do medzery medzi prilbou a veľkou platňou na pleciach, kde medzi hrdzavými okrajmi kovu nejasne videla žltobielu kožušinu. Zaborila do nej prsty a Pantalaimon ta okamžite priletel, zmenil sa na divú mačku a prikrčil sa, aby Lyru bránil, ale Iorek Byrnison sa nehýbal a strelci prestali páliť.

„Iorek!“ zašepkala nahnevane. „Počúvaj! Si mojím dlžníkom a teraz sa mi môžeš odplatiť. Urob, o čo ťa požiadam. Nebojuj s týmito mužmi. Len sa otoč a odíď so mnou. My ťa chceme, Iorek, a tu nemôžeš zostať. Pod' so mnou do prístavu a neobzeraj sa. Nechaj hovoriť padreho Corama a Johna Faa, tí to zariadia. Pusti tohto človeka a pod' so mnou.“

Medveď pomaly roztvoril čeluste. Strážcova hlava, krvácajúca, mokrá a popolavá buchla o zem, lebo zamdlel, a jeho démon ho začal upokojsovať a hladkať, keď medveď odstúpil k Lyre.

Nikto iný sa nehýbal. Všetci hľadeli, ako sa medveď odvrátil od svojej obeť na príkaz dievčatka s démonom mačkou, a ustupovali, aby urobili miesto, keď Iorek Byrnison ťažkým krokom prechádzal pomedzi nich s Lýrou a mieril do prístavu.

Lyra myslela iba naňho a nevidela zmätok za sebou, strach a hnev, ktoré po jeho odchode vzrástli. Kráčala vedľa medveďa a Pantalaimon cupkal pred nimi, akoby im uvoľňoval cestu.

V prístave Iorek Byrnison sklonil hlavu, pazúrom si odopol prilbu a nechal ju s rinkotom dopadnúť na zamrznutú zem. Cigojíni vyšli z kaviarne, lebo cítili, že sa niečo deje, a v žiare antarických lúčov z paluby lode hľadeli, ako Iorek Byrnison zhodil aj zvyšok brnenia a nechal ho ležať v prístave na kope. Bez jediného slova šiel k vode, nečujne sa do nej ponoril a zmizol.

„Čo sa stalo?“ spýtal sa Tony Costa, keď z ulíc nad prístavom počul rozhorčené hlasy prichádzajúcich obyvateľov a policajtov.

Lyra mu všetko čo najjasnejšie porozprávala.

„Ale kam teraz išiel?“ spýtal sa Tony. „Predsa nenechá brnenie len tak ležať na zemi. Len čo sem prídu, vezmú si ho!“

Aj Lyra sa bála, že by to mohli urobiť, lebo spoza rohu sa vynoril prvý policajt a potom ďalší a za nimi sysselman a kňaz a dvadsať či tridsať zvedavcov. John Faa a padre Coram sa ich usilovali dohoniť.

Pred skupinkou v prístavisku všetci zastali. Na medveďovom brnení, s členkom opretým o koleno druhej nohy, sedela dlhonohá postava Leeho Scoresbyho, ktorý držal v ruke najdlhšiu pištoľ, akú Lyra v živote videla, a nonšalantne mieril na sysselmanovo okrúhle brucho.

„Zdá sa mi, že ste sa o brnenie môjho priateľa dobre nestarali,“ povedal nenútene. „Pozrime sa na tú hrdzu! A vôbec by ma neprekvaľovalo, keby som v ňom našiel mole. Teraz len pokojne stojte, kde ste, kým sa medveď nevráti s nejakým mazadlom. Nech sa nikto ani nepohne. Alebo choďte zatiaľ domov a prečítajte si noviny. Záleží na vás.“

„Tam je!“ zvolal Tony a ukazoval na šikmú plošinu na vzdialenom konci prístavu, kde sa Iorek Byrnison vynáral z vody a vliekol za sebou niečo tmavé. V prístave sa otriasol a na všetky strany leteli spršky vody, až kým mu hrubá kožušina zase nestála. Potom sa zohol, zobral tmavú vec do zubov a vliekol ju ta, kde ležalo jeho brnenie. Bol to mŕtv tyľ.

„Iorek,“ oslovil ho aviatik, pomaly vstávajúc, pričom stále mieril na sysselmana. „Zdravím.“

Medveď pozrel naňho, krátko zavrčal a potom jedným pazúrom tuleňa rozpáral. Lyra fascinovane hľadela, ako z neho stiahol kožu a vytrhával pásy tuku, ktorými potom natieral celé brnenie a pozorne ho vtlačal na miesta, kde sa pláty kovu treli jeden o druhý.

„Si s týmito ľuďmi?“ spytoval sa medveď Leeho Scoresbyho, kým pracoval.

„Jasné. Oboch si nás najali, Iorek.“

„Kde máte balón?“ spýtala sa Lyra Texasana.

„Zbalený na dvoch saniach,“ odvetil. „Ide šéf.“

Po prístavnej plošine prichádzal John Faa, padre Coram so sysselmanom a štyrmi ozbrojenými policajtmi.

„Medveď!“ prehovoril sysselman vysokým škripavým hlasom. „Tentoraz ti dovoľujeme odísť v spoločnosti týchto ľudí. Ale poviem ti, že ak sa ešte niekedy ukážeš v meste, naložia s tebou bez milosti.“

Iorek Byrnison si ho ani najmenej nevšímal, len ďalej natieral brnenie tulením sadlom. Úsilie a pozornosť, ktorú venoval tejto práci, Lyre pripomínali jej vlastnú oddanosť Pantalaimonovi. Tak ako medveď povedal – brnenie je jeho duša. Sysselman a policajti sa stiahli a pomaly odchádzali aj ostatní obyvatelia mesta, hoci zopár ich zostalo pozeráť sa.

John Faa si priložil ruky k ústam a zavolať: „Cigojní!“

Boli pripravení vyraziť. Odkedy sa vylodili, netrpezlivo čakali, kedy sa vydajú na cestu; sane boli nabalené, psie záprahy v postrojoch.

„Je čas vyraziť, priatelia,“ povedal John Faa. „Už sme všetci a cesta je otvorená. Pán Scoresby, naložili ste všetko?“

„Som pripravený, lord Faa.“

„A vy, Iorek Byrnison?“

„Keď si oblečiem brnenie,“ odvetil medveď.

Domazal brnenie a pretože nechcel, aby tulenie mäso vyšlo navnivoč, chytil ho do zubov a hodil dozadu na väčšie Scoresbyho sane a potom si navliekal brnenie. Bolo obdivuhodné, ako ľahko ním narábal, veď platne boli miestami skoro na palec hrubé, a predsa si ich prehadzoval a naprával, akoby to boli hodvábné rúcha. Netrvalo mu to ani celú minútu, a tentoraz nebolo počuť nijaký škripot hrdzavého kovu.

Ani nie o pol hodinu už bola výprava na ceste na sever. Pod oblohou posiatou miliónmi hviezd za silného svitu mesiaca sane nadskakovali a škripotali po vyjazdených koľajach a kameňoch, až kým neprišli na čistý sneh na okraji mesta. Potom hluk vystriedalo tiché vrzd'anie snehu a vŕzganie dreva, psy sa nedočkavo rozbehli a pohyb saní bol rýchly a hladký.

Lyra zababušená vzadu na saniach padreho Corama, že jej bolo vidieť iba oči, šepkala Pantalaimonovi:

„Vidíš Ioreka?“

„Beží popri Scoresbyho saniach,“ odvetil démon v podobe hrastostaja zakvačený do kapucne z rosomáka.

Pred nimi nad vrcholkami hôr na severe začali žiarit' a chviet' sa bledé oblúky a slučky polárnej žiary. Lyra ich videla poloprivretými očami a pocítila ospanlivý záchvev dokonalej spokojnosti, že v tomto svetle uháňa na sever. Pantalaimon sa bránil jej ospanlivosti, ale neodolal, stúlil sa jej do kapucne ako myška. Môže jej to povedať, keď sa zobudia. Asi je to nejaká kuna, či nejaký neškodný domáci duch, alebo len sen. Niečo sledovalo konvoj saní, zľahka skáčuc z konára na konár hustého porastu borovic, a nevoľky mu to pripomenulo opičiaka.

12

Stratený chlapec

Po niekoľkých hodinách jazdy na saniach sa zastavili, aby sa najedli. Kým muži rozkladali ohne a topili sneh na vodu a Iorek Byrnison sledoval, ako Lee Scoresby pečie tulenie mäso, John Faa prišiel k Lyre.

„Lyra, uvidíš na ten prístroj natoľko, aby si ho mohla čítať?“

Mesiac už dávno zapadol. Svetlo polárnej žiary bolo jasnejšie než mesačné, ale nestále. Lyra však mala ostrý zrak. Pohrabala sa v kožušinách a vytiahla čierne zamatové vrečko.

„Áno, vidím naň dobre. No ja už aj tak viem, kde je väčšina symbolov. Čo sa mám spýtať, lord Faa?“

„Chcem vedieť viac o tom, ako strážia ten Bolvangar.“

Lyra nad tým ani nemusela veľmi rozmýšľať a jej prsty nastavovali ručičky na prilbu, gryfa a kotlík, jej myseľ sa sústredila na tie správne významy ako zložitý trojrozmerný diagram. Dlhá tenká ručička sa okamžite začala krútiť dookola, naspäť, zase dookola a tak ďalej ako včela, ktorá svojím tancom odovzdáva správu úľu. Lyra ju pokojne sledovala, i keď najprv nerozumela, ale vedela, že význam prichádza, a potom sa jej vyjasňoval. Nechala ručičku ďalej tancovať, až kým si nebola istá.

„Je to tak, ako povedal bosorkin démon, lord Faa. Stanicu stráži oddiel Tatárov a celá je obohnaná drôtom. Symboly naznačili, že žiadny útok nečakajú. Ale, lord Faa...“

„Čo je, dieťa?“

„Prístroj mi hovorí ešte niečo. V ďalšej doline je dedina pri jazeera, kde obyvateľov znepokojuje duch.“

John Faa netrpezlivo pokrútil hlavou a povedal: „Na tom teraz nezáleží. V týchto lesoch bývajú všelijakí duchovia. Znova mi povedz o tých Tatároch. Napríklad, koľko ich je? Ako sú vyzbrojení?“

Lyra sa poslušne spýtala a hlásila odpoveď:

„Je tam šesťdesiat mužov s puškami, majú zopár väčších zbraní, niečo ako kanóny. A majú aj ohňomety. A všetci ich démoni sú vlčice.“

To spôsobilo rozruch medzi staršími cigojínmi, ktorí sa už kedysi zúčastnili na bojovej výprave.

„Sibírske regimenty majú démonov vlčice,“ povedal jeden.

„Nikdy som sa nestretol s neľútostnejšími vojakmi,“ potvrdil lord Faa. „Budeme musieť bojovať ako tigre. A radiť sa s medveďom. Je to prefikáný bojovník.“

Lyra bola netrpezlivá. „Ale, lord Faa, tento duch, myslím, že je to duch jedného z tých detí.“

„Aj keď je, Lyra, neviem, či by s tým mohol niekto niečo urobiť. Šesťdesiat sibírskych strelcov a ohňomety. Pán Scoresby, môžete ísť na chvíľku sem?“

Kým aviatik prišiel k saniam, Lyra sa vytratila za medveďom.

„Ilorek, išiel si už niekedy tadiaľto?“

„Raz,“ odpovedal hlbokým monotónnym hlasom.

„Tu nablízku je dedina, však?“

„Za tou vyvýšeninou,“ povedal a pozrel hore cez riedky porast stromov.

„Je to ďaleko?“

„Pre teba, alebo pre mňa?“

„Pre mňa.“

„Prid'aleko. Pre mňa vôbec nie.“

„Ako dlho by ti trvalo, kým by si ta prišiel?“

„Kým znova vyjde mesiac, prišiel by som ta a naspäť aspoň tri razy.“

„Tak počúvaj, Iorek, mám prístroj na čítanie symbolov, ktorý mi všeličo hovorí, a povedal mi, že v tej dedine musím urobiť jednu dôležitú vec, ale lord Faa ma ta nechce pustiť. On chce len rýchlo pokračovať v ceste, a ja viem, že je to dôležité. Lebo ak ta nepôjdem a nezistím, čo to je, možno sa nedozvieme, čo Mordári naozaj robia.“

Medved' nepovedal nič. Sedel ako človek, veľké predné laby mal položené na kolenách a jeho tmavé oči hľadeli do Lyriných. Vedel, že Lyra od neho niečo chce.

Prehovoril Pantalaimon: „Môžeš nás ta odnieť a potom neskôr dohoniť sane?“

„Mohol by som. Ale dal som lordovi Faa slovo, že ho budem poslúchať, nikoho iného.“

„A keby mi to dovolil?“ spýtala sa Lyra.

„Tak áno.“ Otočila sa a v snehu bežala naspäť.

„Lord Faa! Ak ma Iorek Byrnison odnesie cez návršie do dediny, môžeme zistiť, čo tam je, a potom dohoníme sane. Pozná cestu,“ naliehala. „Nežiadala by som vás, ale je to ako predtým. Padre Coram, pamätáte sa na toho chameleóna? Vtedy som to nechápala, ale bola to pravda a čoskoro sme to zistili. Teraz mám rovnaký pocit. Nechápem celkom, čo alethiomer hovorí, iba viem, že je to dôležité. A Iorek Byrnison pozná cestu, hovorí, že by ta a naspäť prešiel aj tri razy, kým znova vyjde mesiac, a s nikým nemôžem byť bezpečnejšia ako s ním. Lenže on nepôjde bez dovolenia lorda Faa.“

Nastalo ticho. Padre Coram si vzdychol. John Faa sa mračil a ústa pod kapucňou mal prísne stiahnuté.

No kým mohol niečo povedať, zapojil sa do rozhovoru aviatik:

„Lord Faa, ak Iorek Byrnison to dievčatko vezme, bude rovnako bezpečná, ako keby bola s nami. Všetky medvede sú verné, ale Ioreka poznám roky a nič na tomto svete ho nedonúti porušiť sľub. Zverte mu to dievča do opatery a on sa o ňu postará. A pokiaľ ide o rýchlosť, môže skákať celé hodiny a neustane.“

„Ale prečo by nemohli ísť aj nejakí muži?“ spýtal sa John Faa.

„Lebo tí by museli ísť peši,“ poznamenala Lyra, „na saniach sa cez to návršie nedostanete. Po takomto kraji môže ísť Iorek rýchlejšie než ľudia a ja som ľahká, takže nemusí spomaliť. A sľubujem, lord Faa, sľubujem, že sa tam nezdržím dlhšie, než bude potrebné. A nič o nás neprezdadím, ani sa nevystavím nebezpečenstvu.“

„Si si istá, že je to nutné? Nerobí si z teba ten prístroj blázna?“

„To on nikdy nerobí, lord Faa, myslím, že by ani nemohol.“

John Faa si počúchal bradu.

„Nuž, ak všetko dobre dopadne, budeme vedieť trochu viac, než vieme teraz. Iorek Byrnison,“ zavolať, „ste ochotný urobiť, čo žiada toto dieťa?“

„Urobím, čo žiadate vy, lord Faa. Povedzte mi, že ta mám to dieťa zobrať, a ja to urobím.“

„Dobre teda. Tak ju vezmite, kam si želá ísť, a urobte, čo bude žiadať. Lyra, a teraz ako veliteľ prikazujem tebe, rozumieš?“

„Áno, lord Faa.“

„Chod a nájdi, čo hľadáš, a len čo sa ti to podarí, hneď sa obráť a vráť sa. Iorek Byrnison, my zatiaľ pôjdeme ďalej, takže nás budete musieť dohoniť.“

Medveď prikývol veľkou hlavou.

„Sú v dedine nejakí vojaci?“ spýtal sa Lyry. „Mám si vziať brnenie? Bez neho budeme rýchlejší.“

„Nie,“ povedala. „Tým som si istá, Iorek. Ďakujem, lord Faa, a sľubujem, že urobím, ako ste povedali.“

Tony Costa odrezal pásik sušeného mäsa, aby mala čo jesť, Pantalaimon v podobe myšky jej zaliezol do kapucne a Lyra vyliezla medveďovi na veľký chrbát, rukami v rukaviciach sa ho chytila za srst' a kolenami stisla úzky svalnatý chrbát. Kožušinu mal obdivuhodne hustú a vyžarovala z neho ohromná sila. Ako keby bola Lyra pierko, otočil sa a dlhým rytmickým krokom uhaňal k vyvýšenine a do nízkeho porastu.

Lyra chvíľu trvalo, kým si zvykla na ten pohyb, a potom cítila ne-spútanú radosť. Jazdí na medveďovi! Nad nimi sa v zlatistých oblúkoch a slučkách pohojďovala aurora a všade navôkol panovala krutá arktická zima a hlboké ticho severu.

Iorek Byrnison uháňal po snehu takmer nečujne. Stromy tu boli riedke a zakrpatené, pretože rástli celkom na okraji tundry, ale cestu zatarasovali ostružiny a pichľavé kríky. Medveď však cez ne prechádzal, akoby to boli pavučinky.

Pomedzi čierne balvany vyliezli na nízky hrebeň a onedlho zmizli ostatným z dohľadu. Lyra sa chcela s medveďom rozprávať, a keby bol človek, bola by sa s ním už spriatelila, lenže bol taký čudný, divý a chladný, že sa hádam po prvý raz živote hanbila. A tak ako bežal a jeho veľké nohy sa neúnavne rytmicky pohybovali, prispôsobila sa tomu pohybu a nevravela nič. Možno mu to vyhovuje takto, pomyslela si. Z hľadiska opancierovaného medveďa je ona asi utárané mláďa, ktorému ešte neuschlo mlieko na brade.

Doteraz zriedka rozmýšľala sama o sebe a zdalo sa jej to zaujímavé, ale nepríjemné, vlastne celkom ako jazda na medveďovi.

Iorek Byrnison šiel rýchlo, vždy vykročiac oboma nohami na jednej strane zároveň a kolísal sa z boka na bok v pravidelnom výraznom rytme. Lyra zistila, že nemôže len sedieť, musí aktívne jazdiť.

Boli na ceste asi hodinu, možno dlhšie, a Lyra už síce bola celá stuhnutá a ubolená, ale v duchu spokojná, keď Iorek Byrnison spomalil.

„Pozri,“ povedal.

Lyra zdvihla pohľad a musela si vnútornou stranou zápästia utrieť oči, lebo zrak jej rozmazávali slzy, tak jej bolo chladno. Keď sa jej zrak vyjasnil, až zhĺkla pri pohľade na to, čo videla na oblohe. Aurora zoslabla na bledý mihotavý jagot, ale hviezdy svietili jasne ako diamanty a po celej tej veľkej tmavej klenbe posiatej žiarivými bodkami od východu a juhu k severu leteli stovky a stovky drobných čiernych tvorov.

„To sú vtáky?“ spýtala sa.

„Sú to bosorky,“ odvetil jej medveď.

„Bosorky? Čo robia?“

„Možno letia do vojny. Nikdy som ich nevidel toľko naraz.“

„Poznáš nejaké bosorky, Iorek?“

„Niekoľkým som slúžil. A proti niektorým bojoval. Tohto sa môže lord Faa obávať. Ak letia na pomoc vašim nepriateľom, všetci by ste sa mali báť.“

„Lord Faa by sa nebál. Ani ty sa nebojíš, však nie?“

„Ešte nie. A aj keď sa budem báť, ovládnem svoj strach. Ale radšej by sme mali lordovi Faa o tých bosorkách povedať, lebo ich možno nevideli.“

Ďalej šiel pomalšie a Lyra sledovala oblohu, až kým jej oči znova od chladu nezastreli slzy. Zdalo sa, že voje bosoriek letiacich na sever nemajú konca.

Napokon Iorek Byrnison zastal a povedal: „Tamto je dedina.“

Hľadeli dolu na nerovný kamenistý svah a na hŕstku drevených budov pri veľkej, úplne rovnej, snehom zapadnutej ploche, o ktorej Lyra predpokladala, že je to zamrznuté jazero. Drevené mólo potvrdzovalo, že mala pravdu. Do dediny nebolo ani päť minút cesty.

„Čo chceš urobiť?“ spýtal sa medveď.

Lyra skĺzla z jeho chrbta a zistila, že ledva stojí. Tvár mala merať od zimy a nohy sa jej triasli, ale držala sa Iorekovej kožušiny a dupotala, až kým sa jej nerozprúdila krv.

„V dedine je nejaké dieťa alebo duch, či také čosi,“ povedala mu, „alebo niekde nablízku, to neviem naisto. Chcem ta ísť, nájdem ho a ak sa bude dať, privediem lordovi Faa a ostatným. Myslela som si, že je to duch, ale možno mi prístroj na čítanie symbolov hovorí niečo, čomu nerozumiem.“

„Ak je vonku,“ povedal medveď, „mal by byť niekde ukrytý.“

„Myslím, že nie je mŕtvy.“ povedala Lyra, hoci si vôbec nebola istá. Alethiomer naznačoval niečo strašné a neprirodzené, no kto je ona? Dcéra lorda Asriela. A komu rozkazuje? Mocnému medveďovi. Ako by mohla dať najavo strach?

„Podme sa ta pozrieť.“

Znovu mu vyliezla na chrbát a medveď sa pustil dolu nerovným svahom. Kráčal pokojnejšie, už nie tak rýchlo. Psy z dediny zacitili alebo počuli ich príchod a začali vystrašene zavýjať a soby v ohrade nepokojne pobehovali a parohami narážali do seba ako suchými paličkami. V tom nehybnom vzduchu bolo každý pohyb počuť dod'aleka.

Pri prvých domoch Lyra pozrela doľava i doprava, jastrila do tmy, lebo aurora bledla a do východu mesiaca bolo ešte ďaleko. Tu a tam sa pod snehom zasypanou strechou mihlo svetlo a Lyre sa zdalo, že za niektorými oknami vidí bledé tváre a vedela si predstaviť ich údiv pri pohľade na dieťa usadené na veľkom bielom medveďovi.

Uprostred malej dediny pri môle bolo otvorené priestranstvo, kde ležali vytiahnuté člnky – hrboly pod snehom. Zavýjanie psov bolo ohlušujúce. A práve keď si Lyra pomyslela, že muselo všetkých pobudiť, otvorili sa jedny dvere a vyšiel muž s puškou. Jeho démon rosomák skočil na kopy dreva pri dverách a rozvíril sneh.

Lyra ihneď skĺzla na zem a postavila sa medzi neho a Ioreka Byrnisona, lebo si uvedomila, že medveďovi povedala, že brnenie nebude potrebovať.

Muž povedal čosi, čomu Lyra vôbec nerozumela. Iorek Byrnison mu odpovedal v rovnakom jazyku a muž trochu vyľakane vzdychol.

„Myslí si, že sme diabli,“ vysvetľoval Iorek Lyre. „Čo mu mám povedať?“

„Povedz mu, že nie sme nijakí diabli, zato sa s diablom priateľíme. A hľadáme. Dieťa. Zvláštne dieťa. Povedz mu to.“

Len čo to medveď povedal, muž ukázal vpravo na nejaké miesto obďaleč a niečo rýchlo zašomral.

Iorek Byrnison prekladal: „Spýtal sa, či sme prišli to dieťa odvieť. Boja sa ho. Skúšali ho odohnať, no stále sa vracia.“

„Povedz mu, že ho vezmeme so sebou, ale že sa k nemu správali veľmi nepekne. Kde je?“

Muž vysvetľoval a vystrašene pritom gestikuloval. Lyra sa obávala, že puška mu náhodou vystrelí, no len čo dohovoril, ponáhlal sa do svojho domu a zavrel dvere. Lyra v každom okne videla tváre.

„Kde je to dieťa?“ spýtala sa

„V rybárni,“ povedal jej medveď, otočil sa a šiel k mólu.

Lyra ho nasledovala. Bola veľmi nervózna. Medveď šiel k úzkej drevenej búde so zdvihnutou hlavou, ňuchajúc na všetky strany, a pri dverách zastal: „Tam dnu.“

Lyre tíklo srdce tak rýchlo, že ledva dýchala. Zdvihla ruku, že zaklope na dvere, no uvedomila si, že je to smiešne, a tak sa zhlboka nad-

ýchla, že sa ozve, no zrazu nevedela, čo povedať. Och, už je taká tma. Mala si vziať lampáš.

Lenže nemala na výber a okrem toho nechcela, aby medveď videl, že sa bojí. Hovoril jej, ako ovládne svoj strach, a to musí urobiť aj ona. Nadvihla povrázok zo sobej kože, ktorý upínal petlicu, a silno potiahla primrznuté dvere. S puknutím sa odchyľili. Aby ich mohla poriadne otvoriť, musela odkopnúť sneh dookola. Pantalaimon jej vôbec nepomáhal, iba behal sem a ta v podobe hranostaja, biely tieň na bielej zemi, a vyľakane vrčal.

„Pan, prepánajána!“ hrešila ho. „Radšej sa zmeň na netopiera. Chod' a hľadať namiesto mňa.“

Ale on to neurobil, ani nič nehovoril. Nikdy ho ešte takého nevidela, iba raz, keď s Rogerom v krypte Jordanského kolégia pomiešali medaily v lebkách. Bol ešte vystrašenejší než ona. Iorek Byrnison zatiaľ ležal obďaleč v snehu a mlčky to sledoval.

„Pod' von!“ zvolala Lyra dovnútra tak nahlas, ako sa odvážila. „Pod' von!“

Neozval sa nijaký zvuk. Pootvorila dvere ešte o kúsok a Pantalaimon jej skočil do náručia ako mačka a tlačil ju. „Chod' preč! Nebuď tu! Och, Lyra, odíď! Otoč sa!“

Lyra sa pokúšala pridržať ho, aby sa nemykal, a všimla si, že Iorek Byrnison vstáva, a keď sa obrátila, videla, že z dediny k nim beží nejaká postava s lampášom v ruke. Keď ten človek prišiel bližšie, zdvihol lampáš a bolo mu vidieť do tváre – bol to starec so širokou vráskavou tvárou, ktorému sa oči takmer strácali v tisíckach vrások, a jeho démon bol polárna líška.

Niečo povedal a Iorek Byrnison preložil:

„Hovorí, že to nie je jediné takéto dieťa. Videl v lese aj iné. Niekedy umrú rýchlo, niekedy neumrú. Hovorí, že tento chlapec je húževnatý. Ale bolo by mu lepšie, keby umrel.“

„Spýtaj sa ho, či mi požičia lampáš.“

Medveď mu to preložil, a muž energicky prikyvujúc jej lampáš ihneď podal. Uvedomila si, že prišiel preto, aby jej ho priniesol, a poďakovala sa mu a on znova prikývol a odstúpil od nej, búdy i medveďa.

Lyra si odrazu pomyslela: Čo ak je to dieťa Roger? A modlila sa, aby to nebol on. Pantalaimon bol zase hranostaj a malými pazúrikmi sa jej kľúčovite zabáral do vetrovky.

Zdvihla lampáš vysoko, vkročila do budy a vtedy uvidela, čo robí Obetná rada a akú obeť musia deti priniesť.

Chlapec sa chúlil pri drevenom stojane na sušenie, kde viseli rady vypitvaných rýb, všetky tvrdé ako dosky. Oboma rukami pritískal k sebe jednu rybu tak ako Lyra Pantalaimona, silno si ju tisol na srdce, ale okrem tej sušenej ryby nemal nič – bol bez démona. Mordári ho od neho oddelili. To bola intercidia a toto bolo odseknuté dieťa.

13

Šermovanie

V prvej chvíli sa Lyra chcela otočiť a ujsť alebo zvracať. Ľudský tvor bez démona bol rovnako desivý ako bez tváre alebo s rozpáranou hruďou a vytrhnutým srdcom – bolo to neprirodzené a odporné, niečo, čo patrí do prostredia nočných mor, nie do normálneho skutočného sveta.

A tak sa Lyra tísila k Pantalaimonovi, krútila sa jej hlava, dvíhal žalúdok a hoci noc bola veľmi studená, obľial ju pot ešte studenší.

„Rattus,“ povedal chlapec. „Priniesla si mi Rattus?“

Lyra nepochybovala, čo to znamená.

„Nie,“ povedala mu hlasom rovnako slabým a vystrašeným, ako sa cítila. A potom sa ho spýtala. „Ako sa voláš?“

„Tony Makarios. Kde je Rattus?“

„Neviem.“ začala a sťažka preglgla, aby prekonala nevoľnosť. „Mordári...“ Ale nemohla dokončiť. Musela vyjsť z budy a na chvíľu si osamote sadnúť na sneh. Ibaže ona vlastne nebola sama, nikdy nebola sama, lebo Pantalaimon bol vždy pri nej. Och, keby ju tak od neho oddelili ako tohto chlapca od Rattus! To je to najhoršie na svete. Uvedomila si, že vzlyká a aj Pantalaimon fňukal a obaja pociťovali hlboký súcit a ľútosť k tomuto polovičnému chlapcovi.

Potom Lyra znova vstala.

„Podme,“ zvolala trasúcim sa hlasom. „Tony, pod’ von. Vezme Ťa do bezpečia.“

Z rybárne sa ozval šramot a Tony sa zjavil vo dverách, stále tísnuć k sebe sušenú rybu. Mal teplé oblečenie, hrubú prešivanú vetrovku z uhoľného hodvábu a kožušinové čižmy, ale vyzerali, akoby ich pred ním už niekto nosil a nesedeli mu dobre. Vonku, v lepšom svetle pohasínajúcej polárnej žiary odrážajúcej sa od snehu na zemi, vyzeral ešte stratenejší a zúboženejší než predtým, keď čupel vo svetle lampáša pri stojanoch s rybami.

Dedinčan, ktorý priniesol lampáš, o pár krokov ustúpil a zavolať na nich.

Iorek Byrnison prekladal: „Hovorí, že musíš zaplatiť za tú rybu.“

Lyra mala sto chutí povedať medveďovi, aby ho zabil, ale odvetila: „Odvedieme to dieťa preč. Za to si predsa môžu dovoliť zaplatiť aspoň jednou rybou.“

Medveď mu to preložil. Muž čosi zahundral, ale nehádal sa. Lyra postavila jeho lampáš do snehu, chytila polovičného chlapca za ruku a viedla ho k medveďovi. Šiel bezmocne, nedával najavo ani prekvapenie, ani strach z tej veľkej obludy, a keď mu Lyra pomohla vysadnúť na Iorekov chrbát, povedal iba:

„Neviem, kde je moja Rattus.“

„Ani my, Tony. Ale... ale my Mordárov potrestáme. Urobíme to, sľubujem. Iorek, môžem vysadnúť aj ja?“

„Moje brnenie váži oveľa viac než dve deti,“ povedal.

A tak vyliezla za Tonyho, kázala mu pevne sa chytiť dlhej tvrdej kožušiny a Pantalaimon, plný súcitu, sa jej usadil do kapucne, do tepla blízko nej. Lyra vedela, že by najradšej to polovičné dieťa objal, obľízal ho, pohladkal a zohrial, ako by to urobil jeho vlastný démon, ale, samozrejme, bránilo mu v tom veľké tabu.

Niesli sa na medveďovi cez dedinu a hore k vyvýšenine a tváre dedinčanov v oknách neskrývali zdesenie, ale aj úľavu, keď videli, že toho odporne zmrzačeného tvora odnáša malé dievča a veľký biely medveď.

V Lyrinej duši zápasil odpor so súcitom, a súcit zvíťazil. Objala chudú postavičku a pevne ju držala. Spiatočná cesta ku skupine bola namáhavejšia, vo väčšej tme a chlade, ale napriek tomu sa zdalo, že

ubehla rýchlejšie. Iorek Byrnison bol neúnavný a Lyra sa už pohybovala automaticky v rytme jeho kroku, takže už nehrozilo, že spadne. Studené chlapcovo telo v jej objatí bolo také ľahké, že sa dalo poľahky ovládať, ale Tony bol bez života, sedel meravo, vôbec svoj pohyb neprispôboval medveďovmu, takže to vlastne vôbec nebolo jednoduché.

Občas polovičný chlapec prehovoril.

„Čo si vravel?“ spýtala sa Lyra.

„Pýtal som sa, či sa dozvie, kde som?“

„Áno, dozvie, nájde ťa a my nájdeme ju. Teraz sa len pevne drž, Tony. Už to nie je ďaleko.“

Medveď sa dlhými skokmi hnal ďalej. Lyra ani nevedela, aká je unavená, až kým nedohonili cigojínov. Sane zastali, aby si psy mohli odpočinúť, a odrazu im všetci bežali na pomoc, padre Coram, lord Faa, Lee Scoresby. Keď však zbadali tú druhú postavu, cúvli. Lyra bola taká meravá, že nemohla ani uvoľniť zovretie svojich rúk okolo jeho tela. John Faa jej ich musel opatrne roztvoriť a zložiť ju na zem.

„Bože dobrý, toto je čo? Lyra, dieťa, čo si to našla?“

„Volá sa Tony,“ šepkala stuhnutými perami. „A oddelili ho od démona. To robia Mordári.“

Muži sa zdesene stiahli, ale na údiv prekvapenej Lýry sa ozval medveď a karhal ich.

„Hanbite sa! Len si pomyslíte, čo toto dieťa urobilo! Možno nemáte viac odvahy ako ona, ale mali by ste sa hanbiť, že to dávate najavo.“

„Máte pravdu, Iorek Byrnison,“ prehovoril John Faa a otočil sa k ostatným, aby vydal rozkazy. „Rozložte oheň a zohrejte tomu dieťaťu trochu polievky. Pre obe deti. Padre Coram, je váš pristrešok pripravený?“

„Je, John. Prineste ju sem, zohrejem ju.“

„Aj toho chlapca,“ povedal ktosi. „Môže jesť a zohriať sa, aj keď...“

Lyra chcela Johnovi Faa povedať o bosorkách, ale všetci mali toľko práce a ona bola taká unavená. Po chvíľke zmätkov, keď začínali lampáše, rozkladali oheň a ľudia pobehovali hore-dolu, cítila, ako ju Pantalaimonove ostré zúbky hranostaja jemne potiahli za ucho, prebrala sa a uvidela kúsok od seba medvediu tvár.

„Bosorky,“ pripomenul Pantalaimon, „zavolať som Ioreka.“

„Ach, dobre,“ zamumlala. „Iorek, ďakujem, že si ma ta odniesol. Možno si nespomeniem, že mám lordovi Faa povedať o bosorkách, tak to radšej urob namiesto mňa.“

Počula, ako to medveď sľúbil, a potom už tvrdo zaspala.

Keď sa prebudila, bolo svetlo, i keď nie celkom ako inde býva vo dne, ale tu svetlejšie už ani nebude. Obloha bola na juhovýchode bledá a všetko zahalovala sivá hmla. Cigojíni sa v nej pohybovali ako neforemní duchovia, nakladali sane a zapriahali psy.

Lyra to všetko videla z prístrešku na saniach padreho Corama, v ktorých ležala pod kopou kožušín. Pantalaimon sa zobudil prv ako ona a vyskúšal si podobu polárneho lišiaka, no potom sa zmenil na svojho obľúbeného hranostaja.

Iorek Byrnison spal v snehu neďaleko nej s hlavou na veľkých labách, ale padre Coram bol hore a usilovne sa pripravoval, a len čo uvidel, že Pantalaimon vyliezol von, krivkal k Lyre, aby ju celkom zobudil.

Videla ho prichádzať a posadila sa.

„Padre Coram, ja už viem, čomu som nerozumela! Alethiomer mi stále hovoril vták a nie, a to mi nedávalo zmysel, pretože to znamenalo nijaký démon. Nechácala som, ako by to bolo možné. Čo sa stalo?“

„Lyra, bojím sa povedať ti to po tom všetkom, čo si urobila, ale ten chlapec pred hodinou umrel. Nemohol sa upokojiť, nevydržal na jednom mieste, stále sa spytoval na svojho démona, kde je, či sa už vráti a tak ďalej. A tak pevne držal tú sušenú rybu, ako keby... Och, ani o tom nemôžem hovoriť, dieťa moje, ale napokon zavrel oči a znehybnel a konečne vyzeral pokojne, lebo bol ako každý iný mŕtvy človek, keď jeho démon zmizne prirodzene. Pokúšali sa vykopať mu hrob, ale zem je tvrdá ako železo. A tak John kázal rozložiť oheň a spopolnia ho, aby ho nezneuctili zdochlinári.“

Urobila si statočnú a dobrú vec, dieťa, a som na teba hrdý. Teraz vieme, akých hrozných činov sú tí ľudia schopní, a ešte jasnejšie než predtým vidíme, čo je našou povinnosťou. Ty musíš odpočívať a jesť, lebo včera v noci si išla spať neskoro a nemohla si si dostatočne obnoviť sily, a pri takýchto teplotách musíš jesť, aby si nezoslaba.“

Padre Coram pritom naprával kožušiny, upevňoval remence na saniach, rozmotával popruhy.

„Padre Coram, kde je teraz ten chlapec? Už ho spálili?“

„Nie, Lyra, tamto leží.“

„Chcem sa naňho pozrieť.“

Nemohol jej to odoprieť, veď videla horšie veci než mŕtve telo, a mohlo by ju to upokojiť. A tak Pantalaimon ako biely zajac hopkal vedľa nej a Lyra sa popri saniach vliekla na miesto, kde muži stavali hranicu z dreva.

Chlapecovo telo ležalo pod kockovanou dekou pri ceste. Lyra si kľakla a rukami v rukaviciach nadvihla deku. Jeden z mužov jej v tom chcel zabrániť, ale ostatní pokrútili hlavami.

Pantalaimon sa dotiahol bližšie a Lyra hľadela na úbohú vyčerpanú tváričku. Vytiahla ruku z rukavice a dotkla sa jeho očí. Boli studené ako mramor a padre Coram mal pravdu – chudák malý Tony Makarios sa vôbec nelíšil od iných ľudí, ktorých démon po smrti zmizol. Och, keby tak jej vzali Pantalaimona! Zdvihla ho a objala, ako keby si ho chcela vtisnúť priam do srdca. A chudák malý Tony mal iba jednu suchú rybu.

Kde je?

Lyra odhrnula deku. Ryba tam nebola.

Okamžite vstala a zlostne blýskala pohľadom po okolostojacich mužoch.

„Kde je jeho ryba?“

Chlapi zmätene zastali, nechápali, čo od nich chce, hoci niektorí ich démoni porozumeli a vymieňali si pohľady. Jeden z mužov sa začal neisto uškŕňať.

„Neopovážte sa smiať! Vytrhnem vám pľúca, ak sa mu budete vysmievat'! Zostala mu iba obyčajná sušená ryba, tú jedinú mal namiesto milovaného a blízkeho démona! Kto mu ju zobral? Kde je?“

Pantalaimon teraz vrčal v podobe snežného leoparda, takého ako démon lorda Asriela, ale Lyra to nevnímala, videla iba, čo je správne a čo nie.

„Pokojne, Lyra,“ tíšil ju jeden z mužov. „Pokojne, dieťa.“

„Kto ju vzal?“ vybuchla znova. A cigojíni o krok cúvli pred jej vášnivou zlosťou.

„Nevedel som,“ ospravedlňoval sa jeden z nich, „myslel som si, že ju len jedol. Vybral som mu ju z ruky, lebo som si myslel, že to tak bude slušnejšie. To je všetko, Lyra.“

„Tak kde je?“

Muž rozpačito odpovedal: „Myslel som si, že on ju už nepotrebuje, a tak som ju dal psom. Prepáč mi to.“

„Nepotrebuje moje odpustenie, ale jeho,“ povedala, otočila sa a znova si kľakla a položila si ruku na chlapcovo ľadové líce.

Potom jej niečo zišlo na um a hľadala pod kožušinami. Do rozopnutej vetrovky vnikol studený vzduch, ale za okamih mala, čo chcela – vytiahla z peňaženky zlatú mincu a znova sa zababušila.

„Požičajte mi nožík,“ požiadala muža, ktorý vzal rybu, a keď jej ho podal, Lyra sa spýtala Pantalaimona: „Ako sa volala?“

Pantalaimon, pravdaže, pochopil, a odvetil: „Rattus.“

Lyra pevne držala mincu v ľavej rukavici, pravou chytila nožík a vyrývala ním do zlata meno strateného démona.

„Dúfam, že to postačí, ak ťa vystrojím ako Jordanského magistra,“ šepkala mŕtvemu chlapcovi a roztláčala mu zuby, aby medzi ne vtisla mincu. Bolo to ťažké, ale podarilo sa jej to a znovu mu zavrela ústa.

Potom vrátila nožík cigojínovi a v rannom šere sa otočila a odišla k padremu Coramovi.

Rovno z ohňa jej podal šálku polievky a ona ju lačne pila.

„Čo spravíme s tými bosorkami, padre Coram?“ spýtala sa. „Kto vie, či medzi nimi nebola aj tá vaša.“

„Moja bosorka? Myslím, že nie. Mohli letieť kamkoľvek. Bosorky majú všelijaké záujmy, záležitosti pre nás neviditeľné, záhadné choroby, ktorým podliehajú, hoci my sa ich ľahko zbavíme, vojny, ktoré sú pre nás nepochopiteľné, radosti a žiale súvisiace s kvitnutím drobných kvietkov v tundre. Ale škoda, že som ich nevidel letieť, Lyra. Škoda, že som to nemohol vidieť. Vypi všetku tú polievku. Chceš ešte? Sú tam aj nejaké posúchy. Jedz, dieťa, lebo o chvíľu pôjdeme ďalej.“

Jedlo dodalo Lyre nové sily a napokon sa začal rozšepkať aj chlad v jej duši. Spolu s ostatnými sa išla pozrieť, ako polovičné dieťa položili na pohrebnú hranicu, a pri modlitbe Johna Faa sklonila hlavu a zavre-

la oči a potom muži obľali hranicu uhoľným liehom a zapálili. V okamihu vzbĺkla.

Keď si boli istí, že chlapec zhorel, znovu sa vydali na cestu. Bola to strašidelná púť. Onedlho začalo snežiť a svet sa zmenil na sivé tiene psov pred nimi, nadhadzovanie a vŕzganie saní, treskúci mráz a more rozvírených veľkých snehových vločiek iba o trochu tmavších ako obloha a o trochu svetlejších než zem.

V takomto počasí psy bežali ďalej so zdvihnutými chvostmi vufukujúc obláčiky pary. Stále na sever. Medzitým prešlo bledé poludnie a znovu sa na svet rozprestrel súmrak. V horskej rokline sa zastavili, aby sa najedli, napili, odpočinuli si a našli smer. A kým sa John Faa rozprával s Leem Scoresbym o tom, ako by mohli najlepšie využiť balón, Lyra si spomenula na chrobáka špióna a spýtala sa padreho Corama, čo sa stalo so škatuľkou od tabaku, do ktorej ho zavrel.

„Mám ju dobre odloženú,“ povedal jej. „Je na dne toho batoha s náradím, ale nič na nej nevidieť. Na palube lode som ju zatavil, ako som sľúbil. Ak ti mám povedať pravdu, neviem, čo s ňou urobíme. Možno by sme ju mali hodiť do ohňovej bane, tým by sa to možno vyriešilo. Ale nemusíš sa báť, Lyra. Kým ju mám, si v bezpečí.“

Pri prvej príležitosti Lyra strčila ruku do plátenného na mraze stuhnutého batoha a vytiahla malú plechovku. Prv, ako sa jej dotkla, cítila, že bzučí.

Kým sa padre Coram radil s ostatnými vodcami, zobrala plechovku k Iorekovi Byrnisonovi a vysvetlila mu svoj nápad. Prišla naň, keď si spomenula, ako ľahko rozpáral kovový kryt motora.

Počúval ju a potom zobral veko plechovky od suchárov a raz dva ho vytvaroval do rovného valca. Lyra žasla nad jeho šikovnými labami. Na rozdiel od väčšiny medveďov on a jeho príbuzní mali prsty s pazúrami oproti sebe, takže pri opracovaní mohli predmety držať, a Iorek sa vyznačoval akýmsi vrozeným zmyslom pre silu a pružnosť kovov, čo znamenalo, že mu stačilo iba raz-dva razy ho chytiť, poohýbať na jednu, na druhú stranu, dookola po ňom prejsť pazúrom a zahrnúť ho. Tak to urobil aj teraz, pozahýnal okraje dovnútra, až vytvoril vypuklú obrubu a potom zhotovil príslušne veľké viečko. Lyra ho požiadala, aby také škatuľky urobil dve, jednu veľkú ako plechovka od tabaku a druhú takú, aby sa do nej vošla plechovka s chrobákom obalená chlpmi, kúskami

machu a lišajníkov na stlmenie hluku. Zavretá škatuľka mala rovnakú veľkosť a tvar ako alethiomer.

Potom si Lyra sadla k Iorekovi Byrnisonovi, ktorý obhrýzal sobie stehno zmrznuté na kameň.

„Iorek, je ťažké nemať démona? Necítiš sa niekedy osamelo?“

„Osamelo? Neviem. Ľudia hovoria, že je chladno. Ja neviem, čo je to chladno, lebo mne nie je zima. A tak ani neviem, čo to je osamelo. Medvede sú stvorené ako samotári.“

„A čo svalbardské medvede?“ spýtala sa. „Sú ich tisíce, nie? Aspoň tak som počula.“

Na to nepovedal nič, len roztrhol kus mäsa napoly a vydalo to zvuk, akoby sa rozštiepilo brvno.

„Prepáč, Iorek, dúfam, že som ťa neurazila. Som len zvedavá. Vieš, o svalbardské medvede sa zvlášť zaujímam kvôli otcovi.“

„Kto je tvoj otec?“

„Lord Asriel. A držia ho v zajatí na Svalbarde, vieš? Myslím, že Mordári ho podviedli a zaplatili medveďom za jeho uväznenie.“

„Neviem. Ja nie som svalbardský medveď.“

„Myslela som, že...“

„Nie. Bol som svalbardský medveď, ale teraz nie som. Za trest ma vyhнали, lebo som zabil iného medveďa. Zbavili ma hodnosti, bohatstva a brnenia a poslali na okraj ľudského sveta bojovať, ak si nájdem také zamestnanie, alebo pracovať s kovom a utápať spomienky v alkohole.“

„Prečo si zabil toho druhého medveďa?“

„V hneve. Medvede vedia potlačiť vzájomný hnev, ale neovládol som sa. A tak som ho zabil a spravodlivo ma potrestali.“

„A bol si bohatý a mal si vysoké postavenie,“ dokončila Lyra a žasla. „Presne ako môj otec, Iorek! To isté sa stalo aj jemu, keď som sa narodila. Aj on niekoho zabil a vzali mu celý majetok. Ale to bolo dávno predtým, než ho uväznili na Svalbarde. Ja o Svalbarde neviem nič, len to, že je na ďalekom severe. Je celý pokrytý ľadom? Dá sa ta dostať po zamrznutom mori?“

„Z tohto pobrežia nie. More južne od neho niekedy zamrzá, niekedy nie. Potrebovala by si loď.“

„Alebo možno balón.“

„Áno, alebo balón, lenže musel by fúkať správny vietor.“

Iorek obhrýzal sobie stehno a Lyre sa pri spomienke na nočnú oblohu plnú bosoriek v hlave zrodila bláznivá myšlienka, no nepovedala nič. Namiesto toho sa Ioreka Byrnisona spytovala na Svalbard a dychtivo počúvala jeho rozprávanie o pomaly sa pohybujúcich ľadovcoch, o skalách a kryhách, kde v sto i viacčlenných skupinách ležia mrože s lesklými klami, o moriach hemžiacich sa tuleňmi, o narvaloch zrážajúcich sa dlhými bielymi klami nad ľadovou vodou, o veľkom pochmúrnom skalnatom pobreží, tristometrových, ba vyšších útesoch, kde vysedávajú a odkiaľ útočia odporní útesoví duchovia, o uhoľných a ohňových baniach, kde medvedí kováči kujú mohutné železné pláty a nitujú z nich brnenia.

„Keď ti vzali brnenie, Iorek, odkiaľ máš toto?“

„Vyrobil som si ho v Novej Zemble z nebeského kovu. Dovtedy som bol neúplný.“

„Takže medvede si môžu vyrobiť vlastné duše.“ povedala. Ešte veľa toho o svete nevedela. „Kto je kráľ Svalbardu?“ pýtala sa ďalej. „Majú medvede kráľa?“

„Volá sa Iofur Raknison.“

To meno sa jej zdalo známe. Už ho niekde počula. Lenže kde? A nevyslovil ho medvedí hlas ani cigojínsky. Ten hlas patril magistrovi, bol jasný, dôkladný a arogantne pomalý, hlas typický pre Jordanské kolégium. Znova sa pokúšala spomenúť si. Och, veď ho pozná tak dobre!

A už to mala – bolo to v salóne! Magistri počúvali lorda Asriela a palmerský profesor hovoril niečo o Iofurovi Raknisonovi. Použil slovo panserbjorne, ktoré vtedy Lyra nepoznala, a nevedela, že Iofur Raknison je medveď. Ale čo to povedal? Kráľ Svalbardu je márnivý a možno ho obalamutiť. Povedal ešte niečo, len keby si vedela spomenúť. Lenže odvtedy sa toho toľko udialo.

„Ak tvojho otca väznia svalbardské medvede,“ povedal Iorek Byrnison, „neutečie. Nie je tam nijaké drevo, z ktorého by sa dala postaviť loď. Na druhej strane, ak je šľachtic, budú s ním zaobchádzať slušne. Dajú mu dom na bývanie a sluhov, aby sa oňho starali, jedlo i palivo.“

„Možno medvede niekedy poraziť, Iorek?“

„Nie.“

„Alebo obalamutit?“

Prestal žuť, pozrel jej priamo do očí a potom povedal: „Opancierované medvede nikdy neporazíš. Videla si moje brnenie, a teraz sa pozri na moje zbrane.“

Pustil mäso a otrčil laby dlaňami nahor, aby si ich prezrela. Čierne spodok každej laby pokrývala tvrdá, na palec hrubá koža a každý pazúr bol rovnako dlhý ako Lyrina dlaň a ostrý ako nôž. Dovolil jej, aby mu po nich obdivne prešla rukou.

„Jediným úderom rozdrvia tuleniu lebku,“ povedal. „Alebo zlomia človeku chrbát, odtrhnú končatinu. A môžem aj hrýzť. Keby si ma v Trollesunde nebola zastavila, bol by som tomu človeku rozpučil hlavu ako vaječnú škrupinu. Toľko, pokiaľ ide o silu. A oklamať medveďa nemôžeš. Chceš vidieť dôkaz? Vezmi si paličku a šermuj so mnou.“

Lýru to zaujalo a chcela to skúsiť. Zo zľadovateného kríka si odlomila vetvičku, poodlamovala z nej bočné výhonky a zamávala ňou ako rapierom. Iorek Byrnison sa posadil na zadné a čakal s prednými labami opretými o kolená. Keď bola Lyra pripravená, postavila sa pred neho, ale nezaútočila, pretože vyzeral celkom mierumilovne. A tak len mávala paličkou, predstierala výpad doprava a doľava, vôbec nemala v úmysle Ioreka udrieť, a on sa nehýbal. Urobila to niekoľko ráz, a on sa ani raz nepohol.

Napokon sa rozhodla skutočne zaútočiť, i keď nie silno, len sa dotknúť jeho brucha. Ihneď vystrel labu a odhodil paličku nabok.

Prekvapená Lyra to skúsila znova, s rovnakým výsledkom. Iorek sa pohyboval oveľa rýchlejšie a istejšie než ona. Skúsila ho zasiahnuť vážne, narábajúc paličkou ako fleuretom, ale ani raz sa jej nepodarilo dotknúť jeho tela. Zdalo sa, akoby Iorek vedel, čo má Lyra v úmysle ešte prv než ona. Keď sa mu vrhla na hlavu, veľkými labami bez ujmy odšmaril paličku nabok, ale keď útok znovu iba predstierala, ani sa nepohol.

Podráždilo ju to a pustila sa do zúrivého útoku, vyrážala, švihala, robila výpady, bodala, ale nikdy cez jeho laby neprenikla. Boli všade, presne včas, aby odvrátili úder a zablokovali to správne miesto.

Napokon sa Lyra vyľakala a prestala. Pod kožuchmi sa potila, bola zadychčaná, vyčerpaná a medveď stále pokojne sedel. Keby mala naozajstný meč s vražedným hrotom, aj tak by nemal ani škrabnutie.

„Stavím sa, že vieš chytať aj guľky,“ povedala a odhodila paličku.
„Ako to robíš?“

„Nie som človek,“ odpovedal. „Preto nikdy nemôžeš oklamať medveďa. Vidíme triky a podvod rovnako jasne ako ruky a nohy. Vidíme tak, ako človek vidieť zabudol. Ale ty to predsa chápeš, rozumieš prístroju na čítanie symbolov.“

„To nie je to isté, či áno?“ Bola teraz z medveďa nervóznejšia, než keď ho videla nahnevaného.

„Je to to isté. Pokiaľ viem, dospeli ho nevedia čítať. Taký, ako som ja v porovnaní s ľudskými bojovníkmi, taká si ty v porovnaní s dospelými, pokiaľ ide o čítanie symbolov.“

„Asi áno,“ pripustila zmätene a nevoľky. „Znamená to, že v dospelosti to zabudnem?“

„Ktovie? Ja som doteraz nikdy prístroj na čítanie symbolov nevidel, ani nikoho, kto by ho vedel čítať. Možno si iná ako ostatní.“

Znovu klesol na všetky štyri a ďalej obhrýzal mäso. Lyra si rozopla kožuch, ale už pociťovala chlad a musela si ho znovu pozapínať. Ten zážitok ju znepokojil. Chcela sa poradiť s alethiomerom, lenže bolo priveľmi chladno a už ju volali, lebo bolo načase pohnúť sa ďalej. Zobrala plechovky, ktoré jej Iorek Byrnison vyrobil, prázdnu vložila naspäť do batoha padreho Corama s náradím a tú so špehovacím chrobákom si vložila k alethiomeru do puzdra za pásom. Bola rada, že idú ďalej.

Vodcovia súhlasili s Leem Scoresbym, že na najbližšej zastávke nafúkajú jeho balón, aby mohol pozorovať zo vzduchu. Lyra, prirodzene, chcela letieť s ním a, prirodzene, zakázali jej to, a tak sa aspoň viezla na saniach so Scoresbym a trápila ho otázkami.

„Pán Scoresby, ako by sa dalo letieť k Svalbardu?“

„Potrebovala by si riadenú vzducholod' s plynovým motorom, niečo ako zepelín, alebo dobrý južný vietor. Ale, doparoma, ja by som sa ta neodvážil. Videla si ho niekedy? Je to celkom pusté, holé, nepohostinné, bohom zabudnuté miesto na konci sveta.“

„Ja som len rozmýšľala, keby sa Iorek Byrnison chcel vrátiť.“

„Zabili by ho. Iorek je vo vyhnanstve. Len čo by ta vkročil, roztrhali by ho na kusy.“

„Ako nafukujete balón, pán Scoresby?“

„Dvoma spôsobmi. Môžeš vyrobiť vodík tak, že leješ kyselinu sírovú na železné piliny. Zachytávaš plyn, ktorý takto vzniká, a postupne ním naplníš balón. Druhý spôsob je taký, že si niekde pri ohňovej bani nájdeš miesto, kde uniká zemný plyn. Tuto je pod zemou veľa plynu a okrem toho aj nafta. V prípade potreby môžem urobiť plyn z nafty a z uhlia tiež. Nie je ťažké ho vyrobiť. Ale najrýchlejší spôsob je použiť zemný plyn. Dobrý prieduch naplní balón za hodinu.“

„Koľko ľudí môžete odviezť?“

„Šesť, ak treba.“

„Mohli by ste odniesť aj Ioreka Byrnisona v brnení?“

„Už som ho viezol. Raz som ho zachránil z tatárskeho obklúčenia, keď sa ho pokúšali vyhladovať. To bolo v tunguzskej výprave. Zaletel som ta a naložil som ho. Zdá sa, že je to ľahké, ale, doparoma, musel som vypočítať hmotnosť nášho kamoša odhadom. A potom som sa musel spoľahnúť, že nájdem zemný plyn pod ľadovou pevnosťou, ktorú si postavil. Zo vzduchu som videl, aká je to pôda, a predpokladal som, že tam môžeme kopat'. Vieš, keď chcem ísť dole, musím z balóna vypúšťať plyn, a bez ďalšieho sa do vzduchu nezdvihnem. No ale podarilo sa nám to, aj s brnením.“

„Pán Scoresby, viete, že Tatári robia ľuďom v hlavách diery?“

„Och, pravdaže. Robili to tisíce rokov. V tunguzskom ťažení sme zajali piatich Tatárov živých a traja z nich mali v lebkách diery. Jeden dokonca dve.“

„To robia aj sebe?“

„Presne tak. Najprv na hlave odrežú kus kože v tvare kruhu, aby ju mohli nadvihnúť a obnažiť kosť. Potom vyrežú z lebky malý kruh, veľmi opatrne, aby nezasiahli mozog, a potom kožu prišijú naspäť.“

„Ja som si myslela, že to robia svojim nepriateľom!“

„Doparoma, nie. To je veľké privilegium. Robia to preto, aby sa bohovia mohli s nimi rozprávať.“

„Počuli ste niekedy o bádateľovi menom Stanislaus Grumman?“

„Grumman? Pravdaže. Stretol som jedného človeka z jeho skupiny, keď som pred dvoma rokmi letel nad riekou Jenisej. Chystal sa žiť medzi tatárskymi kmeňmi v tých končinách. Vlastne, myslím, že aj on mal v hlave takú diery. Bola to súčasť iniciačného obradu, ale ten človek, čo mi to rozprával, o tom veľa nevedel.“

„Takže, ak by bol niečo ako čestný Tatár, neboli by ho zabili, však?“

„Zabili ho? Je teda mŕtvy?“

„Áno. Videla som jeho hlavu,“ hrdo oznámila Lyra. „Môj otec ju našiel. Videla som, keď ju ukazoval magistrom na Jordanskom kolégiu v Oxforde. Aj ju oskalpovali.“

„Kto ju oskalpoval?“

„No Tatári. To si mysleli magistri. Ale možno to tak nebolo.“

„Možno to ani nebola Grummanova hlava,“ povedal Lee Scoresby. „Tvoj otec mohol magistrov oklamať.“

„Mohol,“ zamyslene prikývla Lyra. „Žiadal od nich peniaze.“

„A keď videli tú hlavu, dali mu peniaze?“

„Áno.“

„Dobrý trik. Ľudí pohľad na takú vec šokuje. Neradi sa na niečo také pozerajú zblízka.“

„Najmä nie magistri,“ poznamenala Lyra.

„Nuž, to ty vieš lepšie než ja. Lenže keby to aj bola Grummanova hlava, stavím sa, že ho neoskalpovali Tatári. Skalpujú nepriateľov, nie vlastných, a on bol adoptívny Tatár.“

Cestou nad tým Lyra premýšľala. Okolo nej sa valili široké prúdy plné významov Mordári a ich krutosť a strach z prachu, mesto v aurore, jej otec na Svalbarde, jej matka. Kde je teraz? Alethiomer, bosorky tiahnuce na sever a chudák malý Tony Makarios, naťahovací špehovací chrobák a čudné šermovanie s Iorekom Byrnisonom.

Zaspala. A každou hodinou boli bližšie k Bolvangaru.

14

Svetlá Bolvangaru

Skutočnosť, že cigojíni o pani Coulterovej ani nepočuli, ani ju nevideli, padreho Corama a Johna Faa znepokojovala väčšmi, než dávali Lyre najavo, ale nevedeli, že aj ona sa obáva. Lyra sa pani Coulterovej bála a často na ňu myslela. A zatiaľ čo lord Asriel bol teraz pre ňu „otec“, pani Coulterová nikdy nebola „mama“. Zapríčinil to démon pani

Coulterovej, zlatý opičiak, ktorý vzbudil v Pantalaimonovi silný odpor, a ktorý, Lyra cítila, sledil po jej tajomstvách, najmä pokiaľ ide o alethiomer.

A určite ju prenasledujú, bolo by hlúpe myslieť si niečo iné. Ak už nič iné, dokazoval to špehovací chrobák.

No keď nepriateľ udrel, nebola to pani Coulterová. Pred útokom na Bolvangar mali cigojíni v pláne zastať a dopriať psom odpočinok, opraviť sane a dať si do poriadku zbrane. John Faa dúfal, že Lee Scoresby nájde nejaký zemný plyn, aby mohol naplniť menší balón (mal totiž dva) a preskúmať krajinu. Aviatik však sledoval počasie rovnako pozorne ako námorník a povedal, že bude hmla. A skutočne, len čo sa zastavili, sadla hustá hmla. Lee Scoresby vedel, že zo vzduchu nič nevidí, a tak sa musel uspokojiť s tým, že kontroloval výbavu, hoci všetko bolo v dokonalom poriadku. No vtom na nich z tmy bez varovania priletela sprška šípov.

Traja cigojíni okamžite padli a zomreli tak potichu, že nikto nič nepočul. Až keď čudne ovisli na psie popruhy alebo zostali nehybne ležať, si tí, čo boli najbližšie, všimli, čo sa deje, a vtedy už bolo neskoro, lebo k nim leteli ďalšie šípy. Niektorí muži pozreli hore, zmätení nepravidelným rýchlym klepotom, ktorý sa ozýval po celom konvoji, keď šípy narážali do dreva alebo zamrznutého plátna.

Prvý sa spamätal John Faa, ktorý zo stredu konvoja vydával rozkazy. Studené ruky a meravé nohy sa rozhybali, keď ako dažď prileteli ďalšie šípy – kvapky dažďa smrti.

Lyra nebola krytá a šípy jej lietali nad hlavou. Pantalaimon ich počul prv než ona, zmenil sa na leoparda a zvalil ju, aby nebola takým dobrým cieľom. Vytierala si sneh z očí, prevrátila sa a pokúšala sa rozoznať, čo sa deje, lebo prítomie bolo plné zmätku a hluku. Doliehal k nej mohutný rev a hrkot a škrabot Iorekovho brnenia, keď v ňom preskočil ponad sane do hmly. Nasledovali výkriky, vrčanie, praskot a trhanie, mohutné trieštivé údery, výkriky hrôzy a rev zlostného medveďa, ktorý likvidoval nepriateľa.

Lenže kto bol ten nepriateľ? Lyra zatiaľ nevidela ani jedného. Cigojíni sa zhŕkli okolo, aby bránili sane, lenže aj Lyra videla, že sú preto ľahším cieľom, a navyše sa im v palčiakoch či rukaviciach ťažko striede-

falo. V porovnaní s neutíchajúcim dažďom šíпов počula iba štyri-päť výstrelov. Každým okamihom padali ďalší muži.

Och, John Faa, pomyslela si s obavami. Toto si nepredvídal a ja som ti nepomohla!

Na rozmyšľanie však už nemala ani sekundu, lebo Pantalaimon silno zavrčal a niečo – iný démon – sa naňho vrhlo a zvalilo ho, čím vyrazilo dych aj Lyre, a potom ju akési ruky ťahali, dvíhali ju, smradľavé rukavice jej zakryli ústa, aby nemohla kričať, letela vo vzduchu do iných rúk a potom ju hodili rovno do snehu, takže sa jej krútila hlava, nemohla dýchať a všetko ju bolelo. Ruky jej stiahli dozadu, až jej puklo v pleciach a niekto jej zviazal zápästia, potom jej prehodili cez hlavu kuklu, aby stlmili jej krik, lebo z celej sily kričala:

„Iorek! Iorek Byrnison! Pomôž mi!“

Lenže počul ju? To nevedela. Hádzali ju sem a tam, dopadla na niečo tvrdé, čo sa potom začalo nadhadzovať a mykať ako sane. Zvuky, ktoré k nej prenikli, boli divoké a nepochopiteľné. Možno počula rev Ioreka Byrnisona, ale ozýval sa z diaľky, a potom sa natriasala na nerovnej zemi s rukami vykrútenými dozadu, so zapchatými ústami, a vzlykala od zlosti a strachu. Okolo nej sa rozprávali čudné hlasy.

„Pan!“ vzdychla.

„Som tu, psst, pomôžem ti dýchať. Nehýb sa.“

Myšacími labkami poťahoval kuklu, až kým nemala ústa voľnejšie a nelapala po mrazivom vzduchu.

„Kto sú to?“ pýtala sa šeptom.

„Vyzerajú ako Tatári. Myslím, že zasiahli Johna Faa.“

„Nie.“

„Videl som ho padať. Lenže mal byť na takéto útok pripravený. To vieme.“

„Ale mali sme mu pomôcť! Mali sme sledovať alethiomer!“

„Psst. Predstieraj, že si v bezvedomí.“

Ozvalo sa puknutie biča a zavýjanie uháňajúcich psov. Podľa toho, ako Lýru mykalo a nadhadzovalo, cítila že idú rýchlo, a hoci sa usilovala zachytiť zvuky boja, rozoznala iba beznádejné výstrely tlmené vzdialenosťou a potom škripanie, svišťanie a mäkký dupot láb v snehu.

„Vezmú nás k Mordárom,“ šepkala.

Zišlo jej na um slovo odseknuté. Celé jej telo naplnil strašný strach a Pantalaimon sa usalašil pri nej.

„Budem sa brániť,“ povedal.

„Aj ja. Zabijem ich.“

„Aj Iorek, keď to zistí. Rozmliaždi ich.“

„Ako ďaleko sme od Bolvangaru?“

Nevedel, ale myslel si, že to nebude ani deň cesty. Keď sa už viezli tak dlho, že Lyrino spútané telo trpelo, tempo sa trochu zmiernilo a niekto jej drsne stiahol kuklu.

Hľadela do širokej aziatskej tváre pod kapucňou z rosomáka, osvetlenej mihotavým svetlom lampy. V čiernych očiach sa zračila spokojnosť, najmä keď Pantalaimon vykĺzol z Lyrinej vetrovky a vyceril biele hranostaje zúbky a zasyčal. Mužov démon, veľký ťažkopádny rosomák, tiež zavrčal, ale Pantalaimon necúvol.

Muž Lýru posadil a oprel o bok saní. Stále padala, lebo ruky mala zviazané za chrbtom, a tak jej spútal nohy a uvoľnil ruky. Napriek hus-tému sneženiu a hmle videla, aký je ten muž silný, a pohonič tiež, obaja sedeli na saniach prirodzene, boli na toto prostredie zvyknutí, čo sa o cigojínoch nedalo povedať.

Muž niečo hovoril, ale ona mu, pravdaže, nerozumela. Skúsil to iným jazykom, ale s rovnakým výsledkom. Potom začal po anglicky.

„Ty volať?“

Pantalaimon sa výstražné naježil a Lyra ihneď pochopila, čo to znamená. Takže títo muži nevedia, kto je. Neuniesli ju v súvislosti s pani Coulterovou, možno ich teda neplatia Mordári.

„Lizzie Brooksová,“ povedala.

„Lissie Broogzova,“ zopakoval po nej. „My teba vziať na pekne miesto. Dobri ľudia.“

„Kto ste?“

„Samojedi, lovci.“

„Kam ma vezmete?“

„Pekne miesto. Dobri ľudia. Ty maš panserbjorn?“

„Na ochranu.“

„Nanič! Ha-ha, medveď nanič. Zobrali sme teba aj tak!“

Nahlas sa zasmial. Lyra sa ovládla a nepovedala nič.

„Kto tí ľudia?“ spýtal sa muž ukazujúc tým smerom, odkiaľ prišli.

„Obchodníci.“

„Opchotníci. Čo opchotovať?“

„Kožušiny, alkohol,“ povedala. „Tabak.“

„Oni predávajú tabak, kupovať kožušiny?“

„Áno.“

Vravel niečo svojmu spoločníkovi a ten mu odpovedal. Sane celý čas uháňali ďalej a Lyra sa usadila pohodlnejšie a usilovala sa vidieť, kam mieria, lenže husto snežilo a obloha bola tmavá, a keď sa tak vystrkovala, napokon jej začalo byť veľmi zima, a tak si ľahla. Ona i Pantalaimon cítili navzájom svoje myšlienky a usilovali sa zachovať pokoj, ale pomyslenie, že je John Faa mŕtvý... A čo sa stalo s padrom Coramom? Podarí sa Iorekovi pobiť ostatných Samojedov? Podarí sa im vôbec niekedy ju nájsť?

Po prvý raz v živote sa začala trochu ľutovať.

Po dlhom čase ju muž potriasol za plece a podal jej pásik sušeného sobieho mäsa na žuvanie. Bolo surové a tvrdé, ale Lyra bola hladná a mäso bolo výživné. Keď ho požula, cítila sa trochu lepšie. Pomaly vkĺzla rukou pod kožuchy, aby si bola istá, že alethiomer má ešte pri sebe, a potom opatrne vytiahla plechovku s chrobákom špiónom a strčila si ju do kožušinovej čižmy. Pantalaimon ta vliezol ako myška a zastrčil ju pod nohavicu zo sobej kože.

Keď to spravila, zavrela oči. Strach ju vyčerpával a onedlho nepokojne zaspala.

Zobudila sa, keď sa pohyb saní zmenil. Odrazu sa kĺzali hladšie, a keď otvorila oči, prechádzali popod oslepujúce osvetlenie, také jasné, že si najprv musela hlbšie stiahnuť kapucňu, kým znova vyzrela von. Bola celá meravá a strašne uzímená, ale podarilo sa jej nadvihnúť sa tak, aby videla, že sane sa rýchlo ženú pomedzi vysoké tyče, na ktorých jasne svietia antarické svetlá. Kým sa zorientovala, vchádzali cez otvorenú kovovú bránu na konci osvetlenej ulice na široké otvorené priestranstvo, ktoré pripomínalo prázdne trhovisko alebo nejakú športovú arénu. Bolo celkom rovné, hladké a biele a meralo asi sto metrov. Obklopoval ho vysoký kovový plot.

Na druhom konci tejto arény sane zastali. Stáli pred nízkou budovou, či skôr radom nízkych budov prikrýtych hrubou vrstvou snehu. Na

jednej strane sa týčil mohutný kovový stožiar, ktorý sa Lyre zdal známy, ale nevedela si spomenúť, čo jej pripomína.

Kým sa mohla lepšie rozhliadnuť, muž na saniach prerezal povrazy okolo jej členkov a drsne ju vytiahol, kým pohonič krikom tíšil psy. Na budove pár metrov od nich sa otvorili dvere a nad nimi sa rozsvietilo antarické svetlo a otáčalo sa, aby ich našlo ako svetlomet.

Lyrin únosca ju sotil pred seba ako trofej, ale pritom ju nepustil, a niečo povedal. Postava v prešívanej vetrovke z uhoľného hodvábu mu odpovedala rovnakým jazykom a vtedy Lyra uvidela črty toho človeka – nebol to Samojed ani Tatár. Podobal sa na jordanských magistrov. Pozrel na ňu a najmä na Pantalaimona.

Samojed znova niečo povedal a muž z Bolvangaru sa Lyry spýtal: „Ty hovoríš po anglicky?“

„Áno,“ povedala.

„Tvoj démon má stále takúto podobu?“

Takúto otázku Lyra vôbec nečakala. Zostala iba civieť. Pantalaimon odpovedal tak, že sa zmenil na sokola a vrhol sa z Lyrinho pleca na démona toho muža, veľkého svišťa, ktorý sa na Pantalaimona zahnal rýchlym pohybom a prskol, keď ten na rýchlych krídlach zakrúžil nad ním.

„Aha,“ zareagoval muž spokojne, keď sa Pantalaimon vrátil na Lyrino plece.

Samojedi sa tvárili nedočkavo a muž z Bolvangaru prikývol, stiahol si rukavicu a siahol do vrecka. Vytiahol mešec, ktorý sa zaťahoval povrázkom, a odrátal lovcovi do ruky tucet ťažkých mincí.

Obaja Samojedi skontrolovali peniaze a potom si každý starostlivo odložil svoju polovicu. Bez obzretia nasadli do saní, pohonič šľahol bičom a skríkol na psy a už uháňali preč cez širokú arénu k osvetlenej ulici, naberali rýchlosť, až napokon zmizli v tme za ňou.

Muž otvoril dvere.

„Rýchlo pod' dnu,“ povedal. „Je tam teplo a príjemne. Nestoj vonku na zime. Ako sa voláš?“

Hovoril po anglicky bez prízvuku. Jeho prejav Lyre pripomínal ľudí, s akými sa stretávala u pani Coulterovej – uhladený, vzdelaný a dôležitý.

„Lizzie Brooksová.“

„Pod', Lizzie. My sa tu o teba postaráme, neboj sa.“

Bola mu väčšia zima než jej, hoci Lyra bola vonku oveľa dlhšie, a už sa nemohol dočkať, kedy zase bude v teple. Lyra sa rozhodla, že sa zahrá na ťažkopádnu, prihlúplu a neochotnú a cez vysoký prah pomaly vkročila do budovy.

Vchádzalo sa ta cez dvojce dverí, medzi ktorými bol široký priestor, aby z budovy neuniklo priveľa tepla. Za vnútornými dverami mala Lyra pocit, že sa uvarí, a musela si rozopnúť kožuch a zložiť kapucňu.

Ocitli sa v malej štvorcovej miestnosti, z ktorej napravo i naľavo viedli chodby, a pred ňou stál prijímací pult, aký býva v nemocniciach. Všetko bolo jasne osvetlené, všade lesklý biely povrch a nehrdzavejúca oceľ. Vo vzduchu bolo cítiť vôňu jedla, známeho jedla – slaniny a kávy, ktorá celkom neprerážala typicky nemocničný pach, a zo stien naokolo sa ozývalo tiché, takmer nečujné bzučanie, na aké ste si museli zvyknúť, lebo by ste sa z neho zbláznili.

Pantalaimon pri jej uchu, teraz ako stehlík, zašepkal: „Bud' hlúpa a ťažkopádna. Pomalá a hlúpa.“

Obzerali si ju dospelí – muž, ktorý ju priviedol, ďalší v bielom plášti, žena v uniforme zdravotnej sestry.

„Angličanka,“ oznamoval ten prvý muž. „Zrejme obchodníci.“

„Tí istí lovci? Tá istá história?“

„Ten istý kmeň, pokiaľ viem. Sestra Clara, mohli by ste tú malú vziať a postarať sa o ňu?“

„Pravdaže, pán doktor. Pod' so mnou, moja milá,“ vyzvala ju sestrička a Lyra ju poslušne nasledovala.

Šli po krátkej chodbe s dverami napravo a jedálňou naľavo, odkiaľ sa ozýval štrngot príborov a hlasy a šírili sa ďalšie kuchynské vône. Sestrička mala asi toľko rokov ako pani Coulterová, odhadovala Lyra, bola energická, bezvýrazná a praktická, vedela by zažiť ranu alebo vymeniť obväz, ale bolo by nad jej sily vyrozprávať nejaký príbeh. Jej démon (a Lyru čudne zamrazilo, keď ho videla) bol malý biely pes (po chvíli už netušila, prečo ju zamrazilo).

„Ako sa voláš, moja milá?“ spýtala sa sestrička a otvorila ťažké dvere.

„Lizzie.“

„Iba Lizzie?“

„Lizzie Brooksová.“

„A koľko máš rokov?“

„Jedenásť.“

Lyre hovorili, že je na svoj vek malá. Nijako to neovplyvnilo jej sebavedomie, ale uvedomovala si, že by túto skutočnosť mohla využiť, aby Lizzie vyzerala nervózna a bezvýznamná, a keď vošla do miestnosti, trochu sa prikrčila.

Čiastočne čakala otázky. Odkiaľ prišla a ako prišla, a už si pripravovala odpovede, lenže sestričke nechýbala len fantázia, nebola ani zvedavá. Sestra Clara prejavila asi taký záujem, ako keby Bolvangar bol niekde na okraji Londýna a deti sem prichádzali každý deň. Jej vrtký malý démon bežal za ňou rovnako energicky a bezvýrazne ako ona.

V miestnosti bol gauč, stôl s dvoma stoličkami a registračná skrinka, sklená skrinka s liekmi a obväzmi a umývadlo. Len čo boli dnu, sestrička vzala Lyrin kabát a hodila ho na lesklú podlahu.

„Vyzleč si aj ostatné,“ povedala. „Rýchlo sa pozrieme, či si v poriadku a zdravá, či nemáš omrzliny alebo nádchu, a potom ti nájdeme nejaké pekné čisté oblečenie. A strčíme ťa aj pod sprchu,“ dodala, lebo Lyra sa niekoľko dní neumývala a neprezliekala a v tom teple to bolo čoraz zjavnejšie.

Pantalaimon protestne zamával krídlami, ale Lyra sa naňho zamračila a to ho upokojilo. Sadol si na gauč, kým si Lyra po kúsku vyzliekala oblečenie, nechotne a hanbiac sa pritom, ale bola natoľko duchapritomná, že to nedala najavo a správala sa ako ťažko chápané, poddajné dieťa.

„Aj opasok na peniaze, Lizzie,“ povedala sestrička a sama ho rozopla silnými prstami. Chcela ho hodiť na kopy k ostatným veciam, keď nahmatala okraj alethiomeru.

„Čo je to?“ spýtala sa a rozopla nepremokavé puzdro.

„Len taká hračka,“ odvetila Lyra. „Je moja.“

„Áno, veď mi ti ju nevezmeme, moja milá,“ povedala sestra Clara a rozmotala čierny zamat. „Je pekná, ako kompas. Tak poďme pod sprchu,“ pokračovala, odložila alethiomer a odhrnula záves z uhoľného hodvábu v kúte.

Lyra nevoľky vkĺzla pod teplú vodu a mydlila sa, kým Pantalaimon sedel na žrdi od závesu. Obaja si uvedomovali, že nesmie byť pri-

veľmi čulý, lebo démoni ťažkopádnych ľudí sú tiež ťažkopádni. Keď sa Lyra umyla a poutierala, sestrička jej odmerala teplotu, prezrela jej oči, uši a hrdlo, potom zmerala výšku, postavila ju na váhu a zapísala si niečo do záznamu. Potom Lyre dala pyžamu a župan. Boli čisté a kvalitné, tak ako vetrovka Tonyho Makariosa, ale bolo na nich vidieť, že ich už niekto nosil. Lyra sa cítila veľmi nepríjemne.

„To nie je moje,“ povedala.

„Nie, moja. Tvoje šaty treba poriadne oprat’.“

„A dostanem ich naspäť?“

„Zrejme áno. Áno, pravdaže.“

„Kde som to?“

„Nazýva sa to experimentálna stanica.“

To nebola odpoveď a Lyra by to bola podotkla a položila ďalšiu otázku, ale Lizzie by to asi neurobila, a tak tupo prikývla a nepovedala nič viac.

„Chcem svoju hračku,“ požadovala zanovito už oblečená.

„Vezmi si ju. A nechcela by si radšej vlneného medvedíka? Alebo peknú bábiku?“

Otvorila zásuvku, kde ležalo zopár hračiek a vyzerali ako mŕtve. Lyra sa donútila chvíľu predstierať, že o tom uvažuje, a potom si vybrala bábiku s veľkými bezvýraznými očami. Nikdy nemala bábiku, ale vedela, čo má robiť, a mimovoľne si ju pritisla k sebe.

„A čo môj opasok na peniaze?“ spýtala sa. „Hračku mávam v ňom.“

„Tak si ho vezmi,“ povedala sestra Clara, ktorá vyplňala ružový formulár.

Lyra si vyhrnula rukávy a nohavice na cudzom pyžame a uviazala si opasok okolo pása.

„A čo bude s mojím kabátom a čižmami? A moje rukavice a ostatné veci?“

„Dáme ti ich vyčistiť,“ odvetila sestrička automaticky.

Vtedy zadrmčal telefón. A kým sestrička telefonovala, Lyra sa rýchlo zohla, aby vytiahla aj druhú plechovku so špehovacím chrobákom a strčila si ju do puzdra k alethiomeru.

„Poďme, Lizzie,“ povedala sestrička, keď položila slúchadlo. „Pohládame ti niečo na jedenie. Predpokladám, že si hladná.“

Lyra šla za sestrou Clarou do jedálne. Stálo tu zo desať okrúhlych bielych stolov s omrvinkami a lepkavými kruhmi na miestach, kde niekto nedbanlivo položil pohár s nápojom. Na servírovacom vozíku s kolieskami boli naukladané špinavé taniere a príbor. Miestnosť nemala okná, a tak, aby vznikla ilúzia svetla a priestoru, jednu stenu pokrýval obrovský fotogram tropickej pláže s jasnomodrou oblohou a bielym pieskom a kokosovými palmami.

Muž, ktorý ju priviedol, vzal podnos zo servírovacieho okienka.

„Najedz sa,“ povedal.

Nemalo zmysel hladovať, a tak sa Lyra s chuťou pustila do dušeného mäsa so zemiakovou kašou. Potom dostala misku s broskyňovým kompótom a šľahačkou. Kým jedla, muž so ženou sa potichu zhovárali pri druhom stole, a potom jej sestrička priniesla pohár teplého mlieka a odniesla podnos.

Muž si prisadol oproti nej. Jeho démon – svišť – nebol taký nevšímavý a bez záujmu ako sestričkin pes, ale zdvorilo mu sedel na pleci, sledoval a počúval.

„Tak, Lizzie, dost si sa najedla?“

„Áno, ďakujem.“

„Chcem, aby si mi povedala, odkiaľ pochádzaš. Môžeš?“

„Z Londýna,“ povedala.

„A čo robíš takto ďaleko na severe?“

„Prišla som s otcom,“ zamrmlala. Oči mala sklopené, vyhýbala sa pohľadu svišťa a usilovala sa predstierať, že má slzy na krajíčku.

„S otcom? Aha. A čo robí v týchto končinách?“

„Obchoduje. Prišli sme s nákladom novodánskeho tabaku a kupujeme kožušiny.“

„A bol tvoj otec sám?“

„Nie. Bol tam aj môj strýko a iní muži,“ povedala neurčito, lebo nevedela, čo mu povedal samojedský lovec.

„Prečo ťa vzal so sebou na takú cestu, Lizzie?“

„Lebo pred dvoma rokmi vzal môjho brata a sľuboval, že nabudúce vezme mňa, ibaže to neurobil, a tak som ho stále otravovala, až ma zobral.“

„A koľko máš rokov?“

„Jedenásť.“

„Dobre, dobre. Nuž, Lizzie, máš ty ale šťastie. Tí lovci, čo ťa našli, ťa priviedli na to najlepšie miesto, aké mohli.“

„Oni ma nenašli,“ povedala pochybovačne. „Prepadli nás. Bolo ich veľa a mali šípy.“

„Och, to iste nie. Myslím, že si sa zatúlala od otcovej skupiny a zablúdila si. Tí lovci ťa našli samu a priviezli rovno sem. Tak sa to stalo, Lizzie.“

„Ja som videla boj. Strieľali šípy a... ja chcem ocka,“ povedala hlasnejšie a bolo jej naozaj do plaču.

„Ale tu si celkom bezpečná, kým príde,“ ubezpečoval ju lekár.

„Ale ja som videla, ako strieľajú šípmi!“

„Ach, to sa ti len zdalo. To sa často stáva, keď je taká veľká zima. Zaspala si a snívalo sa ti a nepamätáš si, čo je skutočnosť a čo nie. Nižaká bitka nebola, neboj sa. Tvoj otec je v bezpečí a zdravý a už ťa určite hľadá a onedlho sem príde, lebo toto je na stovky míľ jediné obývané miesto, a aký bude prekvapený, keď ťa nájde živú a zdravú! Teraz ťa sestra Clara odvedie do spálne, kde sa zoznámiš s inými dievčatkami a chlapcami, ktorí sa stratili v divočine tak ako ty. No choď. Ráno sa zase porozprávame.“

Lyra vstala, stískajúc bábiku, a Pantalaimon jej skočil na plece. Sestrička otvorila dvere a viedla ich von.

Ďalšie chodby. Lyra už bola medzitým unavená a taká ospalivá, že stále zívala a ledva dvíhala nohy vo vlnených papučiach, ktoré jej dali. Aj Pantalaimon ochabol a musel sa zmeniť na myšku a vliezť jej do vrečka županu. Lyra ledva vnímala rad postelí, detské tváre a vankúš a vtom zaspala.

Nieko ňou triasol. V prvom okamihu hmatala okolo drieku – obe plechovky boli tam, v bezpečí, a tak sa pokúsila otvoriť oči, ale, ach, bolo to ťažké. Nikdy sa necítila taká ospalivá.

„Zobuď sa! Zobuď sa!“ šepkalo niekoľko hlasov. Lyra sa s veľkou námahou, akoby hore kopcom tlačila veľký balvan, nútila prebudiť.

V šere miestnosti, ktorú osvetľovala iba slabá antarická žiarovka nad dverami, sa okolo nej hrčili tri dievčatá. Ledva na ne dovidela, lebo nemohla zaostriť pohľad, ale zdalo sa, že sú v tom veku ako ona, a hovorili po anglicky.

„Už sa zobudila.“

„Dali jej tabletky na spanie. Určite.“

„Ako sa voláš?“

„Lizzie,“ zamumlala Lyra.

„Prídu aj ďalšie deti?“ spytovalo sa jedno z dievčat.

„Neviem. Prišla som iba ja.“

„Kde ťa dostali?“

Lyra sa pokúšala sadnúť si. Nepamätala sa, že by brala tabletku na spanie, ale mohli jej dať niečo do nápoja. Hlavu mala ťažkú a za očami cítila bolesť.

„Kde sme?“

„Uprostred pustatiny. Nepovedia nám.“

„Zvyčajne privedú viac detí naraz.“

„Čo robia?“ s námahou sa spýtala Lyra a usilovala sa sústrediť svoju omámenú myseľ, keď sa Pantalaimon preberal zároveň s ňou.

„Nevieme,“ povedalo dievča, ktoré rozprávalo najviac. Bolo to vysoké, červenovlasé dievča s nervóznymi pohybmi a silným londýnskym prízvukom. „Merajú nás a robia testy a...“

„Merajú prach,“ povedalo druhé dievča, milé, buclaté a tmavo-vlasé.

„To ty nevieš,“ namietlo prvé dievča.

„Ale áno,“ potvrdilo tretie, zakríknuto pôsobiace dievča s démonom králikom. „Počula som ich, ako sa rozprávajú.“

„Potom nás po jednom berú preč a viac nevieme. Nikdy sa nikto nevráti,“ povedala červenovláska.

„Jeden chlapec si myslí...“ začalo buclaté dievčatko.

„Nehovor jej to!“ zahriakla ju červenovlasá. „Ešte nie.“

„Sú tu aj chlapani?“ spýtala sa Lyra.

„Áno. Je nás tu veľa. Myslím, že asi tridsať.“

„Viac,“ namietala buclatá. „Viac ako štyridsať.“

„Ibaže nás stále berú preč,“ povedala červenovláska. „Zvyčajne naraz privedú veľkú skupinu a vtedy je nás veľa a potom jedno po druhom deti miznú.“

„Sú to Mordári,“ povedala buclatá. „Veď poznáš Mordárov. Všetci sme sa ich báli, kým nás nechytali.“

Lyra bola postupne čoraz čulejšia. Démoni ostatných dievčat okrem králika počúvali pri dverách a všetci šepkali. Lyra sa spýtala, ako

sa volajú. Červenovláska bola Annie, bucl'atá tmavovláska Bella a tretie dievčatko sa volalo Martha. Mená chlapcov nepoznali, lebo ich väčšinou oddeľovali. Nezaobchádzajú tu s nimi zle.

„Je tu dobre,“ povedala Bella, „niet tu dohromady čo robiť, iba čo nám robia všelijaké testy a musíme cvičiť, a potom nás merajú. Teplotu a tak. Je to nuda.“

„Ale nie, keď príde pani Coulterová,“ dodala Annie.

Lyra sa ledva ovládla, aby nevykrikla, a Pantalaimon tak prudko zatrepotal krídlami, až si to všimli aj ostatné dievčatá.

„Je nervózny,“ vysvetľovala Lyra a upokojovala ho. „Museli nám dať nejaké tabletky na spanie, ako ste povedali, sme celkom omámení. Kto je pani Coulterová?“

„To je tá, čo nás chytila, aspoň väčšinu z nás,“ povedala Martha. „Všetky deti o nej rozprávajú. Keď príde, vieme, že začnú miznúť deti.“

„Ona sa rada na deti pozerá, keď nás berú preč, rada sa pozerá, čo s nami robia. Ten chlapec Simon si myslí, že nás zabíjajú a pani Coulterová sa na to pozerá.“

„Zabíjajú?“ zachvela sa Lyra.

„Určite. Lebo sa nikto nevráti.“

„Stále sa zaujímajú aj o démonov,“ povedala Bella. „Vážia ich, merajú a tak.“

„Dotýkajú sa vašich démonov?“

„Bože, nie! Postavia tam váhy a tvoj démon musí na ne vyliezť a zmeniť sa a oni si robia poznámky a snímky. A potom ťa strčia do takej skrinky a merajú prach, stále, a nikdy neprestanú merať prach.“

„Aký prach?“ spýtala sa Lyra.

„Nevieme,“ povedala Annie. „Niečo z vesmíru. Nie naozajstný prach. Keď nemáš nijaký prach, to je dobre. Ale každý má nakoniec prach.“

„Vieš, čo povedal Simon? Povedal, že Tatári si robia diery v lebkách, aby ta vpustili prach,“ tvrdila Bella

„On to tak akurát vie,“ pohľadavo vyhlásila Ann. „Myslím, že sa spýtam pani Coulterovej, keď príde.“

„To by si si nedovolila!“ s obdivom zašepkala Martha.

„Ale áno.“

„Kedy príde?“ spýtala sa Lyra.

„Pozajtra,“ odvetila Annie.

Lýru oblihal studený pot a Pantalaimon sa k nej pritisol. Má len jeden deň na to, aby našla Rogera a zistila o tomto mieste, čo sa bude dať, a buď utečie, alebo ju zachráni, lenže ak všetkých cigojínov pobili, kto pomôže deťom prežiť v tejto ľadovej divočine?

Ostatné dievčatá sa ďalej rozprávali, ale Lyra s Pantalaimonom sa chúlili k sebe v posteli a usilovali sa zohriať, vediac, že stovky míľ okolo tejto malej posteľe nie je nič iba strach.

15

Démoni v klietkach

Lyra nemala vo zvyku dumieť, bola energická a praktická a okrem toho nebola obdarená ktovieakou fantáziou. Nikto s veľkou predstavivosťou by vážne nepomyslel na to, že by bolo možné prísť až sem a zachrániť Rogera, a aj keby si to bol pomyslel, dieťa s fantáziou by ihneď vymyslelo niekoľko spôsobov, ktorými by to nešlo. Ak je človek skúsený klamár, to neznamená, že má veľkú fantáziu. Mnohí dobrí klamári nemajú vôbec nijakú fantáziu, preto sú ich lži také presvedčivé.

A tak teraz, keď sa Lyra ocitla v rukách Obetnej rady, netrápila sa strachom o to, čo sa stalo s cigojínmi. Všetci boli dobrí bojovníci a aj keď Pantalaimon povedal, že videl, ako Johna Faa postrelili, možno sa mýlil, alebo ak sa nemýlil, John Faa možno nie je zranený vážne. Lyra mala smolu, že padla do rúk Samojedov, ale cigojíni ju určite prídu zachrániť, a keby sa im to nepodarilo, nič nezabráni Iorekovi Byrnisonovi, aby ju odtiaľto dostal, a potom poletia do Svalbardu v balóne Leeho Scoresbyho a zachráni lorda Asriela.

V jej mysli to bolo celkom jednoduché.

A tak na druhý deň, keď sa v spoločnej spálni prebudila, bola zvedavá a pripravená poradiť si so všetkým, čo ten deň prinesie. Už sa nemohla dočkať, kedy uvidí Rogera, a najmä ho potrebovala vidieť prv, než on zbadá ju.

Nemusela čakať dlho. Deti vo všetkých spálňach službukonajúce sestričky budili o pol ôsmej. Umyli sa, obliekli a šli s ostatnými na raňajky.

Roger bol tam.

S piatimi ďalšími chlapcami sedel za stolom hneď pri dverách. Rad k okienku stál tesne pri nich a Lyra pri jeho stoličke predstierala, že jej vypadla vreckovka, a zohla sa po ňu tak, aby sa Pantalaimon mohol rozprávať s Rogerovým démonom Salciliou.

Salcilia bola pinkou a zatrepotala krídlami tak bláznivo, že Pantalaimon sa musel zmeniť na mačku a skočiť na ňu, aby ju utišil. Také náhle šarvátky alebo ťahanice medzi démonmi detí boli našťastie bežné a nikto si to veľmi nevšimal, ale Roger okamžite zbledol. Lyra ešte nikoho nevidela takého bledého. Uprela naňho nadutý pohľad, akoby sa vôbec nepoznali, a jemu sa ihneď do líc vrátila farba a prekypoval nádejou, vzrušením a radosťou a iba Pantalaimonovi, ktorý silne triasol Salciliou, sa podarilo Rogera udržať, aby nevykrikol a nepozdravil svoju kamarátku z Jordanského kolégia.

Lyra sa čo najpohľadavejšie odvrátila, obrátila sa k svojim novým kamarátkam a nechala vysvetľovanie na Pantalaimona. Dievčatá si vzali tácky s ovsenými vločkami a hriankou, sadli si spolu a okamžite vytvorili skupinu, ktorá všetkých ostatných vylúčila, aby mohli klebetiť.

Veľký počet detí nemožno udržať dlho na jednom mieste bez toho, aby ste ich zamestnali, a tak bol v Bolvangare režim podobný školskému s predpísanými činnosťami ako gymnastika a výtvarná výchova. Chlapcov a dievčatá okrem prestávok a času vyhradeného na jenie oddeľovali, preto sa až niekedy v polovici predpoludnia po poldruhahodinovom šití pod vedením sestričiek Lyre naskytila príležitosť rozprávať sa s Rogerom. Muselo to však vyzerat' prirodzene, a to bolo ťažké. Všetky deti boli viac-menej rovesníci a práve vo veku, keď sa chlapci rozprávajú iba s chlapcami, dievčatá s dievčatami a jedni i druhí nápadne ignorujú druhé pohlavie.

Príležitosť sa naskytila zase v jedálni, keď si deti prišli vziať niečo na pitie a sušienky. Lyra vyslala Pantalaimona, aby sa ako mucha zo steny pri stole porozprával so Salciliou, a ona i Roger, každý vo svojej skupinke, mlčali. Bolo ťažké rozprávať, keď je pozornosť vášho démona sústredená na niečo iné, a tak Lyra predstierala, že je mrzutá a trucu-

je, a pila mlieko s ostatnými dievčatami. Napoly bola v myšlienkach pri tichom bzukote démonov, a ostatných vlastne ani nepočúvala, ale v jednej chvíli plavovlasé dievčatko vyslovilo meno, pri ktorom spozornela.

Bolo to meno Tonyho Makariosa. Lyrina pozornosť sa obrátila ta, a tak Pantalaimon musel prerušiť rozhovor s Rogerovým démonom, lebo obaja počúvali, čo dievča hovorí.

„Nie, ja viem, prečo ho vzali,“ hovorilo dievča, keď sa okolo nej zhrčili hlavy. „Preto, lebo jeho démon sa nemenil. Mysleli si, že je starší, než vyzerá, alebo že to v skutočnosti nie je dieťa. Jeho démon sa naozaj často nemenil, lebo ani sám Tony nikdy o ničom nepremýšľal. Ale ja som ju videla, ako sa mení. Volala sa Rattus.“

„Prečo sa tak zaujímajú o démonov?“ spýtala sa Lyra.

„To nikto nevie,“ povedala blondínka.

„Ja viem,“ ohlásil sa jeden z načúvajúcich chlapcov. „Zabijú ti démona a potom ťa sledujú, či zomrieš.“

„Ale prečo to robia znova a znova s rôznymi deťmi?“ spýtal sa niekto. „Stačilo by to urobiť iba raz, nie?“

„Ja viem, prečo to robia,“ povedalo prvé dievča.

Sústredila sa na ňu pozornosť všetkých detí, ale pretože nechceli, aby personál vedel, o čom sa rozprávajú, museli sa tváriť takmer ľahostajne a nezúčastnene, hoci ich zožierala zvedavosť.

„Ako to vieš?“

„Pretože som bola s ním, keď poňho prišli. Boli sme v sklade bielizne,“ povedala.

Silno sa červenala. Ak očakávala, že sa jej budú posmievat' a utá-hovať si z nej, nič také sa nestalo. Všetky deti boli krotké a nikto sa ani neusmial.

Dievčatko pokračovalo: „Boli sme celkom ticho a vtedy vošla sestrička, tá, čo má taký tichý hlas, a hovorí: ‚Pod', Tony. Viem, že si tu, pod', neublížime ti.‘ A on sa pýta: ‚Čo sa stane?‘ A ona na to: ‚Iba ťa uspíme a potom urobíme malú operáciu, a keď sa zobudíš, budeš celkom zdravý a v poriadku.‘ Ale Tony jej neveril. Povedal...“

„Diery!“ skočil jej ktosi do reči. „Robia diery do hlavy ako Tatári! Stavím sa!“

„Ticho buď! Čo ešte tá sestrička povedala?“ chcel vedieť ďalší. Medzitým sa okolo stola blondínky zhrkli už zo desať detí, ich démoni to chceli počuť rovnako ako deti, všetci vyvalovali oči a boli napätí.

Blondínka pokračovala: „Tony chcel vedieť, čo urobia s Rattus. A sestrička mu hovorí: ‚Aj ona zaspí, vtedy keď ty.‘ A Tony jej na to: ‚Vy ju zabijete, však? Ja to viem. My všetci vieme, čo robíte.‘ Ale sestrička, že nie. Pravdaže nie. Je to len malá operácia. Len taký malý rez. Ani to nebolí, ale pre istotu ťa uspíme.“

Celá miestnosť stíchla. Sestrička, ktorá mala dozor, na chvíľu odišla a okienko do kuchyne bolo zavreté, takže ich nikto nemohol počuť.

„Aký rez?“ spýtal sa jeden chlapec tichým a vystrašeným hlasom. „Povedala aký rez?“

„Povedala iba, že po ňom budeš dospelejší. Vraj sa to robí každému, preto sa démoni dospelých nemenia ako naši. Po takom reze má démon navždy jednu podobu, a ty tak dospeješ.“

„Ale...“

„Znamená to...“

„Čo? Všetci dospelí majú ten rez?“

„A čo...“

Odzrazu všetky hlasy stíchli, akoby aj tie niekto preťal, a všetky oči sa obrátili k dverám. Stála tam sestra Clara, pokojná, uhladená a vecná, a vedľa nej muž v bielom plášti, ktorého Lyra predtým nevidela.

„Bridget McGinnová,“ povedal.

Plavovlasé dievčatko vstalo a celé sa triaslo. Jej démon veвериčka sa jej tisol na prsia.

„Áno, pane?“ ohlásila sa ledva počuteľne.

„Dopí a pôjdeš so sestrou Clarou,“ povedal. „Vy ostatní bežte do svojich tried.“

Deti poslušne naukladali šálky na antikorový vozík a mlčky odchádzali. Nikto nepozrel na Bridget McGinnovú okrem Lyry, a tá videla, že z jej tváričky vyžaruje strach.

Zvyšok predpoludnia strávili cvičením. Na stanici bola malá telocvičňa, pretože za dlhej polárnej noci sa nedá cvičiť vonku, a skupinky detí sa tam pod dozorom sestričky striedali. Mali vytvárať družstvá a hádzať si loptu a Lyra, ktorá sa nikdy v živote takto nehrala, najprv

nevedela, čo má robiť. Bola však rýchla a športovo nadaná a prirodzený vodca, a onedlho zistila, že sa jej to páči. Malú telocvičňu zaplnili výkriky detí, škriekanie a húkanie démonov a onedlho zahnali desivé myšlienky, a presne to bolo cieľom tohto cvičenia.

V čase obeda, keď deti znova čakali v rade na jedlo, Lyra cítila, že Pantalaimon sa potešil, lebo kohosi spoznal, a keď sa otočila, zistila, že za ňou stojí Billy Costa.

„Roger mi povedal, že si tu,“ zašepkal.

„Ide sem tvoj brat, John Faa a celá skupina cigojínov,“ povedala mu. „Vezmú ťa domov.“

Billy len-len že nahlas nevykrikol od radosti, ale zamaskoval to kašľom.

„Musíš ma volať Lizzie,“ upozornila ho Lyra, „nikdy nie Lyra. A povedz mi všetko, čo vieš.“

Sedeli spolu a Roger bol tiež nablízku. Pri obede sa dalo ľahšie rozprávať, lebo deti chodili hore-dolu medzi stolmi a okienkom a jedáleň bola plná. Za štrngotu príborov Billy a Roger porozprávali Lyre, čo vedeli. Billy od jednej sestričky počul, že deti po tej operácii odvážajú na juh do internátov, čím by sa dalo vysvetliť, prečo sa Tony Makarios túlal po divočine. Ale Roger mal pre ňu zaujímavejšiu informáciu.

„Našiel som skrýšu.“

„Čo? Kde?“

„Pozri na ten obrázok.“ Myslel tým veľký fotogram tropickej pláže. „Pri pravom hornom rohu vidíš panel, však?“

Strop sa skladal z veľkých obdĺžnikových stropných panelov vsadených do kovových rámov a roh panelu nad obrázkom bol trochu nadvihnutý.

„Všimol som si to,“ povedal Roger, „a pomyslel som si, že aj ostatné by mohli byť také, a tak som ich dvihol a všetky sú voľné. Jednoducho ich len nadvihneš. Skúsili sme to včera s jedným chlapcom v našej spálni. Nad nimi je miesto, dá sa tade preliezať.“

„Ako ďaleko sa dá stropom liezť?“

„Neviem. My sme išli iba kúsok. Pomysleli sme si, že keď príde čas, mohli by sme sa tam skryť, ale asi by nás našli.“

Lyra v tom nevidela úkryt, ale skôr cestu. To bola najlepšia správa, odkedy sem prišla. No v rozhovore už nemohli pokračovať, lebo jeden lekár zabúchal lyžičkou na stôl a prehovoril.

„Počúvajte, deti. Pozorne počúvajte. Občas mávame protipožiarne cvičenie. Je veľmi dôležité, aby sme sa všetci poriadne obliekli a dostali sa von bez paniky. Takže dnes popoludní budeme mať protipožiarne cvičenie. Po zazvonení musíte všetko nechať tak a urobiť, ako vám povie dospelý, čo bude najbližšie. Zapamätajte si, kde vás vezmú. To bude miesto, kam pôjdete, keby vypukol naozajstný požiar.“

To je nápad, pomyslela si Lyra.

Hneď popoludní na Lyre a štyroch ďalších dievčatách testovali prach. Lekári síce nepovedali, čo robia, ale bolo ľahké to uhádnuť. Po jednom ich brali do laboratória a všetci sa toho, pravdaže, veľmi báli. Bolo by kruté, keby prišla o život bez toho, aby im zasadila úder, pomyslela si Lyra. No zdalo sa, že ešte sa nechystajú na operáciu.

„Chceme urobiť nejaké merania,“ vysvetľoval lekár. Bolo ťažké týchto ľudí rozoznať – všetci muži vyzerali v tých bielych plášťoch, so zápisníkmi a ceruzkami rovnako a ženy sa tiež podobali jedna na druhú a vďaka uniforme a čudne pokojnému a nevýraznému vystupovaniu pôsobili ako sestry.

„Merali ma včera,“ namietala Lyra.

„Ale dnes budeme robiť iné merania. Postav sa na tú kovovú platňu... och, ale najprv sa vyzuj. Môžeš držať aj démona, ak chceš. Pozeraj sa pred seba na to malé zelené svetielko. Dobré dievčatko.“

Niečo sa zablyсло. Lekár jej kázal otočiť sa na druhú stranu a potom doprava a doľava a zakaždým niečo cvaklo a zablyсло sa.

„Tak je to dobre. Teraz poď k tomuto stroju a vlož ruku do tej rúry. Neublíži ti, sľubujem. Vystri prsty. Tak.“

„A čo to meriate?“ spýtala sa. „Je to prach?“

„Kto ti povedal o prachu?“

„Jedno dievča. Nevie, ako sa volá. Povedala, že všade máme na sebe prach. Ale ja nie som zaprášená, aspoň si nemyslím. Včera som sa sprchovala.“

„Ach, to je iný prach. Obyčajným zrakom ho nevidieť. Je to špeciálny prach. Teraz stisni päšť... tak. Dobré. Teraz tam vnútri nahmataj takú rukoväť. Máš ju? Drž sa jej. Tak. Dobré. Môžeš dať teraz druhú

ruku takto? Polož ju na tú mosadznú guľu. Dobre. Fajn. Teraz pocítiš slabé šteklenie, nemusíš sa báť, to je len slabý antarický prúd.“

Pantalaimon v mačacej podobe, napätý a ostražitý, sa podozrieva-vo zakrádal okolo prístroja a stále sa vracal a obtieral sa o Lýru.

Bola si istá, že teraz ju ešte nebudú operovať, a bola si istá aj tým, že môže bezpečne predstierať, že je Lizzie Brooksová, a tak riskovala otázku.

„Prečo ľudí oddeľujete od démonov?“

„Čo? Kto ti o tom rozprával?“

„To dievča, neviem, ako sa volá. Povedala, že odsekávate ľuďom démonov.“

„Nezmysel.“

Bolo však vidieť, že lekára to vyviedlo z rovnováhy. Lyra pokračovala:

„Lebo beriete deti po jednom preč a nikdy sa nevrátia. A niektorí hovoria, že ich jednoducho zabijete, a druhí vravia zase niečo iné, a to dievča mi povedalo, že odsekávate.“

„To vôbec nie je pravda. Keď deti odvedieme, tak preto, že je načas, aby sa presťahovali na iné miesto. Dospievajú. Tá tvoja kamarátka sa len plaší. Nič také! Ani na to nemysli. Ktorá je to kamarátka?“

„Prišla som iba včera. Nikoho nepoznám.“

„Ako vyzerá?“

„Zabudla som. Mala tuším hnedé vlasy... svetlohnedé, možno... neviem.“

Lekár potichu niečo hovoril sestričke a Lyra zatiaľ pozorne sledovala ich démonov. Sestričkin bol pekný vtáčik, rovnako uhladený a ľahostajný ako pes sestry Clary, a lekárov bol veľký tučný nočný motýľ. Ani jeden sa ani nepohol. Nespali, lebo vtákovi sa leskli oči a tykadlá motýľa sa pomaly hýbali, ale neboli čulí, ako by Lyra očakávala. Možno sa ničoho neobávali alebo ich vôbec nič nezaujímalo.

Napokon sa lekár vrátil k Lyre a pokračovali vo vyšetrovaní. Odvážili ju i Pantalaimona samostatne, prezerali si ju cez špeciálnu oponu, merali jej tep. Postavili ju pod nevelikú trysku, ktorá syčala a bolo z nej cítiť čerstvý vzduch.

Uprostred jednej z takýchto skúšok sa ozvalo hlasné neutíchajúce zvonenie.

„Požiarny poplach,“ povzdychol si lekár. „Dobre, Lizzie, choď za sestrou Betty.“

„Ale všetko ich teplé oblečenie je dolu v ubytovni, pán doktor. Nemôže ísť von takto. Myslíte, že máme ísť najprv tam?“

Doktor sa hneval, že mu prerušili experiment, a podráždene pukol prstami.

„Myslím, že práve takéto nedostatky má to cvičenie odhaliť,“ povedal. „Je to mrzuté.“

„Keď som včera prišla,“ navrhovala Lyra, aby im pomohla, „sestra Clara dala moje oblečenie do skrine v tej prvej miestnosti, kde ma prezerala. Do tej, čo je vedľa. Mohla by som si obliecť to.“

„Dobrý nápad!“ potešila sa sestrička. „Tak poď rýchlo!“

Lyra sa potajomky tešila, ponáhľala sa za sestričkou a zobrala si svoje kožušiny, nohavice i čižmy a rýchlo si ich navliekala, kým sestrička sa obliekala do uhoľného hodvábu.

Potom sa ponáhľali von. Na širokej aréne pred hlavnou skupinou budov sa hemžila asi stovka dospelých i detí, niektorí boli vzrušení, iní rozčúlení, mnohí jednoducho zmätení.

„Vidíte?“ ozval sa jeden dospelý. „Stálo to za pokus, aspoň vieme, aký chaos by nastal, keby vypukol naozajstný požiar.“

Nieкто pískal na píšťalku a mával rukami, ale nikto si to veľmi nevšimal. Lyra zbadala Rogera a privolala ho. Roger potiahol Billyho Costu za ruku a onedlho boli všetci traja spolu vo víre pobežujúcich detí.

„Nikto si to nevšimne, ak sa tu poobzeráme,“ povedala Lyra. „Potrvá im celú večnosť, kým všetkých zrátajú, a môžeme povedať, že sme išli za niekým iným a stratili sme sa.“

Počkali, kým väčšina dospelých hľadela inam, a vtedy Lyra nabrala sneh, uťapkala z neho guľu a hodila ju do davu. Vzápätí to robili všetky deti a vzduch bol plný rozvíreného snehu. Hlasný smiech celkom prehlušil krik dospelých, ktorí sa usilovali urobiť poriadok, a vtedy tri deti zmizli za rohom.

Snehová pokrývka bola taká hustá, že sa nemohli pohybovať rýchlo, ale na tom nezáležalo, nikto ich nesledoval. Lyra s chlapcami preliezli ponad zaoblenú strechu jedného zo spojovacích tunelov a ocitli sa v akejsi čudnej mesačnej krajine, kde sa pod čiernou oblohou pravi-

delne striedali biele kopčky a jamy, osvetlené odrazom zo svetiel okolo arény.

„Čo hľadáme?“ spýtal sa Billy.

„Neviem, len sa obzeráme,“ povedala Lyra a viedla ich k nízkej hranatej budove trochu bokom od ostatných so slabým antarickým osvetlením na rohu.

Hoci hurhaj za nimi neutíchal, bol čoraz vzdialenejší. Deti si zjavne užívali slobody a Lyra dúfala, že vydržia čo najdlhšie. Prešla za roh a hľadala okno. Strecha bola asi dva metre od zeme a nijaký krytý tunel nespájal budovu s ostatnými pavilónmi stanice.

Okno tam nebolo, zato našla dvere. Červený nápis nad nimi vystríhal: *VSTUP PRÍSNE ZAKÁZANÝ*.

Lyra chytila kľučku, ale kým ňou stihla pohnúť, Roger zvolal:

„Pozri! Vták! Alebo.“

Nebol si istý, lebo tvor, ktorý k nim zlietal z čiernej oblohy, vôbec nebol vták, bol to ktosi, koho už Lyra videla.

„Bosorkin démon!“

Gunár zamával veľkými krídlami a pri pristavaní rozvíril sneh.

„Pozdravujem ťa, Lyra,“ povedal démon. „Sledoval som ťa až sem, hoci si ma nevidela. Čakal som, kedy sa dostaneš von. Čo sa deje?“

Rýchlo mu všetko vyrozprávala.

„Kde sú cigojíni?“ spýtala sa Lyra. „Je John Faa v poriadku? Odrazili Samojedov?“

„Väčšina z nich je v bezpečí. John Faa je zranený, ale nie vážne. Tvoji únoscovia boli lovcia a zbojníci, ktorí často prepadávajú cestovateľov. V páre sa pohybujú rýchlejšie než vo veľkej skupine. Cigojíni sú ešte stále deň cesty odtiaľto.“

Obaja chlapani vystrašene hľadeli na gunára démona a na to, ako nenútene sa s ním Lyra zhovára, lebo pravdaže, nikdy predtým nevideli démona bez človeka a o bosorkách vedeli málo.

„Počujte, vy radšej dávajte pozor,“ kázala im Lyra. „Billy, ty chod tamto, a ty, Roger, stráž tú stranu, odkiaľ sme prišli. Nemáme veľa času.“

Rozbehli sa, ako im kázala, a Lyra sa znova otočila k dverám.

„Prečo sa chceš dostať dnu?“ spýtal sa gunár.

„Pre to, čo tu robia. Odsekávajú.“ stíšila hlas, „odsekávajú ľuďom démonov. Teda deťom. A myslím, že to robia tu. Niečo tu asi bude a ja sa chcem pozrieť. Ale je to zamknuté.“

„Môžem to otvoriť,“ povedal gunár a raz či dva razy mávol krídlami, pričom vmietol do dverí sneh, a Lyra počula, že v zámke niečo cvaklo.

„Opatrne vojdi dnu,“ povedal démon.

Lyra potiahla dvere zaľúkané snehom a vkĺzla dnu. Gunár išiel s ňou. Pantalaimon bol rozrušený a bál sa, ale Lyra nechcela, aby bosorkin démon videl, že sa bojí, a tak priletel Lyre na prsia a skryl sa pod jej kožušinami.

Len čo si Lyrine oči zvykli na svetlo, uvidela, prečo.

V sklených schránkach na policiach pri stenách boli všetci démoni oddelení od detí: ako duchovia sa odtiaľ dívali rôzne mačky vtáky, potkany či iné tvory, všetky zmätené, vyľakané a bledé ako dym.

Bosorkin démon nahnevane vykrikol a Lyra si tísila Pantalaimona k sebe a hovorila mu: „Nepozeraj sa! Nepozeraj sa!“

„Kde sú deti týchto démonov?“ spýtal sa démon gunár, trasúc sa od zlosti.

Lyra mu vystrašene vysvetlila, ako sa stretla s Tonym Makariosom, a hľadala na úbohých uväznených démonov, ktorí sa tísila dopredu a pritláčali bledé tváre ku sklu. Lyra počula ich slabý, nešťastný a utrápený plač. V matnom svetle slabej antarickej žiarovky videla na lístku pred každou sklenou schránkou meno a bola tam i prázdna s nápisom Tony Makarios. Ďalších päť či šesť sklených klietok s menami bolo tiež prázdnych.

„Musím tie úbohé tvory pustiť!“ povedala zlostne. „Rozbijem sklo a vypustím ich!“

A obzerala sa, či nenájde niečo, čím by ich rozbila, lenže miestnosť bola prázdna. Gunár však povedal: „Počkaj.“

Démon bosorky bol oveľa starší než ona a silnejší. Bolo rozumné ho poslúchnuť.

„Musíme to urobiť tak, aby si tí ľudia mysleli, že niekto zabudol zamknúť dvere a zavrieť tie klietky,“ vysvetľoval. „Keby videli rozbité sklo a stupaje v snehu, čo myslíš, ako dlho by si zostala utajená? A mu-

síš vydržať, kým neprídu cigojíni. Teraz urob, ako ti poviem. Vezmi hrst' snehu a vždy na môj pokyn fukni trochu na každú klietku.“

Lyra bežala von. Roger a Bill strážili a od arény bolo stále počuť krik a vreskot a smiech, lebo uplynula sotva minúta.

Lyra nabrala plné hrste ľahkého prachového snehu a vrátila sa tak, ako povedal démon gunár. Postupne fúkala sneh na každú klietku a gunárovi pritom vyletel z hrdla klikavý zvuk a zástrčka vpredu na klietke sa otvorila.

Keď boli všetky zámky odomknuté, Lyra nadvihla predok prvej sklenej schránky a bledá podoba vrabca vyletela von, ale spadla na zem prv, ako mohla vzlietnuť. Gunár sa nežne sklonil a postrčil démona vrabca zobákom, ten sa zmenil na myš a zmätene sa tackal. Pantalaimon skočil na dlážku a myš povzbudzoval.

Lyra pracovala rýchlo a o pár minút boli všetci démoni voľní. Niektorí sa pokúšali rozprávať, zhŕkli sa jej pri nohách, ba dokonca ju skúšali ťahať za nohavice, hoci tabu im v tom bránilo. Vedela prečo. Úbožiatkam tak chýbalo ľudské teplo, že túžili pritisnúť sa k tlúcemu srdcu tak ako Pantalaimon.

„A teraz rýchlo,“ pobádal ju gunár. „Musíš bežať naspäť a zamiešať sa medzi ostatné deti, Lyra. Buď statočná, dieťa. Cigojíni napredujú zo všetkých síl. Ja musím pomôcť týmto úbohým démonom nájsť ich ľudí.“

Gunár podišiel bližšie k Lyre a potichu pokračoval: „Ale už nikdy nebudú celok. Sú oddelení navždy. To je najväčšia nehanobnosť, akú som videl. Tvoje stopy zakryjem, s tým sa netráp. A teraz sa ponáhľaj.“

„Och, prosím ťa! Kým odídeš, ešte mi povedz! Bosorky lietajú, však? Nesnívalo sa mi to, keď som ich vtedy v noci videla letieť?“

„Nesnívalo, dieťa. Prečo?“

„Utiahli by balón?“

„Nepochybne, ale...“

„Príde Serafina Pekkala?“

„Niet času na vysvetľovanie politiky klanov bosoriek. Sú do toho zapojené mocné sily a Serafina Pekkala musí chrániť záujmy svojho klanu. No možno to, čo sa deje tu, je súčasťou všetkého, čo sa deje inde. Lyra, už musíš ísť! Bež! Bež!“

Rozbehla sa a Roger, ktorý s vyvalenými očami a celý bledý hľadel, ako démoni vychádzajú z budovy, sa boril snehom k nej.

„Sú to... je to ako krypta v Jordanskom kolégiu... to sú démoni!“

„Áno, psst. Ale nehovor to Billymu. Ešte to nehovor nikomu. Vráťme sa.“

Gunár za nimi mocne mával krídlami a zahádzal snehom stopy, ktoré deti urobili, a za ním sa zhromažďovali alebo vytrácali démoni, ticho bezútešne a túžobne nariekajúc. Keď boli stopy prikryté, gunár sa obrátil a zháňal bledých démonov dohromady. Niečo im hovoril a oni sa jeden po druhom menili, hoci bolo vidieť, akú námahu ich to stojí, až kým sa všetci nepremenili na vtakov a ťarbavo ako mláďatá, čo sa učia lietať, nasledovali démona bosorky, trepotali krídlami, padali, skackali po snehu za ním a napokon sa horko-ťažko odlepili od zeme.

Leteli v nepravidelnom rade, bledí a priesvitní oproti čiernej oblohe, pomaly naberali výšku a hoci niektorí boli slabí a neistí a iní strácali vôľu a padali dolu, veľký gunár krúžil okolo nich a postrkoval ich naspäť, nežne ich zháňal dohromady, až kým sa nestratili v tme.

Roger ťahal Lyru za rukáv.

„Rýchlo, už sú skoro pripravení.“

Tackali sa v snehu za Billym, ktorý ich volal spoza rohu hlavného pavilónu. Deti už boli unavené alebo sa dospelým podarilo urobiť aký-taký poriadok, lebo sa neusporiadane radili pred hlavným vchodom, pričom sa strkali a sácali. Lyra a chlapci vyklzli spoza rohu a zamiešali sa medzi ostatných, ale ešte predtým im Lyra povedala:

„Rozšírte medzi všetkými deťmi, že sa majú pripraviť na útek. Všetci musia vedieť, kde majú teplé oblečenie, aby si ho mohli rýchlo vziať a bežať, len čo dáme signál. A nech to všetci zachovajú v prísnej tajnosti, rozumeli ste?“

Billy prikývol a Roger sa spýtal: „A aký bude signál?“

„Požiarny zvonec,“ povedala Lyra. „Keď príde čas, spustím ho.“

Čakali, kým ich zráajú. Keby mal niekto z Obetnej rady nejaké pedagogické skúsenosti, boli by to zorganizovali lepšie – no pretože nemali nijaké skupiny, každé dieťa museli skontrolovať podľa hlavného zoznamu a, samozrejme, ten nebol usporiadaný podľa abecedy a nikto z dospelých nevedel ako udržiavať disciplínu. Bolo pritom plno zmätkov, hoci už nikto nepobehoval.

Lyra to sledovala a všetko si všímala. Vôbec im to nešlo. V mnohom boli títo ľudia nedbanliví, hundrali na protipožiarne cvičenia, nevedeli, kam majú uložiť vrchné oblečenie, nedokázali deti udržať v rade, a túto ich neschopnosť by mohla využiť.

Už takmer skončili, keď prišlo ďalšie rozptýlenie a z Lyrinho hľadiska to bolo najhoršie, čo sa mohlo stať.

Tak ako ostatní, aj ona počula nejaký zvuk. Hlavy sa začali otáčať za zvukom plynového motora, ktorý zreteľne hučal v nehybnom vzduchu, a hľadať na tmavej oblohe zepelín.

Jediné šťastie, že prichádzal z opačného smeru, než akým letel sivý gunár. Lenže to bola jediná útecha. Onedlho už bolo zepelín vidieť a zástupom prebehol vzrušený šum. Oblý, hladký a strieborný letel nad osvetlenou ulicou a vlastnými svetlami na nose silno osvetľoval zem a kabínu zavesenú pod korpusom.

Aviatik znížil rýchlosť a začal zložitý manéver klesania. Lyra si uvedomila, načo slúži ten mohutný stožiar – bol to, samozrejme, kotevný stožiar. Keď dospeli odvádzali deti dnu, všetci sa obzerali a ukazovali si, ako pozemná obsluha lezie po rebríkoch a pripravuje sa uviazať kotviace laná. Motory revali, zo zeme sa víril sneh a v okienkach kabíny sa zjavili tváre cestujúcich.

Lyra sa ta pozrela tiež a bolo jej to jasné. Pantalaimon sa tisol k nej ako divá mačka a nenávisťne prskal, lebo cez okno zvedavo nakúkala krásna tmavovlasá hlava pani Coulterovej, ktorej na kolenách sedel zlatý démon.

16

Strieborná gilotína

Lyra si okamžite skryla hlavu pod kapucňu z rosomáka a s ostatnými deťmi pomaly vchádzala cez dvojité dvere do budovy. Bude dosť času trápiť sa tým, čo povie, keď sa stretnú zoči-voči – najprv musí vyriešiť iný problém – kam skryť kožuch a ostatné zimné oblečenie tak, aby si ho mohla vziať bez dovolenia.

No našťastie vnútri bol zmätok, lebo dospelí poháňali deti, aby čo najskôr uvoľnili cestu cestujúcim zo zepelínu, a nikto nedával pozor. Lyra si vyzliekla vetrovku, nohavice a čižmy, zmotala ich do čo najmenšieho uzlíka a potom sa pretlačila po chodbe do svojej spálne.

Rýchlo pritiahla skrinku do kúta, postavila sa na ňu a potisla strop. Panel sa nadvihol, ako vravel Roger, a do priestoru za ním strčila čižmy a nohavice. Potom jej čosi zišlo na um, vytiahla alethiomer z puzdra za pásom, strčila ho do najvnútornejšieho vrečka vetrovky a aj tú strčila za panel.

Zoskočila dolu, vrátila skrinku na miesto a zašepkala Pantalaimonovi: „Musíme predstierať, že sme hlúpi, až kým nás neuvidí, a potom povedať, že nás uniesli. A najmä nesmieme nič povedať o cigojínoch a Iorekovi Byrnisonovi.“

Hoci si to doteraz Lyra neuvedomovala, všetok jej strach sa tak ako ručička kompasu na sever sústreďoval na pani Coulterovú. Všetky ostatné veci, ktoré videla, ba aj odpornú krutosť intercidie, zvládla, bola dosť silná, ale pomyslenie na tú milú tvár a nežný hlas, predstava toho zlatého hravého opičičaka stačila, aby sa jej roztriasol žalúdok, zbledla a bolo jej na vracanie.

Cigojíni sa blížia. Mysli na to. Mysli na Ioreka Byrnisona. A neprezraď sa, povzbudzovala sa a šla do jedálne, kde bolo rušno.

Deti sa stavali do radu na teplý nápoj, niektoré ešte vo vetrovkách z uhoľného hodvábu. Všetky rozprávali o zepelíne a jeho cestujúcich.

„To bola ona – s tým zlatým opičičakom.“

„Aj teba dostala?“

„Povedala mi, že napíše mojej mame a otcovi, ale stavím sa, že to vôbec...“

„Vôbec nám nehovorila o zabíjaní detí. Nikdy to ani nespomenula.“

„Ten opičičak je najhorší – chytil moju Karossu a skoro ju zadusil – celkom som zoslabol.“

Všetci sa báli rovnako ako Lyra. Našla Annie a ostatné a sadla si.

„Počujte,“ povedala, „viete zachovať tajomstvo?“

„Áno!“

Tri tváre sa otočili k nej a ožili v očakávaní.

„Plánuje sa útek,“ zašepkala. „Prídu po nás nejakí ľudia, jasné? A dorazia sem asi o deň. Možno skôr. Všetci máme byť pripravení, a keď sa ozve signál, musíme si ihneď zobrať zimné oblečenie a bežať von. Nijaké čakanie. Musíte len bežať. No ak si nevezmete vetrovky, čižmy a teplé oblečenie, zomriete od zimy.“

„Aký signál?“ spytovala sa Annie.

„Požiarny zvonec, tak ako dnes popoludní. Všetko je pripravené. Dozvedia sa to všetky deti, ale ani jeden z dospelých. Najmä nie ona.“

Oči im svietili nádejou a vzrušením. A po jedálni sa šírila správa. Lyra videla, že atmosféra sa zmenila. Vonku boli deti plné energie a chceli sa hrať, no keď uvideli pani Coulterovú, ledva potláčali hysterický strach, teraz sa však znova rozhovorili o svojom ciele. Lyra žasla, aké účinky môže mať nádej.

Striehla cez otvorené dvere, ale opatrne, pripravená skloniť hlavu, lebo počula hlasy dospelých, a potom sa na chvíľku ukázala pani Coulterová, nazrela dnu a usmievala sa na spokojné deti s teplými nápojmi a koláčmi, oblečené a najedené. Celou jedálňou takmer v okamihu preletela triaška, ani jedno dieťa sa nehýbalo a všetky mlčky hľadeli na ňu.

Pani Coulterová sa usmiala a bez slova šla ďalej. Pomaly sa rozhovor rozprúdil znova.

„Kam sa chodievajú rozprávať?“ spýtala sa Lyra.

„Asi do konferenčnej miestnosti,“ povedala Annie. „Raz nás tam vzali,“ dodala a myslela tým svojho démona a seba. „Bolo tam asi dvadsať dospelých a jeden z nich prednášal a ja som tam musela stáť a robiť, čo mi povedal, napríklad skúšať, ako ďaleko Kyrillion môže odo mňa odísť, a potom ma hypnotizoval a robil iné veci. Je to veľká miestnosť a je tam plno stoličiek a stolov a malé pódium. Je to hneď za prednou kanceláriou. Stavím sa, že sa budú chváliť, ako dobre dopadlo protipožiarné cvičenie. Stavím sa, že sa jej boja tak ako my.“

Po zvyšok dňa sa Lyra držala pri dievčatách, iba sledovala, rozprávala málo, usilovala sa byť nenápadná. Boli cvičiť, šili, potom večerali a hrali sa v nepeknej veľkej spoločenskej miestnosti so stolnými hrami a niekoľkými ošúchanými knihami a stolnotenismovým stolom. V istej chvíli si Lyra a ostatní všimli, že sa deje niečo mimoriadne, lebo dospelí pobehovali sem a tam alebo postávali v skupinkách a rozrušene

sa rozprávali. Lyra predpokladala, že asi odhalili útek démonov a rozmýšľajú, ako sa to mohlo stať.

Nevidela však pani Coulterovú a to bola úľava. Keď bol čas ísť spať, vedela, že musí zasvätiť do svojho tajomstva aj dievčatá.

„Počujte, chodia niekedy kontrolovať, či spíme?“

„Nazrú iba raz,“ povedala Bella. „Len zasvietia lampášom, ale nekontrolujú naozaj.“

„Dobre, lebo ja sa pôjdem poobzerať. Jeden chlapec mi ukázal, že sa dá chodiť cez strop.“

Vysvetlila im to a ešte prv než dokončila, Annie vyhlásila: „Pôjdem s tebou!“

„Nie, radšej nie, je bezpečnejšie, keď chýba iba jedna. Všetky môžete povedať, že ste zaspali, a neviete, kam som išla.“

„Ale keby som išla s tebou...“

„Tým skôr by nás chytili.“

Ich démoni hľadeli na seba, Pantalaimon ako divá mačka, Annin Kyrillion ako lišiak. Chveli sa, Pantalaimon potichu prskal a ceril zuby a Kyrillion sa otočil bokom a začal sa ľahostajne upravovať.

„Tak teda dobre,“ ustúpila Annie.

Bolo celkom bežné, že spory medzi deťmi vyriešili ich démoni tak, že jeden uznal prevahu druhého. Ich ľudia sa vo všeobecnosti výsledku neprotivili, a tak Lyra vedela, že Annie urobí, o čo ju požiadala.

Všetky prispeli nejakým kúskom odevu na vypchanie Lyrinej postele, aby to vyzeralo, že tam Lyra leží, a prisahali, že nič nepovedia. Potom Lyra načúvala pri dverách, aby si bola istá, že nikto nejde, vyskočila na skrinku, potisla panel a vliezla dnu.

„Nič nehovorte,“ zašepkala dolu trom tváram, ktoré ju sledovali.

Potom pomaly uložila panel na miesto a obzerala sa.

Čupela v úzkom kovovom tuneli, ktorý držal rám z nosníkov a opierok. Stropné panely boli čiastočne priesvitné, takže zospodu prichádzalo svetlo a v jeho slabej žiare Lyra videla úzky, asi polmetrový priestor, ktorý sa rozprestieral na všetky strany. Bolo tam plno kovových trubíc a potrubí a ľahko by sa mohla stratiť, ale ak sa bude držať iba kovových rámov, neoprie sa o panely a nenarobí šramot, mala by sa dostať z jedného konca stanice na druhý.

„Je to ako vtedy v Jordanskom kolégiu, Pan,“ šepkala, „keď sme boli v salóne.“

„Keby si ta vtedy nešla, toto by sa nikdy nestalo,“ odvetil jej šep-
tom.

„Tak to teda musím vyriešiť, nie?“

Zorientovala sa, odhadla, ktorým smerom by mohla byť konfe-
renčná miestnosť, a pobrala sa ta. Vôbec to nebola ľahká cesta. Musela
sa posúvať štvornožky, lebo miesta bolo málo, a občas sa pretískala
popod veľké štvorhranné trubice alebo sa nadvihovala ponad potrubie
kúrenia. Pokiaľ videla, kovové kanály, cez ktoré sa plazila, viedli nad
vnútornými stenami, a keď sa ich držala, cítila sa istejšie, že je pod ňou
niečo pevné, lenže boli veľmi úzke a mali ostré okraje, také ostré, že si
na nich porezala hánky a koleno, a onedlho bola celá ubolená, stuhnutá
a zaprášená.

Zhruba však vedela, kde je, a dovidela na tmavú hrbu svojich ko-
žušín napchatých nad spálňou, podľa ktorých trafi naspäť. Videla, ktorá
miestnosť je prázdna, lebo tam boli panely tmavé, a občas zdola počula
hlasy a zastala, aby počúvala, no boli to len kuchárky v kuchyni alebo
sestričky v spoločnej miestnosti, ktorú Lyra podľa Jordanského kolégia
v duchu nazývala zborovňou. Nehovorili nič zaujímavé, a tak liezla
ďalej.

Nakoniec sa dostala do časti, kde by podľa jej predpokladu mala
byť konferenčná miestnosť, a naozaj, nachádzal sa tu priestor bez po-
trubí. Klimatizačné a tepelné potrubie na jednom konci smerovalo dolu
a všetky panely nad veľkým obdĺžnikovým priestorom boli osvetlené
rovnomerne. Lyra si priložila ucho k panelu, začula šum hlasov, a tak
vedela, že našla to správne miesto.

Pozorne načúvala a potom sa pomaličky posúvala tak, aby bola čo
najbližšie k hovoriacim. Napokon si ľahla do kovového kanála a hlavu
si oprela nabok, aby počula čo najlepšie.

Občas cengol príbor alebo štrnglo sklo, keď niekomu nalievali
nápoj. Takže je to rozhovor pri večeri. Počula štyri hlasy, vrátane hlasu
pani Coulterovej. Ostatné tri boli mužské. Zdalo sa, že preberajú uteče-
ných démonov.

„Ale kto má dozor nad tou sekciou?“ spytoval sa nežný melodic-
ký hlas pani Coulterovej.

„Študent výskumník McKay,“ odvetil jeden z mužov.

„Je tam predsa automatický bezpečnostný mechanizmus, aby sa zabránilo niečomu takémuto.“

„Nefungoval,“ podotkla pani Coulterová.

„Pri všetkej úcte, pani Coulterová, fungoval. McKay ma ubezpečuje, že keď dnes o jedenástej odchádzal, zamkol všetky kľetky. Vonkajšie dvere sa vôbec neotvárajú, lebo vošiel aj odišiel vnútornými, tak ako zvyčajne. Do mechanizmu na ovládanie dverí treba vložiť kód a na zázname v pamäti je dôkaz, že to urobil. Keby to neurobil, spustilo by sa poplašné zariadenie.“

„Lenže poplašné zariadenie sa nespustilo.“

„Spustilo. Nanešťastie zvonilo vtedy, keď boli všetci vonku na protipožiarom cvičení.“

„Ale keď ste sa vrátili dnu...“

„Žiaľ, oba alarmy sú na rovnakom okruhu, to je chyba konštrukcie, ktorú treba odstrániť. To znamenalo, že keď sa požiarne poplach po cvičení vypol, vypol sa aj alarm v laboratóriu. Boli by sme to zistili hneď pri zvyčajnej kontrole, ktorá sa robí pri každom narušení rutinného postupu, ale vtedy, pani Coulterová, ste nečakane prileteli vy a ak si spomínate, chceli ste, aby do vašej pracovne bezodkladne prišli všetci pracovníci laboratória. Preto sa nikto nevrátil do laboratória hneď, ale až neskôr.“

„Aha,“ chladne prehovorila pani Coulterová. „V tom prípade musel niekto pustiť démonov počas požiarneho cvičenia. A to rozširuje zoznam podozrivých na všetkých dospelých zo stanice. Pomysleli ste na to?“

„Neuvažovali ste o tom, že to mohlo urobiť dieťa?“ spýtal sa ktosi.

Pani Coulterová nepovedala nič a druhý muž pokračoval:

„Všetci dospelí mali určené povinnosti a každá úloha vyžadovala ich úplnú pozornosť a všetky boli splnené. Nie je možné, aby niekto zo zamestnancov otvoril tie dvere. Nikto to nemohol urobiť. Takže buď prišiel niekto zvonka s úmyslom, že to urobí, alebo sa niektorému z detí podarilo dostať sa ta, otvoriť dvere a schránky a vrátiť sa pred hlavnú budovu.“

„A čo robíte, aby ste to vyšetrili? Nie, ani mi nehovorte. Pochopíte, doktor Cooper, nekritizujem vás v zlom. Musíme byť mimoriadne opatrní. Bola to trestuhodná chyba nainštalovať oba alarmy na jeden okruh. To treba okamžite napraviť. Pri vyšetrovaní by vám mohol pomôcť veliteľ tatárskej stráže. Spomínam to len ako možnosť. Mimochodom, kde boli Tatári v čase protipožiarneho cvičenia? Dúfam, že ste zväzili aj to?“

„Áno,“ odvetil muž unavene. „Celá stráž hliadkovala, každý člen. Vedú si dôkladné záznamy.“

„Som si istá, že robíte všetko, čo je vo vašich silách. Nuž ale stalo sa. Je to veľká škoda. Ale nateraz dost' o tom. Povedzte mi o tom novom separátore.“

Lyra pocítila strach. Mohlo to znamenať iba jednu vec.

„Ach,“ lekárovi sa ul'avilo, keď sa rozhovor obrátil iným smerom, „je to naozaj pokrok. Pri prvom modeli sa nám nikdy nepodarilo celkom prekonať riziko, že pacient zomrie v dôsledku šoku, ale to sme zlepšili.“

„Skraelingovia to lepšie robili ručne,“ zapojil sa muž, ktorý doteraz neprehovoril.

„Stáročia praxe,“ podotkol iný.

„Lenže istý čas sme nemali inú možnosť ako obyčajné odtrhnutie,“ hovoril hlavný rečník, „i keď to na operátorov pôsobilo veľmi rušivo. Ak si pamätáte, museli sme prepustiť dost' veľký počet ľudí pre nepokoj vyvolaný stresom. Prvým prelomom bola anestézia kombinovaná s maystadtským antarickým skalpelom. Podarilo sa nám znížiť úmrtnosť z následku operačného šoku pod päť percent.“

„A ten nový prístroj?“ spýtala sa pani Coulterová.

Lyra sa triasla. Krv jej búšila v ušiach a Pantalaimon hranostaj sa tisol k jej boku a šepkal: „Psst, Lyra, neurobia to, nedovolíme im to.“

„Áno, práve zaujímavý objav lorda Asriela nám poskytol kľúč k tejto novej metóde. Zistil, že pomocou zliatiny mangánu a titánu možno izolovať telo od démona. Mimochodom, čo je s lordom Asrielom?“

„Možno ste nepočuli,“ hovorila pani Coulterová. „Lordovi Asrielovi hrozí trest smrti. Jednou z podmienok jeho exilu na Svalbarde je to, aby sa celkom vzdal svojej filozofickej práce. Nanešťastie sa mu poda-

rilo získať knihy a materiál a dotiahol svoje kacírské výskumy do takého štádia, že je rozhodne nebezpečné nechať ho nažive. V každom prípade, zdá sa, že Cirkevný disciplinárny súd o tom začal uvažovať a je pravdepodobné, že trest smrti vykonajú. Ale ten váš nový prístroj, pán doktor. Ako funguje?“

„Ach... áno... trest smrti, vravíte? Bože dobrý. To je mi ľúto. Tak ten nový nástroj. Skúmame, čo sa stane pri aplikovaní intercidie u pacienta pri vedomí, a to, pravdaže, nemožno uskutočniť maystadtským postupom. A tak sme vyvinuli akúsi gilotínu. Čepel' je vyrobená zo zliatiny magnézia a titánu a dieťa umiestnime do priehradky – do takej malej kabínky – ohradenej zliatinovým pletivom a démon je v podobnej priehradke spojenej s ňou. Kým sú spojení, puto medzi nimi trvá. Potom sa medzi ne spustí čepel' a puto sa okamžite pretrhne. A sú z nich samostatné jednotky.“

„Rada by som to videla,“ povedala pani Coulterová. „Dúfam, že to bude čoskoro. Ale teraz som unavená. Myslím, že si pôjdem ľahnúť. Zajtra chcem vidieť všetky deti. Zistíme, kto otvoril tie dvere.“

Bolo počuť škripot odľahovaných stoličiek, zdvorilé lúčenie a ztváranie dverí. Potom Lyra počula, že ostatní si znovu sadli a rozprávajú sa, no tichšie.

„Čo má lord Asriel za lubom?“

„Myslím, že má celkom inú predstavu o charaktere prachu. O to ide. Viete, je mimoriadne kacírsky a Cirkevný disciplinárny súd nepripustí inú interpretáciu, iba schválenú. A okrem toho chce experimentovať.“

„Experimentovať? S prachom?“

„Psst! Nie tak nahlas.“

„Myslíš, že podá nepriaznivé hlásenie?“

„Nie, nie. Myslím, že si ju zvládol celkom dobre.“

„Jej postoj ma znepokojuje.“

„Myslíš, že nie je filozofický?“

„Presne tak. Je to osobný záujem. Nerád použijem to slovo, ale je takmer zvrátený.“

„To je trochu prisilné, nie?“

„Ale pamätáš sa na prvé pokusy, keď tak veľmi chcela vidieť oddeľovanie.“

Lyra si nemohla pomôcť a potichu vykrikla, ale zároveň zmeravela, ale striaslo ju a nohou kopla do podpery.

„Čo to bolo?“

„V strope.“

„Rýchlo!“

Bolo počuť, ako rýchlo odhadzujú stoličky, bežia a po dlážke ťahajú stôl. Lyra sa pokúsila liezť preč, ale bolo tam tak málo miesta a kým sa stihla posunúť o pár metrov, stropný panel vedľa nej zrazu vyletel a ona hľadela do začudovanej tváre nejakého muža. Bola tak blízko, že mu videla každý chlp na fúzoch. Bol prekvapený rovnako ako ona, ale pretože on sa mohol hýbať voľnejšie, strčil ruku do otvoru a chytil ju.

„Diet’a!“

„Drž ho.“

Lyra sa zahryzla do veľkej pehavej ruky. Muž vykrikol, ale nepustil ju, ani keď mu vystrekla krv. Pantalaimon vrčal a prskal, ale bolo to zbytočné, muž bol silnejší než ona a ťahal ju, až kým jej z druhej ruky, ktorou sa zúfalo držala podpery, nevyrchala sila a ona sa musela pustiť a takmer letela do miestnosti.

Napriek tomu nevydala ani hláska. Zakvačila sa nohami o ostrý kov nad sebou a visiac dolu hlavou zúrivo škriabala, hrýzla, mlátila rukami a pľula. Muži lapali dych a stonali od bolesti a od námahy, ale neprestali ťahať.

A odrazu Lýru opustili všetky sily.

Bolo to, akoby nejaká cudzia ruka siahla do jej vnútra, kam nemá právo siahať, a trhala niečo vzácne hlboko v nej.

Lyra cítila slabosť, krútila sa jej hlava, bolo jej na zvracanie, bola zdesená a šokovaná.

Jeden z mužov držal Pantalaimona!

Chytil Lyrinho démona ľudskými rukami a chudák Pan sa triasol, skoro sa zbláznil od zdesenia a odporu. Mal podobu mačky a srst' mu chvíľami od slabosti matnela, chvíľami antaricky vystrašene iskrila. Stočil sa k Lyre a ona vystierala k nemu obe ruky.

Zmeraveli. Boli zajatí.

Lyra cítila tie ruky. To sa nesmie. Nikto sa nesmie dotýkať. To sa nemá.

„Bola sama?“

Muž nakúkal do priestoru pod stropom.

„Zdá sa, že sama.“

„Kto je to?“

„To nové dieťa.“

„To, ktoré priviezli Samojedi.“

„Áno.“

„Nemohla ona... tých démonov?“

„Je to možné. Ale určite nie sama.“

„Mali by sme povedať...“

„Myslím, že by to celú vec len zhoršilo.“

„Súhlasím. Radšej nech sa o tom nedozvie.“

„Ale čo s tým urobíme?“

„Nemôže sa vrátiť k ostatným deťom.“

„To je nemožné!“

„Zdá sa mi, že môžeme urobiť iba jednu vec.“

„Teraz?“

„Musíme. Nemôžeme to nechať až na ráno. Ona sa chce pozerať.“

„Mohli by sme to urobiť sami. Netreba do toho zaťahovať nikoho iného.“

Muž, podľa všetkého vedúci, ten, ktorý nedržal ani Lýru, ani Pantalaimona, si klopkal nechtom po zuboch. Pohľad mal nepokojný, mihal, kížal sa na všetky strany. Napokon prikývol.

„Teraz. Urobte to teraz,“ povedal. „Inak prehovorí. A šok jej v tom iste zabráni. Nebude si pamätať, kto je, čo videla, čo počula. Poďme.“

Lyra nemohla rozprávať. Sotva dýchala. Niesli ju cez stanicu po prázdnych bielych chodbách, popri miestnostiach, kde bzučala antarická energia, popri spálňach, kde spali deti a ich démoni na vankúšoch vedľa nich, kde sa im snivali spoločné sny, a celou cestou hľadela na Pantalaimona a on sa upínal k nej a ich pohľady sa ani na chvíľku neodtrhli.

Potom prišli k dverám, ktoré sa otvárali pomocou veľkého kolesa, pričom zasyčal vzduch, a ocitli sa v jasne osvetlenej miestnosti s oslepujúcimi bielymi dlaždicami a antikorom. Strach, ktorý cítila, takmer fyzicky bolel, a skutočná bolesť ňou prenikla, keď ju a Pantalaimona

ťahali k veľkej klietke zo svetlo strieborného pletiva, nad ktorou visela veľká svetlo strieborná čepeľ pripravená oddeliť ich navždy.

Lyre sa konečne vrátil hlas a začala kričať. Ten zvuk sa silno odrážal od lesklých povrchov, ale ťažké dvere sa so zasyčaním zavreli a mohla kričať, koľko chcela, neunikol odtiaľ nijaký zvuk.

V tej chvíli sa však Pantalaimon vyšmykol z tých protivných rúk a ako lev a orol sa vrhal na nich ostrými pazúrami, potom bol vlk, medved', tchor – dorážal, vrčal, šľahal, premieňal sa tak rýchlo, že sa to nedalo sledovať, a celý ten čas skákal, lietal, uhýbal z jedného miesta na druhé, kým oni sa rozháňali nemotornými rukami a chytali prázdny vzduch.

Lenže aj oni mali démonov. Neboli dvaja proti trom, ale dvaja proti šiestim. Jazvec, sova a pavián sa rovnako usilovali chytiť Pantalaimona a Lyra na nich kričala: „Prečo? Prečo to robíte? Pomôžte nám! Nemali by ste pomáhať im!“

A kopala a hrýzla ešte prudšie, až muž, ktorý ju držal, zhíkol a na okamih ju pustil – a bola voľná. Pantalaimon skočil k nej ako blesk a ona si ho pritískala na prsia, zaboril si mačacie pazúry do jej tela, ale tá bolesť jej bola drahá.

„Nikdy! Nikdy! Nikdy!“ kričala a cúvala k stene, aby ho ubránila.

Lenže traja brutálni muži sa znovu na ňu vrhli a ona bola iba dieťa, šokované a zdesené, vytrhli jej démona a hodili ju na jednu stranu drôtovej klietky a brániaceho sa Pantalaimona na druhú. Oddelovala ich kovová sieť, ale Pantalaimon bol stále jej súčasťou, stále boli spojení. Ešte chvíľku bol jej vlastnou drahou dušou.

Aj napriek dychčaniu mužov, svojim vzlykom a divému kvíleniu démona Lyra počula bzučanie a videla, že jeden z mužov (krvácajúci z nosa) obsluhuje pult s gombíkmi. Ostatní dvaja pozreli hore a Lyra sledovala ich pohľad. Veľká bledá strieborná čepeľ sa pomaly spúšťala a odrážalo sa od nej jasné svetlo. Posledný okamih jej života bude najhorší.

„Čo sa to tu deje?“

Jemný melodický hlas – jej hlas. Všetko sa zastavilo.

„Čo robíte? A kto je toto dieťa.“

Slovo dieťa ani nedokončila, pretože v tom okamihu spoznala Lyru. Slzami zahmleným zrakom Lyra videla, že sa pani Coulterová za-

tackala a chytila sa lavice, jej tvár, taká krásna a pokojná, sa v okamihu zmenila na vyziabnutú a zdesenú.

„Lyra.“ zašepkala.

Zlatý opičiak ihneď skočil a vytiahol Pantalaimona z drôtenej klietky a Lyra vypadla sama. Pantalaimon sa vymanil z opičiakových starostlivých láb a vtackal sa do Lyrinho náručia.

„Nikdy, nikdy,“ šepkala mu do kožušiny a pritískali sa srdcami k sebe.

Držali sa jeden druhého ako stroskotanci trasúci sa na opustenom brehu. Lyra nejasne počula, ako sa pani Coulterová rozpráva s mužmi, ale nevedela určiť tón jej hlasu. A potom odchádzali z tej nenávidenej miestnosti a pani Coulterová ju na dlhej chodbe napoly niesla, napoly podopierala a potom sa otvorili dvere a Lyra sa ocitla vo voňavej, príjemne osvetlenej spálni.

Pani Coulterová ju opatrne položila na posteľ. Lyra tak tuho stísкала Pantalaimona, až sa od námahy triasla. Nežná ruka ju hladkala po hlave.

„Moje drahé, drahé dieťa,“ hovoril ten milý hlas. „Ako si sa tu ocitla?“

17

Bosorky

Lyra stonala a neovládateľne sa triasla, ako keby ju vytiahli z takej studenej vody, že jej skoro zamrzlo srdce. Pantalaimon sa jej pritískal na holé telo pod šatami, aby sa spamätala, no celý čas si uvedomoval prítomnosť pani Coulterovej, ktorá pripravovala nejaký nápoj, a najmä zlatého opičiaka, ktorý tvrdými malými prstami rýchlo prešiel po Lyrinom tele tak, že si to mohol všimnúť iba on, a ohmatal nepremokavé puzdro na jej páse a jeho obsah.

„Sadni si, moja milá, a vypi to,“ povedala pani Coulterová, nežne Lyre podoprela chrbát a nadvihla ju.

Lyra zmeravela, ale takmer ihneď sa uvoľnila, keď zachytila Pantalaimonovu myšlienku: Budeme bezpeční, len keď sa budeme pretva-

rovať. Lyra otvorila oči a zistila, že zadržovala slzy, a na svoje prekvapenie a zahanbenie sa rozvzlykala.

Pani Coulterová ju súcitne upokojovala a podala nápoj opičiakovi, kým voňavou vreckovkou utierala Lyre oči.

„Len sa vyplač, miláčik,“ prihovárala sa jej nežným hlasom a Lyra sa rozhodla, že prestane, len čo bude môcť. Usilovala sa potlačiť slzy, a tak stisla pery a prehltala vzlyky, ktoré jej ešte stále otriasali hrudou.

Pantalaimon hral rovnakú hru: oklam ich, oklam ich. Zmenil sa na myš a vyliezol z Lyrinej ruky, aby bojazlivo oňuchal nápoj v opičiakových rukách. Bol to iba neškodný odvar z harmančeka, nič viac. Preliezol Lyre na plece a zašepkal: „Vypi to.“

Lyra sa posadila, zobrala teplú šálku do oboch rúk a striedavo uchlipkávala a fúkala si odvar. Oči mala sklopené. Musí sa pretvarovať tak, ako ešte nikdy v živote.

„Lyra, miláčik,“ šepkala pani Coulterová a hladkala ju po vlasoch. „Myslela som, že sme ťa stratili navždy! Čo sa stalo? Zabúdila si? Odviedol ťa niekto z bytu?“

„Áno,“ zašepkala Lyra.

„Kto to bol, moja zlatá?“

„Jeden muž a jedna žena.“

„Hostia na večierku?“

„Myslím, že áno. Povedali, že potrebujete niečo, čo je dolu na prízemí, a tak som po to išla, ale oni ma chytili a niekam odviezli autom. Keď zastavili, rýchlo som vyskočila a utiekla som im. Lenže som nevedela, kde som.“

Znovu ňou otriasol krátky vzlyk, hoci už slabší, ale mohla predstierať, že ju rozrušila spomienka na to, čo sa jej prihodilo.

„A tak som blúdila a usilovala som sa nájsť cestu naspäť, lenže chytili ma Mordári. Naložili ma do auta, kde boli ďalšie deti, a niekam ma odviezli, do nejakej veľkej budovy, neviem, kde to bolo.“

S každým nasledujúcim okamihom, po každom slove cítila, ako sa jej vracajú sily. A teraz, pri čomsi takom náročnom a dôverne známom, pritom nie celkom predvídateľnom, ako je klamanie, znovu mala pocit, že je pánom situácie, že má všetky tie zložité okolnosti pod kontrolou – rovnaký pocit jej dával alethiomer. Musela byť opatrná, aby

nepovedala nič, čo je zjavne nemožné, v istých bodoch sa musela vyjadrovať hmlisto a inde zase vymýšľať hodnoverné detaily. Skrátka, musela klamať priam virtuózne.

„Ako dlho ťa držali v tej budove?“ spýtala sa pani Coulterová.

Lyrina cesta po kanáloch a čas strávený medzi cigojínmi trval týždne, musela teda zarátať aj ten čas. Vymyslela si cestu s Mordármí do Trollesundu a potom útek, ktorý prizdobila podrobnými opismi mesta; potom pracovala ako pomocníčka v Einarssonovom bare, nato krátko pre istú rodinu z vnútrozemia, a potom ju chytili Samojedi a priviezli do Bolvangaru.“

„A oni ma chceli... chceli odseknúť.“

„Tichučko, moja milá, tichučko. Zistím, čo sa tu dialo.“

„Ale prečo to chceli urobiť? Ja som nikdy nič zlé nespravila! Všetky deti sa boja, čo sa tam stane, a nikto to nevie. Ale je to strašné. Najhoršie, čo môže byť. Prečo to robia, pani Coulterová? Prečo sú také kruté?“

„No tak, no tak. Si v bezpečí, moja milá. Už ti to nikdy neurobia. Teraz keď viem, že si tu, si v bezpečí a už ti nikdy nikto neublíži, Lyra, miláčik, už ti nikdy nikto neublíži.“

„Ale robia to ostatným deťom. Prečo?“

„Ach, zlato moje..“

„Ide o prach, však?“

„Povedali ti to? Lekári ti to povedali?“

„Deti to vedia. Všetky deti o tom rozprávajú, ale nikto to nevie presne! A oni mi to skoro urobili... musíte mi to povedať! Nemáte právo to pred mnou tajiť, už nie!“

„Lyra. Lyra, Lyra. Miláčik, to sú zložité veci. Prach a to ostatné. To je pre deti priveľmi zložité, aby sa tým trápili. Lekári to robia pre ich dobro, zlatko. Prach je čosi zlé, nesprávne, niečo hriechne a nemorálne. Dospelí a ich démoni sú nakazení prachom tak hlboko, že pre nich je už neskoro. Im sa nedá pomôcť. Ale rýchla operácia môže deti zachrániť. Prach sa už na ne nikdy nebude chytať. Sú bezpečné a spokojné a...“

Lyra pomyslela na malého Tonyho Makariosa. Odrazu sa naklonila dopredu a naplo ju na zvracanie. Pani Coulterová cúvla a pustila ju.

„Si v poriadku, zlatko? Choď do kúpeľne.“

Lyra sťažka preglgla a utrela si oči.

„Nemusíte nám to robiť,“ povedala. „Mohli by ste nás jednoducho nechať tak. Stavím sa, že lord Asriel by to nikomu nedovolil, keby vedel, čo sa deje. Ak má prach on a máte ho aj vy i jordanský magnifikus a všetci ostatní dospelí tiež majú prach, musí to byť v poriadku. Keď sa dostanem von, poviem o tom všetkým deťom na svete. A ak je to také dobré, prečo ste im zabránili, aby mi to urobili? Ak je to dobré, mali ste ich nechať, aby mi to urobili. Mali by ste sa tešiť.“

Pani Coulterová krútila hlavou a usmievala sa smutným múdрым úsmevom.

„Miláčik,“ povedala, „niekedy to, čo je dobré, musí trochu bolieť a, prirodzene, ostatných to rozruší, ak si ty rozrušená. Ale to neznamená, že tvojho démona ti vezmú. On je stále tu. Panebože, aj veľa dospělých podstúpilo tú operáciu. Sestričky vyzerajú spokojné, alebo nie?“

Lyra zažmurkala. Odrazu pochopila, prečo sú také čudne ľahostajné a ich démoni cupkajú za nimi ako námesační.

Nič nehovor, upozorňovala sa v duchu, a dobre si zavri ústa.

„Miláčik, nikomu by ani vo sne nenapadlo vykonať na dieťaťu tú operáciu bez predchádzajúcich testov. A nikto na svete by dieťaťu nevzal démona celkom. Urobí sa len malý rez a je pokoj. Navždy. Vieš, kým si malá, tvoj démon je skvelý priateľ a spoločník, ale vo veku, ktorý nazývame pubertou, vo veku, do ktorého čoskoro dorastieš, miláčik, démon prináša všelijaké znepokojivé myšlienky a pocity a tie priťahujú prach. Ak sa však predtým urobí rýchla operácia, už nikdy ťa nič nebude znepokojovať. A tvoj démon zostane s tebou, ibaže nebudete spojení. Ako... ako milé domáce zvieratko, ak chceš. Najlepšie na svete! To by sa ti nepáčilo?“

Och, tá nehanebná klamárka, aké bohapusté lži! A aj keby Lyra nevedela, že sú to lži (Tony Makarios, démoni v klietkach), bolo by sa jej to z celého srdca protivilo. Aby jej drahú dušu, milovaného spoločníka, odsekli a zredukovali na malú cupkajúcu hračku? Lyra skoro blčala nenávisťou a Pantalaimon v jej rukách sa zmenil na tchora, najškarredšiu a najhoršiu zo svojich podôb, a vrčal.

Nepovedali však nič. Lyra Pantalaimona pevne držala a dovolila pani Coulterovej, aby ju hladkala po hlave.

„Vypi si harmanček,“ povedala pani Coulterová potichu. „Dám ti tu pripraviť posteľ. Nemusíš sa vrátiť do spoločnej spálne k ostatným

dievčatám, teraz si zase moja malá asistentka. Moja obľúbená! Vieš, že sme kvôli tebe prevrátili naruby celý Londýn? Polícia prehládala každé mesto v krajine. Och, tak veľmi si mi chýbala. Ani nevieš, aká som šťastná, že som ťa zase našla.“

Celý ten čas zlatý démon nepokojne snoril dookola, chvíľu sedel na stole a hojdal chvostom, vzápätí sa tisol k pani Coulterovej a niečo jej šepkal do ucha, potom sa so vztýčeným chvostom prechádzal po zemi. Prezrádzal, aká je pani Coulterová netrepezlivá, a napokon to už nevydržala.

„Lyra, moja milá, myslím, že jordanský magnifikus ti pred odchodom z kolégia niečo dal. Nie je tak? Dal ti alethiomer. Lenže nebol jeho, a tak ti ho nemal dávať. Mal ho iba v opatere. Je to skutočne priveľmi cenný predmet, aby si ho len tak nosila. Vieš, že na svete sú len dva alebo tri? Myslím, že magnifikus ti ho dal v nádeji, že sa dostane do rúk lorda Asriela. A povedal ti, že mi o tom nemáš hovoriť, však?“

Lyra vykrútila ústa.

„Áno, ja to chápem. To nič, miláčik, veď ty si mi o tom nepovedala, všakže? Takže si nijaký sľub neporušila. Ale počuj, moja milá, skutočne sa treba oň riadne postarať. Je priveľmi vzácny a krehký, a tak ho viac nemôžeme vystavovať riziku.“

„Prečo by ho lord Asriel nemal mať?“ spýtala sa Lyra, ale ani sa nepohla.

„Pre to, čo robí. Vieš, že ho poslali do vyhnanstva, lebo zamýšľala uskutočniť čosi veľmi nebezpečné a hanebné. Potrebuje alethiomer, aby dokončil svoj plán, ale ver mi, moja milá, nikto by mu ho nemal dávať. Magnifikus Jordanského kolégia sa dopustil smutného omylu. Ale ty to teraz vieš a bolo by naozaj lepšie, aby si mi ho dala, však? Ušetrila by si si starosti a nemusela by si ho všade nosiť. Určite to pre teba bola veľká záhada a iste si rozmýšľala, načo je taká stará hlúpa vecička.“

Lyra sa čudovala, ako mohla vôbec niekedy považovať túto ženu za úchvatnú a múdru.

„Takže ak ho teraz máš, moja drahá, radšej ho daj mne, ja sa oň postarám. Máš ho v puzdre na páse, však? Áno, bolo veľmi múdre uschovať ho práve tam.“

A už mala ruky na Lyrinej sukni a odopínala tvrdé nepremokavé puzdro. Lyra bola napätá. Zlatý opičiak čupel na konci postele a triasol

sa od nedočkavosti, pritískajúc si malé čierne labky na ústa. Pani Coulterová zložila Lyre puzdro z pása a rozopla ho. Dych sa jej zrýchlil. Vytiahla čierny zamat, rozbalila ho a našla plechovú škatuľku, ktorú urobil Iorek Byrnison.

Pantalaimon sa zmenil na mačku a bol napätý, len-len skočiť. Lyra odtiahla nohy od pani Coulterovej a zvesila ich na zem, aby mohla bežať, keď príde čas.

„Čo je to?“ spytovala sa pani Coulterová, akoby ju to pobavilo. „Aká smiešna stará plechovka! Dala si ho pre istotu do nej? A toľko machu. Bola si opatrná, však? Ďalšia plechovka vnútri! A zatavená! Kto to robil, moja milá?“

Bola však priveľmi nedočkáva a ani nečakala na odpoveď. Z kabelky si vytiahla skladací nožík s rôznymi nástrojmi a čepeľ strčila pod viečko.

Izbu ihneď zaplnilo zlostné bzučanie.

Lyra a Pantalaimon sa nehýbali. Pani Coulterová, zmätená a zvedavá, odložila viečko a zlatý opičiak sa naklonil bližšie, aby pozrel dnu.

V tom okamihu čierny špehovací chrobák vystrelil z plechovky a prudko vrazil opičiakovi do tváre.

Opičiak vykrikoval a hodil sa dozadu. Bolelo to, pravdaže, aj pani Coulterová, vykrikla od bolesti a ľaku spolu s opičiakom a vtedy sa malý naťahovací diabol obrátil k nej a liezol jej po prsiach a hrdle na tvár.

Lyra neváhala. Pantalaimon skočil k dverám a Lyra ihneď za ním, otvorila ich a bežala tak rýchlo ako ešte nikdy v živote.

„Požiarny poplach!“ zaškriekal Pantalaimon a letel pred ňou. Na najbližšom rohu Lyra zbadala tlačidlo, zúfalo sa rozohnala päšťou a rozbila sklo. Bežala ďalej k spáľňam, rozbíjala jednu požiarnu signalizáciu za druhou. Ľudia začali vybiehať na chodbu a obzerali sa, kde horí.

Lyra už bola medzitým pri kuchyni a Pantalaimon jej bleskovo vnukol nápad a ona vbehla dnu. Vzápätí otočila všetky plynové kohútiky a hodila zápalku na najbližší horák, potom z police stiahla vrečko múky a tresla ním o okraj stola, takže prasklo a vzduch obelel. Počula totiž, že ak sa múka takto rozptýli v blízkosti plameňa, vybuchne.

Potom Lyra čo najrýchlejšie uháňala k svojej spálni. Chodby už boli plné, deti celé vzrušené behali sem a ta, lebo všetky už vedeli, že sa plánuje útek. Najstarší zamierili do skladov, kde bolo oblečenie, a hnali ta aj mladších. Dospeli sa usilovali dostať všetko pod kontrolu a nikto z nich nevedel, čo sa deje. Všade bolo plno kriku, sácania a tlačenia.

Lyra s Pantalaimonom sa v tom zmätku preplietali ako rybičky, stále mieriac do spálne, a práve, keď ta dorazili, ozval sa za nimi výbuch, ktorý otriasol budovou.

Dievčatá už utiekli, izba bola prázdna. Lyra si pritiahla skrinku do kúta, vyskočila na ňu, vybrala spoza stropného panela kožuchy a namatala alethiomer. Bol tam. Rýchlo sa obliekla, stiahla si kapučnu do tváre a Pantalaimon ako vrabec od dverí zavolať: „Teraz!“

Vybehla von. Našťastie po chodbe bežala skupina detí, ktoré už našli zimné oblečenie, a ona sa k nim pripojila, spotená, s tlúčim srdcom, lebo vedela, že buď ujde, alebo zomrie.

Cesta však bola zatarasená. Oheň v kuchyni rýchlo vzbĺkol a či to spôsobila múka alebo plyn, časť strechy spadla. Ľudia liezli po pokrútených podperách a nosníkoch hore na ostrý studený vzduch. Bolo silno cítiť plyn. Ozval sa ďalší výbuch, hlasnejší a bližšie ako prvý. Tlaková vlna niekoľkých zhodila a bolo počuť výkriky od bolesti a strachu.

Lyra sa hrabala nahor a Pantalaimon ju usmerňoval: „Tadiaľto! Tadiaľto!“ prekrikoval ostatných poletujúcich démonov a Lyra vyliezla po troskách. Vzduch bol mrazivý a dúfala, že deťom sa podarilo nájsť zimné oblečenie. Bolo by naozaj hrozné, keby utiekli zo stanice a potom pomreli od zimy.

Teraz už bol požiar skutočný. Na streche pod nočnou oblohou Lyra videla, ako plamene oblizujú okraje veľkej diery na boku budovy. Pri hlavnom vchode prešľapovala veľká skupina detí, ale tentoraz boli dospeli nervóznejší a deti sa viac báli, oveľa viac.

„Roger! Roger!“ kričala Lyra a Pantalaimon striehnuc ako sova zahúkal, že ho vidí.

Vzápätí sa našli.

„Povedz im, aby išli so mnou!“ kričala mu Lyra do ucha.

„Nepôjdu, všetci sú vyľakaní.“

„Povedz im, čo urobili tým zmiznutým deťom! Veľkým nožom od nich oddelia démonov! Povedz im, čo si včera popoludní videl –

o všetkých tých démonoch, ktorých sme vypustili. Povedz im, že ak hneď neodídu, stane sa to im!“

Zdesený Roger na ňu hľadel s otvorenými ústami, ale spamätal sa a bežal k najbližšej skupinke váhajúcich detí. Lyra urobila to isté a ako sa správa šírila, niektoré deti sa rozplakali a v strachu zvierali svojich démonov.

„Podťe so mnou!“ kričala Lyra. „Ide sem záchrana. Musíme sa dostať z tábora. Podťe, bežte!“

Deti ju poslúchli a nasledovali ju, bežali cez ohradený priestor k osvetlenej uličke a ich čižmy dupotali a vŕzgali na ubitom snehu.

Dospeli za nimi kričali a ozvalo sa zadunenie a rachot – spadla ďalšia časť budovy. Do vzduchu vyleteli iskry a vyšľahli plamene s takým praskotom, akoby sa trhala látka, lenže zrazu sa strašidelné ozvalo čosi iné. Lyra dosiaľ nikdy nič podobné nepočula, ale spoznala ho hneď – bolo to zavýjanie vlčíc, démonov tatárskej stráže. Od hlavy po päty pocítila slabosť a mnohé deti sa v strachu otočili, potkýnali sa a zastali, lebo rýchlym neúnavným krokom k nim s namierenou puškou bežal prvý Tatár a za ním jeho mohutný sivý démon.

A potom ďalší a ďalší. Všetci mali vatované brnenia z kovových krúžkov a cez štrbiny v prilbách im vôbec nebolo vidieť oči. Namiesto nich na deti hľadeli okrúhle čierne ústia hlavných pušiek a bľiace žlté oči vlčíc démonov, ktorým z čeľustí tiekli sliny.

Lyra zneistela. Ani sa jej len nesnívalo, akí strašní sú títo vlci. A keď videla, ako pokojne ľudia z Bolvangaru porušili veľké tabu, cúvla pri pomyslení na tie zuby, z ktorých kvapkali sliny.

Tatári sa postavili do radu vedľa seba a zatarasili vchod do osvetlenej uličky a ich démoni stáli pri nich rovnako disciplinovane a nacvičene ako oni sami. O chvíľku tam vyrástol už aj druhý rad, pretože zo zadu prichádzali ďalší a ďalší strážcovia. Lyra si v zúfalstve pomyslela – deti nemôžu bojovať proti vojakom. To nie je vojna na oxfordských Hliniskách, kde hádzali blato do detí tehliarov.

A možno áno! Spomenula si, ako hodila za hrst' blata do širokej tváre tehliarskeho chlapca, keď sa na ňu vrhal. Musel zastať a vyberať si blato z očí a zatiaľ naňho skočili chlapci z mesta.

Lyra vtedy stála v blate. A teraz stojí v snehu!

Tak ako to urobila včera popoludní, nabrala plnú hrst' snehu a hodila ju do najbližšieho vojaka.

„Mierť im do očí!“ kričala a hodila ďalšiu.

Ostatné deti sa k nej pripojili a potom čiemusi démonovi zišlo na um, že rýchlo poletí popri snehovej guli a postrčí ju priamo do cieľa – do priezoru na prilbe. Ostatní démoni sa pridali a v okamihu sa Tatári tackali, odpl'úvali, nadávali a usilovali sa vymiesť si natlačený sneh z úzkej štrbiny pred očami.

„Poďme!“ kričala Lyra a vrhla sa k bráne do osvetlenej uličky.

Deti utekali za ňou, vyhýbajúc sa vycereným papuliam vlčíc, a zo všetkých síl trielili do tmy.

Spoza nich bolo počuť drsný výkrik, keď veliteľ vydával rozkaz, a okamžite šťuklo dvadsať kohútikov na puškách. Potom sa ozval ďalší výkrik a po ňom nasledovalo napäté ticho, v ktorom bolo počuť iba dupot nôh bežiacich detí a ich dychčanie.

Vojaci namierili. Určite neminú.

No kým stihli vystreliť, jeden z Tatárov priškrtené zhíkol a ďalší prekvapene vykrikol.

Lyra zastala, a keď sa otočila, videla, že jeden z mužov leží na zemi a z chrbta mu trčí šíp so sivým perom na konci. Zvíjal sa, mykal a kašľal krv a ostatní vojaci sa obzerali doprava a doľava, kto to vystrelil, ale lukostrelca nikde nebolo vidieť.

Vtedy rovno z oblohy priletel ďalší šíp a ďalšieho Tatára zasiahol do šije. Okamžite padol. Veliteľ vykrikol a všetci pozreli na tmavú oblohu.

„Bosorky!“ povedal Pantalaimon.

Boli to ony – vysoko nad nimi krúžili elegantné postavy v odeve z čiernych franforcov a vietor len tak svišťal pomedzi ihličie borovico-vých konárov, na ktorých lietali. Práve keď sa Lyra dívala, jedna z nich sa vrhla nadol a vypustila šíp – padol ďalší muž.

A vtedy všetci Tatári namierili pušky nahor a pálili do tmy, strieľali naslepo na tieň, na oblaky, z ktorých na nich pršali ďalšie šípy.

No veliteľ zbadal, že deti im už skoro utiekli, a tak rozkázal strážcom, aby ich prenasledovali. Niektoré deti kričali. Potom sa však ozvali ďalšie výkriky a deti vpredu zastali a zmätene sa obracali vydesené obrovskou figúrou, ktorá sa k nim rútila z tmy za osvetlenou uličkou.

„Iorek Byrnison!“ vykrikla Lyra a hruď jej išlo roztrhnúť od rasti.

Opancierovaný medveď akoby si nevedomoval nijakú váhu, iba to, čo ho pobádalo. Preletel popri Lyre len ako rozmazaný flák a vrazil do Tatárov, pričom vojaci, démoni a pušky leteli na všetky strany. Potom zastal a zvrtol sa ako mocný a ohybný atlét a zasadil dva mohutné údery, každý na jednu stranu, a zasiahol najbližších strážcov.

Skočil naňho démon vlčica, ale medveď ho rozpáral rovno vo vzduchu, vystrekla z neho ohnivočervená krv, vlčica spadla na zem, zasyčala, zavyla a zmizla. Jej človek okamžite zomrel.

Tatársky dôstojník čeliaci dvojitému útoku neváhal. Vydal rozkazy a oddiel sa rozdelil na dve časti – jedna mala odrážať bosorky a tá väčšia premôcť medveďa. Bojovníci boli mimoriadne statoční. Štvorčlenné skupinky pokľakli na jedno koleno a strieľali, akoby mali cvičenie na strelnici, necúvli ani o krok, keď sa k nim valilo Iorekovo mohutné telo. Vzápätí boli mŕtvi.

Iorek zaútočil znova, točil sa na jednu stranu, sekal, vrčal, drvil, zatiaľ čo guľky lietali okolo neho ako osy alebo muchy a vôbec mu neublížili.

Lyra hnala deti ďalej do tmy. Musia sa dostať preč, lebo aj keď boli Tatári nebezpeční, ešte nebezpečnejší boli ľudia z Bolvangaru.

A tak volala, lákala, tlačila deti, aby sa pohli. Keď svetlá za nimi vrhali na sneh dlhé tieň, Lyra si uvedomila, že jej srdce to ťahá do hĺbky polárnej noci a čistého chladu, bežala jej v ústrety s láskou tak ako Pantalaimon, ktorý sa teraz ako zajac tešil z vlastného pohybu.

„Kam ideme?“ spýtal sa ktosi.

„Nie je tam nič len sneh!“

„Ide nám oproti záchranná skupina,“ ubezpečovala ich Lyra. „Je to vyše päťdesiat cigojínov. Stavím sa, že medzi nimi nájdete aj svojich príbuzných. Všetky cigojínske rodiny, ktoré stratili dieťa, niekoho poslali.“

„Ja nie som cigojín,“ namietal jeden chlapec.

„Na tom nezáleží, vezmú ťa aj tak.“

„Kam?“ spýtal sa ktosi uľňukané.

„Domov,“ odvetila Lyra. „Preto som sem prišla, aby som vás zachránila, a priviedla som cigojínov, aby vás odviezli domov. Musíme

ísť ešte trochu ďalej a potom ich stretne. Medved' bol s nimi, takže nemôžu byť ďaleko.“

„Videla si toho medveďa?!“ žasol jeden chlapec. „Keď rozpáral toho démona, ten muž hneď zomrel, akoby mu niekto vytrhol srdce!“

„Vôbec som nevedel, že démonov možno zabiť,“ povedal ktosi ďalší.

Už sa rozprávali, vzrušenie i úľava všetkým rozviazali jazyk. Pokiaľ sa budú hýbať, môžu sa rozprávať.

„Je to pravda, čo tam robili?“ spýtalo sa jedno dievčatko.

„Áno,“ potvrdila Lyra. „Nikdy by som si nebola pomyslela, že uvidím niekoho bez démona, ale cestou sem sme našli chlapca bez démona. Stále sa naň vypytoval, kde je a či ho niekedy nájde. Volal sa Tony Makarios.“

„Ja ho poznám!“ potvrdil ktosi a ostatní sa pridali. „Áno, odviekli ho asi pred týždňom.“

„No tak jemu odsekli démona,“ povedala Lyra. Vedela, ako to na nich zapôsobí. „Krátko nato, ako sme ho našli, zomrel. A všetkých odseknutých démonov držali v klietkach v tej hranatej budove tam vzadu.“

„To je pravda,“ potvrdil Roger. „A Lyra ich cez požiarne cvičenie vypustila.“

„Áno, ja som ich videl tiež!“ pridal sa Billy Costa. „Najprv som nevedel, čo to je, ale videl som ich, ako odlietajú s guňarom.“

„Ale prečo to robia?“ spytoval sa ktorýsi chlapec. „Prečo ľudí oddeľujú od démonov? To je mučenie! Prečo to robia?“

„Prach,“ pripomenul ktosi neisto.

No chlapec sa pohrdavo zasmial. „Prach!“ zopakoval. „Nič také nie je! Oni si to iba vymysleli. Ja tomu neverím.“

„Aha,“ povedal zrazu ktosi, „pozrite! Čo je so zepelínom?“

Všetci sa obzreli. Za žiarou zo svetiel, tam, kde stále trval boj, sa dlhá vzducholod' už nevznášala na kotviacom stožiaru, ale jej voľný koniec klesal nadol a spoza nej sa dvíhala guľa.

„Balón Leeho Scoresbyho!“ vykrikla Lyra a natešene zatlieskala rukami v rukaviciach.

Ostatné deti boli zmätené. Lyra ich hnala ďalej a čudovala sa, ako sa aviatik dostal s balónom tak ďaleko. Bolo jasné, čo robí. Aký dobrý

nápad naplniť balón plynom zo zepelína a uniknúť tak, že zároveň ochromí prenasledovateľov.

„Poďme, hýbte sa, lebo zmrznete,“ poháňala ich Lyra, lebo niektoré deti sa triasli a stonali od zimy a aj ich démoni plakali vysokými tenkými hláskami.

Pantalaimona to rozčuľovalo a ako rosomák chňapol démona jedného dievčatka – veвериčku, ktorá mu len tak ležala na pleci a fňukala.

„Vlez jej pod kabát. Zväčši sa a zohrej ju!“ zavrčal a vyľakaný démon dievčatka ihneď vliezol dievčatku pod vetrovku z uhoľného hodvábu.

Problém bol v tom, že uhoľný hodváb nebol taký teplý ako kožušina, i keď bundy boli nahrubo vypchaté dutými vláknami. Niektoré deti vyzerali ako kráčajúce balóny, také boli guľaté, ale ich odev vyrobili v továrňach a laboratóriách veľmi vzdialených od chladu a neboli celkom postačujúce. Lyrine kožušiny vyzerali všelijako a páchli, ale bolo v nich teplo.

„Ak o krátky čas nenájdeme cigojínov, nevydržia,“ zašepkala Pantalaimonovi.

„Tak ich poháňaj, nech sa hýbu,“ odpovedal jej šeptom. „Ak si ľahnú, sú hotoví. Vieš, čo povedal padre Coram.“

Padre Coram jej veľa rozprával o svojich cestách na sever a pani Coulterová tiež – za predpokladu, že hovorila pravdu. Ale o jednom sa obaja vyjadrili celkom jasne – človek sa musí stále hýbať.

„Koľko ešte musíme ísť?“ spýtal sa jeden chlapček.

„Núti nás ísť tak ďaleko, aby nás zabila,“ tvrdilo akési dievčatko.

„Radšej budem tu vonku než tam,“ namietol ktosi ďalší.

„Ja si to nemyslím. Na stanici bolo teplo. Je tam jedlo, teplé nápoje a všetko.“

„Ale celá horí!“

„Čo budeme robiť tu vonku? Určite zomrieme od hladu.“

Lyra mala plnú hlavu temných myšlienok, poletovali jej tam ako bosorky, rýchle a nedotknuteľné, a kdesi za hranicou svojho chápania tušila čosi úžasné a vzrušujúce, ale vôbec tomu nerozumela.

Dodávalo jej to však silu. Vytiahla jedno dievča zo záveja, strčila do chlapca, ktorý sa vliekol, a na všetkých kričala: „Nezastavujte sa!“

Chod'te po medvedích stopách! Prišiel s cigojínmi, takže jeho stopy nás zavedú k nim! Len kráčajte ďalej!“

Začali padať veľké snehové vločky. Onedlho celkom prikryjú stopy Ioreka Byrnisona. Teraz, keď už nevideli svetlá Bolvangaru a plamene boli len slabučkou žiarou, jediné aké-také svetlo vyžarovalo z belostného snehu. Oblohu zakrývali husté oblaky, takže nesvietil ani mesiac, ani polárnu žiaru nebolo vidieť, ale keď sa deti dobre pozerali, rozoznali hlbokú stopu, ktorú vyryl v snehu Iorek Byrnison. Lyra ich povzbudzovala, zastrašovala, bila, napoly niesla, nadávala im, postrkovala ich, vliekla, nežne zdvíhala, ak to bolo potrebné, a Pantalaimon (podľa stavu každého démona) jej hovoril, čo je v každom prípade potrebné.

Dostanem ich odtiaľto, hovorila si. Doparoma, prišla som sem, aby som ich odvieďla, a aj ich odvediem.

Roger nasledoval jej príklad a Billy Costa ich viedol, pretože mal zo všetkých najlepší zrak. Onedlho však snežilo tak husto, že sa museli držať jeden druhého, aby sa nestratili, a Lyra si pomyslela: „Možno keby sme si všetci ľahli vedľa seba a zohrievali sa. Vykopali by sme jamy v snehu.“

Počula všelijaké zvuky – akési vrčanie motora. Nebolo to ťažké dunenie zepelína, ale tenší zvuk ako bzukot sršňa. Chvíľami to počula silnejšie, chvíľami sa to strácalo.

A zavýjanie. Psy? Ťažné psy? Aj to bol iba vzdialený zvuk a nedal sa naisto rozoznať, tlmili ho milióny snehových vločiek a krátke závaný vetra ho odfukovali raz na jednu, raz na druhú stranu. Mohli to byť ťažné psy cigojínov, mohli to byť diví duchovia tundry alebo oslobodení démoni plačúci za svojimi deťmi.

A všeličo videla. V snehu predsa nie sú nijaké svetlá. Aj to musia byť duchovia. Ak len nechodia v kruhu a netackajú sa naspäť do Bolvangaru.

Lenže boli to malé žlté lúče z lampášov, nie biela žiara antarikých lúč, a pohybovali sa. Zavýjanie sa ozývalo bližšie a ešte prv, ako sa Lyra presvedčila, že bdie, chodila pomedzi známe postavy a muži v kožuchoch ju podopierali. Mohutná ruka Johna Faa ju nadvihla kus od zeme, padre Coram sa spokojne smial a cez snehovú búrku videla, ako cigojíni vykladajú deti na sane, prikryvajú ich kožušinami a dávajú

im žuť tulenie mäso. Tony Costa objímal Billyho, potom doňho nežne strkal a znova ho objímal a triasol ním od radosti. A Roger...

„Roger ide s nami,“ povedala padremu Coramovi. „V prvom rade som išla poňho. Nakoniec sa vrátíme do Jordanského kolégia. Čo je to za hluk.“

Znova bolo počuť to vrčanie, ten motor, ako nejaký zúrivý špehovací chrobák, len tisíc ráz silnejší.

Odrazu Lyra pocítila úder a spadla a Pantalaimon ju nemohol brániť, lebo zlatý opičiak...

Pani Coulterová...

Zlatý opičiak bil, hrýzol, škriabal Pantalaimona, ktorý sa bleskovo premieňal toľkokrát, že ho ani nebolo vidieť, a útočil aj on: pichal, driapal, trhal. Medzitým pani Coulterová so zlostne zamračenou tvárou skrytou pod kožušinami ťahala Lýru na motorové sane a Lyra sa bránila rovnako ako jej démon. Tak husto snežilo, že to vyzeralo, akoby ich oddeľovala ďalšia samostatná chumelica, a v antarických svetlách saní bolo vidieť husté rozvírené vločky.

„Pomoc!“ kričala Lyra na cigojínov, ktorí boli niekde tam v oslepujúcom snehu a nevideli nič. „Pomôžte mi! Padre Coram! Lord Faa! Och, bože, pomôžte!“

Pani Coulterová vydávala povely v jazyku severných Tatárov. Snehový vír sa roztvoril a ukázal sa celý oddiel, všetci ozbrojení puškami a vlčice démoni vedľa nich vrčali. Veliteľ videl, že pani Coulterová s Lýrou zápasí, chytil dievča jednou rukou, akoby bola iba bábika, a hodil ju do saní, kde omráčená zostala ležať.

Tresol výstrel, potom ďalší a cigojíni si uvedomili, čo sa deje. Lenže strieľať na cieľ, ktorý nevidíte, je nebezpečné, keď pritom neviete, kde sú vlastní. Tatári, ktorí sa pevne zomkli okolo saní, mohli do snehu strieľať koľko chceli, ale cigojíni sa neodvážili opätovať paľbu, aby nezasiahli Lýru.

Ach, aký to bol trpký pocit. A aká bola Lyra unavená!

Bola omráčená, v hlave jej dunelo, ale nadvihla sa, aby našla Pantalaimona, ktorý ešte stále zúfalo bojoval s opičiakom a čeľusťami rosomáka zvieral jeho zlatú labku. Už sa nemenil, ale zúriivo doňho dorážal. A kto je tamto?

Hádam nie Roger?

Áno, Roger tĺkol pani Coulterovú rukami-nohami, vráľal do nej hlavou, ale zrazil ho na zem jeden Tatár, ktorý sa po ňom zahnal, akoby odháľal muchu. Všetko to bolo ako jeden neskutočný kaleidoskop – čierne, biele, rýchly zelený mihot pred očami, kostrbaté tiene, uháňajúce svetlo.

Veľký vír odvial snehovú oponu a na vyčistený priestor skočil Iorek Byrnison. Bolo počuť škripot a treskot železa o železo. V okamihu jeho veľké čeľuste cvakali napravo, naľavo, laba rozpárala hrud' aj s brnením. Biele zuby, čierne železo, červená vlhká kožušina.

Potom Lýru čosi silno ťahalo nahor, chytila aj Rogera, vytrhla ho z rúk pani Coulterovej a držala zo všetkých síl. Démoni oboch detí ako vtáky ohromene škriekali a poletovali okolo nich. Vtom vzduch okolo nich rozvíril silnejší trepot a vtedy Lyra vo vzduchu vedľa seba uvidela bosorku, jeden z tých elegantných tieňov v čiernych franforcoch, aké vtedy leteli vysoko vo vzduchu, ale teraz bola tak blízko, že sa jej mohla dotknúť, a bosorka držala v holých rukách luk, natiahla bledé obnažené rameno (v tej treskúcej zime!), potiahla tetivu a pustila šíp do štrbiny na drôtenej, hrozivo vyzerajúcej tatárskej kukle necelý meter od nej.

Šíp vletel dnu a spolovice vyletel na druhej strane a démon toho muža – vlčica – zmizol v letku prv, než dopadol na zem.

Stále stúpali! Lyra a Roger uviazli vo vzduchu, slabnúcimi prstami sa držali borovicového konára, na ktorom napäto, ale elegantne sedela mladá bosorka, potom sa naklonila dolu a doľava, kde sa týčilo čosi obrovské, a už boli pri zemi.

Skotúľali sa do snehu vedľa koša balóna Leeho Scoresbyho.

„Skoč dnu,“ zavolať Texasan, „a vezmi aj svojho priateľa. Videli ste medveďa?“

Lyra si všimla, že povraz prehodený okolo skaly, ukotvujúci veľký, plynom naplnený balón k zemi, držia tri bosorky.

„Vlez dnu!“ kričala Lyra na Rogera, liezla cez kožu lemovaný okraj a spadla do kopy snehu vo vnútri. Vzápätí na ňu dopadol Roger a potom sa od silného hluku, ktorý bol revom i vrčaním zároveň, otriasla zem.

„Pod', Iorek! Na palubu, kamarát!“ kričal Lee Scoresby a medveď vhuhol dnu, pričom zlovestne zavrzgalo košové pletivo a ohýbajúce sa drevo.

Potom vír ľahšieho vzduchu na okamih rozfúkol hmlu a sneh a Lyra zrazu jasne videla všetko, čo sa okolo nich deje. Videla skupinu cigojínskych útočníkov pod velením Johna Faa, ako doráža na zadný voj Tatárov a ženie ich naspäť k horiacim ruinám Bolvangaru. Videla, ako ostatní cigojíni bezpečne vykladajú jedno dieťa po druhom na sane a zakrývajú ich kožušinami, videla padreho Corama, ako jastrí dookola, opierajúc sa o palicu, a jeho jesenne sfarbený démon skáče po snehu a obzerá sa na všetky strany.

„Padre Coram!“ kričala Lyra. „Som tu hore!“

Starec ju začul a prekvapene sa otočil k balónu napínajúcemu povraz, ktorý pridržovali bosorky, a Lyra mu mávala z koša.

„Lyra, dievča, si v bezpečí? Si v poriadku?!“

„Bezpečná ako nikdy!“ zakričala mu Lyra. „Dovidenia, padre Coram! Dovidenia! Odvezte všetky deti domov!“

„Odvezieme, akože som živý! Maj sa dobre, dieťa, maj sa dobre, maj sa dobre, moja milá.“

V tej chvíli aviatik mávol rukou, čo bol signál bosorkám, a tie pustili povraz.

Balón sa ihneď zdvihol a vyletel hore do hustého sneženia rýchlosťou, ktorá sa Lyre zdala neuveriteľná. Po chvíli zem zmizla v hmle a stúpali čoraz vyššie, tak rýchlo, že podľa nej ani raketa nemohla vyletieť rýchlejšie. Lyra s Rogerom ležali na dne koša, kam ich pritlačilo zrýchlenie.

Lee Scoresby natešene hulákal, smial sa a vykrikoval divé texaské pokriky, ktorými vyjadroval svoju radosť, Iorek Byrnison si pokojne odopínal brnenie, zakaždým šikovne strčil pazúr do spoja, skrútol ho a rozpojil a ukladal jednotlivé kusy na kopu. Kdesi vonku za košom bolo počuť pleskot a svišťanie vzduchu pomedzi ihličie a oblečenie, čo prezrádzalo, že bosorky im robia spoločnosť.

Postupne sa Lyre upokojil dych, vrátila sa jej rovnováha a srdce ťtklo normálne. Posadila sa a obzerala sa.

Kôš bol oveľa väčší, než si myslela. Po okrajoch boli poukladané filozofické nástroje a kopy kožušín, stlačený vzduch vo fľašiach

a množstvo všelijakých iných priveľmi malých alebo nepochopiteľných predmetov a Lyra ich v tej hmle, cez ktorú stúpali, nevedela rozoznať.

„To je oblak?“ spýtala sa.

„Pravdaže. Zababuš svojho kamaráta do kožušín, lebo zmrzne na cencúľ. Je tu zima, ale bude ešte väčšia.“

„Ako ste nás našli?“

„To bosorky. Jedna bosorácka dáma by sa s tebou rada porozprávala. Keď sa dostaneme z oblaku a zorientujeme sa, môžeme si sadnúť a podiškurovať.“

„Iorek, ďakujem, že si prišiel,“ poďakovala sa Lyra.

Medveď zabručal, sadol si a oblizoval si z kožucha krv. Vďaka jeho hmotnosti sa kôš nakláňal na jednu stranu, ale na tom nezáležalo. Roger bol ostražitý, ale Iorek Byrnison si ho nevšímal o nič viac než snehové vločky. Lyra bola spokojná a držala sa okraja koša, ktorý jej siahal po bradu, keď stála a zvedavo nakúkala do víriaceho sa oblaku.

O pár sekúnd balón z neho vyletel a stále rýchlo mieril k nebu.

To bol pohľad!

Priamo nad nimi sa týčila obrovská nafúknutá guľa. Vo výške a pred nimi blčala aurora tak jasne a nádherne, ako ju Lyra ešte nevidela. Bola všade naokolo a oni sa do nej takmer ponárali. Veľké žiarivé pásy sa chveli a rozostupovali, ako keď anjel máva krídlami, kaskády svetelnej nádhery sa valili po neviditeľných útesoch do víriacich sa jazier alebo viseli ako obrovské vodopády.

Lyra na to vyvalovala oči a potom pozrela dole a naskytl sa jej pohľad hádam ešte úžasnejší.

Pokiaľ oko dovidelo, až po samý horizont na všetky strany sa rozprestieralo vlniace sa biele more. Tu a tam sa dvíhali mäkké vrcholy a fantastické priepasti, ale väčšinou to pôsobilo ako pevná masa ľadu.

A z nej sa po jednom, po dvoch i vo väčších skupinkách vynárali malé čierne tiene, elegantné postavy bosoriek v čiernych franforcoch na borovicových konároch.

Leteli rýchlo a bez najmenej námahy nahor a k balónu a nakláňali sa na jednu alebo na druhú stranu, ak chceli meniť smer. Jedna z nich, lukostrelkyňa, ktorá zachránila Lyru pred pani Coulterovou, letela tesne vedľa koša a Lyra ju po prvý raz videla jasne.

Bola mladá – mladšia než pani Coulterová, plavovlasá, s veľkými jasnozelenými očami a oblečená ako všetky bosorky do pásikov z čierneho hodvábu, bez kožuchov, čiapky či rukavíc. Zdalo sa, že vôbec necíti chlad. Na hlave mala prostý venček z malých červených kvetov. Sedela na svojom konári z nebotyčnej borovice, akoby to bol tátoš, ktorého drží na uzde vo výbehu pred Lyriným obdivným pohľadom.

„Lyra?“

„Áno! A vy ste Serafína Pekkala?“

„Áno.“

Lyre bolo jasné, prečo ju padre Coram ľúbil a prečo mu to lámalo srdce, hoci o takýchto veciach ešte pred chvíľou netušila. Jemu roky pribudli, bol už starý človek s podlomeným zdravím, kým Serafína Pekkala zostane ešte celé pokolenia mladá.

„Máš prístroj na čítanie symbolov?“ spýtala sa bosorka hlasom takým podobným vysokému búrlivému spevu aurory, že Lyra ledva vnímala zmysel jej slov, taký ľúbezný zvuk to bol.

„Áno. Mám ho vo vrecku, je v bezpečí.“

Mohutné údery krídel Lyre prezradili, že prichádza ešte ktosi, a vzápätí už plachtil vedľa nej démon – sivý gunár. Niečo krátko povedal a potom sa obrátil a krúžil v širokom kruhu okolo balóna, ktorý neprestal stúpať.

„Cigojíni zničili Bolvangar,“ povedala Serafína Pekkala. „Zabili dvadsaťdva strážcov a deväť členov personálu a podpálili všetky zachované časti budov. Zrovnajú ho so zemou.“

„A čo pani Coulterová?“

„Po nej niet ani stopy.“

Serafína Pekkala divo vykrikla a ostatné bosorky zakrúžili a prileteli k balónu.

„Pán Scoresby, lano, ak dovolíte,“ povedala.

„Madam, som vám veľmi vďačný. Ešte stále stúpame. A myslím, že ešte chvíľu budeme. Koľko vás bude treba, aby ste nás potiahli na sever?“

„Sme silné.“ Nič viac nepovedala.

Lee Scoresby pripevňoval kotúč hrubého lana ku kožou obalenému železnému prstencu, v ktorom sa zbíehali povrazy z balóna a zároveň na ňom visel kôš. Keď bolo lano dobre upevnené, vyhodil voľný

koniec a okamžite priletelo šesť bosoriek, chytili ho a začali ťahať, ženu borovicové konáre k Polárke.

Keď sa balón začal pohybovať tým smerom, Pantalaimon si v podobe rybára sadol na okraj koša. Rogerov démon tiež vyšiel, že sa poobzerá, ale onedlho zaliezol naspäť, lebo Roger tvrdo spal a Iorek Byrnison tiež. Iba Lee Scoresby bdel, pokojne žul tenkú cigaru a sledoval svoje prístroje.

„Tak, Lyra, vieš prečo ideš k lordovi Asrielovi?“ spýtala sa Serafina Pekkala.

Lyru to prekvapilo. „No predsa preto, aby som mu dala alethio-mer!“

Ani na chvíľku sa nad tým nezamýšľala, bolo to predsa jasné. Potom si spomenula na prvú pohnútku, ktorá sa zrodila tak dávno, že na ňu skoro zabudla.

„Alebo... aby som mu pomohla ujsť. To je ono. Pomôžeme mu dostať sa odtiaľ.“

No keď to povedala, znelo to absurdne. Ujsť zo Svalbardu? Nemožné!

„Aspoň to skúsím,“ dodala srdnato. „Prečo?“

„Myslím, že ti musím všeličo povedať.“

„O prachu?“

To bolo prvé, čo Lyra chcela vedieť.

„Áno, okrem iného aj o ňom. Ale teraz si unavená a bude to dlhý let. Porozprávame sa, keď sa zobudíš.“

Lyra zazívala tak naširoko, že jej skoro praskla čeľusť a pľúca, a zívanie trvalo možno aj minútu, aspoň sa jej tak zdalo, a hoci sa siloumocou bránila ospalivosti, nemohla ju prekonať. Serafina sa načiahla ponad okraj koša a dotkla sa jej očí, a keď Lyra klesla na dno, Pantalaimon zlietol dolu tiež, zmenil sa na hranostaja a vliezol na svoje zvyčajné miesto, kde spával – k jej krku.

Bosorka zladila rýchlosť svojho konára s rýchlosťou balóna a mierili na sever k Svalbardu.

Tretia časť

Svalbard

18

Hmla a ľad

Lee Scoresby prikryl Lýru kožušinami. Schúlila sa k Rogerovi a obaja spali, zatiaľ čo balón sa rútil k pólu. Aviatik občas skontroloval prístroje, pričom žuval cigaru, ktorú by si tak blízko horľavého vodíka nikdy nezapálil, a aj on sa väčšmi zababušil.

„To dievčatko je dosť dôležité, však?“ spýtal sa po chvíli.

„Viac než si to bude uvedomovať,“ odvetila Serafina Pekkala.

„Znamená to, že bude mať dosť ozbrojených prenasledovateľov? Pochopte, pýtam sa ako praktický človek, ktorý si musí zarábať na živobytie. Nemôžem sa nechať zruinovať, ani si nemôžem dovoliť, aby zo mňa niekto guľkami narobil rešeto bez nejakej vopred dohodnutej náhrady škôd. V žiadnom prípade nechcem spochybniť význam tejto expedície, to mi verte, madam, ale John Faa a cigojíni mi zaplatili odmenu iba za moje schopnosti, čas a za bežné opotrebovanie balóna. To je všetko. Nezháňala poistenie proti vojnovým škodám. A dovoľte, aby som vám povedal, madam, že ak vyložíme Ioreka Byrnisona na Svalbarde, tak vojna bude.“

Nenútene vyplňul kúsok tabaku cez palubu.

„Takže by som rád vedel, akú haravaru a virvar môžeme očakávať,“ dokončil.

„Je možné, že sa bude bojovať,“ pripustila Serafina Pekkala. „Ale vy ste už predsa bojovali.“

„Isteže, keď mi zaplatili. Lenže skutočnosť je taká, že toto som považoval za obyčajnú zmluvu na prepravu, a podľa toho som aj určil cenu. Teraz však, po tom drobnom konflikte tam dolu, rozmýšľam, kam vlastne siaha moja zodpovednosť za prepravu. Či som sa zaviazal riskovať svoj život a výstroj vo vojne medveďov, ak mám uviesť príklad,

alebo či toto diet'a má na Svalbarde takých zúrivých nepriateľov, ako boli tí v Bolvangare. Spomínam to, len aby nestála reč.“

„Pán Scoresby, veľmi rada by som odpovedala na vašu otázku, no viem iba toľko, že my všetci, ľudia, bosorky, medvede, už sme zapletení do vojny, hoci nie všetci o tom vedia. Či sa na Svalbarde stretnete s nebezpečenstvom, alebo odtiaľ odletíte bez ujmy, dali ste sa najat', ste pripravený na boj, ste vojak.“

„Nuž, to sa mi zdá trochu unáhlené. Ja sa totiž domnievam, že človek by mal mať na výber, či sa chce chopiť zbrane, alebo nie.“

„V tomto už viac nemáme na výber, tak ako nemôžeme rozhodovať o tom, či sa narodíme, alebo nie.“

„No, ale ja som napriek tomu radšej, keď si môžem vybrať. Rád si vyberám prácu a miesta, na ktoré pôjdem, aj jedlo či spoločníkov, s ktorými si posedím a porozprávam sa. Nechcete si aj vy občas niečo vybrať?“

Serafína Pekkala sa nad tým zamyslela a potom povedala: „Možno pod výberom nemyslíme to isté, pán Scoresby. Bosorky nič nevlastnia, a tak nemáme záujem uchovávať hodnoty alebo vytvárať zisk, a pokiaľ ide o výber medzi jednou vecou a druhou, keď žijete stovky rokov, viete, že každá príležitosť sa zopakuje. Máme odlišné potreby. Vy musíte opravovať svoj balón a udržiavať ho v dobrom stave, a to vyžaduje čas a námahu, ja to chápem, ale keď sa nám zachce letieť, stačí, ak si odlomíme konár borovice, a borovic je veľa. Nepocitujeme chlad, takže nepotrebujeme teplé oblečenie. Okrem vzájomnej pomoci nemáme výmenné prostriedky. Ak bosorka niečo potrebuje, iná bosorka jej to dá. Ak treba bojovať vo vojne, otázku, čo to stojí, nepovažujeme za rozhodujúci faktor pri rozhodovaní, či je, alebo nie je správne bojovať. Ani nemáme takú predstavu o cti ako napríklad medvede. Urážka je pre medveďa smrteľná záležitosť. Pre nás nepochopiteľná. Ako môžete uraziť bosorku? Čo by na tom záležalo, keby ste ju aj urazili?“

„Nuž, v tom som s vami zajedno, nadávky nestoja za hádku. Lenže, madam, dúfam, že chápete môj problém. Som prostý aviatik a rád by som dožil v pohodlí. Kúpim si malú farmu, pár kusov dobytky, nejaké kone. Všimnite si, nič veľké. Nijaký palác, ani otroci, či kopy zlata. Len večerný vietor nad lúkou, cigara a pohárik bourbonu. Lenže problém je v tom, že to stojí peniaze. A tak za peniaze lietam a po každej

práci pošlem nejaké zlato domov do banky, a keď budem mať dost', predám tento balón, kúpim si lístok na parník do Port Galvestonu a už nikdy sa neodlepím od zeme.“

„A to je ďalší rozdiel medzi nami, pán Scoresby Bosorka skôr prestane dýchať než lietať. Lietanie je náš život.“

„To chápem, madam, a závidím vám, lenže ja nemám vaše zdroje uspokojenia. Pre mňa je lietanie len práca, a som iba technik. Rovnako by som mohol nastavovať ventily na plynovom motore alebo inštalovať antarické okruhy. Ale vybral som si, chápete? Bola to moja slobodná voľba. Preto ma tá predstava vojny, o ktorej mi nikto nič nepovedal, tak trochu znepokojuje.“

„Spor Ioreka Byrnisona s jeho kráľom je tiež jej súčasťou,“ povedala bosorka. „A tomu dieťaťu osud predurčil zohrať v ňom úlohu.“

„Hovoríte o osude, akoby bol pevne stanovený. A o nič viac ako tá vojna sa mi nepáči, že ma do nej zverbovali bez môjho vedomia. Kde je, s dovolením, moja slobodná voľba? Zdá sa mi, že toto dieťa má viac slobodnej vôle ako hocikto iný, s kým som sa doteraz stretol. Chcete mi povedať, že je len nejakou hračkou na kľúčik, ktorú nakrútili a ktorej určili smer, a ten nemôže zmeniť?“

„Všetkých nás riadi osud. Lenže všetci musíme konať, akoby to tak nebolo,“ odvetila na to bosorka, „alebo umrieť od zúfalstva. Ona nescie vedieť, čo robí, musí konať, ako keby to bolo pre ňu prirodzené, a neurčil jej to tak osud. Keby sme jej povedali, čo má robiť, všetko by zlyhalo, smrť by zmietla všetky svety, navždy by zvíťazilo zúfalstvo. Všetky svety by neboli ničím iným iba navzájom pospájanými strojmi, slepými a bez myšlienok, citov, života.“

Pozreli na Lýru, ktorej sa na spiacej tvári (či na tom kúsku tváre, čo jej trčal spod kapucne) usadil tvrdohlavý zachmúrený výraz.

„Myslím, že ona niekde v hlúbke o tom vie,“ povedal aviatik. „Aspoň sa zdá, že je na to pripravená. A čo ten chlapec? Viete, že prišla až sem, aby ho zachránila pred tými zloduchmi? Spolu sa hrávali v Oxforde, či kde. Vedeli ste to?“

„Áno, vedela som to. Lyra nesie čosi, čo má nesmiernu hodnotu, a zdá sa, že osud ju využíva ako posla, aby to odovzdala svojmu otcovi. A tak prišla až sem za svojím priateľom, nevediac, že aj jeho priviedol na sever osud, aby mohla prísť za ním a doniesť niečo otcovi.“

„Tak si to vykladáte vy, však?“

Po prvý raz sa zdalo, že bosorka si nie je istá.

„Tak to cítim. Ale my nevieme čítať v temnote, pán Scoresby. Je viac ako možné, že sa mýlim.“

„A čo vás priviedlo do tohto všetkého, ak sa smiem spýtať?“

„Z celej duše sme cítili, že to, čo robia v Bolvangare, je nesprávne. Lyra je ich nepriateľ, takže my sme jej priateľky. Jasnejšie to nevidíme. A okrem toho je môj klan spriatelovaný s cigojínmi od čias, keď mi padre Coram zachránil život. Robíme to na ich želanie. A oni sú zase zaviazaní lordovi Asrielovi.“

„Chápem. Takže ťaháte balón k Svalbardu kvôli cigojínom. A vzťahuje sa vaše priateľstvo aj na to, že nás odtiahnete naspäť? Alebo budem musieť čakať na priaznivý vietor a medzitým sa spoliehať na zhovievavosť medveďov? Opäť zdôrazňujem, madam, že sa to pýtam iba v rámci priateľského rozhovoru.“

„Ak budeme môcť, pomôžeme vám na spiatočnej ceste do Trollesundu, pán Scoresby. Nevieme však, s čím sa stretieme na Svalbarde. Nový kráľ medveďov mnohé zmenil, staré zvyky už sú nežiaduce, možno to bude ťažké pristátie. A neviem, ako Lyra nájde cestu k svojmu otcovi. Neviem ani, čo má Iorek Byrnison v úmysle, viem iba, že jeho osud je spojený s jej osudom.“

„Ani ja to neviem, madam. Myslím, že sa k tomu dievčatku pripútal ako jeho ochranca. Viete, pomohla mu získať späť brnenie. Ktovie, čo taký medveď cíti? Ale ak niekedy medveď ľúbil človeka, tak on ľúbil ju. A pokiaľ ide o pristátie na Svalbarde, nikdy nebolo ľahké. No ak by som sa mohol spoľahnúť, že nás potiahnete správnym smerom, bol by som spokojnejší, a ak by som na oplátku za to mohol urobiť niečo ja pre vás, stačí povedať. No len tak pre informáciu, mohli by ste mi, prosím, povedať, na čej strane som v tejto neviditeľnej vojne?“

„Obaja sme na Lyrinej strane.“

„Och, o tom nepochybujem.“

A leteli ďalej. Pretože pod nimi boli oblaky, nemali podľa čoho porovnať, ako rýchlo letia. Za normálnych okolností balón letel rovnakou rýchlosťou ako vzduch, lenže teraz, keď ho ťahali bosorky, sa nepohyboval so vzduchom, ale proti nemu, prekonával jeho odpor, pretože nemotorný, plynom naplnený balón nemal aerodynamický tvar ako

zepelín. Preto sa kôš hojdal sem a tam a nadskakoval väčšmi ako pri normálnom lete.

Leemu Scoresbymu ani tak nešlo o jeho vlastné pohodlie ako o prístroje a chvíľu kontroloval, či sú bezpečne priviazané k hlavnej kostre. Podľa výškomeru leteli asi v trojkilometrovej výške. Teplota bola mínus tridsať stupňov. Zažil už aj väčšiu zimu, i keď nie oveľa, ale teraz nechcel mrznúť, a tak rozvinul plátennú stenu, ktorú používal ako núdzový prístrešok, a rozťahol ju pred spiace deti, aby na ne nefúkalo, potom si aj on ľahol chrptom k svojmu kamarátovi v boji Iorekovi Byrnisonovi a zaspal.

Keď sa Lyra zobudila, mesiac svietil vysoko na oblohe a všetko bolo ako postriebrené, od valiacich sa oblakov pod nimi po námrazu a cencúle na lanoví balóna.

Roger, Lee Scoresby a medveď spali. Kráľovná bosoriek však rovnomerne letela vedľa koša.

„Ako ďaleko sme od Svalbardu?“ spýtala sa Lyra.

„Ak nenarazíme na protivietor, budeme nad ním asi za dvanásť hodín.“

„Kde pristaneme?“

„To závisí od počasia. Pokúsime sa však vyhnúť útesom. Žijú tam tvory, ktoré lovia všetko, čo sa hýbe. Ak sa bude dať, vysadíme vás vo vnútrozemí, ďalej od paláca Iofura Raknisona.“

„Čo sa stane, keď nájdem lorda Asriela? Bude sa chcieť vrátiť do Oxfordu? Nevieam, či mu mám povedať, že viem, že je môj otec. Možno by chcel naďalej predstierať, že je môj strýko. Veď ho skoro nepoznám.“

„Nebude sa chcieť vrátiť do Oxfordu, Lyra. Zdá sa, že čosi treba urobiť v inom svete, a lord Asriel je jediný, kto vie premostiť priepasť medzi tamtým svetom a týmto. Ale potrebuje niečo, čo mu má v tom pomôcť.“

„Alethiomer!“ zvolala Lyra. „Keď mi ho jordanský magnifikus dával, myslím, že chcel niečo povedať o lordovi Asrielovi, lenže nestihol. Vedela som, že ho v skutočnosti nechcel otráviť. Lord Asriel ho prečíta a dozvie sa, ako má urobiť ten most? Určite by som mu mohla pomôcť. Už ho viem čítať rovnako dobre ako hocikto iný.“

„Ja neviem, ako to urobí a aká bude jeho úloha,“ povedala Serafina Pekkala. „To nemôžeme povedať. Sú mocnosti, ktoré hovoria s nami, ale aj nad nimi sú ďalšie a aj tým najvyšším je všeličo utajené.“

„Alethiomer by mi to povedal! Mohla by som ho prečítať teraz hneď.“

Bolo však priveľmi chladno, neutržala by ho. Nuž sa len zababušila a pritiahla si kapucňu pred studeným vetrom tak, že nechala iba štrbinku, cez ktorú mohla hľadieť. Ďaleko vpredu a trochu nižšie bolo vidieť dlhé lano zo závesného prstenca balóna, ktoré ťahalo šesť alebo sedem bosoriek na borovicových konároch. Hviezdy svietili rovnako jasným, studeným a ostrým svetlom ako diamanty.

„Prečo vám nie je zima, Serafina Pekkala?“

„Cítíme chlad, ale je nám to jedno, pretože nám neublíži. A keby sme sa zahalili pred chladom, necítili by sme iné veci, napríklad jasné chvenie hviezd alebo hudbu aurory, či to najlepšie – hodvábnny dotyk mesiaca na našej pokožke. To všetko stojí za to, aby ti bolo chladno.“

„Ja by som to cítila?“

„Nie. Ty by si zomrela, keby si si vyzliekla kožuchy. Len ostaň zabalená.“

„Ako dlho žijú bosorky, Serafina Pekkala? Padre Coram hovorí, že stovky rokov. Ale vy vôbec nevyzeráte stará.“

„Ja mám asi tristo rokov, alebo viac. Naša najstaršia bosorka matka má skoro tisíc. Jedného dňa po ňu príde Yambe-Akka. A príde aj po mňa. Je to bohyňa mŕtvych. Prichádza s úsmevom a vlúdne a ty vieš, že je čas zomrieť.“

„Sú aj bosoráci? Alebo iba ženy?“

„Sú muži, ktorí nám slúžia ako konzul v Trollesunde. A potom takí, ktorých si vyberáme za milencov alebo za manželov. Si ešte malá, Lyra, priveľmi mladá, aby si to pochopila, ale poviem ti to aj tak a pochopíš neskôr. Muži prechádzajú pred našimi očami ako motýle, ako tvory s krátkym životom. Lúbime ich, sú odvážni, hrdí, krásni, múdri, ale takmer hneď zomierajú. Zomierajú tak skoro, že naše srdcia ustavične mučí bolesť. Rodíme im deti, a keď sú to dievčatá, sú z nich bosorky, ale z chlapcov vyrastajú ľudia a potom ich za okamih niet, umrú, zahynú, stratia sa aj naši synovia. Keď chlapec rastie, myslí si, že je nesmrteľný. Jeho matka vie, že nie je. Zakaždým to bolí väčšmi, až ti to

napokon zlomí srdce. Možno vtedy príde po teba Yambe-Akka. Je staršia než tundra. Z jej hľadiska možno bosorky žijú tak krátko ako muži pre nás.“

„Ľúbili ste padreho Corama?“

„Áno. Vie to?“

„Neviem, ale viem, že on vás ľúbi.“

„Keď ma zachránil, bol mladý a silný, hrdý a krásny. Hneď som sa doňho zaľúbila. Pre neho by som bola zmenila aj to, čo som, bola by som sa vzdala chvenia hviezd, hudby aurory, lietania – to všetko by som v tej chvíli bola bez rozmyšľania opustila, aby som sa stala cigojínskou manželkou, varila mu, delila sa s ním o lôžko a rodila mu deti. Lenže nemôžeš zmeniť to, čo si, iba to, čo robíš. Ja som bosorka. On je človek. Zostala som s ním tak dlho, kým som mu neporodila dieťa.“

„To nikdy nehovoril! Bolo to dievča? Bosorka?“

„Nie. Chlapec. Zomrel pri veľkej epidémii pred štyridsiatimi rokmi na chorobu, ktorá prišla z východu. Chúd’a dieťa. Mihlo sa v živote ako podenka. Vytrhlo mi to kus srdca, a vždy je to tak. A Coramovo srdce to zlomilo. Potom ma zavolali moji ľudia, pretože Yambe-Akka si vzala moju matku a ja som sa stala kráľovnou klanu. A tak som odišla, musela som.“

„Už nikdy viac ste padreho Corama nevideli?“

„Nikdy. Počula som o jeho skutkoch, dozvedela som sa, že ho Skraelingovia zranili otráveným šípom a poslala som mu liečivé bylinky a zaklínadlá, ale nemala som toľko sily, aby som sa s ním znova stretla. Počula som, aké mal odvtedy podlomené zdravie a ako rástla jeho múdrosť, koľko študoval a čítal a bola som hrdá naňho a na jeho dobrotu. Ale držala som sa bokom, pretože pre môj klan to boli nebezpečné časy, hrozili vojny medzi bosorkami a okrem toho som si myslela, že na mňa zabudne, nájde si ľudskú manželku.“

„Nikdy nezabudol,“ vyhlásila Lyra rozhodne. „Mali ste ísť za ním. Stále vás ľúbi, ja to viem.“

„Lenže hanbil by sa za svoj vek a to mu nechcem spôsobiť.“

„Možno by sa naozaj hanbil. Ale mali by ste mu aspoň poslať správu. Aspoň ja si to myslím.“

Serafína Pekkala dlho nevravela nič. Pantalaimon bol zase rybár a na chvíľku zaletel na jej konár, aby priznal, že možno boli priveľmi bezočiví.

Potom sa Lyra spýtala: „Prečo majú ľudia démonov, Serafína Pekkala?“

„Každý sa na to sputuje a nikto nepozná odpoveď. Odkedy sú ľudia, sú aj démoni. Tým sa líšime od zvierat.“

„Áno! Líšime sa od nich. Ale aj medvede. Medvede sú zvláštne, však? Myslíte si, že sú ako človek, a potom odrazu spravia niečo čudné alebo divé a vy máte pocit, že ich nikdy nepochopíte. Ale viete, čo mi povedal Iorek? Povedal, že jeho brnenie je preňho to, čo pre človeka démon. Povedal, že je to jeho duša. Ale v tom je zase rozdiel, pretože on si to brnenie urobil sám. Prvé brnenie mu vzali, keď ho poslali do vyhnanstva, ale on našiel nebeské železo a urobil si nové brnenie. Ako novú dušu. My si démonov urobiť nemôžeme. Potom ho ľudia v Trollesunde opili a ukradli mu ho, no ja som zistila, kde je, a on si ho zase vzal. Ale rozmýšľam, prečo sa vracia do Svalbardu? Budú proti nemu bojovať. Mohli by ho zabiť. Ja mám Ioreka rada. Tak veľmi ho mám rada, že nechcem, aby ta išiel.“

„Povedal ti, kto je?“

„Iba meno. Ale aj to nám vlastne povedal váš konzul v Trollesunde.“

„Je urodzeného pôvodu. Je to princ. Keby sa nebol dopustil zločinu, bol by teraz kráľom medveďov.“

„Povedal mi, že ich kráľ sa volá Iofur Raknison.“

„Iofur Raknison sa stal kráľom, keď Ioreka Byrnisona vyhнали. Iofur je, pravdaže, tiež princ, inak by mu nedovolili vládnuť, ale je prefikáný ľudským spôsobom, uzaviera spojenectvá a dohody; nežije ako medvede v ťadových pevnostiach, ale v novopostavenom paláci, rozpráva o výmene veľvyslancov s ľudskými národmi a rozvoji ohňových baní s pomocou ľudských technikov. Je veľmi šikovný a rafinovaný. Niektorí hovoria, že to on vyprovokoval Ioreka k činu, za ktorý ho poslali do vyhnanstva, a iní vravia, že ak to aj neurobil, chce, aby si to ostatní mysleli, lebo to podporuje jeho povest' šikovného a prefikáneho medveďa.“

„A čo také Iorek vykonal? Viete, Ioreka mám rada aj preto, že ho potrestali za to isté, za čo aj môjho otca. Zdá sa mi, že sa na seba podobajú. Iorek mi povedal, že zabil iného medveďa, ale nikdy nespomenul, ako sa to stalo.“

„Išlo o medvedicu. Samec, ktorého Iorek zabil, nenaznačil, ako bolo zvykom, že sa vzdáva, keď bolo jasné, že Iorek je silnejší. Napriek všetkej hrdosti medveď vždy uzná prevahu iného medveďa a podriadi sa jej, ale z nejakých dôvodov to tento medveď neurobil. Niektorí hovoria, že Iofur Raknison ho nahuckal alebo mu dal bylinky, ktoré mu poplietli hlavu. V každom prípade mladý medveď dorážal ďalej a Iorek Byrnison sa dal ovládnuť hnevom. V tomto prípade nebolo ťažké rozhodnúť – mal zraniť, nie zabiť.“

„Takže inak by bol kráľom,“ skonštatovala Lyra. „Počula som niečo o Iofurovi Raknisonovi od palmerského profesora v Jordanskom kolégiu, pretože on bol na severe a stretol sa s ním. Povedal... Keby som si tak mohla spomenúť... myslím, že sa na trón dostal podvodom alebo niečo také. Ale viete, raz mi Iorek povedal, že medvede nemožno obalamutiť, a ukázal mi, že ja ho obalamutiť nemôžem. Ale mne sa zdá, ako keby aj jeho podviedli, jeho i toho druhého medveďa. Možno len medvede môžu obalamutiť medvede. Ibaže... Ľudia v Trollesunde ho tiež obalamutili, nie? Keď ho opili a ukradli mu brnenie?“

„Keď sa medvede správajú ako ľudia, asi ich možno obalamutiť,“ uvažovala Serafina Pekkala. „No keď medvede konajú ako medvede, asi nie. Nijaký medveď by za normálnych okolností nepil alkohol. Iorek Byrnison pil, aby zabudol na tú hanbu, že je vo vyhnanstve, a preto ho Trollesundčania mohli oklamať.“

„Ach, áno,“ prikyvovala Lyra. Takéto vysvetlenie ju uspokojilo. Takmer bezhranične Ioreka obdivovala a bola rada, že sa potvrdila jeho vznešenosť. „Ste múdra,“ povedala bosorke. „Ja by som na to nebola prišla, keby ste mi to nepovedali. Myslím, že ste asi múdrejšia než pani Coulterová.“

Leteli ďalej. Lyra žuvala kúsok tulenieho mäsa, ktorý našla vo vrecku.

„Serafina Pekkala, čo je to prach?“ spýtala sa po chvíli. „Lebo mne sa tak zdá, že všetky tieto problémy súvisia s prachom, ibaže nikto mi nepovie, čo to je.“

„Ja neviem,“ odvetila jej Serafina Pekkala. „Bosorky sa pre prach nikdy netrápili. Môžem ti povedať len toľko, že tam, kde sú kňazi, je aj strach z prachu. Pani Coulterová, samozrejme, nie je kňaz, ale je mocnou agentkou magistéria a to ona založila Obetnú radu a presvedčila cirkev, aby financovala Bolvangar, pre jej záujem o prach. My jej poľnútky nechápeme. Lenže je veľa vecí, ktoré nikdy nepochopíme. Vidíme, ako si Tatári robia v lebkách diery, a môžeme sa iba čudovať, prečo robia také zvláštne veci. Takže prach je možno čudný a my o ňom premýšľame, ale nebojíme sa a nič nethráme preto, aby sme ho preskúmali. Nechajme to na cirkev.“

„Cirkev?“ Lyra si na čosi spomenula. Keď sa raz v Slatinách rozprávala s Pantalaimonom o tom, čo asi hýbe ručičkou alethiomeru, mysleli vtedy na fotostroj na vysokom oltári v Gabrielovom kolégiu a na to, ako elementárne častice pohybovali malými lopatkami. Orodovník vtedy jasne naznačil spojenie medzi elementárnymi časticami a náboženstvom. „Je to možné,“ hundrala si Lyra a prikyvovala. „Veď napokon skoro všetky cirkevné veci taja. Lenže väčšina cirkevných vecí je stará, ale prach, pokiaľ viem, nie je starý. Ktvovie, či by lord Asriel mohol povedať...“

Znovu zazívala.

„Radšej si ľahnem,“ povedala Serafine Pekkale, „lebo inak asi zmrznem. Dolu na zemi mi bolo zima, ale nie až takto. Myslím, že by som mohla aj zomrieť, keby mi bolo ešte zimšie.“

„Tak si ľahni a zamotaj sa do kožušín.“

„Áno, zamotám. Keby som mala zomrieť, tak hocikedy radšej tu hore než tam dole. Keď nás dali pod ten nôž, myslela som si, že je to... Obaja sme si to mysleli. Och, bolo to kruté. Ale teraz si ľahneme. Zobudte nás, keď ta prideme,“ dokončila, nemotorne klesla na kopy kožušín, lebo všetko ju od tej strašnej zimy bolelo, a ľahla si čo najbližšie k spiacemu Rogerovi.

A tak štyria cestovatelia leteli ďalej, spiaci v ľadom obalenom balóne, ku skalám a ľadovcom, ohňovým baniam a ľadovým pevnostiam Svalbardu.

Serafína Pekkala zavolala na aviatika a on sa ihneď zobudil, stuhnutý od chladu, ale podľa pohybu koša okamžite zistil, že niečo nie je v poriadku. Kôš sa prudko hojdal, lebo balónom naplneným plynom

zmietal silný vietor, takže bosorky ho ledva udržali. Keby ho pustili, balón by okamžite odfúklo zo smeru a podľa kompasu, na ktorý Lee Scoresby pozrel, zaviaľo by ich k Novej Zemble rýchlosťou skoro sto míľ za hodinu.

„Kde sme?“ počula ho Lyra. Aj ona sa práve prebúdzala a cítila sa v tom pohybe nepríjemne a bola jej taká zima, že každý kúsok tela mala meravý.

Nepočula bosorkinu odpoveď, ale spod stiahnutej kapucne vo svetle antarického lampáša videla, že Lee Scoresby sa drží konštrukcie a ťahá povraz, ktorý vedie do balóna. Prudko ho potiahol, ako keby odstraňoval nejakú prekážku, pozrel hore do trepotu v tme a obrátil povraz okolo kolíka na závesnom prstenci.

„Vypúšťam trochu plynu,“ kričal Serafine Pekkale. „Pôjdeme dolu. Sme priveľmi vysoko.“

Bosorka mu tiež niečo zakričala, ale Lyra ju ani tentoraz nepočula. Aj Roger sa prebúdzal. Kôš tak vŕzgal, že by to prebudilo aj najväčšieho spáča, nehovoriac už o hojdaní a natriasaní. Rogerov démon a Pantalaimon sa ako kosmáče tislí jeden k druhému a Lyra sa usilovala ležať nehybne a nevyskakovať od strachu.

„To nič,“ povedal Roger a bol oveľa bodrejší než Lyra. „Len čo budeme dolu, rozložíme oheň a zohrejeme sa. Mám vo vrecku zápalky. Potiahol som ich v bolvangarskej kuchyni.“

Balón s určitosťou klesal, lebo o chvíľu ich zahalil hustý mrazivý oblak. Chumáče z neho preletovali aj cez kôš a opäť nič nebolo vidieť. Hustejšiu hmlu Lyra v živote nezažila. Po chvíli Serafina Pekkala znova niečo zakričala a aviatik odviazal povraz z kolíka a pustil ho. Vyšmykol sa mu z rúk a vyletel nahor a aj v tom vrzgote, trepote a zavýjaní vetra v lanoví Lyra odkiaľsi zhora počula silné buchnutie.

Lee Scoresby zbadal, ako vyvalila oči.

„To je plynový ventil,“ zakričal. „Je na pružine, aby udržal plyn v balóne. Keď ho potiahnem, vrchom unikne trochu plynu a klesáme.“

„Sme už skoro...“

Nedokončila, lebo sa stalo čosi hrozné. Nejaký tvor, asi o polovicu menší než človek, s kožovitými krídlami a zakrivenými pazúrami liezol cez okraj koša k Leemu Scoresbymu. Mal splasnutú hlavu, vypuklé oči a široké žabacie ústa a odporne smrdel. Lyra nestihla ani vykriknúť,

Iorek Byrnison sa bleskurýchle načiahol a odšmaril ho. Vypadol z koša a so škrekotom zmizol.

„Útesový duch,“ stručne vysvetlil.

Vzápätí sa zjavila Serafína Pekkala a pridžžajúc sa koša naliehavo oznamovala:

„Útočia útesoví duchovia. Dotiahneme balón na zem a musíme sa brániť. Sú...“

No Lyra viac nepočula, lebo sa ozval zvuk, akoby sa niečo trhlo, a všetko sa naklonilo na jednu stranu. Potom mohutný závan hodil troch ľudských cestujúcich o bok koša, kde bolo naukladané Iorekovo brnenie. Iorek natiahol mohutnú labu, aby ich pridržal, lebo košom prudko hádzalo. Serafína Pekkala zmizla. Hluk bol desivý – všetky ostatné zvuky prehlušoval škrekot útesových duchov a Lyra ich videla rútiť sa naokolo a cítila ich hrozný smrad.

Košom znova myklo tak nečakane, že ich to opäť zrazilo na dno, a potom začal klesať strašidelnou rýchlosťou, pričom sa krútil. Zdalo sa, akoby sa odtrhli od balóna a nekontrolovateľne sa rútia nadol. Potom zase nasledovalo niekoľko myknutí a nárazov, kôš zmietalo z boka na bok, ako keby padali medzi dvoma skalnými stenami a narážali raz na jednu, raz na druhú.

Posledné, čo Lyra videla, bol Lee Scoresby, ktorý strieľal z pištole s dlhou hlavňou rovno do tváre útesového ducha, a potom pevne zavrela oči a načisto vyľakaná držala sa kožucha Ioreka Byrnisona. Zavýjanie, škrekot, šľahajúci a hvízdajúci vietor a vŕzganie koša, ktoré znelo ako kvílenie mučeného zvieraťa, naplňali okolie príšerným hlukom.

Potom nasledovalo najsilnejšie myknutie a Lýru to vyšmarilo von. Ruka sa jej uvoľnila, vyrazilo jej dych a dopadla taká pokrútená, že nevedela, kde je hore, kde dole, tvár pod stiahnutou kapucňou mala celú zasypanú prachovými, suchými, studenými kryštálkami.

Pristála v snehovom záveji. Bola taká doudieraná, že nevládala ani rozmýšľať. Chvíľu ležala nehybne, potom slabo vyplula sneh a rovnako slabo fúkala, aby si uvoľnila aspoň kúsok miesta na dýchanie.

Zdalo sa, že zranená nie je, iba sa nemohla nadýchnuť. Opatrne sa pokúsila pohnúť rukami, nohami, chodidlami a potom zdvihla hlavu.

Skoro nič nevidela, lebo kapucňu mala plnú snehu. S námahou, akoby jej ruky vážili tonu, si ju odhrnula a vykukla. Celý svet sa skladal

zo sivej, svetlosivej, tmavosivej a čiernej a chumáče hmly sa prevaľovali ako príznaky.

Jediné zvuky, ktoré sem doliehali, bol vzdialený krik útesových duchov vysoko hore a vlny narážajúce do skál niekde obďaleč.

„Iorek!“ zakričala. Hlas mala slabý a roztrasený a skúsila to znova, ale nikto jej neodpovedal. „Roger!“ zavolala s rovnakým výsledkom.

Vyzeralo to, akoby bola na svete sama, lenže, samozrejme, nebola, bol s ňou Pantalaimon, ktorý ako myška vyliezol z vetrovky, aby jej robil spoločnosť.

„Skontroloval som alethiomer,“ povedal, „a nič sa mu nestalo. Nič sa nerozbilo.“

„Sme stratení, Pan! Videl si tých hrozných útesových duchov? A ako na nich pán Scoresby strieľal? Boh nám pomáhaj, keby prišli sem dole.“

„Možno by sme sa mali pokúsiť nájsť kôš.“

„Radšej nevolajme, aby nás nepočuli. Lenže už som kričala. Asi som nemala. Keby som tak vedela, kde sme.“

„Možno by nás to nepotešilo, keby sme to vedeli,“ podotkol Pantalaimon. „Možno sme niekde pod útesom a hore cesta nevedie, a keď sa dvihne hmla, uvidia nás útesoví duchovia.“

Keď si Lyra trochu odpočinula, hmatala okolo seba a zistila, že pristála v medzere medzi dvoma ľadom pokrytými skalami. Mrznúca hmla pokrývala všetko, na jednej strane asi päťdesiat metrov od nich bolo počuť nárazy rozbíjajúcich sa vln a zhora stále znel škrekot útesových duchov, hoci sa zdalo, že trochu tichne. Lyra v tej tme videla iba na dva-tri metre a aj Pantalaimonove sovie oči boli bezmocné.

Namáhavo sa usilovala dostať sa ďalej od vln, kľúc sa na drsných skalách, ale nenachádzala nič iba skaly a sneh a po balónce a jeho cestujúcich nebolo ani stopy.

„Nemohli všetci len tak zmiznúť,“ šepkala.

Pantalaimon v mačacej podobe sa zakrádal kúsok pred ňou a natriafil na štyri roztrhnuté vrecia s pieskom, ktorý už zamrzal.

„Záť až,“ skonštatovala Lyra. „Museli ju vyhodit', aby znova vzlietli.“

Sťažka preglgla, aby potlačila hrču v hrdle alebo strach v srdci, či oboje.

„Och, bože, ako veľmi sa bojím,“ povedala. „Dúfam, že sú v bezpečí.“

Pantalaimon jej vyliezol do náručia a potom sa ako myška skryl do kapucne, kde ho nebolo vidieť. Lyra začula nejaký zvuk, akoby sa niečo škriabalo po skale, a otočila sa.

„Io...!“

No zasekla sa v pol slove, pretože to vôbec nebol Iorek Byrnison. Bol to cudzí medveď v lesklom brnení pokrytom námrazou a s chocholom na prilbe.

Zastal asi dva metre od nej a Lyra si pomyslela, že to je jej konic.

Medveď otvoril papuľu a zreval. Z útesov sa vrátila ozvena a vyvolala ďalší škrekot vysoko hore. Z hmly sa vynoril ďalší medveď a potom ďalší, Lyra stála bez pohnutia a zvierala malé ľudské päste.

Medvede sa nehýbali, až kým sa prvý nezval: „Ako sa voláš?“

„Lyra.“

„Odkiaľ si prišla?“

„Z neba.“

„V balóne?“

„Áno.“

„Pod s nami. Si zajatec. Tak sa pohni. Rýchlo.“

Vyčerpaná a vystrašená Lyra sa potkynala na ostrých a klzkých skalách, šla za medveďom a rozmýšľala, ako by sa z tohto mohla vysekať.

19 V zajatí

Medvede viedli Lyru medzerou v útesoch, kde bola hmla ešte hustejšia ako na brehu. Čím ďalej kráčali, tým vreskot útesových duchov a nárazy vln slabli a napokon jediným zvukom bol neutíchajúci škrekot morských vtákov. Liezli mlčky po skalách a závejoch a Lyre

išli oči vypadnúť od toľkého civenia do tej sivoty a napínala uši, či nezačuje svojich priateľov, no možno bola jedinou ľudskou bytosťou na Svalbarde a Iorek bol možno mŕtvy.

Medvedí seržant mlčal, až kým sa neocitli na rovnej zemi. Vtedy zastali. Podľa zvuku vln Lyra usudzovala, že vyšli hore na útesy, a neodvažovala sa utiecť, lebo sa bála, že by mohla z nich spadnúť.

„Pozri,“ povedal medveď, keď závan vetra odhrnul ťažkú oponu hmly.

Denného svetla bolo málo, ale Lyra zistila, že stojí pred obrovskou kamennou budovou. Bola prinajmenšom taká vysoká ako najvyššia časť Jordanského kolégia, ibaže oveľa mohutnejšia a všade boli vytesané reliéfy s vojnovými výjavmi – víťaziace medvede a porazení Skraelingovia, či Tatári v okovách, ako otročia v ohňových baniach, zepelíny privádzajúce zo všetkých končín sveta dary a dane kráľovi medveďov Iofurovi Raknisonovi.

Aspoň tak jej význam vytesaných obrazov vysvetlil medvedí seržant. Musela mu veriť, pretože každý výčnelok a lištu na fasáde s reliéfmi obsadili suly a pomorníky, ktoré kvákali, škriekali a ustavične im krúžili nad hlavami a ich trus pokrýval celú budovu špinavobielymi flákmi.

Medvede však akoby tú špinu nevideli a pokojne kráčali popod obrovský oblúk po ľadom pokrytej zemi znečistenej vtáčimi výkalmi. Za ním bolo nádvorie a vysoké schody a brány a všade stáli ozbrojené medvede a vyzývali príchodších, aby povedali heslo. Ich brnenie sa lesklo a všetci mali na prilbách chocholy. Lyra si nemohla pomôcť, ale každého z týchto medveďov porovnávala s Iorekom Byrnisonom a vždy to dopadlo v jeho prospech. Bol mocnejší, vznešenejší, jeho brnenie bolo skutočné brnenie, bolo postriekané krvou, malo farbu hrdze, preliačiny po zápasoch, nebolo elegantné, nalakované, ozdobné a vyrobené na efekt, ako väčšina brnení, ktoré teraz videla okolo seba.

Čím hlbšie vchádzali dovnútra, tým teplota stúpala a s ňou aj niečo iné. Iofurov palác odporne smrdel – skazeným tulením tukom, hnojom, krvou, odpadkami všetkého druhu. Lyra si zložila kapucňu, aby sa ochladila, ale skrúcalo jej nos. Dúfala, že medvede nevedia čítať vo výraze ľudskej tváre. Každých pár metrov boli železné držiaky s olejo-

vými lampami a v ich mihotavých tieňoch nie vždy dobre videla, kam stúpa.

Napokon zastali pred ťažkými železnými dverami. Strážny medveď odtiahol mohutnú závoru a seržant sa odrazu otočil k Lyre a sotil ju do dverí. Kým sa pozbierala zo zeme, počula ako na dverách za ňou zapadla závoru.

Bola tam hlboká tma, ale Pantalaimon sa zmenil na svättojánsku mušku a obklopilo ich aspoň slabučké svetlo. Nachádzali sa v úzkej cele, kde zo stien kvapkala vlhkosť a zariadenie tvorila jediná kamenná lavica. Vzadu v kúte ležala kopa handier, ktoré Lyra považovala za lôžko, a nič viac nevidela.

Sadla si, Pantalaimon sa jej usalašil na pleci, a nahmatala pod šatami alethiomer.

„Určite je pootĺkaný, Pan. Dúfam, že ešte funguje.“

Pantalaimon jej zlietol na zápästie a svietil, kým sa Lyra sústreďovala. Zdalo sa jej zvláštne, že tu dokáže sedieť a napriek smrteľnému nebezpečenstvu sa môže ponoriť do pokojného stavu, ktorý potrebovala na to, aby mohla čítať alethiomer, lenže za celý ten čas s ním už natoľko splynula, že aj tie najzložitejšie otázky sa akosi samy utriedili do príslušných symbolov tak prirodzene, ako jej svaly pohybovali končatinami, ani už veľmi o nich nerozmýšľala.

Otáčala ručičkami a v duchu kládla otázku: „Kde je Iorek?“

Odpoveď prišla ihneď: „Asi deň cesty odtiaľto, po tvojom páde ho odniesol balón, ale ponáhl'a sa sem.“

„A Roger?“

„Je s Iorekom.“

„Čo Iorek urobí?“

„Chce sa vlámať do paláca a zachrániť ťa aj napriek všetkým ťažkostiam.“

Lyra odložila alethiomer ešte znepokojenejšia než predtým.

„Ale oni ho nepustia, však nie? Je ich priveľa. Keby som tak bola bosorka, Pan, mohol by si odo mňa odísť, nájsť ho a odovzdať mu odkaz. Pripravili by sme riadny plán.“

Vtom skoro umrela od ľaku.

Z tmy len kúsok od nej sa ozval mužský hlas: „Kto si?“

Lyra vyskočila a vyľakane vykričla. Pantalaimon sa okamžite zmenil na netopiera, škriekal a poletoval jej okolo hlavy, keď cúvala k stene.

„Há? Kto je to?“ opakoval muž. „Hovor! Hovor!“

„Zmeň sa zase na svätójánsku mušku, Pan,“ trasľavo požiadala Lyra. „Ale nechod' priveľmi blízko.“

Slabé roztrasené svetielko tancovalo vo vzduchu a mihotalo sa pri hlave neznámeho. Ukázalo sa, že to nebola kopa handier – bol to muž so sivou bradou, reťazami prikovaný k stene, oči sa mu leskli v Pantalaimonovom svetielku a strapaté vlasy mu viseli na pleciah. Jeho démon, unavený had, mu ležal v lone a občas vystrčil jazyk, keď bol Pantalaimon bližšie.

„Ako sa voláte?“ spýtala sa ho Lyra.

„Jotham Santelia,“ odpovedal. „Som kráľovský profesor kozmológie na univerzite v Gloucesteri. A ty si kto?“

„Lyra Belacqua. Prečo vás tu zavreli?“

„Z nepriateľstva a žiarlivosti. Odkiaľ si? Há?“

„Z Jordanského kolégia.“

„Čo? Z Oxfordu?“

„Áno.“

„Ten lotor Trelawney tam ešte je? Ha?“

„Palmerský profesor? Áno.“

„Vážne? No namojdušu. Už dávno mu mali dať výpoveď. Dvojnásobný plagiátor. Chvastúň!“

Lyra na to zareagovala nič nevyjadrujúcim zvukom.

„Publikoval už svoju prácu o fotónoch gama lúčov?“ spýtal sa profesor a otrčil tvár k Lyre.

Cúvla.

„Ja neviem,“ povedala a potom si, čisto zo zvyku, vymyslela: „Nie. Teraz som si spomenula. Povedal, že si ešte potrebuje overiť nejaké čísla. A povedal aj, že napíše o prachu. Tak to hovoril.“

„Lotor! Zlodej! Darebák! Odroň!“ kričal stavec a tak silno sa triasol, až sa Lyra bála, že ho porazí. Jeho démon sa mu apaticky odplazil z kolien, keď si profesor päťami tľkol do holení. Z úst mu kvapkali sliny.

„Áno, vždy som si myslela, že je zlodej. Aj odroň a všetko ostatné.“

Ak aj bolo nepravdepodobné, aby sa v jeho cele objavilo malé špinavé dievčatko, ktoré pozná práve toho človeka, voči ktorému je posadnuto zaujatý, kráľovský profesor si to nevšimal. Bol šialený a nemožno sa chudákovi čudovať. A čo ak má nejaké informácie, ktoré by mohla Lyra využiť?

Opatrne si sadla k nemu, nie tak blízko, aby sa jej dotýkal, ale tak, aby ho v Pantalaimonovom svetielku videla.

„Profesor Trelawney sa zvykol chváliť jednou vecou,“ začala, „tým, ako dobre pozná kráľa medveďov.“

„Chvastal sa? Há? To by som povedal, že sa chvastal. Frajer jeden! A ešte k tomu pirát. Sám neurobil ani jeden originálny výskum! Všetko potiahol lepším ako on!“

„Áno, presne tak,“ vážne prikyvovala Lyra. „A keď niečo urobí sám, urobí to zle.“

„Áno! Áno! To je absolútna pravda! Nemá ani štipku talentu ani predstavivosti, podvodník je to od hlavy po päty!“

„Vy napríklad určite viete o medveďoch viac ako on, a o inom ani nehovorím.“

„Medvede? Ha! O tých by som mohol napísať vedeckú prácu!“ vyhlásil starec. „Preto ma zavreli, vieš?“

„A to ako?“

„Viem o nich priveľa a neodvážili sa ma zabiť. Neodvážia sa to urobiť, aj keby veľmi chceli. Ja to viem. Mám priateľov. Áno! Mocných priateľov.“

„Áno. A stavím sa, že by z vás bol vynikajúci učiteľ,“ pokračovala Lyra. „Musíte mať veľké vedomosti a skúsenosti.“

Aj v hĺbke jeho šialenstva sa ešte mihol zdravý rozum a prísne na ňu pozrel, takmer akoby ju podozrieval, že si z neho uťahuje. Lenže Lyra celý život prichádzala do styku s podozrievavými a výstrednými magistrami a pozrela naňho s takým otvoreným obdivom, že sa hneď upokojil.

„Učiteľ, učiteľ. Áno, mohol by som učiť. Daj mi správneho žiaka a roznietim v jeho mysli oheň!“

„Vaše vedomosti by nemali vyjsť len tak navnivoč,“ povzbudzovala ho Lyra. „Mali by sa odovzdať ľuďom, aby si vás pamätali.“

„Áno,“ vážne prikyvoval. „Si veľmi vnímavé dievčatko. Ako sa voláš?“

„Lyra,“ povedala mu znova. „Pán profesor, mohli by ste ma učiť o medved'och?“

„O medved'och?“ zopakoval pochybovačne.

„Chcela by som vedieť o kozmológii a prachu a o všeličom inom, ale na to nie som dost' múdra. Vy potrebujete naozaj múdrych študentov. No mohla by som sa učiť o medved'och. Na to by mi rozum stačil. Na medved'och by som sa precvičila a potom by sme prešli na prach. Možno.“

Starec znova prikývol.

„Áno, áno, asi máš pravdu. Jestvuje istá zhoda medzi mikrokozmom a makrokozmom! Hviezdy sú živé, dievča. Vedela si to? Všetko tam vonku je živé. A tam vonku existujú veľké plány. Vesmír je plný úmyslov. Všetko sa deje s nejakým zámerom. Tvojím cieľom bude pripomínať mi to. Dobre, dobre, vo svojom zúfalstve som na to zabudol. Dobre! Výborne, dieťa moje.“

„Takže videli ste kráľa Iofura Raknisona?“

„Áno. Och, áno. Prišiel som sem na jeho pozvanie. Chcel založiť univerzitu a mňa vymenovať za zástupcu rektora. To by bol šok pre Kráľovskú polárnu spoločnosť, čo? A pre toho darebáka Trelawneyho! Ha!“

„Čo sa stalo?“

„Zradili ma takí niktoši. Medzi nimi, pravdaže, Trelawney. Vieš, bol tu. Na Svalbarde. Šíril lži a klebety o mojej kvalifikácii. Osočoval ma! Očierňoval! Kto odhalil konečný dôkaz Barnard-Stokesovej hypotézy, ha? Predsa Santelia, kto iný. Trelawney to nezniesol. Bohapusto klamal. Iofur Raknison ma dal hodiť sem. Uvidíš, že sa jedného dňa dostanem von. Budem zástupca rektora, ó, áno. Nech len Trelawney príde žobroniť o zľutovanie! Nech len potom publikačný výbor Kráľovskej polárnej spoločnosti skúsi odmietnuť moje príspevky. Ha! Ja ich všetkých odhalím!“

„Myslím, že Iorek Byrnison vám uverí, keď sa vráti,“ povedala Lyra.

„Iorek Byrnison? Na to je zbytočné čakať. Ten sa sem nikdy nevráti.“

„Je na ceste sem.“

„Tak ho zabijú. Vieš, on nie je medveď. Je to vyhnanec. Ako ja. Degradovaný. Nemá právo na nijaké privilégiá medveďa.“

„No ale predpokladajme, že by sa Iorek Byrnison predsa len vrátil. Predpokladajme, že by Iofura Raknisona vyzval na súboj.“

„Och, to by nedovolili,“ rozhodne vyhlásil profesor. „Iofur by sa nikdy tak neznížil, aby uznal nárok Ioreka Byrnisona na súboj s ním. Nemá na to právo. Iorek je teraz ako tuleň, mrož, nie medveď. Alebo horšie – Tatár alebo Skraeling. Nebojovali by s ním čestne ako s medveďom, ešte pred palácom by ho zabili ohňometmi. Nemá nádej. Nikto by sa nezmiloval.“

„Och,“ zúfalo si vzdychla Lyra. „A čo ostatní väzni? Viete, kde ich držia?“

„Ostatných väzňov?“

„Ako napríklad lorda Asriela.“

Odrazu sa profesorovo správanie celkom zmenilo. Zhrbil sa a stiahol k stene a varovne pokrútil hlavou.

„Pss! Ticho! Začujú nás!“ zašepkal.

„Prečo nesmieme spomínať lorda Asriela?“

„Je to zakázané. Veľmi nebezpečné. Iofur Raknison nedovolí ani vysloviť jeho meno!“

„Prečo?“ Lyra sa nahla bližšie a aj ona šepkala, aby ho nevyplašila.

„Väzniť lorda Asriela je špeciálna úloha, ktorou Iofura poverila Obetná rada,“ šepkal starec. „Sama pani Coulterová sem prišla a ponúkla mu všetko možné, ak lorda Asriela odprace z cesty. Viem o tom, lebo som v tom čase požíval Iofurovu priazeň. Stretol som sa s pani Coulterovou! Áno. Dlho som sa s ňou zhováral. Iofurovi poplietla hlavu. Stále o nej rozprával. Urobil by pre ňu čokoľvek. Ak sa jej zachce, aby bol lord Asriel zavretý niekde na konci sveta, tak sa tak stane. Pre pani Coulterovú všetko. Všetko. Dokonca chce po nej pomenovať svoje hlavné mesto, vedela si to?“

„Takže by k lordovi Asrielovi nikoho nepustil?“

„Nie! Nikdy! Lenže, vieš, on sa bojí aj lorda Asriela. Iofur hrá náročnú hru. Ale je šikovný. Urobil, čo chcel obaja. Lorda Asriela drží v izolácii, aby sa zavďačil pani Coulterovej, ale dovolil mu zaobstarať si všetko, čo chce, aby zase uspokojil aj jeho. Lenže takáto rovnováha dlho nevydrží. Je nestabilná. Zavďačiť sa obom stranám? Ha! Je to neúnosná situácia. Mám to z dobrého zdroja.“

„Vážne?“ duchom neprítomne povedala Lyra, lebo práve rozmýšľala nad tým, čo povedal.

„Áno, dievčatko. Jazyk môjho démona vie vycítiť pravdepodobnosť, vieš?“

„Áno. Aj môj. Kedy dostaneme jest', pán profesor?“

„Jest'?“

„Musia nám priniesť nejaké jedlo, inak zomrieme od hladu. A na zemi sú kosti. Asi tulenie, však?“

„Tuleň... ja neviem. Možno.“

Lyra vstala a nahmatala dvere. Prirodzene, nemali kľučku ani kľúčovú dierku a hore i dolu priliehali tak tesne, že neprevítalo ani trochu svetla. Lyra si k nim pritisla ucho, ale nepočula nič. Starec si za ňou niečo hundral. Počula hrkot jeho reťaze, keď sa unavene prevrátil a ľahol si na druhú stranu a napokon začal chrápať.

Lyra hmatom našla cestu späť k lavici. Pantalaimon, unavený od toľkého svietenia, sa zmenil na netopiera, čo mu tu vyhovovalo najlepšie, poletoval dookola a potichu rozprával, kým Lyra sedela a obhrýzala si necht.

Vtom si z čista jasna spomenula, čo to vtedy palmerský profesor v salóne povedal. Nedalo jej to pokoja, odkedy Iorek Byrnison prvý raz spomenul Iofurovo meno, a teraz sa jej to vybavilo – profesor Trelawney povedal, že zo všetkého najväčšmi chce mať Iofur Raknison démona.

Ona vtedy, samozrejme, nechápala, čo to znamená, lebo namiesto anglického slova používal výraz panserbjorne, a tak nevedela, že hovorí o medveďoch, a netušila, že Iofur Raknison nie je človek. A človek predsa má démona, takže sa jej to zdalo nezmyselné. Lenže teraz to bolo jasné. Všetko, čo o medveďom kráľovi počula, si dala dohromady: mocný Iofur Raknison zo všetkého najväčšmi túžil byť človekom s vlastným démonom.

A ako tak nad tým premýšľala, zišiel jej na um plán – spôsob, ako nahovori Iofura Raknisona na to, čo by za normálnych okolností nikdy neurobil. Bol by to spôsob, ako by mohla dosadiť Ioreka Byrnisona na trón, ktorý mu právom patrí, spôsob, ako sa nakoniec dostane na miesto, kde väznia lorda Asriela, a kde mu môže dať alethiomer.

Tá myšlienka sa vznášala a jemne chvela ako mydlová bublina a Lyra sa neodvažovala na ňu ani len pozrieť, aby nepraskla. Lenže ona dobre vedela narábať s nápadmi, a tak ju nechala, nech sa chveje, odvrátila sa a myslela na niečo iné.

Už skoro zaspávala, keď zahrmotala závora a dvere sa otvorili. Vlialo sa dnu svetlo, Lyra okamžite vstala a Pantalaimon sa jej vrtko skryl do vrečka.

Len čo sa medvedí strážca sklonil, aby zdvihol zo zeme tulenie stehno a hodil ho dnu, Lyra už stála pri ňom a hovorila:

„Odved'te ma k Iofurovi Raknisonovi. Budete mať problémy, ak to neurobite. Je to veľmi naliehavé.“

Medveď vypustil mäso z čeľustí a pozrel na ňu. Nebolo ľahké vyčítať mu z tváre, čo si myslí, ale vyzeral nahnevane.

„Týka sa to Ioreka Byrnisona,“ povedala rýchlo. „Viem o ňom niečo, čo sa kráľ musí dozvedieť.“

„Povedz mi, čo je to, a ja mu odovzdám odkaz,“ odvetil medveď najprv odmietavo.

„Nebolo by správne, aby to vedel niekto iný prv než kráľ. Je mi ľúto, nechcem byť bezočivá, ale viete, je to pravidlo, že sa všetko musí najprv dozvedieť kráľ.“

Možno bol ťažkopádny. V každom prípade sa zamyslel, potom hodil mäso do cely a povedal: „Dobre. Pod' so mnou.“

Viedol ju von na vzduch, za čo bola vďačná. Hmla sa zdvihla a vysoko nad nádvorím ohradeným vysokým múrom sa ligotali hviezdy. Strážca najprv hovoril s iným medveďom, ktorý potom prišiel k nej.

„Nemôžeš sa stretnúť s Iofurom Raknisonom, kedy chceš,“ povedal jej. „Musíš počkať, kým ťa prijme.“

„To, čo mu musím povedať, je naliehavé. Je to o Iorekovi Byrnisonovi. Som si istá, že jeho výsosť by to chcela vedieť, a ja to nemôžem povedať nikomu inému, nechápete? To sa nepatrí. Strašne by sa hneval, keby sme urobili niečo, čo sa nepatrí.“

To sa medveďovi zdalo závažné alebo ho to tak zmiatlo, že zauvažoval. Lyra si bola istá, že situáciu odhadla správne – Iofur Raknison zavádza toľko novôt, že ani jeden z medveďov si nie je istý, ako sa má vlastne správať, a ona môže túto neistotu využiť, aby sa dostala k Iofurovi.

A tak sa medveď vzdialil, aby sa išiel poradiť so svojim nadriadeným, a onedlho Lýru zase viedli do paláca, ale tentoraz do kráľovských miestností. Nebolo tu čistejšie a vlastne tu bol ešte horší vzduch než v cele, pretože všetky prirodzené smrady prekryvala silná sladkastá voňavka. Musela čakať na chodbe, potom v predsieni, potom za veľkými dverami, kým medvede diskutovali, škriepili sa a pobehovali hore-dolu. Zatiaľ mala čas porozhliadať sa a všimnúť si absurdnú výzdobu – steny krášlila samá pozlátená štukatúra, niekde už poodlupovaná alebo rozmrvená od vlhkosti, a v kvetinových kobercoch bola zadupaná špina.

Napokon sa veľké dvere otvorili. Uvidela oslepujúce svetlo pol tucta lustrov, karmínovočervený koberec a vzduch bol ešte presýtenejší ťažkou vôňou. Obrátili sa k nej hlavy asi desiatich medveďov. Ani jeden nebol v brnení, zato každý mal nejakú ozdobu – zlatý náhrdelník, klobúk z fialových pier, jasnočervenú šerpu. Zvláštno, ale aj v tejto miestnosti boli vtáky – na sadrovej rímse sedeli rybáre a pomorníky a strmhlav sa vrhali k zemi, aby si uchmatli kúsky rýb, ktoré vypadli z hniezd iných vtákov na lustrach.

A na stupienku na druhom konci miestnosti sa týčil mohutný trón. Bol vytesaný zo žuly, aby symbolizoval mohutnosť a pevnosť, ale tak ako mnohé iné veci v Iofurovom paláci, bol prezdobený pozlátenými girlandami, ktoré vyzerali ako nejaké jarmočné čačky na mohutnej skale.

Na tróne sedel najväčší medveď, akého Lyra v živote videla. Iofur Raknison bol ešte vyšší a objemnejší než Iorek Byrnison a jeho tvár bola živšia a výraznejšia, akoby mala v sebe niečo ľudské, čo u Ioreka nevidela. Keď na ňu Iofur pozrel, mala pocit, že z jeho očí na ňu hľadá človek podobný tým, akých stretávala u pani Coulterovej – prefikany politik zvyknutý na moc. Na krku mu visela hrubá zlatá reťaz s nevkusným príveskom a dobrých pätnásť centimetrov dlhé pazúry mal pokryté zlatými plátkami. Vyžarovala z neho obrovská sila, energia a šikovnosť,

a hoci bol priveľmi veľký na také hlúpe ozdoby, na ňom nevyzerali prehnane, ale barbarsky a veľkolepo.

Lyra sa naľakala. Odrazu sa jej nápad zdal priveľmi úbohý, aby ho vyslovila.

Podišla však trochu bližšie, lebo musela, a vtedy videla, že Iofur niečo drží na kolene – tak ako ľudom sedávajú na kolene obľúbené mačky.

Bola to veľká vypchatá bábika, figurína s prázdnu hlúpou ľudskou tvárou. Bola oblečená tak, ako by sa obliekla pani Coulterová, a trochu sa jej podobala. Iofur Raknison predstieral, že má démona. Vtedy Lyra vedela, že je dobre.

Podišla bližšie k trónu a veľmi hlboko sa uklonila, zatiaľ čo Pantalaimon jej celkom nehybne a ticho sedel vo vrecku.

„Prijmite naše pozdravenie, veľký kráľ,“ povedala. „Vlastne moje pozdravenie, nie jeho.“

„Nie čie?“ spýtal sa slabším hlasom, než očakávala, zato plným výrazných tónov a jemných odtienkov. Keď prehovoril, mávol si labou pred papuľou, aby odohnal muchy, ktoré sa tam zhŕkli.

„Ioreka Byrnisona, vaša výsosť. Musím vám povedať niečo veľmi dôležité a tajné a naozaj si myslím, že by som vám to mala povedať v súkromí.“

„Niečo o Iorekovi Byrnisonovi?“

Podišla k nemu bližšie, opatrne stúpajúc po dlážke plnej vtáčieho trusu a odháňala si muchy bzučiac okolo jej tváre.

„Niečo o démonoch,“ povedala tak, aby to počul iba on.

Jeho výraz sa zmenil. Nevedela rozlúštiť, čo znamená, ale nebolo pochyb, že ho to nesmierne zaujalo. Odrazu hrmotne vstal z trónu, až Lyra odskočila nabok, a zreval na ostatné medvede. Všetky sa uklonili a cúvali k dverám. Vtáky, ktoré pri tom reve vzlietli, škriekali a brkali nad nimi, kým sa neupokojili a znova neusadili do hniezd.

Keď sa trónna sieň vyprázdnila a zostala tam iba Lyra a Iofur Raknison, nedočkavo sa otočil k nej.

„No tak? Povedz mi, kto si. A čo je to s tými démonmi?“

„Ja som démon, vaša výsosť,“ povedala.

Zmeravel.

„Čí?“

„Ioreka Byrnisona,“ odpovedala.

To bola najnebezpečnejšia vec, akú v živote vyslovila. Celkom jasne videla, že iba ohromenie medveďovi zabránilo v tom, aby ju na mieste zabil. Ihneď pokračovala:

„Vaša výsosť, prosím vás, dovoľte mi porozprávať vám o tom prv, ako mi ublížite. Prišla som sem na vlastné riziko, ako vidíte, a nemám nič, čím by som vám mohla ublížiť. Vlastne vám chcem pomôcť, preto som prišla. Iorek Byrnison bol prvý medveď, ktorý dostal démona, ale mali ste to byť vy. Bola by som oveľa radšej váš démon než jeho. Preto som prišla.“

„Ako?“ zhíkol. „Ako je možné, že medveď má démona? A prečo on? A ako to, že si tak ďaleko od neho?“

Muchy mu odletovali z papule ako drobné slová.

„To je ľahké. Môžem sa od neho vzdialiť, lebo som ako démon bosoriek. Viete, že oni sa môžu vzdialiť stovky kilometrov? Tak je to. A pokiaľ ide o to, ako ma dostal, stalo sa to v Bolvangare. Počuli ste o Bolvangare, lebo pani Coulterová vám o tom iste hovorila, ale pravdepodobne vám nepovedala všetko, čo tam robia.“

„Odsekávajú.“

„Áno odsekávanie, intercícia, k tomu patrí. Lenže robia aj všelijaké iné veci, napríklad tvoria umelých démonov a experimentujú na zvieratách. Keď sa o tom Iorek Byrnison dopytal, sám sa ponúkol na pokus, aby zistil, či mu môžu urobiť démona, a oni to urobili. Bola som to ja. Volám sa Lyra. Tak ako majú démoni ľudí zvieraciu podobu, démon medveďa má zasa ľudskú. A ja som jeho démon. Vidím do jeho mysle a viem presne, čo robí a kde je a...“

„Kde je teraz?“

„Na Svalbarde. A ide sem tak rýchlo, ako vládze.“

„Prečo? Čo chce? Musel sa zbláznit'. Roztrháme ho na kusy.“

„Chce mňa. Chce ma späť. Ale ja nechcem byť jeho démon, Iofur Raknison, chcem byť váš. Viete, keď ľudia v Bolvangare videli, aký mocný je medveď s démonom, rozhodli sa ten pokus už neopakovať. Iorek Byrnison mal byť jediný medveď s démonom. A s mojou pomocou by mohol všetky medvede nahuckať proti vám. Preto prišiel do Svalbardu.“

Medvedí kráľ nahnevane zreval. Zreval tak hlasno, že krištáľové lustre zacinkotali a všetky vtáky v tej veľkej miestnosti sa rozškriekali, až Lyra zvonilo v ušiach.

Zvládla to však.

„Preto vás mám najradšej,“ povedala Iofurovi Raknisonovi, „lebo ste vášnivý, silný a múdry. Musela som jednoducho od neho odísť a povedať vám to, lebo nechcem, aby medveďom vládol on. Mali by ste to byť vy. Môžete ma od neho vziať a urobiť zo mňa svojho démona, lenže keby som vám nepovedala ako, zachovali by ste sa tak, ako je to zvyčajné pri vyhnancoch. Teda, nebojovali by ste s ním, ale zabili by ste ho ohňometmi alebo niečím podobným. A keby ste to urobili, ja by som jednoducho zhasla ako svetlo a zomrela s ním.“

„Ale ty... ako môžeš.“

„Môžem sa stať vašim démonom, no len ak porazíte Ioreka Byrnisona v súboji. Potom sa jeho sila vleje do vás a moja myseľ sa vleje do vašej a budeme ako jedna bytosť, budeme rovnako myslieť a môžete ma posilať ďaleko, aby som pre vás špehovala, alebo ma môžete mať pri sebe. Ako sa vám zachce. A pomôžem vám viesť medvede a dobyť Bolvangar, ak chcete, a donútite ich vytvoriť ďalších démonov pre vaše obľúbené medvede. Alebo ak by ste chceli byť jediným medveďom s démonom, mohli by sme Bolvangar zničiť navždy. Mohli by sme urobiť čokoľvek, Iofur Raknison, vy a ja spolu!“

Celý ten čas Lyra trasúcou sa rukou držala Pantalaimona vo vrecu a on tam tichučko čušal v podobe tej najmenšej myšky, na akú sa vedel premeniť.

Iofur Raknison sa prechádzal sem a ta a bolo na ňom vidieť, že ide prasknúť od vzrušenia.

„Súboj?“ opakoval. „Ja? Ja musím bojovať s Iorekom Byrnisonom? Nemožné! Je to vyhnanec! To nie je možné! Ako s ním môžem bojovať? Je to jediný spôsob?“

„Je to jediný spôsob,“ potvrdila Lyra a želala si, aby nebol, lebo Iofur Raknison sa jej zdal väčší a desivejší každým okamihom. Hoci mala Ioreka z celého srdca rada a jej viera v neho bola silná, nebola presvedčená o tom, že porazí tohto obra medzi obrými medveďmi. Lenže bola to jej jediná nádej. Keby ho zložili ohňomety už pred bránami paláca, nemal by nijakú.

Odrazu sa Iofur Raknison otočil.

„Dokáž to! Dokáž, že si démon!“

„Dobre, to môžem ľahko. Môžem sa dozvedieť čokoľvek, čo ty vieš, ale nevie to nikto iný, niečo, čo dokáže zistiť iba démon.“

„Tak mi teda povedz, kto bol prvý tvor, ktorého som zabil.“

„Na to, aby som to zistila, musím ísť do nejakej miestnosti, kde budem sama,“ povedala. „Keď budem tvoj démon, uvidíš, ako to robím, ale dovtedy to musí byť tajné.“

„Za touto sálou je predsieň. Choď ta a vráť sa, keď budeš vedieť odpoveď.“

Lyra otvorila dvere a ocitla sa v miestnosti osvetlenej jednou fackou, ale okrem mahagónovej skrinky so zájdenými striebornými ozdobami tam nebolo nič. Vytiahla alethiomer a spýtala sa: „Kde je Iorek teraz?“

„Štyri hodiny cesty odtiaľto a pridal do kroku.“

„Ako mu môžem oznámiť, čo som urobila?“

„Musíš mu veriť.“

Lyra si znepokojene pomyslela, aký bude unavený. No potom si pripomenula, že nerobí to, čo jej odporúčal alethiomer – neverí mu.

Odložila tú myšlienku nabok a spýtala sa, čo chcel vedieť Iofur Raknison. Kto bol prvý tvor, ktorého zabil.

Odpoveď znela: Iofurov vlastný otec.

Pýtala sa ďalej a dozvedela sa, že Iofur ako mladý medveď na svojej prvej samostatnej loveckej výprave natrafil na osamelého medveďa. Hádali sa a bojovali a Iofur ho zabil. Keď sa neskôr dozvedel, že to bol jeho vlastný otec (lebo medvede vychovávajú matky a zriedka poznajú svojich otcov), utajil to. Nevedel o tom nikto okrem samotného Iofura.

Lyra odložila alethiomer a rozmýšľala, ako mu to povedať.

„Polichot' mu!“ zašepkal jej Pantalaimon. „Nič iné nechce.“

A tak Lyra otvorila dvere a Iofur Raknison už na ňu čakal a na tvári mal víťazoslávny, preříkaný, nedočkavý a lačný výraz.

„No?“

Lyra si pred neho kľakla a uklonila sa tak, že sa hlavou dotkla jeho ľavej prednej laby, tej silnejšej, lebo medvede sú ľaváci.

„Prosím o odpustenie, Iofur Raknison! Nevedela som, že ste taký silný a veľký!“

„Čo je to? Odpovedz na moju otázku!“

„Prvý tvor, ktorého ste zabili, bol váš vlastný otec. Myslím, že ste nový boh, Iofur Raknison. Určite. Lebo iba boh má silu na taký čin.“

„Ty to vieš! Ty vidíš!“

„Áno, pretože som démon, ako som povedala.“

„Povedz mi ešte jedno. Čo mi pani Coulterová sľúbila, keď tu bola naposledy?“

Lyra znovu odišla do prázdnej miestnosti a radila sa s alethiomerom a potom sa vrátila s odpoveďou.

„Sľúbila vám, že na magistériu v Ženeve získa súhlas na váš kresťanský krst, aj keď ste vtedy nemali démona. Obávam sa však, Iofur Raknison, že to neurobila, a celkom úprimne, nemyslím si, že by s tým súhlasili, keby ste nemali démona. Myslím, že to vedela a nehovorila vám pravdu. Ale je celkom isté, že keď ja budem váš démon, mohli by vás pokrstiť, keby ste chceli, pretože v takom prípade by nikto proti tomu nemohol namietat'. Mohli by ste to požadovať a oni by vás nemohli odmietnuť.“

„Áno. Je to pravda. To povedala. Pravda, každé slovo. A oklamala ma? Ja som jej veril a ona ma oklamala?“

„Áno, oklamala. Ale na nej už nezáleží. Prepáčte, Iofur Raknison. Dovoľte, aby som vám pripomenula, že Iorek Byrnison je už len štyri hodiny cesty odtiaľto a možno by ste radšej mali povedať strážnym medveďom, aby naňho nezaútočili, ako by to za normálnych okolností urobili. Ak s ním máte bojovať o mňa, musia ho vpustiť do paláca.“

„Áno.“

„A keď príde, asi by som mala stále predstierať, že patrík k nemu, a povedať, že som sa stratila alebo niečo také. Keď sa budem pretvarovať, nebude nič tušiť. Oznámite ostatným medveďom, že som Iorekov démon a že potom budem patriť vám, keď ho porazíte?“

„Neviem. Čo by som mal urobiť?“

„Myslím si, že by ste to ešte nemali spomínať. Čo bude najlepšie, to si vy a ja premyslíme a rozhodneme potom, keď budeme spolu. Teraz musíte všetkým medveďom vysvetliť, prečo ste sa rozhodli s Iorekom bojovať ako s normálnym medveďom, aj keď je vyhnanec. Lebo

oni to nepochopia, preto musíme vymyslieť nejaký dôvod. Ja viem, že aj tak urobia, čo im poviete, ale keby poznali dôvod, obdivovali by vás ešte viac.“

„Áno. Čo by sme im mali povedať?“

„Povedzte im... Povedzte im, že ste sem Ioreka Byrnisona zavolali a vyzvali ho na súboj preto, lebo chcete, aby bolo kráľovstvo silné a celkom bezpečné, a víťaz bude navždy vládnuť medveďom. Viete, keď to bude vyzerat' ako váš nápad, že sem prišiel, a nie jeho, zapôsobí to na nich. Budú si myslieť, že ho dokážete zavolať sem z veľkej diaľky. Budú si myslieť, že dokážete urobiť čokoľvek.“

„Áno.“

Veľký medveď bol bezmocný. Lyra sa priam opíjala svojou mocou nad ním a keby ju Pantalaimon nebol silno uhryzol do ruky, aby jej pripomenul, v akom sú všetci nebezpečenstve, bola by celkom stratila zmysel pre mieru. Lenže spamätala sa a skromne ustúpila nabok, aby počkala, a dívala sa, ako medvede pod vedením vzrušeného Iofura pripravujú bojisko pre Ioreka Byrnisona – a medzitým sa Iorek, ktorý o tom nevedel, ponáhlal v ústrety zápasu o život, a ona ho nemohla varovať.

20

Do krajnosti

Súboje medzi medveďmi boli bežné a dodržiavali sa pri nich isté obrady. Zriedkavo medveď zabil medveďa, a keď sa to stalo, tak zvyčajne len náhodou alebo keď si jeden medveď zle vysvetlil signály iného, ako to bolo v Iorekovom prípade. Priame vraždy ako v prípade Iofura a jeho otca boli ešte zriedkavejšie.

Občas však nastala situácia, keď jediným spôsobom urovnania sporu bol boj na život a na smrť. A na to bol predpísaný celý obrad.

Len čo Iofur oznámil, že Iorek Byrnison je na ceste k palácu a bude sa konať súboj, medvede zamietli a vyhladili bojisko a z ohňových baní prišli zbrojári skontrolovať Iofurovo brnenie. Prekontrolovali každúčký nit, preskúšali každý spoj a platne vyleštli najjemnejším pie-

skom. Rovnakú pozornosť venovali jeho pazúrom. Zlaté plátky zošúchali, každý pätnásťcentimetrový ohnutý pazúr naostrili a vybrúsili do smrtiaceho hrotu. Lyre pri tejto činnosti zvieralo žalúdok, lebo Iorekovi Byrnisonovi sa takejto pozornosti nedostane. Má za sebou už skoro dvadsaťštyrihodinový pochod po ľade bez odpočinku a jedla, možno sa pri páde balóna zranil. A ona ho vôbec nevarovala. V jednej chvíli, keď si Iofur Raknison na čerstvo ulovenom mrožovi skúšal ostrosť pazúrov a roztrhol mu kožu, akoby to bol papier, a na jeho lebke silu svojho úderu (po dvoch úderoch pukla ako vajce), Lyra sa musela Iofurovi ospravedlniť a utiahla sa do ústrania, aby sa vyplakala od strachu.

Ešte aj Pantalaimon, ktorý ju za normálnych okolností vedel pozvudiť, mal pre ňu sotva nejaké slová nádeje. Mohla sa jedine poradiť s alethiomermom – Iorek je hodinu odtiaľto, odpovedal jej a znova jej odporúčal, aby mu verila. Ba dokonca mala pocit (to sa dalo ťažšie prečítať), že jej vyčíta, prečo dva razy položila tú istú otázku.

Medzitým sa správa o súboji medzi medvedmi rozniesla a každé miesto pri bojisku bolo obsadené. Vysokí medvedí hodnostári zaujali najlepšie miesta a vyhradili aj priestor pre medvedice vrátane Iofurových štyroch žien. Lyra bola na medvedice nesmierne zvedavá, lebo o nich vedela tak málo, ale teraz nebolo kedy sa vypytovať. Radšej sa držala v blízkosti Iofura Raknisona a hľadela, ako si jemu blízki dvorania uplatňujú svoju hodnotu voči obyčajným medvedom zvonka, a pokúšala sa uhádnuť, aký význam majú rôzne chocholy a odznaky či symboly, ktoré všetci nosia. Videla, že niektorí najvyššie postavení držia figúrky podobné Iofurovej handrovej bábike, čím sa mu možno pokúšali podlizovať, napodobňovať novú módu, ktorú zaviedol. Pobavilo ju, že nevedeli, čo s nimi urobiť, keď Iofur svoju bábiku odhodil. Majú ich odhodiť aj oni? Už nie sú obľúbené? Ako sa majú správať?

Lyra čoraz jasnejšie prenikala do atmosféry na Iofurovom dvore. Medvede si neboli isté, čo vlastne sú. Neboli ako Iorek Byrnison, otvorené, sebaisté a presvedčené. Ustavične nad nimi visel mrak neistoty, sledovali jeden druhého a sledovali Iofura.

A s neskrývanou zvedavosťou sledovali aj ju. Skromne sa držala v blízkosti Iofura a nehovorila nič, sklopila oči vždy, keď na ňu nejaký medveď pozrel.

Medzitým sa hmla už zdvihla, vzduch bol čistý a zhodou okolností mal Iorek podľa Lyriných odhadov doraziť práve v tej krátkej chvíli, keď tma okolo poludnia trochu zjasnie. Lyra stála na malej vyvýšenine z utlačeného snehu na kraji bojiska, triasla sa, upierala zrak k slabému svetlu na oblohe a z celého srdca túžila po tom, aby uvidela letku elegantných čiernych postáv vo vľajúcich zdrapoch, ako sa znášajú dolu, aby ju odtiaľto odniesli, alebo po skrytom meste z aurory, kde by sa mohla bezpečne prechádzať po širokých bulvároch zaliatych slnkom, či po širokej náruči mamky Costy a dobre známych vôňach mäsa a vareného jedla, ktoré človeka obklopili v jej prítomnosti.

Uvedomila si, že plače. Slzy jej zamrzali takmer hneď, ako sa tvorili, a musela si ich bolestivo zotierať. Tak veľmi sa bála.

Medvede, ktoré nepoznali plač, nechápali, čo sa s ňou deje, pre ne to bol len nejaký bezvýznamný ľudský jav. A Pantalaimon ju, pravdaže, nemohol utešiť, ako to zvyčajne robieval, hoci stále mala ruku vo vrecku a držala jeho teplé myšacie teličko a on jej papuľkou hladkal prsty.

Vedľa nej kováci robili posledné úpravy na brnení Iofura Raknisona. Týčil sa ako velikánska kovová veža, ligotajúca sa leštenou oceľou. Hladké platne brnenia zdobila intarzia zo zlatých drôtov, hlavu mu chránila strieborno sivá ligotavá prilba s hlbokým priezorom na oči a spodnú časť tela priliehavá drôtená košeľa. Keď to Lyra videla, uvedomila si, že zradila Ioreka Byrnisona, lebo on nič takéto nemal. Jeho brnenie mu chránilo iba chrbát a boky. Pozrela na Iofura Raknisona, elegantného a mocného, a prišlo jej zle od pocitu viny i strachu.

„Prepáčte, vaša výsosť, ak si pamätáte, čo som vám predtým hovorila.“

Jej roztrasený hlas sa vonku zdal tenký a slabý. Iofur Raknison otočil mohutnú hlavu a odpútalo ho to od skúšobného terča, ktorý tri medvede držali pred ním, aby ho rozsekol dokonalými pazúrmí.

„Áno? Áno?“

„Pamätáte sa, ako som povedala, že bude lepšie, ak najprv pôjdem za Iorekom Byrnisonom a budem predstierať...“

No kým vetu dokončila, ozval sa rev medved'ov na strážnej veži. Všetci ostatní vedeli, čo to znamená, a prijali to s nadšením. Videli Ioreka.

„Prosím,“ naliehala Lyra. „Oklamem ho, uvidíte.“

„Áno. Áno. Chod'. Chod' a povzbud' ho!“

Iofur Raknison ledva vládal hovoriť od zúrivosti a vzrušenia.

Lyra od neho odišla a kráčala naprieč čistým a holým bojiskom, zanechávajúc v snehu malé stopy, a medvede na opačnej strane sa rozostúpili, aby mohla prejsť. Keď sa ich veľké telá odsunuli nabok, otvoril sa jej obzor, ktorý v tom slabom svetle pôsobil skl'učujúco. Kde je Iorek Byrnison? Lyra nevidela nič, lenže strážna veža bola vysoká a videli z nej aj to, čo jej ešte bolo skryté. No iné jej neostávalo, iba kráčať v snehu ďalej.

Iorek ju zazrel prv, než ona uvidela jeho. Ozval sa rinkot kovu, zvířil sa sneh a Iorek Byrnison bol niekoľkými skokmi pri nej.

„Och, Iorek! Urobila som hroznú vec! Môj drahý, budeš musieť bojovať s Iofurom Raknisonom, a ty nie si pripravený, si unavený a hladný a tvoje brnenie...“

„Akú hroznú vec?“

„Povedala som mu, že ideš sem, lebo som si to prečítala na prístroji, a on zúfalo chce byť človekom a mať démona. A tak som ho oklamala, myslí si, že som tvoj démon a chcem ťa opustiť, aby som sa stala jeho démonom, no aby sa tak stalo, musí s tebou bojovať. Lebo inak, Iorek môj drahý, by ti vôbec nedovolili bojovať, jednoducho by ťa spálili, len čo by si sa zjavil nablízku.“

„Ty si oklamala Iofura Raknisona?“

„Áno. Donútila som ho súhlasiť s vaším súbojom, namiesto aby ťa rovno zabil ako vyhanca, a víťaz bude kráľom medved'ov. Musela som to urobiť, lebo...“

„Ty že si Belacqua? Nie. Ty si Lyra Zlatoústa,“ povedal. „Nechcem nič iné iba s ním bojovať. Poď, ty môj malý démon.“

Lyra pozrela na Ioreka v jeho otlčenom brnení, štíhleho a dravého, a mala pocit, že jej srdce pukne od pýchy.

Kráčali spolu k mohutnému Iofurovmu palácu, kde sa pod múrmi rozprestieralo rovné a otvorené bojisko. Medvede sa zhŕkli na hradbách, biele hlavy zaplňali aj každé okno a ich mohutné postavy tvorili pred nimi hustú bielu stenu prerušovanú čiernymi bodkami očí a nosov. Tí najbližší odstúpili, aby Iorek Byrnison a jeho démon mohli prejsť po medzi nich. Upierali sa na nich všetky oči.

Iorek zastal oproti Iofurovi Raknisonovi na opačnom konci bojiška. Kráľ zostúpil zo stupienka z udupaného snehu a oba medvede sa postavili proti sebe len pár metrov jeden od druhého.

Lyra bola tak blízko Ioreka, že cítila, ako sa vnútri chveje ako veľké dynamo vyrábajúce antarickú energiu. Na okamih sa dotkla jeho krku na okraji prilby a povedala: „Bojuj, Iorek môj drahý. Ty si skutočný kráľ, nie on. On nie je nič.“

Potom odstúpila.

„Medvede!“ zreval Iorek Byrnison. Od stien paláca sa odrazila ozvena a vyplašila vtáky z hniezd. „Podmienky súboja sú takéto,“ pokračoval. „Ak Iofur Raknison nado mnou zvíťazí, bude navždy kráľom on, bez námietok a pochybností. Ak ja zabijem Iofura Raknisona, budem vaším kráľom ja. Predovšetkým prikážem zbúrať tento palác, tento navoňaný a vyčačkaný smiešny dom, a hodiť zlato a mramor do mora. Kovom medveďov je železo, nie zlato. Iofur Raknison poškvrlil Svalbard. Ja som ho prišiel vyčistiť. Iofur Raknison, vyzývam ťa na súboj.“

Vtedy Iofur skočil dopredu, akoby sa už nemohol ovládnuť.

„Medvede!“ zreval zase on. „Iorek Byrnison sa vrátil na moje pozvanie. Ja som ho sem dotiahol. Ja môžem klásť podmienky tohto súboja a tie sú takéto: ak zabijem Ioreka Byrnisona, jeho telo roztrhám a hodíme ho útesovým duchom. Jeho hlavu vystavíme nad mojím palácom. Pamiatka naňho bude vyhladená. Stane sa hrdelným zločinom, ak niekto čo len spomenie jeho meno.“

Takto pokračoval a potom oba medvede prehovorili ešte raz. Bol to predpísaný obrad, ktorý verne dodržali. Lyra hľadela na oboch. Boli takí odlišní – Iofur naleštený a mocný, prekypujúci silou a zdravím, v nádhernom pancieri, hrdý a majestátny; a Iorek menší, hoci Lyra by si nikdy nebola pomyslela, že bude vyzerat' menší, s úbohým výstrojom, v hrdzavom brnení s preliačninami. Lenže jeho brnenie bola jeho duša. Ukoval si ho sám a sedelo mu. Boli jedno. Iofur nebol spokojný so svojím brnením, chcel aj ďalšiu dušu. Bol nedočkavý, zato Iorek pokojný.

Lyra si uvedomovala, že ostatné medvede ich tiež porovnávajú. Lenže Iorek a Iofur boli viac ako len dva medvede. Predstavovali dva protikladné typy medvedieho druhu, dve budúcnosti, dva osudy. Iofur ich začal viesť jedným smerom, Iorek by ich viedol iným, a jedna budúcnosť sa zavrie navždy vo chvíli, keď sa začne rozvíjať druhá.

V druhej časti súboja sa oba medvede začali nepokojne zakrádať po snehu, pomaly postupovali dopredu kývajúc hlavami. Diváci sa ani nepohli, ale všetky oči ich sledovali.

Napokon bojovníci zastali a ponad bojisko si mlčky hľadeli do tváre.

Potom s revom a v oblaku rozvíreného snehu sa obaja súperia naraz pohli. Ako dve obrovské skaly balansujúce na susedných vrcholoch a uvoľnené zemetrasením, ktoré sa rútia dolu svahom naberajúc rýchlosť, preskakujúc pukliny a lámuc stromy na triesky, až napokon do seba narazia s takou silou, že sa roztrieštia na prach a odletujúce úlomky kameňa, tak sa zrazili aj oba medvede. Náraz v tichu priam zahrnel a od stien paláca sa odrazila jeho ozvena. Nezničil ich však tak, ako by to zničilo kameň. Obaja padli nabok a prvý vstal Iorek. Zvrtol sa ako pružina a vrhol sa na Iofura, ktorému sa pri tej zrážke poškodilo brnenie a nemohol poriadne zdvihnúť hlavu. Iorek ihneď našiel zraniteľnú medzeru na jeho krku. Zaryl labou do bielej kožušiny a zachytil si pazúry za okraj Iofurovej prilby a mykol ňou dopredu.

Keď Iofur zacítil nebezpečenstvo, zavrčal a otriasol sa, tak ako Lyra videla otriasať sa Ioreka pri mori, keď z neho na všetky strany fíkali spľšky vody. Iorek odletel za škripotu kovových plátov. Iofur sa v plnej výške postavil a silnými labami si naprával oceľové platne na chrbte. Potom sa ako lavína vrhol na Ioreka, ktorý sa práve pokúšal vstať.

Lyra mala pocit, že by pri tom zdrvujúcom dopade vyrazilo dych aj jej samej. Rozhodne sa jej otriasla zem pod nohami. Ako to mohol Iorek prežiť? Usiloval sa obrátiť a nadobudnúť na zemi stabilitu, ale nohy mal hore a Iofur sa zahryzol kdesi blízko Iorekovho hrdla. Vo vzduchu lietali kvapky teplej krvi. Jedna pristála na Lyrinom kožuchu a ona si na ňu na znak lásky pritisla dlaň.

Vtedy sa pazúry Iorekovej zadnej laby zaryli do spojov Iofurovej železnej košeľe a potiahli. Celý predok sa rozpadol a Iofur sa hodil nabok, aby si prezrel škody, čím umožnil Iorekovi vstať.

Chvíľu oba medvede lapali dych oddelene. Iofura teraz drôtená košeľa obmedzovala, lebo z ochrany sa zmenila na prekážku. Naspodku bola totiž ešte pripevnená a vliekla sa mu medzi zadnými nohami. Iorek však bol na tom horšie. Rana na krku mu krvácala a sťažka dýchal.

Skočil však na Iofura prv, ako sa ten stihol vymotať z drôtenej košele, prevrátil ho hore nohami a potom sa vrhol na odhalenú časť Iofurovho krku, kde bol okraj prilby zohnutý. Iofur ho odhodil, no vzápätí boli oba medvede zase v sebe, na všetky strany vyhadzovali fontány snehu a niekedy bolo ťažké zistiť, kto má prevahu.

Lyra hľadela na súboj a neodvažovala sa ani dýchať a tak si stískala ruky, až ju boleli. Zdalo sa jej, že vidí, ako Iofur roztrhal Iorekovi brucho, ale nemohlo to tak byť, lebo vzápätí po ďalšom prudkom snežnom výbuchu oba medvede stáli vzpriamene ako dvaja boxeri a Iorek mohutnými pazúrami driapal Iofurovu tvár a Iofur mu to rovnako zúriovo opätoval.

Lyra sa pri tých úderoch až triasla. Ako keby obor udieral kováckym kladivom a to kladivo malo päť oceľových hrotov.

Železo rinčalo o železo, zuby škripali o zuby, ozýval sa drsný rev a laby dupotali na ubitej zemi. Sneh dookola bol postriekaný načerveno a udupaný na červené blato.

Iofurovo brnenie už bolo medzitým v poľutovaniahodnom stave, platne sa potrhali a skrivilili, zlatá intarzia bola sčasti vytrhaná, sčasti ju pokrývala krv a prilba bola celkom zničená. Iorekovo bolo v oveľa lepšom stave, napriek tomu, že bolo nepekné a preliačené. Zostalo však nedotknuté, oveľa lepšie vydržalo kovácke údery medvedieho kráľa a odrážalo kruté pätnásťcentimetrové pazúry.

Lenže Iofur bol naproti tomu väčší a silnejší než Iorek a Iorek bol unavený a hladný a stratil veľa krvi. Mal zranenia na bruchu, na oboch rukách a na krku, zatiaľ čo Iofur krvácal iba z hornej čeľuste. Lyra túžila pomôcť svojmu priateľovi, ale čo mohla robiť?

Pre Ioreka to začínalo byť zlé. Kríval zakaždým, keď položil ľavú prednú labu na zem, bolo vidieť, že ledva unesie jeho váhu. Vôbec ju nepoužíval a údery pravou boli slabšie, skoro len ako tlápnutia v porovnaní s drvivým údermi, ktoré zasadzoval iba pred chvíľou.

Iofur si to všimol. Začal sa Iorekovi posmievať, nazýval ho chromou labou, ufnukaným mláďaťom, zhrdzavenou umierajúcou troskou, častoval ho všelijakými inými nadávkami a celý ten čas bombardoval údermi, ktoré už Iorek nemohol odvracať. Iorek musel krok za krokom ustupovať a krčiť sa pod spŕškou úderov posmievaťúceho sa medvedieho kráľa.

Lýru zaliali slzy. Jej drahý, jej statočný nebojácny ochranca umrie, ale ona ho nezradí, neodvráti sa, lebo keby sa na ňu pozrel, musí vidieť jej ligotajúce sa oči a v nich lásku a vieru, a nie tvár zbabelo skrytú alebo bojzливо odvrátenú.

A tak sa pozerala, i keď pre slzy vlastne ani nevidela, čo sa deje, a možno by to aj tak nebola videla. Iofur to určite nepostrehol.

Iorek totiž ustupoval dozadu iba preto, aby našiel čistú suchú zem pod nohami a pevnú skalu, z ktorej by sa mohol odraziť, a tá ochabnutá ľavá laba bola v skutočnosti zdravá a silná. Medveďa síce nemožno oklamať, ale Iofur nechcel byť medveď, zaslepila ho túžba stať sa človekom, a preto ho Iorek mohol oklamať.

Nakoniec našiel, čo chcel – pevnú skalu hlboko zakotvenú vo večne zamrzutej pôde. Cúvol k nej, napol nohy a vyčkával na vhodnú chvíľu.

Nastala vtedy, keď sa Iofur postavil na zadné, triumfálne reval a posmešne otáčal hlavu k Iorekovej očividne slabej ľavej strane.

Vtedy sa Iorek pohol. Ako vlna, čo naberá silu uprostred širého oceána a v hlbokjej vode spôsobí len malý pohyb, ale týči sa vysoko k oblohe, keď sa dovalí na plytčinu a prv než udrie na zem neodolateľnou silou, vydesí obyvateľov pobrežia, tak sa dvihol Iorek Byrnison oproti Iofurovi, silou výbuchu sa odrazil od pevnej opory na suchej skale a zúrivo sekol ľavou rukou do odhalenej čeľuste Iofura Raknisona.

Bol to strašný úder. Celkom odtrhol spodnú časť kráľovej čeľuste, takže letela vo vzduchu, pričom sa z nej doďaleka rozprskávali do snehu kvapky krvi.

Iofurovi sa červený jazyk vyvalil z otvoreného hrdla. Medveď kráľ odrazu nemal hlas, nemohol hrýzť, bol bezmocný. Iorek nič viac nepotreboval. Vrhol sa na Iofura a vzápätí sa mu zahryzol do hrdla a zmietal ním na jednu stranu, na druhú, dvíhal obrovské telo zo zeme a trieskal ním o zem, akoby Iofur bol iba obyčajný tuleň na brehu pri vode.

Potom šklbol nahor a život Iofura Raknisona skončil v jeho tesákoch.

Bolo treba vykonať ešte jeden obrad. Iorek Byrnison rozpáral nechránenú hrud' mŕtveho kráľa, stiahol kožu a odhalil úzke biele a červené rebrá pripomínajúce výstuž prevrátenej lode. Siahol do hrudného

koša a vytrhol Iofurovo červené a pariace sa srdce a zjedol ho pred očami Iofurových poddaných.

Potom nastal krik, vypuklo hotové peklo, medvede sa tlačili a strkali, aby mohli vzdať hold víťazovi nad Iofurom.

Hlas Ioreka Byrnisona prekričal ten hurhaj.

„Medvede! Kto je váš kráľ?“

Odpoveď zaznela takým revom, akoby hrkotali všetky kamene na svete v búrke zmietajúcej oceánom.

„Iorek Byrnison!“

Medvede vedeli, čo musia urobiť. Ihneď odhodili všetky odznaky, šerpy a korunky a pohrdavo ich zašliapali do snehu, aby vzápätí na ne zabudli. Teraz boli Iorekove medvede, skutočné medvede, nie neistí poloľudia uvedomujúci si iba mučivú podradnosť. Hrnuli sa do paláca a z najvyšších veží začali zhadzovať veľké mramorové bloky, mocnými päšťami búšili do múrov s cimburím, až sa kamene začali uvoľňovať, a potom ich hádzali z útesov k vraku v prístave stovky metrov dolu.

Iorek si ich nevsímal a odopol si brnenie, aby si ošetril rany, ale kým začal, Lyra pribehla k nemu, dupala nohami na zamrznutom červenom snehu a kričala na medvede, aby prestali rúcať palác, lebo sú v ňom väzni. Nepočúvali ju, ale Iorek ju počul, a keď zreval, medvede ihneď prestali.

„Ľudskí väzni?“ spýtal sa Iorek.

„Áno – Iofur Raknison ich uvrhol do žalárov – najprv by mali vyjsť a nájsť si niekde prístrešok, inak ich zavalia padajúce kamene.“

Iorek rýchlo vydal rozkazy a medvede sa ponáhľali do paláca vypustiť väzňov. Lyra sa otočila k Iorekovi.

„Dovoľ, aby som ti pomohla – chcem si byť istá, že nie si ťažko zranený, Iorek môj drahý... och, keby som mala obvazy alebo niečo také! Na bruchu máš strašnú ranu.“

Nejaký medveď priniesol v papuli niečo tvrdé a zelené, zamrznuté na kosť a položil to na zem k Iorekovým nohám.

„Mach krvistav,“ povedal Iorek. „Vtlač mi ho do rany, Lyra. Zakry ho mäsom a potom tam pridrž sneh, kým to nezamrzne.“

Nijakému medveďovi nedovolil, aby ho ošetril, napriek ich veľkej ochote. Okrem toho Lyra mala šikovné ruky a veľmi mu chcela pomôcť, a tak sa malé dievčatko skláňalo nad veľkým medveďím kráľom,

vložilo mu do rany mach krvistav a zamrazovalo poranené miesto, kým neprestalo krváčať. Keď skončila, rukavice mala nasiaknuté Iorekovou krvou, ale rany už nekrvácali.

Medzitým vyšli von väzni – asi tucet mužov. Triasli sa, žmurkali a chúlili sa k sebe. Lyra usúdila, že nemá zmysel rozprávať sa s profesorom, lebo ten chudák bol šialený, a rada by vedela, kto sú tí ostatní, lenže čakali ju naliehavejšie povinnosti. Nechcela rozptyľovať Ioreka, ktorý vydával rýchle rozkazy a posielal medvede na jednu či na druhú stranu, a bála sa aj o Rogera, o Leeho Scoresbyho a o bosorky, bola hladná a unavená. Pomyslela si, že najlepšie, čo môže urobiť, je nezavádzať.

Tak sa schúlila v kúte bojiska aj s Pantalaimonom, ktorý ju ako rosomák zohrieval, nahnula na seba sneh, ako by to urobil medveď, a uložila sa spať.

Niečo ju postrčilo do nohy a nejaký neznámy medvedí hlas povedal: „Lyra Zlatoústa, kráľ ťa chce.“

Prebudila sa polomŕtva od zimy a nemohla otvoriť oči, lebo jej primrzli, ale Pantalaimon jej ich obľízal, aby roztopil ľad na mihalniciah, a o chvíľu v mesačnom svetle uvidela mladého medveďa.

Pokúsila sa vstať, ale dva razy spadla.

„Vysadni na mňa,“ navrhol jej medveď, prikrčil sa a nastavil jej široký chrbát. Lyra sa naňho horko-ťažko vydriapala, padajúc pritom, napokon sa jej ako-tak podarilo udržať sa, a on ju niesol strmým svahom na miesto, kde bolo zhromaždených plno medveďov.

Medzi nimi uvidela malú postavu, tá sa hneď rozbehla k nej a jej démon vyskočil, aby sa zvítal s Pantalaimonom.

„Roger!“

„Iorek Byrnison mi kázal, aby som zostal tam vonku v snehu, kým išiel po teba. Vypadli sme z balóna, Lyra! Keď si vypadla ty, odnieslo nás na kilometre ďaleko a potom pán Scoresby vypustil ešte trocha plynu a narazili sme do vrchu a padali sme dolu svahom, aký si ešte nevidela! Nevieam, kde je teraz pán Scoresby, ani bosorky. Boli sme tam len my dvaja s Iorekom Byrnisonom. On ťa išiel hľadať rovno sem. Rozprávali mi, ako bojoval.“

Lyra sa obzerala. Pod vedením staršieho medveďa si väzni stavali prístrešok z náplavového dreva a kusov plátna. Zdalo sa, že sú spokojní, že majú nejakú prácu. Jeden z nich vykresával kremeňom oheň.

„Tu je jedlo,“ povedal mladý medveď, ktorý zobudil Lyru. Na snehu ležal čerstvý tuleň. Medveď ho pazúrom rozpáral a ukázal Lyre, kde nájde obličky. Zjedla jednu surovú: bola teplá a mäkká a nepredstaviteľne chutná.

„Zjedz aj tuk,“ radil jej medveď a kúsok jej odtrhol. Chutil ako smotana s orieškovou príchuťou. Roger váhal, ale nasledoval jej príklad. Deti sa lačne napchávali a o pár minút už bola Lyra celkom čulá a začalo jej byť teplo.

Utierajúc si ústa sa obzerala, ale Ioreka nebolo vidieť.

„Iorek Byrnison je so svojimi poradcami,“ povedal mladý medveď. „Chce ťa vidieť, keď sa naješ. Pod' za mnou.“

Viedol ich cez vyvýšeninu v snehu na miesto, kde medvede začali stavať múr z ľadových blokov. Iorek sedel v strede skupiny starších medveďov a vstal, aby ju privítal.

„Lyra Zlatoústa,“ oslovil ju. „Pod' sem a vypočuj si, čo hovoria.“

Ostatným medveďom nevysvetľoval jej prítomnosť, alebo možno sa už o nej dozvedeli, ale urobili jej miesto a zaobchádzali s ňou veľmi zdvorilo, ako s kráľovnou. Bola nesmierne hrdá, že sedí vedľa svojho priateľa Ioreka Byrnisona pod aurorou, ktorá vznešene blikala na polárnej oblohe, a môže sa zapojiť do rozhovoru medveďov.

Vysvitlo, že vláda Iofura Ragnisona nad medveďmi bola ako kliatba. Niektoré to pripisovali vplyvu pani Coulterovej, ktorá ho navštívila ešte pred Iorekovým vyhnanstvom, hoci ten o tom nevedel, a dala Iofurovi rôzne dary.

„Dala mu nejakú drogu,“ tvrdil jeden medveď, „ktorú potajomky dal Hjalmuovi Hjalmursonovi a ten sa pod jej vplyvom zabudol.“

Lyra sa dovätipila, že Hjalmur Hjalmurson bol medveď, ktorého Iorek zabil a za jeho smrť ho poslali do vyhnanstva. Takže za tým bola pani Coulterová! A bolo toho ešte viac.

„Mnohé ľudské zákony bránia istým veciam, ktoré pani Coulterová plánovala urobiť, ale ľudské zákony sa nevzťahujú na Svalbard. Chcela tu založiť ďalšiu takú stanicu ako Bolvangar, ibaže horšiu, a Iofur jej to chcel dovoliť, aj napriek všetkým medveďím zvykom, hoci

sem ľudia chodili na návštevy alebo tu boli uväznení, ale nikdy tu nežili a nepracovali. Postupne sa chystala zväčšiť svoju moc nad Iofurom Raknisonom a cez neho aj nad nami, až kým by sa z nás nestali tvory pobežujúce sem a ta na jej želanie, a našou jedinou povinnosťou by bolo strážiť tú ohavnosť, ktorú by vytvorila.“

Tak to hovoril jeden starý medveď. Volal sa Soren Eisarsson, bol poradca a za Iofura Raknisona trpel.

„Čo teraz urobí pani Coulterová, Lyra, keď sa dozvie o Iofurovej smrti? Aké má plány?“ spýtal sa Iorek Byrnison.

Lyra vytiahla alethiomer. Nebolo dost' svetla, aby naň videla, a tak Iorek prikázal, aby priniesli fakľu.

„Čo sa stalo s pánom Scoresbym?“ spýtala sa Lyra, kým čakali. „A s bosorkami?“

„Na bosorky zaútočil iný klan bosoriek. Nevie, či tie druhé boli v spojení s tými odsekávačmi detí, ale hliadkovali na našej oblohe vo veľkých húfoch a zaútočili v búrke. Nevidel som, čo sa stalo Serafine Pekkale. A čo sa týka Leehe Scoresbyho, keď sme s chlapcom vypadli, jeho balón znova vyletel a unášal ho. Ale tvoj prístroj ti povie, aký osud ich stihol.“

Jeden medveď pritiahol sane, na ktorých stál kotlík s tlejúcim uhlím, a hodil doň živicový konár. Konár sa ihneď chytil a v jase ohňa Lyra otáčala ručičkami alethiomeru a spýtala sa na Leehe Scoresbyho.

Vysvitlo, že je ešte vo vzduchu a vetry ho unášajú k Novej Zemli, že útesoví duchovia mu neublížili a odrazil druhý klan bosoriek.

Lyra to povedala Iorekovi a ten spokojne prikývol.

„Ak je vo vzduchu, bude v bezpečí. A čo pani Coulterová?“

Otázka bola zložitá, tenká ručička sa posúvala zo symbolu na symbol v slede, ktorý Lýru dlho miatol. Medvede boli zvedavé, ale zdržiavali sa z úcty k Iorekovi Byrnisonovi a preto, ako Lýru rešpektoval, a ona ich vytlačila z mysle a ponorila sa do toho zvláštneho pokoja, ktorý potrebovala na čítanie alethiomeru.

Keď odhalila pravidelný sled symbolov, to, čo jej ukazovali, bolo desivé.

„Alethiomer hovorí, že... Dozvedela sa, že letíme sem, zaobstarala si dopravný zepelín s guľometmi na palube – myslím, že je to tak – a práve teraz letia na Svalbard. Ešte nevie, že Iofur Raknison bol pora-

zený, ale onedlho sa to dozvie, lebo... Ach, áno, lebo jej to povedia nejaké bosorky a tie sa to dozvedia od útesových duchov, takže, Iorek, myslím si, že všade okolo nás sú vo vzduchu špióni. Letí sem, aby... aby predstierala, že chce pomôcť Iofurovi Raknisonovi, ale v skutočnosti chce od neho prevziať moc s regimentom Tatárov, ktorí prichádzajú po mori. Tí tu budú o pár dní.

A len čo bude môcť, pôjde na miesto, kde je lord Asriel, a dá ho zabiť. Lebo... Už sa to vyjasňuje – tomu som predtým nerozumela, Iorek! Dôvod, prečo chce zabiť lorda Asriela. Preto, lebo ona vie, čo chce lord Asriel urobiť, a bojí sa toho, ale chce to urobiť sama a získať nad tým moc prv než on. Musí to byť to mesto na oblohe, to musí byť ono! Ona sa ta chce dostať prvá! A teraz mi alethiomer hovorí ešte niečo.“

Lyra sa naklonila nad prístroj a úporne sa sústreďovala, keď tenká ručička lietala sem a ta. Pohybovala sa skoro tak rýchlo, že sa ani nedala sledovať. Roger hľadel Lyre ponad plece a ani nevidel, že by sa zastavila, uvedomoval si iba rýchle spojenie medzi Lyrinými prstami, ktoré otáčali ručičkami, a dlhou tenkou ručičkou, ktorá odpovedala jazykom preňho rovnako úžasným a nezvyčajným, ako bola aurora.

„Áno,“ povedala Lyra napokon, odložila si prístroj na kolená, zamurkala a vzdychla si, keď sa prebrala z hlbokého sústreďenia. „Áno, už rozumiem, čo hovorí. Zase ide po mne. Chce niečo, čo mám ja, pretože to chce aj lord Asriel. Potrebujú to na to. Na ten pokus, či čo je to.“

Zmlkla, aby sa zhlboka nadýchla. Niečo ju trápilo, ale nevedela čo. Bola si istá, že to niečo, čo je také dôležité, je alethiomer, lebo, napokon, pani Coulterová ho chcela a čo iné by to mohlo byť? A predsa to bolo niečo iné, lebo alethiomer seba označoval inak, a toto nebolo ono.

„Myslím, že to asi bude alethiomer,“ povedala nešťastne. „Celý čas som si to myslela. Musím ho odniesť lordovi Asrielovi prv, než ho dostane ona. Ak ho dostane ona, všetci zomrieme.“

A keď to povedala, cítila sa taká unavená, vyšťavená až do posledných síl, a taká smutná, že smrť by bola úľavou. Lenže vďaka Iorekovou príkladu to nepriznala. Odložila alethiomer a posadila sa rovno.

„Ako ďaleko je?“ spýtal sa Iorek.

„Len pár hodín. Myslím, že by som mala odniesť alethiomer lordovi Asrielovi čo najskôr.“

„Pôjdem s tebou,“ povedal Iorek.

Nenamietala. Kým Iorek vydával rozkazy a organizoval ozbrojený oddiel, ktorý ich mal sprevádzať v záverečnej etape cesty na sever, Lyra nehybne sedela a zbierala energiu. Mala pocit, akoby z nej pri poslednom čítaní alethiomeru čosi odišlo, zavrela oči a zaspala. Napokon ju zobudili a vybrali sa na cestu.

21

Privítanie lorda Asriela

Lyra sa niesla na silnom mladom medveďovi a Roger na druhom, Iorek zatiaľ neúnavne kráčal vpredu a za nimi ako strážny zadný voj šla čata ozbrojená ohňometom.

Cesta bola dlhá a ťažká. Vnútrozemie Svalbardu bolo hornaté, s neprehľadným množstvom vrcholov a ostrých hrebeňov pretátnych hlbokými roklinami a so strmými úbočiami zvažujúcimi sa do dolín a bola veľká zima. Lyra myslela na hladko sa kľúuce sane cigojínov na ceste do Bolvangaru a teraz sa jej zdalo, ako rýchlo a pohodlne napredovali. Vzduch tu bol taký mrazivý, aký ešte nezažila, alebo možno sa jej to zdalo preto, že medveď, na ktorom sa niesla, nemal taký ľahký krok ako Iorek, a možno to spôsobila jej nekonečná únava. V každom prípade to bola strašne ťažká cesta.

Lyra sotva vedela, kam idú a ako je to ďaleko. Vedela iba to, čo jej povedal starší medveď Soren Einarsson, kým pripravovali ohňomet. Bol na rokovaníach s lordom Asrielom o podmienkach jeho uväznenia a pamätal si to veľmi dobre.

Najprv povedal, že svalbardské medvede považovali lorda Asriela za rovnakého, ako sú iní politici, králi alebo nepohodlní ľudia, ktorých vyhnali na ich pochmúrny ostrov. Väzni boli dôležití, inak by ich vlastní ľudia boli hneď zabili, a tak jedného dňa by mohli byť pre medvede cenní, keby sa ich politický osud zmenil a vrátili by sa, aby zase vládli vo svojich krajinách, takže medveďom sa mohlo vyplatiť, ak s nimi budú zaobchádzať mierne a úctivo.

A tak lord Asriel nemal na Svalbarde podmienky o nič lepšie ani horšie než stovky iných vyhnanco. Lenže vďaka istým záležitostiam

správali sa jeho väznitelia voči nemu obozretnejšie než voči iným väzňom. Bola to tajomná atmosféra duchovného nebezpečenstva, ktorá obklopovala všetko, čo súviselo s prachom; viditeľná panika tých, čo ho sem priviezli, a súkromné rozhovory pani Coulterovej s Iofurom Raknisonom.

Okrem toho sa medvede nikdy nestretli s takou pyšnou a panovačnou povahou, akú mal lord Asriel. Prekonával aj Iofura Raknisona, argumentoval pôsobivo a výrečne a presvedčil aj medvedieho kráľa, aby mu dovolil vybrať si miesto, kde bude bývať.

Prvé, ktoré mu prideliť, sa mu zdalo priveľmi nízko. Potrebuje vraj vysoko položené miesto ďaleko od dymu a rozruchu okolo ohňových baní a kováčskych dielní. Dal medveďom plán domu, povedal im, kde by mal stáť, podplatil ich zlatom, lichotil Iofurovi Raknisonovi a zastráňoval ho a zmätené medvede sa pustili do práce. Onedlho stál na myse dom obrátený na sever – rozsiahle a pevné sídlo s kozubmi, v ktorých sa kúrilo veľkými kusmi uhlia vydolovaného medveďmi, a s veľkými oknami zo skutočného skla. Tam býval. Väzeň, ktorý sa správal ako kráľ.

A potom začal zhromažďovať materiál pre svoje laboratórium.

Vytrvalo si dával posielat' knihy, prístroje, chemikálie, všelijaké nástroje a vybavenie. A všetko, o čo požiadal, aj dostával, z toho zdroja či z onoho, niečo otvorene, niečo prepašovali návštevníci, lebo tvrdil, že má na nich právo. Po súši, po mori a vzduchom lord Asriel zozbieral materiál a za šesť mesiacov väznenia mal všetko zariadenie, čo potreboval.

A tak pracoval, premýšľal, plánoval, počítal a čakal na to jediné, pomocou čoho by dokončil úlohu, ktorá tak desila Obetnú radu.

Lyra po prvý raz zazrela otcovo väzenie, keď Iorek Byrnison zastal na úpäti hrebeňa, aby sa deti mohli rozhýbať a ponahať, lebo začínali byť nebezpečne meravé a bolo im zima.

„Pozri tamto,“ povedal.

Pred nimi sa rozprestierala široká nerovná stráň plná bludných balvanov a ľadu, s práčne udržiavanou cestou k útesu, ktorý sa črtal oproti oblohe. Aurora sa neukázala, ale hviezdy jasne svietili na čierny a prízračný útes. Na jeho vrchole stála rozľahlá budova, z ktorej sa na všetky strany hojne lialo svetlo, nie krátke čadivé záblesky olejových

lámป์ ani kužele ostrého bieleho antarického svetla, ale teplá smotanová žiara kerosínu.

Aj vysvietené okná svedčili o obrovskej moci lorda Asriela. Sklo bolo drahé, navyše veľké tabule predstavovali v týchto neľútostných zemepisných šírkach plytvanie teplom a tu znamenali dôkaz bohatstva a vplyvu oveľa väčšieho, než predstavoval vulgárny palác Iofura Raknisona.

Deti ešte naposledy vysadli na medvede a Iorek ich viedol hore svahom k budove. Dom obklopoval dvor zasypaný snehom a ohradený nízkym múrikom, a keď Iorek otvoril bránku, počuli, že niekde v dome zazvonil zvonček.

Lyra zosadla. Ledva stála na nohách. Pomohla aj Rogerovi a podpierajúc sa navzájom sa deti tackali v snehu až po stehná k schodíkom pred dverami.

Och, to teplo tam vo vnútri! Ten pokojný odpočinok!

Lyra sa načiahla za rukoväťou zvončeka. Prv ako sa jej dotkla, sa však dvere otvorili. Uvideli malý, slabo osvetlený vestibul, ktorý mal zabrániť úniku teplého vzduchu, a pod lampou stála známa postava – bol to sluha lorda Asriela Thorold so svojím démonom Anfang – sučkou pinčlíka.

Lyra si unavene stiahla kapucňu.

„Kto...“ začal Thorold, ale potom ju spoznal a pokračoval: „Hádam nie Lyra? Malá Lyra? Sníva sa mi to?“

Siahol za seba a otvoril vnútorné dvere.

Uvideli halu, kde v kamennom kozube horelo uhlie, teplé kerosínové svetlo dopadalo na koberce, kožené kreslá, leštené drevo. Také niečo Lyra nevidela od svojho odchodu z Jordanského kolégia a pri pohľade na to zhíkla.

Démon lorda Asriela – snežná leopardica – zavrčala.

Lyrin otec tam stál, na výraznej tvári s tmavými očami mal najprv neľútostný výraz, potom víťazoslávny a nedočkavý a napokon z nej zmizla farba a zdesene vyvalil oči, keď spoznal svoju dcéru.

„Nie! Nie!“

Potočil sa dozadu a chytil sa rímsy kozuba. Lyra sa nemohla pohnúť.

„Zmizni!“ kričal lord Asriel. „Obráť sa a choď preč, choď! Po teba som neposielal!“

Lyra stratila reč. Dva-tri razy otvorila ústa naprázdno a potom sa jej podarilo povedať:

„Nie, nie, ja som prišla, lebo...“

Zdalo sa, že lord Asriel je zdesený, neprestal krútiť hlavou, zdvihol ruky, akoby ju chcel odohnať. Lyra nemohla uveriť, aký je rozrušený.

Podišla o krok bližšie, že ho upokojí, nervózny Roger si stal vedľa nej a ich démoni vyleteli do tepla. Po chvíli si lord Asriel prešiel rukou po čele a trochu sa spamätal. Do tváre sa mu vracala farba a pozrel na obe deti.

„Lyra,“ povedal. „Naozaj si to ty, Lyra?“

„Áno, strýko Asriel,“ potvrdila a pomyslela si, že nie je vhodná chvíľa na vyjasňovanie skutočného vzťahu. „Prinášam ti alethiomer od magnifikusa Jordanského kolégia.“

„Áno, pravdaže,“ povedal. „Kto je toto?“

„To je Roger Parslow. Pomocník z kuchyne Jordanského kolégia. Ale...“

„Ako ste sa sem dostali?“

„Práve som ti to chcela povedať. Vonku je Iorek Byrnison, on nás sem priviedol. Prišiel so mnou až z Trollesundu a obalamutili sme Iofura.“

„Kto je Iorek Byrnison?“

„Opancierovaný medveď. On nás priviedol.“

„Thorold,“ zavolal, „napustite deťom horúci kúpeľ a pripravte im nejaké jedlo. Potrebujú sa vyspať. Šaty majú špinavé, nájdite im niečo na oblečenie. Hneď to urobte, ja sa zatiaľ porozprávam s tým medveďom.“

Lyra cítila, ako sa jej krúti hlava. Možno to bolo tým teplom alebo od úľavy. Hľadela, ako sa sluha uklonil, vyšiel z haly a lord Asriel zamieril do vestibulu, zavrel za sebou dvere a ona takmer spadla do najbližšieho kresla.

Zdalo sa jej, že ju Thorold oslovil takmer vzápätí.

„Podťte za mnou, slečna,“ vravel a ona sa ledva zdvihla a vliekla aj s Rogerom do teplej kúpeľne, kde na zohriatych tyčiach viseli mäkké uteráky a v svetle kerosínovej lampy z vane stúpala para.

„Ty chod' prvý,“ povedala Lyra. „Ja si sadnem vonku a budeme sa rozprávať.“

A tak Roger, mykajúc sa a híkajúc od tepla, vliezol do vane a umyl sa. Často spolu plávali nahí, vystrájali v Izis alebo Cherwelle s ostatnými deťmi, ale toto bolo iné.

„Bojím sa tvojho strýka,“ zavolať Roger cez otvorené dvere. „Te-da tvojho otca.“

„Radšej mu hovor strýko. Niekedy sa ho bojím aj ja.“

„Keď sme vošli, mňa vôbec nevidel. Videl iba teba. A bol zdesený, až kým nezbadal mňa. Potom sa zrazu upokojil.“

„Bol iba šokovaný,“ tvrdila Lyra. „Každý by bol šokovaný, keby videl niekoho, koho vôbec nečakal. Naposledy sme boli spolu v salóne. Musel to byť preňho šok.“

„Nie,“ namietal Roger, „tu ide o niečo viac. Hľadel na mňa ako vlk alebo čo.“

„Fantazíruješ.“

„Nie. Bojím sa ho viac, než som sa bál pani Coulterovej, a to je pravda.“

Opláchol sa a Lyra vytiahla alethiomer.

„Chceš, aby som sa na to spýtala alethiomeru?“

„No, ja neviem. Niektoré veci by som radšej nechcel vedieť. Zdá sa mi, že všetko, čo som počul, odkedy Mordári prišli do Oxfordu, bolo zlé. Nič, čo je vzdialenejšie viac ako päť minút, nebude dobré. Tak ako to vidím teraz, tento kúpeľ je príjemný a tamto je fajn teplý uterák, ale to je v dosahu tak asi piatich minút. Keď sa poutieram, možno budem myslieť na nejaké dobré jedlo, ale ďalej dopredu nie. A keď sa najem, možno sa budem tešiť na to, že si schrupnem v pohodlnej posteli. Ale potom, neviem, Lyra. Videli sme hrozné veci, nemyslíš? A ďalšie pravdepodobne ešte prídu. Takže si myslím, že radšej nechcem vedieť, čo bude v budúcnosti. Budem sa držať prítomnosti.“

„Áno,“ unavene potvrdila Lyra. „Niekedy mám aj ja taký pocit.“

A tak iba pre útechu ešte chvíľu držala alethiomer v rukách, neotáčala kotúčmi a ignorovala pohyb tenkej ručičky. Pantalaimon na to hľadel mlčky.

Keď sa obaja poumývali, zjedli trochu chleba so syrom a vypili víno riedené teplou vodou, sluha Thorold povedal: „Chlapec má ísť do postele. Ukážem mu, kde bude spať. Jeho lordstvo vás žiada, aby ste prišli za ním do knižnice, slečna Lyra.“

Lyra našla lorda Asriela v izbe s výhľadom na zamrznuté more ďaleko pod nimi. Pod širokou rímsou kozuba horelo uhlie a kerosínová lampa bola stiahnutá, takže medzi osobami v izbe a mrazivou, hviezdami osvetlenou panorámou vonku bolo málo rušivých odrazov. Lord Asriel sedel vo veľkom kresle na jednej strane ohniska a Lyre ukázal, aby si sadla do druhého oproti nemu.

„Tvoj priateľ Iorek Byrnison odpočíva vonku,“ povedal. „Má radšej chlad.“

„Povedal ti o svojom boji s Iofurom Raknisonom?“

„Nie podrobne. Ale pochopil som, že teraz je kráľom Svalbardu on. Je to pravda?“

„Samozrejme, že je to pravda. Iorek nikdy neklame.“

„Zdá sa, že sa vymenoval za tvojho poručníka.“

„Nie. John Faa ho požiadal, aby sa o mňa postaral, a preto to robí. Dodržiava príkaz Johna Faa.“

„Ako sa do tohto zaplietol John Faa?“

„Poviem ti, ak mi niečo povieš ty. Si môj otec, však?“

„Áno. No a čo?“

„To, že si mi to mal povedať už predtým. Také veci si nemal skrývať, lebo keď sa také niečo človek dozvie, cíti sa hlúpo a je to kruté. No a čo na tom, keby som vedela, že som tvoja dcéra? Mohol si to povedať už pred rokmi. Mohol si mi to povedať a požiadať ma, aby som to tajila, a ja by som to nebola prezradila, aj keď som bola malá. Udržala by som tajomstvo, keby si ma požiadal. Bola by som taká hrdá, že nikto by to zo mňa nedostal, keby si chcel, aby som to utajila. Ale ty nie. Ty si dovolil, aby ostatní o tom vedeli, ale mne si to vôbec nepovedal.“

„Kto ti to povedal?“

„John Faa.“

„Povedal ti o tvojej matke?“

„Áno.“

„Tak potom ti už nemám čo hovoriť. Myslím, že sa mi nepáči, že ma vypočúva a odsudzuje bezočivé diet'a. Chcem vedieť, čo si videla a robila cestou sem.“

„Priniesla som ti ten prekliaty alethiomer, nie?“ vybuchla Lyra. Slzy mala na krajíčku. „Opatrovala som ho celú cestu z Jordanského kolégia, skrývala som ho, starala sa oň ako o poklad napriek všetkému, čo sa nám stalo, naučila som sa ho používať a niesla som ho celú tú mizernú cestu, a pritom som sa ho mohla vzdať a nevystavovať sa nebezpečenstvu, ale ty si nepovedal ani len d'akujem, ani najmenej si nedal najavo, že si rád, že ma vidíš. Ani neviem, prečo som to urobila. Ale urobila som to, išla som ďalej, ešte aj do smradľavého paláca Iofura Raknisona medzi všetky tie medvede, a bola som tam celkom sama, obalamutila som ho, aby som ho donútila vyzvať Ioreka na súboj, aby som mohla prísť sem kvôli tebe. A keď si ma uvidel, skoro si omdlel, akoby si videl niečo hrozné, čo už nikdy viac vidieť nechceš. Vy nie ste človek, lord Asriel! Vy nie ste môj otec! Môj otec by so mnou takto nezaobchádzal! Otcovia majú svoje dcéry ľúbiť, nie je tak? A ty ma neľúbiš, a ja neľúbim teba a to je fakt! Ľúbim padreho Corama, ľúbim Ioreka Byrnisona, ľúbim opancierovaného medveďa viac než svojho otca. A stavím sa, že Iorek Byrnison ma ľúbi viac než ty!“

„Povedala si mi, že iba plní príkaz Johna Faa. Ak mieniš byť sentimentálna, nebudem strácať čas rozhovorom s tebou.“

„Vezmi si svoj prekliaty alethiomer a ja sa s Iorekom vrátim naspäť.“

„Kam?“

„Naspäť do paláca. On bude bojovať proti pani Coulterovej a Obetnej rade, keď sa zjavia. Ak prehrá, tak zomriem aj ja, mne je to jedno. Ak vyhrá, pošleme po Leeho Scoresbyho a odletím naspäť na balóne a...“

„Kto je Lee Scoresby?“

„Aviatik. Priviezol nás sem a potom sme havarovali. Tu máš, tu je ten alethiomer. Je v poriadku.“

Ani sa nepohol, nuž ho Lyra položila na mosadznú ohrádku pred kozubom.

„Asi by som ti mala povedať, že pani Coulterová je na ceste do Svalbardu a len čo sa dopočuje, čo sa stalo Iofurovi Raknisonovi, pobe-
rie sa sem. Má zepelín, veľa vojakov a tí nás na príkaz magistéria všet-
kých zabijú.“

„Nikdy sa k nám nedostanú,“ povedal lord Asriel pokojne.

Bol taký pokojný a uvoľnený, že Lyrina zlosť trochu opadla.

„To ty nevieš,“ povedala neisto.

„Ale viem.“

„Máš teda ďalší alethiomer?“

„Na to nepotrebujem alethiomer. Teraz chcem počuť o tvojej ces-
te sem, Lyra. Začni od začiatku. Porozprávaj mi všetko.“

A tak mu porozprávala. Začala tým, ako sa skrývala v salóne, po-
kračovala tým, ako Mordári vzali Rogera, ako bola u pani Coulterovej
a porozprávala mu o všetkom ostatnom.

Bolo to dlhé rozprávanie, a keď skončila, povedala: „Tak,
a chcem sa dozvedieť jednu vec a myslím, že mám právo ju vedieť, tak
ako som mala právo vedieť, kto naozaj som. Pretože si mi to nepovedal,
teraz mi to musíš vynahradiť. Čo je vlastne ten prach? A prečo sa ho
všetci tak boja?“

Lord Asriel pozrel na ňu, ako keby sa pokúšal odhadnúť, či poro-
zumieme tomu, čo sa chystá povedať. Pomyslela si, že nikdy predtým na
ňu nehľadela vážne, až doteraz sa k nej správal s blahosklonnosťou dos-
pelého. No teraz ju, zdá sa, považuje za pripravenú.

„Prach je to, vďaka čomu funguje alethiomer,“ povedal.

„Aha. Myslela som si to. Ale čo ešte? Ako to zistili?“

„Istým spôsobom si to cirkev uvedomovala stále. Hlásali o prachu
celé stáročia, ibaže ho tak nenazývali.“

Lenže pred niekoľkými rokmi istý Moskovijčan Boris Mi-
chailovič Rusakov objavil nový druh elementárnych častíc. Počula si
o elektrónoch, fotónoch, neutrínach a ostatných? Nazývajú sa elemen-
tárne častice, lebo ich ďalej nemôžeš rozdeliť, neskladajú sa z ničoho
len samy zo seba. Častice tohto nového druhu boli tiež elementárne, ale
bolo veľmi ťažké ich merať, lebo nereagovali nijakým zvyčajným spô-
sobom. Pre Rusakova bolo najťažšie pochopiť, prečo sa tieto nové čas-
tice zhľukujú tam, kde sú ľudia. Ako keby sme ich priťahovali. A najmä
dospeli. Deti len čiastočne, kým ich démon nenadobudne stálu podobu.

V čase puberty deti začínajú priťahovať prach silnejšie, usádza sa na nich tak, ako sa usádza na dospelých.

Pretože všetky objavy tohto druhu majú dopad na cirkevné doktríny, oznamovalo ich magistérium v Ženeve. A tento Rusakovov objav bol taký nepravdepodobný a čudný, že inšpektor z Cirkevného disciplinárneho súdu podozrieval Rusakova z posadnutosti diablom. V laboratóriu z neho vyhánal zlých duchov, vyšetroval ho podľa pravidiel inkvizície, ale napokon museli prijať fakt, že Rusakov neklamal a ani ich nepodvádzal – prach naozaj existuje.

Ocitli sa teda pred problémom – mali rozhodnúť, čo to je. Vzhľadom na charakter cirkvi si mohli vybrať iba jedno, a tak magistérium rozhodlo, že prach je fyzický dôkaz prvotného hriechu. Vieš, čo je prvotný hriech?“

Lyra vykrútila pery. Bolo to ako v Jordanskom kolégiu, keď sa jej vypytovali na niečo, čo ju naučili len spolovice. „Tak trochu,“ odpovedala.

„Nie, nevieš. Choď k tej polici vedľa stola a prines mi Bibliu.“

Lyra poslúchla a podala otcovi veľkú čiernu knihu.

„Pamätáš sa na príbeh o Adamovi a Eve?“

„Samozrejme. Eva nemala jesť to ovocie a had ju navádzal a ona ho zjedla.“

„A čo sa stalo potom?“

„Hmmm. Vyhodili ich. Boh ich vyhodil zo záhrady.“

„Boh im povedal, aby nejedli ovocie, lebo zomrú. Nezabudni, že boli v tej záhrade nahí, boli ako deti a ich démoni mali takú podobu, ako sa im zachcelo. Ale stalo sa toto.“

Nalistoval tretiu kapitolu Prvej knihy Mojžišovej a čítal:

Žena odpovedala hadovi: „Z ovocia rajských stromov smieme jesť, ale o ovocí stromu, ktorý je v strede raja, riekol Boh: Nejedzte z neho, ani sa ho nedotknite, aby ste nezomreli!“

Had však povedal žene: „Vôbec nezomriete; ale Boh vie, že v ten deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a vaši démoni nadobudnú svoju skutočnú podobu a budete ako Boh, budete vedieť, čo je dobro a čo zlo.“

Keď žena videla, že by bolo dobre jesť zo stromu, že je pre oči zvodný a lákavý, lebo odhalí skutočnú podobu démona, vzala z jeho

ovocia a jedla, potom dala aj svojmu mužovi, ktorý bol s ňou, aj on jedol.

Vtedy sa obidvom otvorili oči a uvideli skutočnú podobu svojich démonov a rozprávali sa s nimi.

Ale keď muž a žena spoznali svojich démonov, vedeli, že sa s nimi stala veľká zmena, lebo až do tej chvíle si mysleli, že sú jedno so všetkými tvormi na zemi a vo vzduchu a nie je rozdiel medzi nimi.

A uvideli rozdiel a spoznali, čo je dobré a čo zlé; a zahanbili sa a pozošivali figové lístie, aby zakryli svoju nahotu.“

Zatvoril knihu.

„A tak prišiel na svet hriech. Hriech a hanba a smrť. Prišiel v tej chvíli, keď ich démoni nadobudli stálu podobu.“

„Ale...“ Lyra sa usilovala nájsť vhodné slová, „ale to nie je pravda, však? Nie je to taká pravda ako chémia alebo strojárstvo, nie je to taký druh pravdy. V skutočnosti nebol nijaký Adam a Eva. Cassingtonský magister mi povedal, že je to len taká rozprávka.“

„Titul cassingtonského magistra sa tradične udeľuje voľnomyšlienkarovi, jeho funkciou je spochybňovať vieru magistrov. Je prirodzené, že to povedal. Ale myslí na Adama a Evu ako na imaginárne jednotky, na druhú odmocninu mínus jeden – nikdy neuvidíš nijaký konkrétny dôkaz, že existuje, ale ak ju zahrnieš do svojich rovníc, môžeš vypočítať všelijaké inak nepredstaviteľné veci.

Tak to skrátka učila cirkev tisícky rokov. A keď Rusakov objavil prach, konečne tu bol fyzický dôkaz, že sa niečo stalo, keď sa nevinosť zmenila na skúsenosť.

Mimochodom, Biblia nám dala aj názov prach. Najprv sa to volalo Rusakovove častice, ale onedlho ktosi poukázal na zvláštny verš v Mojžišovej knihe na konci tretej kapitoly, kde Boh hreší Adama za to, že jedol ovocie.“

Lord Asriel otvoril Bibliu a ukázal to Lyre. Čítala:

„V pote tvári budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme; lebo z nej si vzatý, pretože si prach a do prachu sa vrátiš.“

Lord Asriel pokračoval: „Cirkevných magistrov vždy miatol preklad tohto verša. Niektorí hovoria, že nemal znieť ‚a do prachu sa vrátiš‘, ale ‚budeš vystavený prachu‘ a iní tvrdia, že celý verš je len hra so slovami zem a prach, no v skutočnosti znamená, že Boh pripúšťa, že

jeho vlastná podstata je čiastočne hriešna. Nikto s tým nesúhlasí. Nikto nemôže súhlasiť, pretože text je skomolený. Lenže bolo to pridobré slovo na to, aby sa len tak premárnilo, a preto sa častice začali nazývať prach.“

„A čo Mordári?“ spýtala sa Lyra.

„Medzinárodná obetná rada. Gang tvojej matky. Bolo od nej šikovné, že vycítila príležitosť a vytvorila si vlastnú mocenskú základňu. Je to bystrá žena, ako si iste zistila. Magistériu vyhovuje, keď vznikajú všelijaké organizácie. Môžu ich huckať jednu proti druhej a ak je niektorá úspešná, môžu predstierať, že ju od samého začiatku podporovali, no ak zlyhá, môžu naopak tvrdiť, že to bola banda zradcov, ktorá vlastne nikdy nedostala riadne povolenie.“

Vieš, tvojej matke vždy išlo o moc. Najprv sa pokúsila získať ju normálnou cestou, manželstvom, ale to nevyšlo, ako si iste počula. Tak sa musela obrátiť na cirkev. Prirodzene, nemohla sa vybrať takou cestou, akou by mohol ísť muž – cez post kňaza a podobne – muselo to byť netradičné, musela založiť vlastný rád, získať vlastné sféry vplyvu. Bol to dobrý ťah špecializovať sa na prach. Každý sa ho bojí, nikto nevie, čo si s ním počať, a keď sa ponúkla, že povedie jeho výskum, magistériu sa tak uľavilo, že ju podporovali peniazmi i všetkými možnými zdrojmi.“

„Lenže oni odsekávali...“ Lyra sa nemohla donútiť, aby to dopovedala, slová jej uviazli v hrdle. „Ty vieš, čo robili! Prečo im cirkev dovolila robiť také veci?“

„Prebrali to z minulosti. Niečo také sa už stalo. Vieš, čo znamená slovo kastrácia? To znamená odstránenie pohlavných orgánov chlapca, takže sa uňho nikdy nevyvinú typické mužské znaky. Kastrát si uchováva vysoký hlas po celý život, preto to cirkev dovoľovala – bolo to užitočné pre cirkevnú hudbu. Niektorí kastráti boli veľkí speváci, skvelí umelci. Z mnohých sa však stali tuční rozmazaní poloviční muži. Niektorí na následky operácie zomreli. Ale vidíš, cirkev neustúpila od myšlienky malého rezu. To bol precedens. A toto malo byť oveľa hygienickejšie ako tie staré metódy bez anestetík a sterilných obväzov či riadnej starostlivosti. Malo to byť v porovnaní s tým mierne.“

„Ale nie je!“ prudko zvolala Lyra. „Nie je!“

„Nie. Pravdaže nie je. Preto sa skrývajú na ďalekom severe v temnote na konci sveta. A preto bola cirkev rada, že to vedie niekto taký, ako je tvoja matka. Kto by zapochyboval o takej očarujúcej žene s takými význačnými stykmi, takej milej a rozumnej? No pretože to bola tajomná a neoficiálna operácia, magistérium ju v prípade potreby mohlo aj poprieť.“

„Lenže či to bol nápad ten rez?“

„Jej. Dospela k názoru, že tie dve veci, charakteristické pre dospievanie, možno spojiť – ustálenie démona a fakt, že sa prach začne usadzovať. Možno keby sa démon oddelil od tela, nikdy by sme nepriťahovali prach – prvotný hriech. Otázkou však bolo, či je možné oddeliť démona od tela tak, aby to človeka neusmrtilo. Lenže ona cestovala na mnohé miesta a videla všelijaké veci. Bola napríklad v Afrike. Afričania si vytvárajú otroka nazývaného zombi. Nemá vlastnú vôľu, pracuje vo dne v noci, neutečie, nesťažuje sa. Je ako mŕtvola.“

„Je to osoba bez démona!“

„Presne tak. A tak zistila, že je možné ich oddeliť.“

„A Tony Costa mi rozprával o strašných duchoch, ktorých majú v severných lesoch. Predpokladám, že by to mohlo byť to isté.“

„Správne, dieťa. V každom prípade Medzinárodná obetná rada vyrástla z týchto ideí a z cirkevnej posadnutosti prvotným hriechom.“

Démon lorda Asriela zastrihal ušami a lord Asriel si položil ruku na jeho krásnu hlavu.

„Pri tom reze sa však stalo ešte niečo iné,“ pokračoval. „Lenže oni to nevideli. Energia, ktorá spája telo a démona, je mimoriadne veľká. Rezom sa všetka táto energia za zlomok sekundy rozptýli. Oni si to nevšimli, lebo ju omylom považovali za šok alebo odpor či morálne rozhorčenie, a cvičili sa v ľahostajnosti. Takže im uniklo, čo by vlastne mohli získať, nikdy nepomysleli na to, aby tú energiu spúтали.“

Lyra nemohla obsedieť. Vstala a šla k oknu a nevidomým pohľadom hľadala na širokú pustú temnotu. Boli priveľmi krutí. Bez ohľadu na to, aké bolo dôležité získať poznatky o prvotnom hriechu, to, čo urobili Tonymu Makariosovi a ostatným, bolo priveľmi kruté. To sa ničím nedalo ospravedlniť.

„A čo si robil ty?“ spýtala sa Lyra. „Aj ty si robil rezy?“

„Mňa zaujíma niečo celkom iné. Myslím si, že Obetná rada neza-
chádza až tak ďaleko. Ja chcem preniknúť k zdroju samotného prachu.“

„K zdroju? Odkiaľ teda pochádza?“

„Z druhého vesmíru, ktorý vidíme cez auroru.“

Lyra sa znovu otočila. Jej otec sa opieral v kresle, vyžaroval z neho pokoj a moc a oči mal rovnako dravé ako jeho démon. Lyra ho neľúbila, nemohla mu dôverovať, ale musela ho obdivovať, i ten extravagantný luxus, ktorý nahromadil v tejto pochmúrnej pustatine, i silu jeho ambícií.

„Čo je vlastne ten druhý vesmír?“

„Jeden z nespočetných miliárd paralelných svetov. Bosorky o nich vedeli už stáročia, ale prvých teológov, ktorí matematicky dokázali ich existenciu, pred viac ako päťdesiatimi rokmi exkomunikovali. Je to však pravda, nijako to nemožno poprieť.“

Lenže nikto si nepomyslel, že by bolo niekedy možné prejsť z jedného vesmíru do druhého. To by porušovalo všetky základné zákony, nazdávali sme sa. Nuž, mýlili sme sa. Učili sme sa vidieť svet tam hore. A ak ta môže prejsť svetlo, môžeme aj my. A musíme sa naučiť to chápať, tak ako si sa ty, Lyra, naučila používať alethiomer.

Takže ten svet a každý iný vesmír sa zjavil ako výsledok možnosti. Ako príklad si vezmime hádzanie mincou – spadne hlava alebo orol, ale kým nedopadne, nevieme, ktorá strana to bude. Ak padne hlava, znamená to, že možnosť, že padne orol, zanikla. Až do tej chvíle boli však obidve možnosti rovnaké.

Ale v tom druhom svete padne orol. A keď sa to stane, tie dva svety sa oddelia. Používam príklad s hodením mince, aby to bolo jasnejšie. V skutočnosti sa toto zaniknutie možností uskutočňuje v rovine elementárnych častíc, ale ide o to isté – v jednej chvíli je možných niekoľko vecí. Vzápätí sa však stane iba jedna a to ostatné neexistuje. Ibaže v iných svetoch sa stane to iné.

Ja idem do toho sveta za aurorou,“ povedal, „lebo si myslím, že všetok prach v tomto vesmíre prichádza odtiaľ. Videla si tie snímky, ktoré som ukazoval magistrom v salóne. Videla si, ako prach preniká do tohto sveta z aurory. Sama si videla to mesto. Ak môže prekážku medzi vesmírmi prekonať svetlo, potom môžeme vybudovať most a prejsť ta. Je na to potrebný neobyčajný výbuch energie. Ale ja to môžem urobiť.“

Tam niekde je zdroj všetkého prachu, smrti, hriechu, nešťastia, ničenia na svete. Ľudské bytosti nemôžu vidieť nič bez toho, aby to nechceli zničiť, Lyra. To je prvotný hriech. A ja ho zničím. Smrť zomrie.“

„Preto ťa odpratali sem?“

„Áno. Boja sa. A majú na to dobrý dôvod.“ Vstal a jeho démon tiež, hrdý a krásny a smrteľne nebezpečný. Lyra sedela nehybne. Bála sa svojho otca, ale nesmierne ho obdivovala a pomyslela si, že je úplný blázon, lenže kto je ona, aby mohla súdiť?

„Chod' si ľahnúť,“ povedal lord Asriel. „Thorold ti ukáže, kde budeš spať.“

Otočil sa a chcel odísť.

„Nechal si tu alethiomer,“ pripomenula mu Lyra.

„Ach, áno. Teraz ho vlastne nepotrebujem. Bez kníh by mi aj tak bol nanič. Vieš, myslím, že jordanský magnifikus ho dával tebe. Skutočne ťa požiadal, aby si ho priniesla mne?“

„No áno!“ zvolala, no potom sa zamyslela a uvedomila si, že magnifikus ju vlastne nikdy o to nežiadal, len si to celý čas myslela, lebo načo inak by jej ho bol dával? „Nie. Nevieam. Myslela som.“

„Ja ho nechcem. Je tvoj, Lyra.“

„Ak...“

„Dobrá noc, dieťa.“

Lyra stratila reč. Priveľmi ju to ohromilo, než aby dokázala vysloviť tucet naliehavých otázok, ktoré jej nedali pokoja. Zobrala alethiomer a zabalila ho do čierneho zamatu. Potom sedela pri ohni a hľadela, ako otec odchádza.

22

Zrada

Lyra sa zobudila na to, že ju ktosi cudzí trasie za ruku, a vtedy keď Pantalaimon vyskočil a zavrčal, spoznala Thorolda. V trasúcej sa ruke držal kerosínovú lampu.

„Slečna, slečna, rýchlo, vstávajúte. Nevieam, čo mám robiť. Nenechal nijaké príkazy. Myslím, že sa zbláznil, slečna.“

„Čo? Čo sa robí?“

„Lord Asriel, slečna. Len čo ste si ľahli, bol skoro ako v delíriu. Nikdy som ho nevidel takého divého. Naložil na sane kopu prístrojov a batérií, zapriahol psy a odišiel. Ale má toho chlapca, slečna!“

„Rogera? Vzal Rogera?“

„Povedal mi, že ho mám zobudiť a obliecť, a ja som sa s ním nechcel škriepiť, nikdy som to neurobil, a ten chlapec sa stále pýtal na vás, slečna, ale lord Asriel chcel iba jeho. Viete, keď ste sa zjavili vo dverách, slečna, a on nemohol uveriť vlastným očiam a chcel, aby ste odišli.“

Lyre sa tak krútila hlava od vyčerpania a strachu, že nevládala ani poriadne rozmýšľať. „Áno? Áno?“

„To preto, lebo na dokončenie experimentu potreboval dieťa, slečna! A lord Asriel vždy dostane, čo chce, stačí, ak o niečo požiada a...“

Lyre hučalo v hlave, ako keby sa pokúšala zadusiť nejakú myšlienku vo vlastnom vedomí.

Vstala z postele a brala si šaty a potom odrazu ochabla a omráčil ju strašný zúfalý výkrik. Bol to jej výkrik, ale presahoval ju, akoby to kričalo číre zúfalstvo. Pretože vtedy si spomenula na slová lorda Asriela: Energia, ktorá spája telo a démona, je mimoriadne veľká, a na premostenie priepasti medzi svetmi potrebuje neobyčajný výbuch energie.

Práve si uvedomila, čo urobila. S námahou prekonávala celú tú cestu, aby niečo priniesla lordovi Asrielovi, a myslela si, že vie, čo chcel. Lenže to vôbec nebol alethiomer. On chcel dieťa.

A ona mu priviedla Rogera.

Preto vykrikol: „Po teba som neposielal!“ keď ju uvidel. Poslal po nejaké dieťa a osud mu podsunul jeho vlastnú dcéru. Alebo tak si to myslel, až kým neodstúpila a on nevidel Rogera.

Och, to je strašné! Ona si myslela, že zachraňuje Rogera, a pritom usilovne pracovala na tom, aby ho zradila. Lyra sa triasla a vzlykala v záchvate citov. To nemôže byť pravda.

Thorold sa ju pokúšal upokojiť, ale nepoznal dôvod jej obrovského žiaľu, a tak ju iba nervózne hladkal po pleci.

„Iorek,“ vzlykla a odstrčila sluhu. „Kde je Iorek Byrnison? Ten medved’? Je ešte vonku?“

Starý muž bezmocne pokrčil plecami.

„Pomôžte mi!“ povedala a celá sa triasla od slabosti a strachu.
„Pomôžte mi obliecť sa. Musím ísť. Hneď! Rýchlo!“

Thorold odložil lampu a urobil, čo mu kázala. Keď mu takto rozkazovala, veľmi sa podobala na svojho otca, napriek tomu, že tvár mala mokrú od slz a pery sa jej triasli. Kým sa Pantalaimon prechádzal po dlážke švihajúc chvostom a kožušina mu skoro iskrila, Thorold jej rýchlo priniesol tvrdé páchnuce kožuchy a pomohol jej obliecť si ich. Len čo boli gombíky pozapínané a chlopne pripnuté, zamierila k dverám a pocítila, ako jej chlad zaťal do hrdla ako meč a na lícach jej okamžite mrznú slzy.

„Iorek!“ zvolala. „Iorek Byrnison! Pod' sem, potrebujem ťa!“

Sneh sa zatriasol, zahrkotal kov a medveď bol pri nej. Pokojne spal pod napadaným snehom. Vo svetle lampy, ktorú Thorold držal pri okne, Lyra videla pod hrdzavo čiernym kovom dlhú hlavu bez tváre, tmavé očné dierky a bielu svietivú kožušinu a chcela ho objat' a nájsť trochu útechy v jeho železnej prilbe a kožušine s cencúlikmi.

„No?“

„Musíme chytiť lorda Asriela. Zobral Rogera a chce mu... ja sa to neodvážim ani povedať... och, Iorek, veľmi ťa prosím, rýchlo, môj drahý!“

„Tak pod'me,“ povedal a Lyra mu vyskočila na chrbát.

Nebolo sa treba spytovať, kadiaľ išiel – stopy saní viedli z dvora cez planinu a Iorek ich sledoval. Lyra si medzitým už tak zvykla na jeho pohyb, že na ňom sedela celkom prirodzene. Bežal po hrubej snehovej prikrývke rýchlejšie ako predtým a platne brnenia sa pod Lýrou posúvali v pravidelnom hojdavom rytme.

Za nimi plynule kráčali ostatné medvede a ťahali ohňomet. Cestu bolo zreteľne vidieť, lebo mesiac bol taký jasný, ako keď leteli v balóne – svet sa skladal z jasno striebornej a hustej čiernej farby. Stopy saní lorda Asriela viedli priamo k zubatému pohoriu, ktorého čudné strohé končisté tvary vytŕčali k oblohe, čierne ako zamatový obal alethiomeru. Sane nebolo vôbec vidieť – alebo žeby sa tamto na úbočí najvyššej hory čosi hýbalo? Lyra jastrila, napínala oči a Pantalaimon letel tak vysoko, ako len mohol, a sledil ostrým sovím zrakom.

„Áno,“ povedal, keď o chvíľku zosadol na jej zápästie, „je to lord Asriel, zúrivo ženie psy a vzadu je dieťa.“

Lyra cítila, ako Iorek Byrnison zmenil tempo. Niečo upútalo jeho pozornosť. Spomaľoval a obzeral sa napravo, naľavo.

„Čo je?“ spýtala sa.

Nepovedal. Napäto počúval, ale Lyra nepočula nič. Potom predsa len niečo zachytila – akýsi záhadný vzdialený šuchot a pukot. Bol to zvuk, aký už predtým počula, zvuk aurory. Z ničoho nič na severnej oblohe zavisol trblietavý závoj žiary. Všetky tie neviditeľné bilióny a trilióny nabitých častíc, a možno aj prachu, pomyslela si Lyra, vytvorili žiaru v horných častiach atmosféry. Bude to také nádherné a fantastické predstavenie, aké Lyra ešte nevidela, ako keby aurora vedela, aká dráma sa odohráva tu dolu a chcela ju osvetliť bázeň vzbudzujúcimi efektmi.

Lenže ani jeden z medveďov nehľadel hore, sledovali čosi na zemi. To nebola aurora, čo upútalo Iorekovu pozornosť. Teraz už nehybne stál a Lyra mu skĺzla z chrbta, lebo vedela, že musí mať zmysly voľné, aby mohol naplno vnímať. Niečo ho veľmi znepokojovalo.

Lyra sa obzrela dozadu na širu otvorenú planinu smerom k domu lorda Asriela a k bludným balvanom, pomedzi ktoré predtým prechádzali. Aurora žiarila čoraz silnejšie. Prvé závoje sa chveli a leteli nabok a hore sa skladali a rozkladali cikcakovité závesy, zväčšovali sa a jagali sa čoraz väčšími, oblúky a slučky sa krútili od obzoru po obzor a žiarivé lúče sa dotýkali samotného zenitu. Lyra ešte nikdy tak jasne nepočula mohutné spevavé syčanie a svišťanie obrovských nehmateľných síl.

„Bosorky!“ vykrikol medveďí hlas a Lyra sa radostne a s úľavou otočila.

Lenže tvrdá papuľa ju sotila dopredu a Lyra ledva lapala dych a triasla sa, lebo tam, kde predtým stála, trčal chochol šípú so zeleným perom. Zvyšok sa zaboril do snehu.

To nie je možné! pomyslela si mdlo, ale bola to pravda, pretože ďalší šíp zahrkotal na brnení Ioreka, ktorý stál nad ňou. Toto neboli bosorky Serafíny Pekkaly, patrili k inému klanu. Krúžili nad nimi, bolo ich zo desať, možno aj viac, strmhlav sa vrhali nadol a strieľali a potom znova vzlietli. Lyra nadávala všetkými nadávkami, aké poznala.

Iorek Byrnison rýchlo vydával rozkazy. Bolo jasné, že medvede boli vycvičené na boj s bosorkami, lebo ihneď vytvorili obrannú formáciu a bosorky rovnako nacvičené zaútočili. Presne strieľali iba zblízka a aby neplytvali šípmi, vrhali sa dolu a šípy vypúšťali, keď boli najnižšie, a okamžite trielili nahor. Lenže práve na najnižšom bode svojho letu, keď mali ruky zamestnané lukom a šípom, boli zraniteľné, a vtedy medvede prudko vystrčili laby a stiahli ich dolu. Nejedna spadla a rýchlo ju odpravili na onen svet.

Lyra sa krčila pri skale a sledovala ich strmhlavý let. Niekoľkokrát vystrelili aj na ňu, ale šípy dopadli ďaleko. Potom Lyra pozrela na oblohu a videla, že väčšia časť letky bosoriek sa odtrhla a otočila sa.

Ak sa jej v tej chvíli uľavilo, nebolo to nadhlo, pretože z tej strany, kam odleteli, sa blížilo množstvo ďalších a spolu s nimi sa vo vzduchu zjavili aj žiarivé svetlá a na širom priestore svalbardskej planiny začula zvuk, ktorý jej naháňal hrôzu. Bol to prenikavý klepot plynového motora. Doháňal ich zepelín s pani Coulterovou a jej vojakmi na palube.

Iorek zavrčal rozkaz a medvede ihneď utvorili inú formáciu. Vo farebných zábleskoch z oblohy Lyra videla, ako rýchlo vykladajú ohňomet. Postrehla to aj predná hliadka bosoriek a začala sa strmhlav vrhať na nich a zasypávať ich spíškou šípov, ale medvede väčšinou verili svojim brneniam a rýchlo skladali prístroj – dlhé rameno nasmerované šikmo hore, akási misa s asi metrovým priemerom a veľká železná nádrž zahalená v dyme a pare.

Keď sa Lyra pozrela, v nádrži vzbĺkol jasný plameň a skupina medved'ov sa pustila do nacvičenej obsluhy. Dvaja stiahli dlhé rameno ohňometu dolu, ďalší nahádzal do misy za plné lopaty ohňa, na povel to pustili a horiaca síra letela vysoko k tmavej oblohe.

Bosorky nad nimi nadletovali tak husto, že pri prvej strele plameňa zasiahli hneď tri naraz, ale onedlho bolo jasné, že skutočným cieľom je zepelín. Pilot buď nikdy predtým ohňomet nevidel, alebo podcenil jeho silu, pretože letel rovno k medved'om, ani nevystúpil vyššie, ani neuhol nabok.

Vtedy sa ukázalo, že aj na zepelíne majú mocnú zbraň, guľomet zabudovaný v nose gondoly. Lyra videla, ako niektorým z medved'ov

odletujú od brnenia iskry a schúlili sa pod jeho ochranu, a potom začula rachot guliek. Vylakane vykrikla.

„Nič sa im nestane,“ ubezpečoval ju Iorek Byrnison. „Malé guľky cez brnenie nepreniknú.“

Ohňomet zapracoval znova – tentoraz horiaca síra letela priamo do gondoly a v kaskáde horiacich úlomkov vybuchla a rozprskla sa na všetky strany. Zepelín sa naklonil doľava a s hukotom urobil veľký oblúk a potom rýchlo znova zamieril ku skupine medveďov obsluhujúcich prístroj. Keď sa blížil, rameno ohňometu zavrzgalo a šlo dolu. Guľomet zakašľal a zaprskal a dva medvede padli, načo Iorek zlostne zavrčal, a keď im vzducholod' doletela takmer nad hlavu, zavelil a plné rameno vyletelo nahor.

Tentoraz síra zasiahla plynový vak zepelína. Tvrdú kostru obopínal hodváb napustený olejom, v ktorom bol vodík, a hoci bol obal dostatočne pevný, aby odolal škrabancom, zásah ťažkého horiaceho kameňa nevydržal. Obal sa roztrhol a síra a vodík si skočili v ústrety a vybuchli.

Hodváb okamžite spriesvitnel – na pozadí oranžovej, červenej a žltej bolo vidieť celú tmavú kostru zepelína. Visela vo vzduchu neuveriteľne dlho, až napokon takmer nechotne klesala k zemi. Z kabíny sa na biely sneh tackali a vybiehali čierne postavičky a bosorky zlietli dolu a odťahovali ich z dosahu plameňov. Vzápätí zepelín dopadol na zem ako masa pokrúteného kovu, mrak dymu a horiace úlomky.

No vojaci na palube ani ostatní (hoci Lyra bola príďaleko, aby rozoznala pani Coulterovú, vedela, že je tam) nestrácali čas. S pomocou bosoriek vyvliekli guľomet, postavili ho a začali páliť aj na zemi.

„Ideme,“ zavelil Iorek. „Vydržia dlho.“

Zareval, od oddielu sa ihneď odpojila skupina medveďov a zaútočila na Tatárov na pravom krídle. Lyra cítila, že Iorek túži byť medzi nimi, ale celý čas mala nervy napäté – Ďalej! Poďme ďalej! – kričali a v duchu videla iba Rogera a lorda Asriela. Iorek Byrnison to vedel, otočil sa k horám a nechal svoje medvede, aby zadržali Tatárov.

Stúpali ďalej. Lyra napínala zrak pred seba, ale ani Pantalaimonove sovie oči nepostrehli nijaký pohyb na úbočí hory, kam liezli. Stopy saní lorda Asriela však boli jasné a Iorek rýchlo napredoval po nich, skákal v snehu a v behu ho odkopával vysoko za seba. Nech sa vzadu

dialo čokoľvek, bolo to jednoducho za nimi. Lyra to cítila. Cítila, že načisto opúšťa svet, taká bola duchom vzdialená a sústredená a tak vysoko stúpali a svetlo, ktoré ich zaplavovalo bolo zvláštne a tajomné.

„Iorek,“ povedala, „nájdeš Leeho Scoresbyho?“

„Živého alebo mŕtveho, ale nájdem ho.“

„A ak uvidíš Serafinu Pekkalu...“

„Poviem jej, čo si urobila.“

„Ďakujem, Iorek.“

Dlho nehovorili nič. Lyra cítila, ako ju ten pohyb ukolísal do akéhosi tranzu, stavu medzi spánkom a bdením, akoby snívala pri vedomí a v tom sne videla, že medvede ju odnášajú do mesta vo hviezdach.

Chcela to povedať Iorekovi Byrnisonovi, keď spomalil a zastal.

„Stopy pokračujú, ale ja nemôžem,“ povedal.

Lyra zoskočila a postavila sa vedľa neho. Stál rovno nad priepasťou. Či to bola puklina v ľade alebo štrbina v skale, ťažko sa dalo povedať, ale na tom nezáležalo, dôležité bolo to, že končila niekde dolu v nepreniknuteľnej tme.

Stopy saní lorda Asriela viedli na okraj a ďalej po moste z ubitého snehu.

Most zjavne pocítil ťarchu saní, lebo ho pretínala puklina, celkom blízko okraja, kde povrch snehu o takých dvadsať centimetrov poklesol. Most mohol uniesť dieťa, ale pod ťarchou opancierovaného medveda by nevydržal.

Lenže stopy lorda Asriela pokračovali za mostom a smerovali hore. Ak by Lyra šla ďalej, musela by ísť sama.

Lyra sa otočila k Iorekovi Byrnisonovi.

„Musím tam prejsť. Ďakujem za všetko, čo si urobil. Neviem, čo sa stane, keď sa k nemu dostanem. Možno všetci zomrieme, či ta prídem, alebo nie. Ale ak sa vrátim, nájdem si ťa a poďakujem sa ti, ako sa patrí, kráľ Iorek Byrnison.“

Položila mu ruku na hlavu. Nechal si ju tam ležať a prikyvoval.

„Dovidenia, Lyra Zlatoústa.“

Srdce jej bolestne tíklo láskou, ale obrátila sa a vykročila. Sneh jej pod nohami vŕzgal a Pantalaimon preletel ponad most, aby si sadol do snehu na druhej strane a povzbudzoval ju. Lyra sa posúvala krok za krokom a zakaždým premýšľala, či by bolo lepšie rýchlo most prebeh-

núť a skočiť na druhú stranu, alebo ísť pomaly a kráčať čo najľahšie. Asi v polovici sneh znova hlasno zavrzgal, pri jej nohách kúsok odpadol a padal do priepasti a most klesol o ďalší kúsok.

Lyra znehybnela. Pantalaimon ako leopard čakal prikrčený, aby po ňu skočil.

Most však vydržal. Lyra urobila ďalší krok, potom ďalší, ale cítila, že niekde pod jej nohami čosi padá, a tak z celej sily skočila na druhú stranu. Pristála na bruchu v snehu a celý most spadol do pukliny, len to tak za ňou zasvišťalo.

Pantalaimonove pazúry sa zaborili do jej kožuchov a pevne ju držali.

Po chvíľke otvorila oči a liezla od okraja. Cesty naspäť nebolo. Vstala, zdvihla ruku a zamávala prizerajúcemu sa medveďovi, Iorek Byrnison sa postavil na zadné, pozdravil ju, potom sa otočil a rýchlo bežal dolu kopcom na pomoc svojim poddaným v boji s pani Coulterovou a vojakmi zo zepelína.

Lyra zostala sama.

23

Most k hviezdám

Keď Iorek Byrnison zmizol z dohľadu, Lyra cítila, ako sa jej zmocňuje nesmierna slabosť, so zastretým zrakom sa otočila a hmatom našla Pantalaimona.

„Och, Pan, drahý môj, ja nemôžem ísť. Tak sa bojím a som taká unavená! Celá tá cesta a... mám strach! Ach, ako veľmi by som si želala, keby bol na mojom mieste niekto iný, nie ja, čestné slovo!“

Démon v mačacej podobe jej papuľkou hladkal krk, zohrieval ju a utešoval.

„Neviem, čo máme urobiť,“ vzlykala. „Je to pre nás priveľa, Pan, nemôžeme.“

Slepo sa ho držala, kolísala sa pritom dopredu a dozadu a nekontrolovateľne vzlykala na snehu.

„A aj keby... keby sa pani Coulterová dostala k Rogerovi prvá, nezachránil by sa, lebo by ho odviedla naspäť do Bolvangaru, alebo horšie, zabili by ma z pomsty. Prečo robia deťom také veci, Pan? Tak veľmi nenávidia všetky deti, že ich chcú takto roztrhnúť? Prečo to robia?“

No Pantalaimon na to nemal odpoveď, nemohol urobiť viac, iba ju objímať. Pomaličky búrka strachu ustupovala, Lyra sa spamätávala. Znovu to bola Lyra, síce premrznutá a vystrašená, ale bola to ona.

„Ja by som chcela...“ povedala a zmĺkla. Nič sa nedá získať tak, že si to iba želáme. Napokon sa roztrasene zhlboka nadýchla a bola pripravená ísť ďalej.

Mesiac už medzitým zapadol a obloha na juhu celkom stmavla, hoci na nej žiarili milióny hviezd ako diamanty na zamate.

Zatienila ich však aurora, zatienila ich sto ráz. Lyra ju ešte nikdy nevidela takú jagavú a dramatickú, pri každom pohybe a záchveve po oblohe tancovali nové svetelné zázraky. A za tým menivým závojom svetla bolo jasne, hmatateľne vidieť ten druhý svet, slnkom zaliate mes-
to.

Čím vyššie stúpali, tým širšie sa rozprestierala pochmúrna krajina pod nimi. Na severe ležalo zamrznuté more, natlačené do vyvýšených hrebeňov na miestach, kde sa zrazili dve platne ľadu, ale inak rovné, biele a nekonečné, siahalo až k pólu a ďaleko zaň, bezvýrazné, bez života, bezfarebné a také pochmúrne, až sa to Lyre zdalo nepredstaviteľné. Na východe a na západe sa dvíhali ďalšie hory, veľké ostré zubaté vrcholy vystrčené dohora, s príkrymi svahmi zasypanými snehom a obrúsené vetrom tak, že skalné hrany mali ostré ako čepele šable. Na juhu ležala cesta, ktorou prišli, a Lyra ta túžobne pozrela, či neuvidí svojho drahého priateľa Ioreka Byrnisona a jeho vojakov, ale na širokej pláni sa nič nehýbalo. Nebola si ani istá, či vidí spálené trosky zepelína a červený sneh okolo mŕtvov bojovníkov.

Pantalaimon ako sova vyletel do výšky a potom sa jej vrátil na zápästie.

„Sú tesne za vrcholom! Lord Asriel rozložil všetky svoje nástroje a Roger sa nemôže pohnúť.“

A keď to povedal, aurora zablikala a zoslabla ako antarická žiarovka na konci životnosti, a potom zhasla celkom. V tej tme však Lyra

cítila prítomnosť prachu, pretože sa zdalo, akoby vzduch bol plný temných úmyslov, podôb ešte nenarodených myšlienok.

V tme, ktorá ich pohlcovala, počula detský výkrik:

„Lyra! Lyra!“

„Idem!“ vykrikla a tackavo sa ponáhľala hore, liezla, plazila sa, usilovala sa, ako mohla, bola na konci svojich síl, ale znova sa dvíhala a šla ďalej v strašidelne sa trblietajúcom snehu.

„Lyra! Lyra!“

„Už som skoro pri tebe,“ dychčala. „Už som skoro pri tebe, Roger!“

Pantalaimon sa v tom rozrušení rýchlo menil, bol lev, hranostaj, orol, divá mačka, zajac, salamandra, sova, leopard, vystriedal všetky podoby, aké v živote mal, bol to kaleidoskop podôb v prachu.

„Lyra!“

Vtedy sa vyškriabala na vrchol a videla, čo sa deje.

Asi päťdesiat metrov od nej vo svetle hviezd lord Asriel skrúcal dva drôty, ktoré sa tiahli k prevráteným saniam, kde stál rad batérií, nádoby a časti prístroja, už pokryté kryštálkami ľadu. Mal na sebe huňatý kožuch a tvár mu osvetľoval plameň kerosínovej lampy. Ako sfinga pri ňom sedel jeho démon, z krásneho lesklého škvrnitého kožucha leopardice vyžarovala sila a lenivo mávala chvostom v snehu.

V papuli držala Rogerovho démona.

Malý tvor sa metal, bránil, zápasil, chvíľu ako vták, potom pes, nato mačka, potkan, zase vták a každú chvíľu volal na Rogera, ktorý bol pár metrov od neho a vzpieral sa, chcel ujsť, pritom však neznesiteľne napínal spojenie a kričal od bolesti a zimy. Volal svojho démona, volal Lýru, bežal k lordovi Asrielovi a ťahal ho za ruku, ale lord Asriel ho odsotil. Skúsil to znova, plakal, prosil, žobronil, vzlykal, ale lord Asriel si to nevšimol, len ho zrazil na zem.

Stáli na okraji útesu. Za nimi nebolo nič iba obrovská nekonečná tma. Nachádzali sa niekoľko sto metrov nad zamrznutým morom.

Toto všetko Lyra videla iba pri svetle hviezd, no potom, keď lord Asriel spojil drôty, aurora odrazu vzbĺkla a ožila. Ako dlhý výboj oslepujúcej sily, ktorý poskakuje medzi dvoma koncovkami, ibaže tento bol tisíc kilometrov vysoký a tisíc kilometrov dlhý, klesal, stúpал, vlnil sa, žiaril ako nádherný vodopád.

Lord Asriel ho ovládal.

Alebo z neho odvádza energiu, pretože z obrovskej cievky na saniach viedol drôt priamo k oblohe. Z tmy zlietol havran a Lyra vedela, že je to démon bosorky. Lordovi Asrielovi pomáhala bosorka, to ona vyniesla drôt do výšky.

Aurora žiarila znova.

Už bol skoro hotový.

Otočil sa k Rogerovi a volal ho a Roger bezmocne kráča k nemu, krútil hlavou, prosil, plakal, ale musel ísť.

„Nie! Bež!“ kričala Lyra a vrhla sa dolu svahom k nemu.

Pantalaimon skočil na snežnú leopardicu a vytrhol jej Rogerovho démona z papule. Vzápätí leopardica skočila po ňom, Pantalaimon démona pustil a obaja sa bleskove menili a bojovali s veľkým škvrnitým zverom.

Leopardica sa napravo-naľavo zaháňala ostrými pazúrami a jej vrčanie prehlušilo aj Lyrin krik. Obe deti s ňou tiež zápasili, či skôr bojovali s postavami v zahmlenom vzduchu plnom temných úmyslov, ktoré sa husto valili v prúdoch prachu.

Aurora nad nimi sa kolísala, jej neprestajne sa vlniaci mihot vysúval do popredia raz budovu, potom jazero, rad paliem, a to všetko bolo tak blízko, že človek mal pocit, akoby mohol vkročiť z tohto sveta do tamtoho.

Lyra vyskočila a chytila Rogera za ruku.

Silno potiahla, odtrhli sa od lorda Asriela a ruka v ruke bežali preč, ale Roger plakal a krútil sa, lebo leopardica znova chytila jeho démona. Lyra poznala tú bolesť, ktorá mu zvierala srdce, a pokúsila sa zastat'.

Lenže nemohli zastat'.

Útes pod nimi sa posúval.

Celá snehová platňa sa neúprosne šmýkala dolu.

Tristo metrov pod nimi bolo zamrznuté more.

„LYRA!“

Zlomky sekúnd.

Pevne zvierajúce ruky.

A vysoko nad nimi ten najväčší zázrak.

Hlbokú, hviezdami posiatu nebeskú klenbu odrazu niečo preťalo ako kopija.

Nahor vyletel lúč svetla, lúč čistej energie ako šíp vystrelený z luku. Farebné svetelné plochy aurory sa roztrhli a z jedného konca vesmíru na druhý preletel silný zvuk, akoby sa niečo štiepilo, drvilo, škriápalo a trhalo, a na oblohe sa zjavila suchá zem.

Slnéčné svetlo.

Slnéčné svetlo osvetľovalo srst' zlatého opičiaka.

Pád snehovej platne zastavil možno nejaký neviditeľný výstupok a Lyra ponad udupaný sneh na vrchole videla, ako zo vzduchu k leopardici zoskočil zlatý opičiak, obaja démoni sa naježili, spozorneli a vyžarovala z nich sila. Opičiak mal vztýčený chvost, snežná leopardica svojím zase silno švihala z boka na bok. Potom opičiak opatrne vystrčil labku, leopardica sklonila hlavu v elegantnom zmyselnom pozdrave a dotkli sa.

Vtedy Lyra odtrhla od nich pohľad a uvidela pani Coulterovú v objatí lorda Asriela. Svetlo okolo nich tancovalo v iskrách a lúčoch silnej antarickej energie. Bezmocná Lyra si iba predstavovala, čo sa stalo – pani Coulterová musela nejako prekročiť priepasť a nasledovať ju až sem hore.

Jej vlastní rodičia spolu!

A vášnivo sa objímali – o niečom takom ani nesnivala.

Hľadela na nich s vyvalenými očami. V náručí jej ležalo mŕtve Rogerovo telo, nehybné, tiché, pokojné. Počula, ako sa jej rodičia rozprávajú:

„Nikdy to nedovolia,“ hovorila jej matka.

„Nedovolia? Už nám nikto nebude nič dovoľovať, nie sme deti. Každému som umožnil prejsť, ak chce.“

„Zakážu to! Zapečatia cestu a exkomunikujú každého, kto by sa o to pokúsil!“

„Bude to chcieť toľko ľudí, že im nebudú môcť zabrániť. To bude znamenať koniec cirkvi, Marisa, koniec magistéria, koniec storočí tmy! Pozri na to svetlo tam hore – slnko iného sveta! Cítiš na pokožke jeho teplo?“

„Sú silnejší, než si myslíš, Asriel. Ty nevieš.“

„Ja že neviem? Ja? Nikto na svete nevie lepšie než ja, aká silná je cirkev! Ale na toto nie je dosť silná. Prach aj tak všetko zmení. Teraz sa už nedá zastaviť.“

„To si chcel? Zadusiť nás a zabiť nás hriechom a temnotou?“

„Chcel som sa dostať von, Marisa! A urobil som to. Pozri, pozri na tie palmy, čo sa kolíšu na pobreží! Cítiš ten vietor? Vietor z iného sveta. Cítiš ho na vlasoch, na tvári.“

Lord Asriel stiahol pani Coulterovej kapučnu a obrátil jej tvár k oblohe, prechádzal jej rukami po vlasoch. Lyra to so zatajeným dychom sledovala a neodvážila sa pohnúť ani svalom.

Žena sa pevne držala lorda Asriela, akoby mala závrat, a rozrušené pokrútila hlavou.

„Nie... nie... idú sem, Asriel... vedia, kam som išla.“

„Tak pod' so mnou, preč z tohto sveta!“

„Neodvažujem sa.“

„Ty? Ty sa neodvažuješ? Tvoje dieťa by išlo. Tvoje dieťa by sa odvážilo na čokoľvek a zahanbilo by ťa.“

„Tak vezmi ju. Je viac tvoja ako moja, Asriel.“

„Nie. Ty si ju do toho zatiahla, ty si sa ju pokúsila formovať. Vtedy si ju chcela...“

„Bola priveľmi hrubá, priveľmi tvrdohlavá. Pridlho som to odkladala. Ale kde je teraz? Sledovala som jej stopy sem hore.“

„Ešte stále ju chceš? Dva razy si sa ju pokúsila udržať a dva razy utiekla. Keby som bol na jej mieste, utiekol by som zase, ušiel by som skôr, než by som ti dal tretiu šancu.“

Jeho ruky, ktorými ešte stále držal jej hlavu, sa odrazu napli a pritiahol si ju vo vášnivom bozku. Lyre to pripadalo skôr ako krutosť než ako láska, a pozrela na ich démonov. Bolo to zvláštne: snežná leopardica bola napätá, prikrčená, pazúrmí zvierala opičiakovo telo a opičiak uvoľnene, blažene a malátne ležal na snehu.

Pani Coulterová sa prudko odtiahla a povedala: „Nie, Asriel, moje miesto je v tomto svete, nie tam.“

„Pod' so mnou!“ presviedčal ju naliehavo a energicky. „Pod' a pracuj so mnou!“

„My dvaja nemôžeme pracovať spolu.“

„Nie? My dvaja by sme mohli rozobrať vesmír na kúsky a znovu ho poskladať, Marisa! Mohli by sme nájsť zdroj prachu a navždy ho udušiť! A ty by si sa rada podieľala na takej veľkej veci, neklam ma. Môžeš klamať o všetkom ostatnom, klam o Obetnej rade, klam o svojich milencoch – áno, viem o Borealovi a nezáleží mi na tom – klam o cirkvi, klam dokonca o dieťati, ale neklam mi o tom, čo naozaj chceš.“

A ich ústa sa lačne spojili. Ich démoni sa divo hrali – snežná leopardica sa prevrátila na chrbát, opičiak jej pazúrmí prehrabával jemnú srst' na krku a leopardica spokojne priadla.

„Ak nepôjdem, pokúsiš sa ma zničiť,“ odtiahla sa pani Coulterová.

„Prečo by som ťa mal zničiť?“ smial sa a okolo hlavy mu svietilo svetlo z toho druhého sveta. „Pod' so mnou, pracuj so mnou a bude mi záležať na tom, či žiješ alebo zomrieš. Zostaň tu a okamžite sa prestanem o teba zaujímať. Nelichoť si a nemysli si, že si na teba ešte spomením. Ak chceš, zostaň a pokračuj vo svojich zlomyseľnostiach v tomto svete, alebo pod' so mnou.“

Pani Coulterová váhala, oči mala zavreté, kolísala sa, akoby mala zamdlieť, ale udržala rovnováhu a znova otvorila oči a mala v nich nekonečný krásny smútok.

„Nie. Nie.“

Ich démoni sa od seba odtiahli. Lord Asriel sa zohol a zaboril si pevné prsty do kožušiny leopardice. Potom sa otočil a bez ďalších slov kráčal hore. Zlatý opičiak skočil do náručia pani Coulterovej, znepokojene zavrčal a natiahol sa za odchádzajúcou snežnou leopardicou. Pani Coulterová mala tvár od slz, Lyra videla, ako sa ligocú – boli skutočné.

Potom sa jej matka otočila, otriasajúc sa tichými vzlykmi, schádzala dolu a stratila sa Lyre z dohľadu.

Lyra chladne hľadela za ňou a potom pozrela na oblohu.

Takú zázračnú klenbu ešte nikdy nevidela.

Mesto, ktoré tam viselo, vyzeralo, akoby bolo prázdne, tiché, akoby ho len nedávno postavili a čaká iba na to, aby ho osídlili, alebo spí a čaká, kedy ho zobudia. Slnko z toho sveta svietilo do tohto, pozlačovalo Lyrine vlasy, roztápalo ľad na Rogerovej kožušinovej kapucni

a v jeho svetle sa chlapcove líca zdali priesvitné, lesklo sa v jeho otvorených prázdnych očiach.

Lyra cítila, ako jej pocit nešťastia bolestne zvierá srdce. No cítila aj hnev, najradšej by otca namieste zabila, chcela mu vytrhnúť srdce za to, čo spravil Rogerovi. A jej tiež – oklamal ju. Ako sa opovážil?

Ešte stále držala Rogerovo telo. Pantalaimon niečo hovoril, ale jej myseľ blčala a Lyra ho nepočula, až kým si nezaboril mačacie pazúry do jej ruky. Zažmurkala.

„Čo? Čo?“

„Prach!“ povedal.

„O čom to hovoríš?“

„Prach. On chce nájsť zdroj prachu a zničiť ho, však?“

„Tak to povedal.“

„Obetná rada a cirkev i Bolvangar a pani Coulterová, všetci ho tiež chcú zničiť, však?“

„Áno. Alebo docieľiť, aby prestal pôsobiť na ľudí. Prečo?“

„Pretože ak si oni myslia, že prach je zlý, musí byť dobrý.“

Lyra nevravela nič. Hruď jej nadskočila, lebo sa jej od vzrušenia začkalo.

Pantalaimon pokračoval:

„Počuli sme, ako sa všetci rozprávajú o prachu, boja sa ho. A my sme im verili, aj keď sme videli, že to, čo robia, je ohavné a zlé a nesprávne. Mysleli sme si, že aj prach musí byť zlý, pretože boli dospelí a povedali nám to. Ale čo ak nie je? Čo ak je...“

Lyra so zatajeným dychom dopovedala: „Áno! Čo ak je v skutočnosti dobrý.“

Pozrela naňho a v jeho zelených mačacích očiach videla horieť svoje vlastné vzrušenie. Krútila sa jej hlava, akoby sa pod ňou točil celý svet.

„Keby bol prach dobrý. Ak ho treba hľadať a prijímať a opatrovať.“

„Mohli by sme ho hľadať aj my, Pan!“

To chcel počuť.

„Mohli by sme sa k nemu dostať prv ako on,“ pokračovala, „a...“

Umlčala ich predstava, aká je to obrovská úloha, a Lyra pozrela na žiarivú oblohu. Uvedomovala si, akí sú malí, ona a jej démon, v po-

rovnaní s majestátnosťou a rozľahlosťou vesmíru a ako málo vedia v porovnaní s obrovskými záhadami nad nimi.

„Mohli by sme,“ naliehal Pantalaimon. „Prišli sme až sem, či nie? Mohli by sme to urobiť.“

„Boli by sme sami. Iorek Byrnison by nemohol ísť za nami a pomáhať nám. Ani padre Coram, či Serafina Pekkala, alebo Lee Scoresby, nikto.“

„Tak teda pôjdeme iba my. Na tom nezáleží. Aj tak nie sme sami, nie ako...“

Vedela, že chcel povedať nie ako Tony Makarios, nie ako tí chudáci stratení démoni v Bolvangare, stále sme jedna bytosť, obaja sme jeden.

„A máme alethiomer,“ pripomenula. „Áno. Myslím, že to musíme urobiť, Pan. Pôjdeme tam hore a budeme hľadať prach, a keď ho nájdeme, dozvieme sa, čo máme urobiť.“

Rogerovo telo nehybne ležalo v jej náručí. Nežne ho zložila.

„A urobíme to,“ povedala.

Lyra sa otočila. Za nimi ležala bolesť, smrť a strach, pred nimi pochybnosti, nebezpečenstvo, nekonečné záhady. Ale neboli sami.

A tak sa Lyra a jej démon odvrátili od sveta, v ktorom sa narodili, pozreli na slnko a vstúpili do oblohy.

KONIEC PRVEJ KNIHY.

Obsah

Prvá časť - Oxford.....	6
1 Karafa tokajského.....	6
2 Sever.....	17
3 Lyrino Jordanské kolégium.....	29
4 Alethiomer	54
5 Kokteil	66
6 Lapená v sieti.....	79
7 John Faa	88
8 Sklamanie.....	103
9 Špióni.....	112
Druhá časť - Bolvangar.....	127
10 Konzul a medveď.....	127
11 Brnenie.....	141
12 Stratený chlapec.....	157
13 Šermovanie	165
14 Svetlá Bolvangaru.....	177
15 Démoni v kliebkach.....	190
16 Strieborná gilotína.....	202
17 Bosorky.....	213
Tretia časť Svalbard.....	232
18 Hmla a ľad	232

19 V zajatí.....	245
20 Do krajnosti	260
21 Privítanie lorda Asriela	273
22 Zrada	286
23 Most k hviezdám	293

PHILIP PULLMAN

ZLATÝ

KOMPAS

Z anglického originálu Northern Lights
(Scholastic Children's Books, London 1995)

preložila Oľga Kralovičová.

Verše preložila Jana Kantorová-Báliková.

Redigovala Elena Slobodová.

Výtvarná redaktorka Viera Fabianová.

Technická redaktorka Renáta Hrabušická.

Vydalo vydavateľstvo Ikar, a. s., Bratislava, v roku 2003
ako svoju 1504. publikáciu.

Zalomenie do strán Ikar, a. s., Bratislava.

Vytlačili Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica.

ISBN 80-551-0528-6